

Kommunstyrelsen

Plats och tid	Sölvesborg, Lageråssalen 15:00-16:40.
Beslutande ledamöter	Louise Erixon SD Kith Mårtensson M Janina Andersson S /i Birgit Birgersson Brorsson S frånvaro/ Robert Lindén SD Viveka Olofsson S Willy Söderdahl V André Svensson SD Robert Manea KD §§ 87-91 Ulf Svensson C Anders Jönsson SoL Lars Lamberg L
Ej beslutande ersättare	Paul Andersson M Rebecka Wald V Deborah Lind KD tjänstgjorde §92-95
Övriga närvarande	Lars Ericsson, kommunchef Marika Nilsson, kanslichef/kommunjurist Carl-Johan Tykesson, ekonomichef Anders Wanstadius, samhällsbyggnadschef Monica Andersson, kommunsekreterare
Justeringsperson	Roine Olsson
Justerings plats och tid	Sölvesborg, kommunkansliet
Underskrifter	
Sekreterare	..... Paragrafer 87-95 Monica Andersson
Ordförande	..... Louise Erixon
Justerare	..... Roine Olsson

Kommunstyrelsen

ANSLAG/BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.

Organ	Kommunstyrelsen	
Sammanträdesdatum	2022-05-10	
Datum då anslaget publiceras	2022-05-13	Datum då anslaget avpubliceras 2022-06-03
Förvaringsplats för protokollet	Sölvesborg, kommunkansliet	
Underskrift	..... Monica Andersson	

Kommunstyrelsen

Ärendelista

§ 87	Information kring invasiva arter	2022/3	4
§ 88	Ekonomisk redogörelse	2022/27	5
§ 89	Val av ledamöter samt ersättare till Pensionärs- och funktionshinderråden	2019/6	6
§ 90	Beslut om de helägda kommunala bolagens verksamhet 2021 varit förenlig med de kommunala ändamålen	2022/89	7 - 8
§ 91	Sölvesborgs översiktsplan 2050 - beslut om samråd	2021/54	9 - 216
§ 92	Förslag om sammanslagning av Folkhälsorådet och Brottsförebyggande rådet i Sölvesborgs kommun fr.o.m. 2022-07-01	2022/81	217 - 218
§ 93	Förslag om tillägg till Miljöförbundet Blekinge Västs uppdrag fr o m 2022-09-01 tillsyn över sprängämnesprekursorer	2022/92	219 - 220
§ 94	Anmälan av delegationsbeslut	2022/1	221 - 223
§ 95	Meddelande	2022/2	224

Kommunstyrelsen

KS § 87 Dnr 2022/3

Information kring invasiva arter

BESLUT

Informationen läggs till handlingarna.

Information

Samordnare Miljö- och Byggsamverkan i Kronoberg- Blekinge Christoffer Andersson, Naturvårdsdirektör Länsstyrelsen Blekinge Marcus Forslund, Samordnare Invasiva arter Länsstyrelse Blekinge Elvira Isacson och handläggare vattenlevande Invasiva arter Länsstyrelsen Andreas Skarmyger informativ dragning kring Invasiva arter.

Kommunstyrelsen

KS § 88   Dnr 2022/27

Ekonomisk redogörelse

BESLUT

Informationen läggs till handlingarna.

Information

Ekonomichef Carl-Johan Tykesson lämnar en ekonomisk redogörelse.

Kommunstyrelsen

KS § 89 Dnr 2019/6

Val av ledamöter samt ersättare till Pensionärs- och funktionshinderråden

BESLUT

Kommunstyrelsen utser följande ledamöter och ersättare till pensionärs- och funktionshinderråden för tiden 3 maj till 31 december 2022:

1. Ordförande Kith Mårtensson M
2. Vice ordförande Robert Lindén SD
3. 2:e vice ordförande Rebecca Wald V

Ersättare utses följande:

1. Robert Manea KD
2. Anders Jönsson SoL
3. Jan-Åke Persson S

Ärendet i korthet

Kommunstyrelsen ska välja ordförande, vice ordförande och 2:e vice ordförande samt tre ersättare till pensionärs- och funktionshinderrådet från 3 maj till 31 december 2022.

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade § 32/2022 om revidera Pensionärs- och funktionshinderrådet samt reglemente och budget överförs från omsorgsnämnden till kommunstyrelsen.

I rådet ska ordförande, vice ordförande samt 2:e vice ordförande samt tre ersättare från kommunstyrelsen ingå.

Exp.

Pensionärs- och funktionshinderråden
Valda förtroendevalda från KS
Löneadministration
Elected/kommunsekreteraren

Kommunstyrelsen

KS § 90 Dnr 2022/89

Beslut om de helägda kommunala bolagens verksamhet 2021 varit förenlig med de kommunala ändamålen

BESLUT

Kommunstyrelsen beslutar att fastställa att de helägda kommunala bolagens respektive verksamhet under år 2021 varit förenlig med respektive kommunalt ändamål och har utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Ärendet i korthet

I ärendet föreslås att Kommunstyrelsen beslutar att fastställa att de helägda kommunala bolagens respektive verksamhet under år 2021 varit förenlig med respektive kommunalt ändamål och har utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Bakgrund

Enligt kommunallagen 6 kap 9 § stadgas att:

”Styrelsen ska i årliga beslut för varje sådant aktiebolag som avses i 10 kap. 2 § pröva om den verksamhet som bolaget har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Om styrelsen finner att så inte är fallet, ska den lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder”.

I samma lag 10 kap 2 § ges definitionen på vilka aktiebolag som åsyftas i stadgandet ovan:

”Med ett helägt kommunalt bolag avses ett aktiebolag där kommunen eller landstinget direkt eller indirekt innehar samtliga aktier.

Med ett delägt kommunalt bolag avses ett aktiebolag eller handelsbolag där kommunen eller landstinget bestämmer tillsammans med någon annan”.

Beslutsunderlag

Kommunchef Lars Ericssons tjänsteskrivelse 2022-03-28.
KSAU § 68/2022.

Kommunstyrelsen

Exp.

Sölvesborgshem AB
Sölvesborgs Energi och Vatten AB
Ekonomikontoret
Kommunchefen

Kommunstyrelsen

KS § 91 Dnr 2021/54

Sölvesborgs översiktsplan 2050 – beslut om samråd

BESLUT

Kommunstyrelsen godkänner Sölvesborgs översiktsplan 2050 för samråd.

Yrkande

Kith Mårtensson M och Roine Olsson S: bifall till förslaget, men med ändring i texten Brukshundsklubb och Ridklubb med tillhörande hagmarker, som idag ligger söder om väg E22 kan omlokaliseras till norr om väg E22 och dessa verksamheters behov av ytor bör då säkerställas i kommande detaljplan.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på ändringsyrkandet och finner att kommunstyrelsen bifallit det.

Ärendet i korthet

Arbetet med att ta fram en ny digital översiktsplan för hela Sölvesborgs kommun påbörjades våren 2021. Under året har ett brett förankringsarbete skett såväl internt som externt. Ett förslag har tagits fram som nu är klart för att skickas på remiss.

Bakgrund

Sölvesborgs översiktsplan är från 2010. Den har reviderats vid två tillfällen, 2016 med fokus på textmaterialet och 2020 med fokus på kartorna. I samband med revideringen 2020 framfördes en politisk vilja att ta fram en helt ny, digital översiktsplan.

Våren 2021 påbörjades arbetet med att ta fram den nya översiktsplanen. Stor kraft lades inledningsvis på att skapa bred förankring och engagemang kring arbetet såväl internt som externt. I juni hölls en kickoff med samtliga förvaltningar och berörda bolag. Denna följdes upp med separata workshops för respektive förvaltning och bolag i början av 2022. I september 2021 anordnades en workshop för regional samverkan kring mellankommunala frågor utifrån översiktsplaneperspektivet. Näringslivet bjöds in på företagslunch i oktober med översiktsplanen som tema. Vid sex tillfällen under oktober-november var tjänstepersoner och politiker ute på olika platser i kommunen och diskuterade utvecklingsfrågor med

Kommunstyrelsen

allmänheten. I samband med dessa möten erbjöds även digitala möten med anledning av Covid -19. Det fanns även en enkät tillgänglig på kommunens hemsida för dem som inte kunde delta i möten.

Tidigt i processen identifierades unga och unga vuxna som prioriterad målgrupp i planarbetet. Barn och unga är kommunens framtid och det är bara de som vet hur det är att vara ung i kommunen idag. Under hösten 2021 engagerades elever från gymnasiet och högstadiet i planarbetet genom föreläsningar, workshops och diskussioner.

De synpunkter och förslag som framkommit i den tidiga medborgardialogen och genom workshops med förvaltningar, bolag, ungdomar och politiker har legat till grund för de olika ställningstagandena i planeringsstrategierna. De har också utgjort utgångspunkt vid utpekande av olika typer av markanspråk på plankartan. Kommunens vision, de fyra strategiska områdena samt hänsyn till och utveckling av befintliga värden genomsyrar hela planförslaget. Diverse olika utredningar, program och strategier, såväl kommunala som regionala och nationella har utgjort underlag i planarbetet.

Parallellt med planarbetet har en hållbarhetsbedömning innehållande den lagstadgade miljökonsekvensbeskrivningen tagits fram. Bedömningen av planförslaget har skett under arbetets gång, vilket medfört att bedömningar ur hållbarhetsperspektiv har kunnat påverka innehållet i översiktsplanen. I detta arbete har avstämning gjorts mot bland annat Agenda 2030 och nationella miljömål. Planförslaget har även analyserats utifrån de konsekvenser det får för barn i en barnkonsekvensanalys. Både hållbarhetsbedömningen och barnkonsekvensanalysen utgör del i översiktsplaneförslaget.

Beslutsunderlag

Planarkitekt Anna Ternings tjänsteskrivelse 2022-04-12.

Länk till Storymaps och planförslaget (inloggningsuppgifter fås av Sabina Bernhard):

<https://storymaps.arcgis.com/collections/bbef3f5760e44b58ac1da0d731fd9e57>

Planförslaget textmaterial i pdf-version

Kartbilaga

Hållbarhetsbedömning

Barnkonsekvensanalys

Kommunstyrelsen

Exp.

Samhällsbyggnadschef Anders Wanstadius

Stadsarkitekt Fredrik Wikberg

Planarkitekt Anna Terning

Kommunstyrelsen

Handläggare
Anna Terning, 0456-81 60 51
anna.terning@solvesborg.se

Mottagare
Kommunstyrelsen

Sölvesborgs översiktsplan 2050 – beslut om samråd

Förslag till beslut

Vid ett genomförande av planförslaget kan betydande miljöpåverkan inte uteslutas. En miljökonsekvensbeskrivning enligt bestämmelserna i 3 kap 9 § plan- och bygglagen och 6 kap 11 § miljöbalken har därför upprättats.

Planförslaget godkänns för samråd.

Påverkar beslutet barn/ungdomar, direkt eller indirekt?

- Ja, se bifogad barnchecklista.
- Nej, se förklaring nedan.

Ärendet i korthet

Arbetet med att ta fram en ny digital översiktsplan för hela Sölvesborgs kommun påbörjades våren 2021. Under året har ett brett förankringsarbete skett såväl internt som externt. Ett förslag har tagits fram som nu är klart för att skickas på remiss.

Bakgrund

Sölvesborgs översiktsplan är från 2010. Den har reviderats vid två tillfällen, 2016 med fokus på textmaterialet och 2020 med fokus på kartorna. I samband med revideringen 2020 framfördes en politisk vilja att ta fram en helt ny, digital översiktsplan.

Våren 2021 påbörjades arbetet med att ta fram den nya översiktsplanen. Stor kraft lades inledningsvis på att skapa bred förankring och engagemang kring arbetet såväl internt som externt. I juni hölls en kickoff med samtliga förvaltningar och berörda bolag. Denna följdes upp med separata workshops för respektive förvaltning och bolag i början av 2022. I september 2021 anordnades en workshop för regional samverkan kring mellankommunala frågor utifrån översiktsplaneperspektivet. Näringslivet bjöds in på företagslunch i oktober med översiktsplanen som tema. Vid sex tillfällen under oktober-november var tjänstepersoner och politiker ute på olika platser i kommunen och diskuterade utvecklingsfrågor med allmänheten. I samband med dessa möten erbjöds även digitala möten med

anledning av Covid -19. Det fanns även en enkät tillgänglig på kommunens hemsida för dem som inte kunde delta i möten.

Tidigt i processen identifierades unga och unga vuxna som prioriterad målgrupp i planarbetet. Barn och unga är kommunens framtid och det är bara de som vet hur det är att vara ung i kommunen idag. Under hösten 2021 engagerades elever från gymnasiet och högskolan i planarbetet genom föreläsningar, workshops och diskussioner.

De synpunkter och förslag som framkommit i den tidiga medborgardialogen och genom workshops med förvaltningar, bolag, ungdomar och politiker har legat till grund för de olika ställningstagandena i planeringsstrategierna. De har också utgjort utgångspunkt vid utpekande av olika typer av markanspråk på plankartan. Kommunens vision, de fyra strategiska områdena samt hänsyn till och utveckling av befintliga värden genomsyrar hela planförslaget. Diverse olika utredningar, program och strategier, såväl kommunala som regionala och nationella har utgjort underlag i planarbetet.

Parallellt med planarbetet har en hållbarhetsbedömning innehållande den lagstadgade miljökonsekvensbeskrivningen tagits fram. Bedömningen av planförslaget har skett under arbetets gång, vilket medfört att bedömningar ur hållbarhetsperspektiv har kunnat påverka innehållet i översiktsplanen. I detta arbete har avstämning gjorts mot bland annat Agenda 2030 och nationella miljömål. Planförslaget har även analyserats utifrån de konsekvenser det får för barn i en barnkonsekvensanalys. Både hållbarhetsbedömningen och barnkonsekvensanalysen utgör del i översiktsplaneförslaget.

Bedömning

Förslaget till ny översiktsplan Sölvesborg 2050 tar utgångspunkt i kommunens vision och särskilt utpekade strategiska områden. I utvecklingsinriktningen dras övergripande riktlinjer upp för bebyggelse, natur och friluftsliv samt kommunikationer. Utvecklingsinriktningen bryts ner och konkretiseras i tematiska planeringsstrategier med ställningstaganden. Den fysiska mark- och vattenanvändningen redovisas på kartor uppdelade i olika geografiska områden. Översiktsplaneförslaget är helt digitalt och följer Boverkets ÖP-modell 2.1.

Enligt plan- och bygglagen ska ett planförslag skickas ut på remiss vid två tillfällen under planprocessen, så kallat samråd och granskning. Planförslaget är nu redo att skickas ut på samråd.

Anna Terning
Planarkitekt

Anders Wanstadius
Samhällsbyggnadschef

Bilagor

Länk till Storymaps och planförslaget (inloggningsuppgifter fås av Sabina Bernhard):

<https://storymaps.arcgis.com/collections/bbef3f5760e44b58ac1da0d731fd9e57>

Planförslaget textmaterial i pdf-version

Kartbilaga

Hållbarhetsbedömning

Barnkonsekvensanalys

Beslut sänds till:

Samhällsbyggnadschef Anders Wanstadius

Stadsarkitekt Fredrik Wikberg

Planarkitekt Anna Terning

Kommunstyrelsen

Handläggare
Anna Terning, 0456-81 60 51
anna.terning@solvesborg.se

Mottagare
Kommunstyrelsen

Barnchecklista till samrådsförslag om ny översiktsplan Sölvesborg 2050

1. Förklara hur beslutet, direkt eller indirekt, påverkar barn och ungdomar.

Översiktsplanen visar på kommunens intentioner avseende framtida mark- och vattenanvändning och hur den byggda miljön ska bevaras, utvecklas och förvaltas. Planförslaget har år 2050 som planeringshorisont. Det är för de unga vi bygger framtidens Sölvesborg och eftersom kommunen har en åldrande befolkning ska planeringen locka de unga att stanna kvar och bosätta sig i kommunen.

2. Har barn/ungdomar som kan komma att beröras av beslutet fått uttrycka sina åsikter?

- Ja
 Nej

Förklara oavsett svar.

Ungdomar och unga vuxna i åldrarna 15-25 år har varit prioriterad målgrupp i översiktsplanarbetet. För yngre barn har översiktsplanen bedömts vara allt för abstrakt och deras synpunkter har beaktats genom dialoger med pedagoger. Riktade insatser har gjorts genom föreläsning, workshop och diskussion med två klasser i skolan, en åk 3 på Furulundskolan och en åk 9 på Mjällby skola. Ett informationsutskick har gjorts till unga vuxna i åldrarna 20-25 år med uppmaning att svara på den enkät som låg ute på kommunens hemsida under sommar och höst 2021.

3. Innebär beslutet att barns och ungdomars bästa sätts i främsta rum?

- Ja
 Nej

Förklara oavsett svar.

Planförslaget har tagits fram med utgångspunkt i att bland annat skapa en attraktiv kommun för barn och unga. Kommunen vill locka unga vuxna att bosätta sig i kommunen, vilket översiktsplanen skapar förutsättningar för.

För att belysa barnens perspektiv och barnperspektivet har en barnkonsekvensanalys tagits fram i arbetet.

4. Beskriv eventuella intressekonflikter.

Utveckling av bebyggelse i anslutning till våra samhällen, kan ta barns lekmiljöer i anspråk och påverka barnens möjlighet till rekreation. Nya bostäder ger dock förutsättningar för att fler barn flyttar till orten, vilket ger fördelar som ett större elevunderlag till förskolor och skolor och bättre underlag för aktiviteter och kollektivtrafik. Bebyggelse i form av verksamhetsområden medför nya arbetsplatser med fler arbetstillfällen nära hemmet, vilket gynnar barnen. Ökad trafik kan leda till att vägar upplevs som än större barriärer och att barn får svårare att röra sig själv i samhället. Föräldrar vågar inte låta sina barn gå eller cykla till skola, vilket får till följd att barnen blir allt mer stillasittande. Detta motverkas genom att satsa på utbyggnad av cykelvägnätet, utveckla kvalitativa grönområden i och nära våra tätorter och möjliggöra för fler attraktiva mötesplatser för unga.

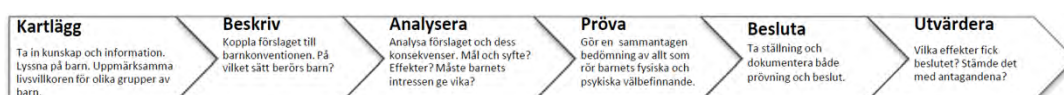
Anna Terning
Planarkitekt/Landskapsarkitekt

Anvisningar till barnchecklista

Barnets rättigheter ska beaktas vid alla kommunala beslut. Enligt FN är alla under 18 år att betrakta som barn. I beslutsunderlag ska det tydligt framgå om beslutet rör barn, hur barn påverkas av beslutet och hur barns bästa beaktats. Denna checklista är ett stöd för arbetet och en del av Barnets bästa. Checklistan kan användas vid beredning av ärenden och bifogas ärenden till nämnd.

1. Påverkar beslutet barn?

Den första frågan i checklistan handlar om att i ett tidigt skede av ärendeberedningen göra en bedömning av om beslutet påverkar barn. Oavsett svar ska det ges en förklaring av hur de berörs eller varför de inte berörs. Om ärendet/beslutet direkt eller indirekt berör eller kan få konsekvenser för enskilda barn, barn i allmänhet eller en särskild grupp av barn ska checklistan fullföljas. Detsamma gäller vid framtagande av policy, riktlinjer, föreskrifter, årlig budget och förändringar i organisation eller administration. Beslut som i första hand rör barn och/eller kan få stora konsekvenser för barn sett till barnkonventionen föranleder mer omfattande arbete och analys. En barnkonsekvensanalys kan innefatta följande steg:

2. Har barn fått uttrycka sina åsikter?

Barn ska ges möjlighet att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i de frågor barn anser att de berörs av (artikel 12). Är beslutet något som barn kan anse sig vara berörda av? Har barn fått möjlighet att uttrycka sina åsikter och fått dem beaktade? Hur? Eller: Varför inte? Barns åsikter kan fås genom personlig kontakt med barn där de är. De kan också fås genom frågeformulär eller internetomröstningar. Ungdomsrepresentanter eller andra som arbetar nära barn kan agera ombud. Ibland finns underlag med åsikter från barn (till exempel från undersökningar och forum för barns inflytande) som kan användas. När barn uttryckt sina åsikter ska de få uppföljning.

3. Hur har barns bästa beaktats?

Barnets bästa alltid ska komma i första rummet (artikel 3). Barn har fullt och lika människovärde. Barn är sårbara och behöver särskilt stöd och skydd. Rättigheterna ska tillförsäkras alla barn oavsett härkomst, kön, religion, funktionshinder eller andra liknande skäl (artikel 2). Barn ska tillåtas att utvecklas i sin egen takt och utifrån sina egna förutsättningar (artikel 6). I att beakta barns bästa ingår till exempel att beakta barns fysiska och psykiska välbefinnande, tillämpa aktuell kunskap om barns levnadsvillkor, samverka med relevanta aktörer och ha barnperspektiv. Mer om barns bästa finns i SOU 1997:116 kap 6.

4. Beskriv eventuella intressekonflikter.

Beslutsfattare ska enligt barnkonventionen anstränga sig till det yttersta av tillgängliga resurser för att tillgodose barnets bästa (artikel 4), vilket kan innebära intressekonflikter. Sammanvägningen av relevanta intressen ska kunna visas. När barnets bästa måste ge vika för andra intressen bör kompensatoriska åtgärder övervägas.

RAPPORT
**HÅLLBARHETSBEDÖMNING
SÖLVESBORGS KOMMUN ÖP 2050**

SAMRÅDSVERSION
2022-04-07

UPPDRAG

320989, Hållbarhetsbedömning och MKB till ÖP2050

Titel på rapport:

MKB och Hållbarhetsbedömning Sölvesborgs kommun ÖP 2050

Status:

Samrådsversion

Datum:

2022-04-07

MEDVERKANDE

Beställare:

Sölvesborgs kommun

Kontaktperson:

Anna Terning

Konsult:

Tyréns Sverige AB

Uppdragsansvarig:

Johanna Hellsten

Projektgrupp:

Johanna Hellsten

Jon Halling

Kvalitetsgranskare:

Anna Vindelman

SAMMANFATTNING

INLEDNING

Sölvesborgs kommun har tagit fram ett förslag till en ny översiktsplan. En översiktsplan är, enligt miljöbalkens definition en plan som alltid kan antas innebära betydande miljöpåverkan. En miljöbedömning ska därför genomföras för översiktsplanen och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) ska upprättas. Sölvesborgs kommun har valt att utvidga miljöbedömningen till en hållbarhetsbedömning där ekologiska, sociala och ekonomiska aspekter konsekvensbedöms. Hållbarhetsbedömningen uppfyller miljöbalkens krav på miljökonsekvensbeskrivningar. Bedömningar har genomförts integrerat och parallellt med översiktsplanarbetet.

AVGRÄNSNING OCH METOD

Hållbarhetsbedömningens avgränsning har tagits fram av Sölvesborgs kommun. Den baseras på en workshop tillsammans med Region Skåne, Region Blekinge, närliggande kommuner, Trafikverket och Länsstyrelsen i Blekinge län. De miljöaspekter som avgränsats som relevanta att bedöma är: Resurser och klimat, Biologisk mångfald samt Kulturmiljö och landskap. De sociala och ekonomiska aspekter som bedömts vara relevanta att bedöma är: Bostäder och sysselsättning, Hälsa och livskvalitet samt Delaktighet och demokrati.

Hållbarhetsbedömningen har fokuserat på att identifiera hur situationen ser ut i kommunen idag för respektive aspekt och därefter bedömt konsekvenserna för vardera aspekten av planförslaget. I bedömningen har fokus varit på översiktsplanens ställningstaganden och på markanvändningskartan.

ALTERNATIV

Miljökonsekvensbeskrivningen ska enligt 6 kap 11 § miljöbalken innehålla en identifiering, beskrivning och bedömning av rimliga alternativ.

I hållbarhetsbedömningen bedöms konsekvenserna av planförslaget och nollalternativet. Nollalternativet beskriver den förväntade utvecklingen i kommunen om planförslaget inte antas. Nollalternativet innebär därmed att gällande översiktsplan fortsatt är det strategiska dokument som ger vägledning vid planering av kommunens markanvändning.

KONSEKVENSER

RESURSER OCH KLIMAT

Jordbruksmark

Planförslaget omfattar ett flertal ställningstaganden som visar att kommunen ser jordbruksmarken som en resurs som är viktig att värna. Exempelvis ska ny bebyggelse lokaliseras till befintliga bebyggelsestrukturer samt att ianspråktagande av jordbruksmark ska föregås av en miljökonsekvensbeskrivning. Dock innebär planförslaget att jordbruksmark tas i anspråk för bostäder och verksamheter. I planförslaget motiverar kommunen väsentligt samhällsintresse för att ta jordbruksmarken i anspråk samt redovisar varför det inte finns alternativa platser. Att ta jordbruksmark i anspråk innebär dock alltid negativa effekter ur ett hushållningsperspektiv, eftersom det i praktiken är svårt och kostsamt att återskapa jordbruksmark.

Grund- och ytvatten

Planförslaget innehåller ställningstaganden som beskriver hur kommunen avser att arbeta för att hantera påverkan på grund- och ytvatten. Vad gäller grundvatten ska samtliga grundvattentäkter skyddas med vattenskyddsområden. Kommunen ska också undersöka möjligheten att återanvända dagvatten till exempelvis bevattning. Att begränsa behovet av grundvattenuttag har stor betydelse för kommunens vattenförsörjning, eftersom det finns risk för saltvatteninträngning vid överuttag. Vad gäller ytvatten innebär planförslaget flera åtgärder som bedöms som positiva. Framförallt är det positivt med åtgärder som renar dagvattnet, inte minst från näringsämnen, då övergödning är en utmaning för kommunens samtliga ytvattenförekomster. Dock bör planförslaget utvecklas vad gäller att minska den fysiska påverkan på ytvattenförekomsterna. Att bebyggelse framförallt föreslås i anslutning till befintliga tätorter bedöms som positivt då bebyggelsen kan anslutas till det befintliga VA-nätet och därmed kan avloppsvatten renas på ett effektivt sätt.

Energiförsörjning och klimatpåverkan

Planförslaget omfattar ställningstaganden för energiförsörjningen i kommunen. Till viss del avser dessa förnybar energiproduktion. Störst tyngd läggs dock på att kommunen ska använda alternativa energikällor, och det framgår inte vilken typ av energikälla som avses, vilket planförslaget behöver förtydliga. Det bedöms som positivt att utvecklingen av kommunen ska ske genom förtätning och utbyggnad i anslutning till befintliga områden. Dels innebär det att befintliga kommunaltekniska system kan nyttjas, dels möjliggör det att behovet av bilresor kan minska. Det är också positivt att planförslaget pekar ut nya cykelvägar samt avser att utveckla infrastrukturen för fossilfria bränslen.

Klimatanpassning

Planförslagets ställningstaganden vad gäller klimatanpassning visar att kommunen är väl medveten om de utmaningar som ett förändrat klimat förväntas medföra. Ställningstagandena om att översvämningsproblematiken ska hanteras både vid ny bebyggelse och redan byggd miljö visar på ett positivt helhetsgrepp, eftersom det gör hela samhället mindre känsligt för extrema väderhändelser. Vidare beskriver ställningstagandena mer strategiska åtgärder, så som att riskzoner och ytor för fysiska åtgärder ska pekas ut och att klimatanpassningsåtgärder ska genomföras där de har störst samhällsekonomisk nytta. Därtill ska klimatanpassningsåtgärder utgå från platsens förutsättningar, vilket visar en medvetenhet kring att åtgärder även kan påverka exempelvis natur- och kulturmiljövärden. Att planförslaget medför åtgärder som kan begränsa grundvattenuttaget är också positivt då perioder med längre torka innebär att grundvattenmagasinen inte fylls på i samma takt som nu.

BIOLOGISK MÅNGFALD

Översiktsplanen föreslår inga planerade utbyggnader inom Natura 2000-områden eller naturreservat. Utbyggnadsområden ligger dock inom riksintresseområden för naturvård, men risk för påtaglig skada bedöms inte föreligga. Trots ställningstaganden om att bevara och utveckla gröna områden och gröna stråk innebär planförslaget att flera utpekade kärnområden och gröna stråk påverkas. Genomförs dessa utbyggnader bedöms den sammanhållna grönstrukturen i kommunen att försvagas betydligt, med negativa konsekvenser för växt- och djurlivet som följd. I det sammanhanget bedöms det som positivt att det föreslås en ekodukt över E20. För att få ett bättre underlag för hur föreslagen bebyggelse kan påverka ekologiska spridningssamband föreslås, i det fortsatta arbetet med översiktsplanen, att en spridningsanalys genomförs, exempelvis för rådjur och bokblomböck.

KULTURMILJÖ OCH KLIMAT

Planförslaget innehåller ställningstaganden som syftar till att värna, skydda och utveckla de kulturhistoriska värdena. Ställningstagandena omfattar både den bebyggda miljön och stråk och sammanhang i kulturmiljön, vilket innebär att planförslaget tar ett brett grepp för att värna kulturmiljön i kommunen. Detta bedöms som positivt. Mer specifikt bedöms det som positivt att planförslaget beskriver hur exploatering ska ta hänsyn till kulturhistoriskt värdefulla miljöer. Att kommunen arbetar med att ta fram ett kulturmiljöprogram bedöms också som positivt i det här sammanhanget. Planförslaget omfattar ingen bebyggelse inom riksintresseområdet Sölvesborg. Det bedöms som positivt att exploatering även utanför riksintressets gräns ska ta hänsyn till riksintresset.

BOSTÄDER OCH SYSSLESÄTTNING

Befolkning och bostadsmarknad

Planförslaget bedöms innebära stora satsningar på bostadsutveckling, både genom förtätning och genom nya områden. Planförslaget har ett fokus på att utveckla bostadsbeståndet på ett sätt som möjliggör för människor att bo kvar på sin ort i livets alla skeden. Detta görs exempelvis med en variation av boendeformer, vilket bedöms som positivt. Därtill har planförslaget särskilt fokus på att utveckla bostadsbeståndet dels för unga och unga barnfamiljer, dels för den äldre delen av befolkningen. Det bedöms som positivt eftersom det kan bidra till att öka andelen unga som annars förväntas minska, samt att en allt större andel äldre innebär ökad efterfrågan på anpassat boende.

Näringsliv och verksamheter, Arbets- och studiemarknad

Sammantaget bedöms planförslaget ha ett tydligt fokus på att skapa fler arbetstillfällen. Ställningstaganden för detta avser utbyggnad av fiber, goda kommunikationer både inom kommunen och i regionen. Det finns också ett fokus på att utveckla fiskeri- och besöksnäringen. Utvecklas näringslivet i kommunen enligt dessa ställningstaganden bedöms det positivt då det möjliggör för fler att komma i arbete. Därtill innebär planförslaget nya verksamhetsområden i hela kommunen vilket skapar förutsättningar för nya företag att etablera sig. Kommunen avser att ta fram en näringslivsstrategi vilket är positivt. Dock hade det varit bättre om en sådan strategi hade legat till grund för vilka verksamhetsområden som nu föreslås i översiktsplanen.

HÄLSA OCH LIVSKVALITET

Säkerhet

Planförslaget pekar ut några utvecklingsområden på eller i anslutning till potentiellt förorenad mark. Det innebär att antalet förorenade områden kommer minska, eftersom de kommer att saneras innan byggnation. Detta bedöms som positivt. I planförslaget finns flera utpekade utvecklingsområden längs rekommenderade vägar för farligt gods, vilket behöver hanteras i detaljplaneskedet.

Folkhälsa

Planförslaget har flera ställningstaganden för att bevara och stärka tillgång till och kvaliteten i grön-och rekreationsområden, vilket bedöms som positivt för folkhälsan. I planförslaget pekas det ut grönområde i Mjällby, vilket bedöms som positivt, då det idag råder brist på sådana områden i orten. Planförslaget bedöms inte påverka något av riksintresseområdena för friluftsliv på ett sätt som medför risk för påtaglig skada. Det finns ställningstagande om att gång- och cykelvägnätet ska utvecklas, och i markanvändningskartan pekas också nya cykelvägar ut, vilket bedöms som positivt för folkhälsan då det möjliggör ökad fysisk aktivitet. Enligt planförslaget ska god

luftkvalitet och en god ljudmiljö eftersträvas. Vad gäller buller bör planförslaget dock utvecklas till att även omfatta den redan byggda miljön.

Vardagsliv

Planförslaget omfattar en mängd ställningstaganden som har påverkan på människors vardagsliv. Tillgängligheten i kommunen ska stärkas genom utbyggt gång- och cykelvägnät samt att planeringen av ny bebyggelse bör samspela med kollektivtrafiken. Förskolor och skolor ska lokaliseras i närheten av bostäder och kollektivtrafik, vilket är positivt både för "livspusslet" och för barns rörlighet och frihet. I planförslaget saknas dock en beskrivning av barriärer och hur dessa kan överbryggas. Planförslagets intentioner är också att service ska utvecklas, både i Sölvesborg och i vissa av tätorterna, vilket har betydelse för människors vardagsliv.

Social sammanhållning

Planförslaget innehåller flera ställningstaganden om att skapa mötesplatser och främja människors upplevelse av trygghet. Mötesplatser ska finnas såväl i Sölvesborgs centralort som i övriga serviceorter, och ska attrahera en blandning av människor. Att cykelvägnätet ska byggas ut bedöms inte minst ha betydelse för ungdomar, eftersom det möjliggör för dem att på ett säkert sätt röra sig i och mellan orterna. En planering i linje med formulerade ställningstaganden bedöms generellt som positiv för främjande av social sammanhållning.

DELAKTIGHET OCH DEMOKRATI

Att främja deltagande och inflytande i samhället är viktigt ur ett hållbarhetsperspektiv. Det bedöms positivt att kommunen i arbetet med översiktsplanen har genomfört flera dialoginsatser med såväl medborgare som näringsliv och grannkommuner och regionala aktörer. Däremot saknas en redogörelse för olika gruppers deltagande och inflytande och det går därför inte att bedöma om deltagandet varit representativt. I planförslaget finns ställningstaganden om att barn ska ges möjlighet till inflytande i den fysiska planeringen, vilket bedöms som positivt ur ett hållbarhetsperspektiv.

FORTSATT ARBETE OCH UPPFÖLJNING

Enligt 6 kap 11 § 5 punkten miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning innehålla uppgifter om de åtgärder som planeras för att förebygga, hindra, motverka eller avhjälpa betydande negativa miljöeffekter. Då arbetet med översiktsplanen är i ett samrådsskede finns det möjlighet att arbeta vidare med innehållet i översiktsplanen för att stärka dess styrning mot en hållbar utveckling av Sölvesborgs kommun. Det fortsatta arbetet med översiktsplanen bör därför ta sin utgångspunkt i de förslag på åtgärder som föreslås i kapitel 4.

Enligt 6 kap 11 § miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning innehålla en redogörelse för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför. Uppföljningen av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av översiktsplanen i realiteten ger bör så långt som möjligt kopplas till befintliga tillsyns-, miljölednings och övervakningssystem. Det innebär att vidare åtgärder bör baseras på de resultat som övervakningen ger gällande aspekter såsom bullernivåer, luftkvalitet, status i vattenförekomster med mera. Det ger underlag till vilka ytterligare åtgärder och strategier som behöver tas fram.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	SAMMANFATTNING.....	3
	INLEDNING.....	3
	AVGRÄNSNING OCH METOD.....	3
	ALTERNATIV.....	3
	KONSEKVENSER.....	3
	FORTSATT ARBETE OCH UPPFÖLJNING.....	6
1	INLEDNING.....	8
	BAKGRUND TILL NY ÖVERSIKTSPLAN.....	8
	SYFTET MED MKB OCH HÅLLBARHETSBEDÖMNING.....	8
2	AVGRÄNSNING OCH METOD.....	8
	GEOGRAFISK AVGRÄNSNING.....	8
	AVGRÄNSNING I TID.....	8
	AVGRÄNSNING AV ASPEKTER.....	8
	METOD FÖR BEDÖMNING.....	10
3	ALTERNATIVREDOVISNING.....	10
	PLANFÖRSLAG.....	10
	BORTVALDA ALTERNATIV OCH UTVECKLING AV PLANFÖRSLAGET.....	13
	NOLLALTERNATIV.....	13
4	MKB OCH HÅLLBARHETSBEDÖMNING.....	15
	RESURSER OCH KLIMAT.....	15
	NATURMILJÖ OCH BIOLOGISK MÅNGFALD.....	22
	LANDSKAP OCH KULTURMILJÖ.....	26
	BOSTÄDER OCH SYSSELSÄTTNING.....	28
	HÄLSA OCH LIVSKVALITET.....	33
	DELAKTIGHET OCH DEMOKRATI.....	40
5	SAMLAD BEDÖMNING.....	42
	AVSTÄMNING MOT MILJÖMÅL, AGENDA 2030-MÅL SAMT ÖVRIGA RELEVANTA MÅL.....	43
6	FORTSATT ARBETE OCH UPPFÖLJNING.....	48
7	REFERENSER.....	49

1 INLEDNING

BAKGRUND TILL NY ÖVERSIKTSPLAN

Enligt plan och bygglagen ska alla kommuner ha en aktuell översiktsplan som anger inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Planen ska ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden och den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.

Tidigare översiktsplan var ursprungligen från 2010. Den har uppdaterats två gånger, 2016 med fokus på textmaterialet och 2020 med fokus på kartorna. Översiktsplanen bedömdes vara otydlig i sina ställningstaganden, och den börjar bli omodern och är inaktuell i vissa delar, exempelvis gällande företagsmark. I samband med revideringen 2020 framfördes en politisk vilja att ta fram en helt ny digital översiktsplan.

SYFTET MED MKB OCH HÅLLBARHETSBEDÖMNING

En kommun ska enligt 6 kap 11 § miljöbalken genomföra en miljöbedömning av planer som kan antas innebära en betydande miljöpåverkan. En översiktsplan är en plan som omfattas av det kravet varför planen ska genomgå en strategisk miljöbedömning och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) upprättas. Syftet med miljöbedömningen är att integrera miljöaspekter i planen så att en hållbar utveckling främjas (6 kap 1 § miljöbalken).

Sölvesborgs kommun har valt att göra en hållbarhetsbedömning av översiktsplanen. En hållbarhetsbedömning innebär ett bredare grepp än vad som krävs av en miljöbedömning enligt miljöbalken och plan- och bygglagen. Syftet med att genomföra en hållbarhetsbedömning är att integrera samtliga hållbarhetsdimensioner i planeringen, vilket främjar en hållbar utveckling.

2 AVGRÄNSNING OCH METOD

GEOGRAFISK AVGRÄNSNING

Hållbarhetsbedömningen omfattar i första hand samma geografiska område som översiktsplanen, det vill säga hela Sölvesborgs kommun. För vissa aspekter behöver bedömningen ha ett vidare regionalt eller till och med globalt perspektiv, eftersom påverkan kan ske utanför kommungränsen.

AVGRÄNSNING I TID

Hållbarhetsbedömningen omfattar i första hand samma planeringshorisont som översiktsplanen, vilken är ungefär 30 år till år 2050. I samband med hållbar utveckling är ett viktigt perspektiv att se till påverkan för och hänsyn till framtida generationer. Det kan därmed vara aktuellt att i vissa resonemang och för vissa aspekter ha ett längre tidsperspektiv.

AVGRÄNSNING AV ASPEKTER

Ett avgränsningssamråd har genomförts 2021-09-01 i form av en workshop med nyckelpersoner från Region Skåne, Region Blekinge, närliggande kommuner och Länsstyrelsen i Blekinge. På avgränsningssamrådet identifierades betydande hållbarhetsaspekter. Länsstyrelsen i Blekinge har som tillägg till detta skickat in en skriftlig kommentar (2021-10-11), där klimatpåverkan och klimatanpassning, förnybar

energi, vatten/översvämning/ dricksvattenförsörjning, kulturmiljö, jordbruksmark och social hållbarhet är aspekter som lyfts fram.

Hållbarhetsbedömningen är strukturerad utifrån sex teman, under vilka identifierade, betydande hållbarhetsaspekter är inkluderade. Det finns även ett antal övergripande aspekter – tvärgående perspektiv - som berörs under samtliga sex teman i den mån det är relevant. Genom att strukturera bedömningen på detta sätt tas ett helhetsgrepp kring hållbarhet där såväl miljömässiga som sociala och ekonomiska perspektiv kan vävas samman inom respektive tema.

1. Resurser och klimat

Bedömning av påverkan på:

- Mark (jordbruksmark, hushållning)
- Vatten (grundvatten, ytvatten, dricksvattenförsörjning vattenskyddsområden)
- Energi (energibehov, förnybara energikällor)
- Klimatpåverkan (utsläpp av växthusgaser, kolsänka)
- Klimatanpassning och risker (översvänningsproblematik p.g.a. havsnivåhöjning och skyfall, dagvatten, ras, skred, värmeöar)

2. Biologisk mångfald

Bedömning av påverkan på:

- Skyddade arter och områden
- Grön infrastruktur, gröna samband

3. Landskap och kulturmiljö

Bedömning av påverkan på:

- Kulturmiljöer
- Landskapsbild

4. Bostäder och sysselsättning

Bedömning av påverkan på:

- Bostadsmarknad (inkl. bostadssegregation)
- Arbetsmarknad
- Studiemarknad
- Pendling
- Näringsliv och verksamheter

5. Hälsa och livskvalitet

Bedömning av påverkan på:

- Säkerhet (markföroreningar, farligt gods)
- Folkhälsa (gröna miljöer, friluftsliv, fysisk aktivitet, buller, luft)
- Vardagsliv (tillgänglighet och närhet – kommunikationer, barriärer, service)
- Social sammanhållning (mötesplatser, trygghet)

6. Delaktighet och demokrati

Bedömning av hur medborgarna och eventuellt andra berörda intressenter haft möjlighet att vara delaktiga i processen med att ta fram en ny översiktsplan och kunnat påverka den.

• Övergripande tvärgående perspektiv

- **Intersektionalitet**
bedömning av påverkan på olika grupper och fördelning av nyttor och onyttor (jämförbarhet, jämlikhet – ålder, barnperspektiv, funktionsnedsättning, etnicitet)
- **Kommunekonomi**
bedömning av påverkan på attraktivitet, skatteintäkter, investeringsbehov

- **Ekosystemtjänster**
bedömning av påverkan på olika ekosystemtjänster

METOD FÖR BEDÖMNING

Översiktsplanen är vägledande vid till exempel upprättande av fördjupningar av översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser samt vid prövning av bygglov, liksom när kommunen eller andra myndigheter fattar andra beslut som rör mark- och vattenanvändningen i kommunen. Planen är inte juridiskt bindande. Att bedöma konsekvenser av en översiktsplan kan således göras endast på en övergripande nivå, utifrån de intentioner och ställningstaganden för fysisk planering som framhålls i planen. I bedömningen av Sölvesborgs förslag till ny översiktsplan har fokus varit på de ställningstaganden som beskrivs samt markanvändningskartan. Övrig text har också ingått i bedömningarna, men tillskrivs inte samma tyngd, eftersom ställningstaganden samt markanvändningskartan utgör de konkretaste delarna och kan antas vara det som framförallt får genomslag i efterföljande planering.

Konsekvensbedömningen har fokuserat på att identifiera hur situationen ser ut i kommunen idag för respektive aspekt. På så sätt målas en nulägesbild upp som ger förståelse för de förutsättningar och de utmaningar som råder inom kommunen, kopplat till respektive aspekt. Därefter görs en bedömning av förslaget till ny översiktsplan och hur väl detta bedöms kunna påverka och styra utvecklingen till en mer hållbar samhällsutveckling. Bedömningen av planförslaget har skett iterativt med återkoppling till kommunen, vilket medfört möjlighet att påverka innehållet i översiktsplanen.

BEDÖMNINGSGRUNDER

Konsekvenserna kommer att relateras till det värde som berörs, men också till miljöpåverkans relation till miljökvalitetsnormer och miljömål samt övriga hållbarhetsfaktorer.

3 ALTERNATIVREDOVISNING

PLANFÖRSLAG

Översiktsplanen syftar till att skapa förutsättningar för kvalitativ tillväxt. Som utgångspunkt i planförslaget ligger kommunens vision *Sölvesborg - tillsammans i möjligheternas kommun!* och fyra strategiska områden för att nå visionen:

- Attraktiva och hållbara livsmiljöer
- Tillväxt och utveckling i framkant
- Trygghet genom hela livet
- Hög service och gott värdskap

Kortfattat innebär planförslaget följande:

Den byggda miljön:

- Nybyggnation av bostäder prioriteras till centralorten och serviceorterna.
- Vid planering av nya områden eller exploatering i befintliga strukturer ska stor hänsyn tas till befintliga värden och karaktärer. Kulturhistoriska värden bidrar till bebyggelsens karaktär och ska värdas, framhävas och byggas vidare på.

- Ett utbud av olika boendeformer riktat mot unga och äldre ska erbjudas på varje ort för möjligheten att bo i sin hemort genom hela livet och för att minska segregation.
- Naturliga mötesplatser och attraktiva offentliga miljöer ska utvecklas med god tillgång för alla och på platser där människor från olika generationer och med olika bakgrund kan träffas över sociala och etniska gränser.
- Kommunen satsar på en kvalitativ tillväxt som ger möjlighet till fler bostäder och utveckling av verksamhetsområden samtidigt som befintliga värden och kvaliteter värnas och utvecklas.
- Skolor och förskolor ska ha flexibla, hälsosamma och miljövänliga lokaler, stora skolgårdar med goda möjligheter för lek och aktiviteter samt säkra och anpassade trafikmiljöer med trygga gång- och cykelvägar.
- Näringslivet ska ges möjlighet att utvecklas inom befintliga bebyggelsestrukturer och i nya verksamhetsområden för att kommunen ska kunna erbjuda en kombination av boende och arbetsplatser.
- Sölvesborg fortsätter vara centralort med fullskalig service, handel och kommunikationer. Det huvudsakliga service- och handelsutbudet lokaliseras till centrala staden. Nya bostadsområden lokaliseras till Ljungaviken och Sölve så att staden på sikt omsluter Sölvesborgsviken. Mark för nya verksamhetsområden föreslås norr och söder om väg E22 vid Ynde, samt vid Sölve där byggnation längs med väg 123 skulle vara möjligt.
- Mjällby utvecklas i sin funktion som central serviceort på Listerlandet. De centrala delarna av Mjällby föreslås utvecklas genom förtätning med mångfunktionell bebyggelse för bostäder och centrumverksamheter. Nya bostadsområden pekas även ut i direkt anslutning till befintlig bostadsbebyggelse i ost och sydost. Befintligt verksamhetsområde söder och norr om Listervägen utvecklas och förtätas och längs Metallvägen föreslås nya företag etableras. Nya grönytor ska skapas och befintliga grönområden utvecklas.
- Hällevik och Hörvik utgör serviceorter som ska utvecklas vad gäller bostadstyper, service, turism och gemensamma ytor. Den genuina kulturmiljön och orternas karaktäristik ska bevaras och förstärkas. Ny bostadsbebyggelse föreslås i Hälleviks nordöstra del och i västra Krokås. Befintligt bostadsbestånd behöver kompletteras vad gäller bostadstyp och upplåtelseform.
- Norge ges möjlighet att utvecklas till serviceort genom handels- och verksamhetsområden, vilket gynnar hela den norra kommundelen. Befintligt bostadsbestånd kompletteras på flera platser för att stärka centrumkänslan kring kanalen och skapa ett varierat utbud av bostadsformer. En ny anslutning till väg E22 föreslås i söder och till denna kopplas nya verksamhetsområden.
- Mindre utbyggnadsområden föreslås i några av de mindre orterna för att möjliggöra en utveckling av hela kommunen, ex Gammalstorp, Högtofta, Sandbäck och Ysane.
- Nya hus och bebyggelsegrupper på landsbygden ska i första hand göras som kompletteringar till befintliga byar och tätorter.

Natur, vatten och friluftsliv:

- Grönstrukturen ska värnas och utvecklas och bostadsområden ska ha tillgång till grönområden av hög kvalitet och områden för lek och idrott.
- Värdefulla naturmiljöer och gröna stråk mellan olika naturområden ska bevaras, stärkas och utvecklas för ekosystemtjänster, flora, fauna, friluftsliv och rekreation.
- Inbjudande, tillgängliga och attraktiva mötesplatser, kultur- och idrottsanläggningar ska finnas för alla i varje del av kommunen.

- Kommunen ska verka för utökade möjligheter till hållbar turism knutna till de unika naturmiljöerna, växt- och djurlivet och geologin.
- Kusten och havet är viktiga för upplevelsen av kommunen och allmänhetens tillgång till kusten ska värnas och utvecklas.
- Kommunens grönområden ska upplevas som säkra och trygga och ska vara tillgängliga för alla.
- Restaurering av våtmarker, skapande av fördröjningsdammar, kanaler och bassänger i anslutning till kommunens viktigare vattendrag för rening, magasinering och klimatanpassning ska uppmuntras.

Infrastruktur:

- Cykelvägnätet ska utvecklas i hela kommunen för att öka andelen hållbara transporter, säkra skolvägar och utveckla turismcyklingen.
- Kommuninvånarna ska uppmuntras att välja andra sätt att resa än med bilen för ett hållbart samhälle.
- Blekinge kustbana, väg E22, riksväg 15 och väg 123, samt farlederna är viktiga kommunikationstråk för persontrafik, gods och kollektivtrafik och ska värnas och utvecklas. Tillgängligheten i bytespunkter för kollektivtrafiken ska utvecklas.
- Sydostlänken är ett projekt som är av stor vikt för kommunen.

Klimat:

- Vid all planering ska hänsyn tas till risker kopplade till framtida klimatförändringar.
- För befintlig bebyggelse ska ställningstaganden formuleras om hur översvämningsproblematiken i riskområden kan minskas genom skyddsåtgärder och när och var översvämning ska tillåtas.
- Vid val av klimatanpassningsåtgärder ska platsens förutsättningar, funktioner och värden vara utgångspunkt. Åtgärder som har störst samhällsnytta ska identifieras och prioriteras. Åtgärder ska göras stegvis och vara påbyggnadsbara så långt möjligt.
- Naturens och grönområdets nytta för klimatanpassning, omhändertagande av dagvatten och luftföroreningar ska värnas. Vid exploatering ska värdet av områdets ekosystemtjänster beaktas.

Social hållbarhet:

- Alla orter ska ha tillgång till tätortsnära natur- eller grönområden.
- Skapa attraktiva offentliga miljöer och naturliga mötesplatser för alla åldrar genom lokalisering av olika funktioner/verksamheter längs stråk och vid målpunkter.
- Kommunen ska ta fram ett förbättrat beslutsunderlag för jämställdhetsfrågor så att dessa beaktas vid kommande detaljplanläggning. Detta kan ligga till grund för planering av bostadsområden, kollektivtrafik, utbildning, näringslivet, förskolor mm.
- God gestaltning samt enhetlig standard och markbeläggning som skapar orienterbarhet, god trafiksäkerhet, trafikmiljö och tillgänglighet ska eftersträvas. Tillgängligheten ska öka för alla i gemensamt använda rum såväl inomhus som utomhus.

Miljö, säkerhet och risker:

- Kommunen ska verka för en planering som ger bostäder, uteplatser, skolor och rekreationsområdet en god ljudmiljö. Mark som kan behöva tas i anspråk för bullerskyddande åtgärder ska säkerställas i detaljplan.
- En proaktiv och medveten stadsplanering ska eftersträvas för en god luft- och vattenkvalitet, vilket kräver både kommunala åtgärder och regionala samarbeten.
- Störande verksamheter ska lokaliseras tillsammans på platser där de inte påverkar människor och bostäder negativt.
- När kommunen planerar ny bebyggelse ska riskanalyser göras för att säkerställa att skyddet för dem som vistas på platsen är tillräckligt enligt vedertagna riktlinjer.

BORTVALDA ALTERNATIV OCH UTVECKLING AV PLANFÖRSLAGET

Arbetet med att ta fram översiktsplanen har skett parallellt och integrerat med arbetet med att ta fram hållbarhetsbedömningen. Arbetet har inneburit att hållbarhetsbedömningen gjort inspel till planförslaget vilket resulterat i justeringar varav följande bedöms vara av störst betydelse:

- Utbyggnadsområden har tagits bort eller justerats i Sölvesborg, Mjällby och Norje med hänsyn till jordbruksmarken och befolkningsprognosen.
- Utbyggnadsområden har tagits bort i Hällevik/Grönslett och Hörvik med hänsyn till jordbruksmark, vilket också bedöms vara positivt för kulturmiljö och naturmiljö.
- En ekodukt över E20 norr om Sölvesborg har lagts till planförslaget för att förbättra ekologiska spridningssamband.
- Cykelvägar har lagts in i plankartan.

NOLLALTERNATIV

Nollalternativet ska, enligt 6 kap 11 § miljöbalken, beskriva miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling om planen inte genomförs. Nollalternativet beskriver den förväntade utvecklingen i kommunen om det nya förslaget till översiktsplan för Sölvesborgs kommun inte antas. Nollalternativet innebär därmed att gällande översiktsplan fortsatt är det strategiska dokument som ger vägledning vid planering av kommunens markanvändning. I följande stycken redovisas översiktligt innehållet i gällande översiktsplan:

NATUR OCH KULTURMILJÖ SAMT TURISM

Översiktsplanen förordar god tillgång till grönområden för alla. I översiktsplanen har ett antal områden avsatts som Naturområden. Kommunen vill främja närheten till grönområden och oförstörda naturmiljöer för att på så sätt främja rekreation och hälsa. I översiktsplanen finns ett antal områden avsatta för kulturmiljövård. Inom områdena prioriteras en levande bebyggelsemiljö med fokus på bebyggelsens kulturhistoriska värden.

I översiktsplanen har även områden för friluftsliv avsatts. I dessa områden finns begränsningar för exploatering. I områden för friluftsliv är det viktigt att utveckla sammanhängande friluftsstråk, dels genom gång och cykelleder från tätorterna till friluftsområden.

För att gynna turismen finns även utvecklingsområden för camping avsatta i översiktsplanen.

BOSTÄDER

Gällande tätortsutvecklingen är kommunens bedömning att huvuddelen av utbyggnaden bör ske i och i anslutning till de fem prioriterade tätorterna Sölvesborg, Norje, Mjällby, Hörvik/Krokås och Nogersund/Hällevik. Utveckling och förtätning i anslutning till redan byggda samhällen ska prioriteras istället för utspridning av bebyggelse.

VERKSAMHETER

Kommunens viljeinriktning är att det dominerande detaljhandelsutbudet ska finnas i Sölvesborgs centrum, samtidigt som målet enligt kommunens varuförsörjningsplan är att de befintliga butikerna i de mindre tätorterna så långt som möjligt bevaras.

Industri, lager, hantverks och kontorsändamål ska prioriteras. Områden för industri kan i vissa fall kombineras med handel.

INFRASTRUKTUR

Kommunens viljeinriktning är att aktivt verka för att förbättra kommunikationsmöjligheterna med syfte att göra kommunen bättre att leva, bo och verka i. Viljeinriktningen uppnås genom att

- förbättra tillgänglighet och framkomlighet för det lokala och regionala kollektivtrafiknätet.
- att förbättra trafiknätet vad gäller framkomlighet och tillgänglighet enligt genomförd trafiknätsanalys.
- att öka andelen hushåll inom gång- och cykelavstånd till resecentrum och stationsläget.
- att förbättra och bygga ut gång- och cykelvägnät samt cykelparkeringar.
- att skapa en modern digital infrastruktur och förbättrade digitala kommunikationsmöjligheter genom förbättrad tillgänglighet och kapacitet i IT-infrastrukturen.

VATTEN OCH AVLOPP SAMT DAGVATTEN

De kommunala vattentäkterna måste skyddas från alla potentiella föroreningskällor, genom att väl tilltagna skyddsområden/zoner tillskapas till exempel genom att inrätta vattenskyddsområden. Olämplig markanvändning inom infiltrationsområden ska inte tillåtas.

I översiktsplanen anges förslag till huvudprinciper för kommunens dagvattenhantering; Dagvattensystemen i Sölvesborgs kommun ska avleda dagvatten på ett säkert, miljöanpassat och kostnadseffektivt sätt.

ENERGIFÖRSÖRJNING

Den övergripande målsättningen i kommunens klimatstrategi är att minska användningen av fossila bränslen. Områdena Vesan och Lörby redovisas som lämpliga för vindkraft. I närheten av Kylinge finns ett område som i den översiktliga analysen i vindbruksplanen visat sig ha få motstående intressen och därför bedöms vara lämpligt för vindkraft. I havet har två stora vindkraftsområden pekats ut dels i söder inom ett område utpekade som riksintresse.

I Sölvesborgs stad har fjärrvärme hittills byggts ut i de centrala delarna. Sölvesborgs Fjärrvärme AB planerar fortsatt utbyggnad i närliggande samhällen. Sölvesborgs kommun har ambitionen att verka för så stor anslutningsgrad som möjligt till fjärrvärmenätet.

4 MKB OCH HÅLLBARHETSBEDÖMNING

Hållbarhetsbedömningen är strukturerad utifrån sex teman, rubrik 4.1–4.6. Inom respektive tema berörs såväl miljömässiga som sociala och ekonomiska hållbarhetsperspektiv i den mån de bedöms påverkas. Perspektiv som hanteras övergripande inom samtliga teman, om det bedöms relevant, är ekosystemtjänster, jämställdhet, jämlikhet, barnperspektiv, attraktivitet och kommunekonomi.

RESURSER OCH KLIMAT

I avsnittet *resurser och klimat* behandlas översiktsplanens påverkan på hushållning med naturresurser och klimat vad gäller såväl klimatpåverkan som klimatanpassning. Det är perspektiv som påverkar såväl miljömässig som ekonomisk och social hållbarhet.

Med hushållning avses användningen av resurser som mark, vatten, råvaror och energi. En långsiktig god hushållning av naturresurser är själva kärnan i en hållbar utveckling. I Sölvesborgs kommun bedöms framförallt jordbruksmark, grundvatten (dricksvatten) och energiförsörjning vara relevanta.

Med klimat avses dels påverkan på klimatet, framför allt genom utsläpp av växthusgaser men också på grund av markanvändningen, dels att skapa beredskap för de klimatförändringar som sker. Sölvesborg som kustkommun behöver exempelvis förhålla sig till effekten av höjda havsnivåer på grund av klimatförändringarna.

Hushållning med resurser, minskad klimatpåverkan och klimatanpassning är grundläggande för flera ekosystemtjänster (nyttor människor har av naturen), till exempel klimatanpassning och skydd mot extremväder, vattenrening, färskvatten, matproduktion, material och energi.

Genom översiktsplaneringen har kommunen till exempel möjlighet att planera för en effektiv bebyggelsestruktur som hushåller med marken och som nyttjar befintliga strukturer, för hållbara transporter samt för skyddsåtgärder och reträttområden med hänsyn till havsnivåhöjningar.

Nedan följer först ett avsnitt om de mål och bedömningsgrunder som bedömningen tar avstamp i. Därefter följer fyra avsnitt (*Jordbruksmark, Grund- och ytvatten, Energiförsörjning och klimatpåverkan, samt Klimatanpassning*), där en nulägesbeskrivning följs av bedömningen, åtgärdsförslag och en jämförelse med nollalternativet.

MÅL OCH BEDÖMNINGSGRUNDER

Hushållning med naturresurser bedöms påverka Agenda 2030 mål 12 *Hållbar konsumtion och produktion* (delmålet 12.2 *Hållbar förvaltning och användande av naturresurser*). Av de svenska miljömålen påverkas framför allt *God bebyggd miljö, Ett rikt odlingslandskap* och *Grundvatten av god kvalitet*.

Hushållningen av jordbruksmark omfattas också av bestämmelserna i 3 kap. 4 § Miljöbalken.

Hushållningen med vatten omfattas av bestämmelserna om miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. Miljöbalken.

Klimat påverkar framför allt Agenda 2030 mål 13 *Bekämpa klimatförändringarna* (delmålet 13.1 *Stärk motståndskraften mot och anpassningsförmågan till klimatrelaterade katastrofer*). Av de svenska miljömålen påverkas framför allt *Begränsad klimatpåverkan*.

I bedömningen inkluderas även övergripande aspekter som jämställdhet, jämlikhet, barnperspektiv, attraktivitet och kommunekonomi vad gäller skatteintäkter och investeringsbehov, i den mån de är relevanta. Dessa perspektiv kopplas till Agenda 2030 (Mål 5 *Jämställdhet*, Mål 10 *Minskad ojämlikhet* och Mål 17 *Genomförande och globalt partnerskap*), barnkonventionen, samt nationella folkhälso- och jämställdhetsmål.

Syftet med hållbarhetsbedömningen vad gäller hushållning med naturresurser och klimat är att:

- Begränsa ianspråktagandet av jordbruksmark på grund av översiktsplanens genomförande.
- Undvika risk för negativ påverkan på grundvattenförekomsterna i kommunen.
- Begränsa klimatpåverkan på grund av markanvändning och energiförsörjning.
- Stärka kommunens motståndskraft mot klimatförändringar.
- Främja/stärka en rättvis fördelning av nyttor och onyttor med hänsyn till olika grupper (kön, ålder – barn, unga och äldre, funktionsnedsättning, social och ekonomisk status, etnicitet)
- Främja kommunens attraktivitet
- Säkerställa en hållbar kommunekonomi (intäkter och investeringsbehov)

JORDBRUKSMARK

Nulägesbeskrivning

Stora delar Sölvesborgs kommun utgörs av ett öppet jordbrukslandskap och utgör det största sammanhängande odlingslandskapet i Blekinge. Arealen jordbruksmark ökade kraftigt när sjön Vesan dikades ut i början av 1900-talet. Enligt jordbruksklassificeringen från 1970-talet utgör jordbruksmarken i kommunen huvudsakligen av klass 5-mark (klass 10 är den högsta). Klassningen av jordbruksmarken är inte heltäckande men bedöms ge en indikation på jordbruksmarkens produktivitet.

Jordbruk är en viktig näring i kommunen och har betydelse för den lokala livsmedelsförsörjningen. Jordbruksmarken inrymmer, utöver livsmedelsförsörjning, flera andra ekosystemtjänster, exempelvis pollinering, biologisk kontroll, vattenreglering, rekreation och biologisk mångfald.

Konsekvenser av planförslaget

I ställningstagandena för mark- och vattenanvändning beskrivs att ny bebyggelse ska lokaliseras till befintliga bebyggelsestrukturer, så att brukningsvärd jordbruksmark så långt som möjligt bevaras. Därtill ska ett eventuellt ianspråktagande föregås av en miljökonsekvensbeskrivning och ianspråktagandet ska utformas på ett sätt som minimerar påverkan på jordbruket. Det bedöms som positivt att ny bebyggelse ska lokaliseras till befintliga bebyggelsestrukturer, eftersom det innebär att påverkan på

stora sammanhängande jordbruksmarker kan begränsas. Det är också positivt att kommunen motiverar väsentligt samhällsintresse och vald lokalisering i beskrivningen av orterna. Dock bedöms motiveringarna behöva utvecklas för de mindre orterna, exempelvis Norje, Pukavik och Ysane. Kommunen anger därtill att vad som utgör väsentligt samhällsintresse behöver bedömas från fall till fall, och kommunen ska ta fram ett planeringsunderlag som beskriver jordbruksmarken. Det bedöms som positivt att kommunen avser att göra bedömningar från fall till fall, då förutsättningarna kan ändras från det att översiktsplanen togs fram. Det är viktigt att denna bedömning görs i samband med planbeskedet för att undvika onödiga kostnader och osäkerheter för exploatören. Sett till befolkningsprognosen, som anger en negativ utveckling till år 2030 och därefter en svagt positiv utveckling, bedöms utrymmet att argumentera för att det kommunala bostadsförsörjningsintresset väger tyngre än det nationella intresset för livsmedelsförsörjning vara begränsat i de orter där inflyttningstrycket är lågt.

Trots målsättningen att jordbruksmark ska värnas föreslås en betydande del av utbyggnaden enligt planförslaget ske på jordbruksmark. Detta bedöms som negativt. Ianspråktagandet avser framförallt utbyggnad av bostäder och verksamheter. De ytor som tas i anspråk är lokaliserade i anslutning till tätorter samt utgörs av mindre skiften. Detta är positivt eftersom jordbruksmarken inte fragmenteras och inga stora sammanhängande arealer tas i anspråk.

I Sölvesborgs kommun har långvarigt bete och hävd skapat värdefulla natur- och kulturmiljöer. Ianspråktagande av jordbruksmark, framför allt i anslutning till de mindre orterna där jordbruket är mer småskaligt med större inslag av gröna strukturer, kan ianspråktagandet medföra att värden kopplade till natur- och kulturmiljö försvagas. Förlust av dessa kan medföra minskad biologisk mångfald och minskad förståelse för landskapets historiska utveckling, vilket också kan påverka ekosystemtjänster kopplade till odlingslandskapet, såsom rekreation, pollinering, biologisk kontroll och biologisk mångfald.

Ur hushållningssynpunkt bedöms generellt ianspråktagandet av jordbruksmarken som negativt då jordbruksmark inte går att återskapa på någon annan plats. Förlust av jordbruksmark kan i förlängning begränsa möjligheten till livsmedelsproduktion. Sett till den totala arealen jordbruksmark som finns i kommunen kan ianspråktagandet anses vara begränsat. Samtidigt exploateras brukningsvärd jordbruksmark årligen för olika ändamål, och inte minst i södra Sverige som också har den bördigaste jordbruksmarken, och i synnerhet i närheten av större tätorter är trycket på att exploatera jordbruksmark högt. Föreslagen exploatering av jordbruksmark enligt planförslaget utgör en del av denna utveckling, och innebär en utveckling som försämrar förutsättningarna för en ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Både klimatförändringen och de kriser som avlöst varandra (corona och kriget i Ukraina) visar på betydelsen av att bevara jordbruksmarken och därmed möjligheten till produktion av livsmedel.

Planförslaget innebär både bostadsbebyggelse och verksamhetsområden på jordbruksmark, vilket medför förutsättningar för ökad ekonomisk aktivitet och skatteinkomster i kommunen. Ianspråktagandet av jordbruksmark påverkar emellertid näringslivet då jordbruket påverkas negativt. Troligtvis bedöms ianspråktagandet av jordbruksmark medföra större intäkter än förluster, då jordbruket i jämförelse med andra branscher har få anställda samt att fler boende i kommunen kan ge ökade skatteintäkter. Utfallet beror dock på vilken typ av verksamhet som etablerar sig och vem som väljer att flytta till kommunen.

Atgärdsförslag

- Motivera för respektive yta på vilket sätt ianspråktagandet av jordbruksmark utgör väsentligt samhällsintresse. Vägledande för vad som utgör väsentligt samhällsintresse är proposition 1985/86:3 sid 53.
- Motivera för respektive ianspråktagande varför det väsentliga samhällsintresset inte kan tillgodoses genom att ta annan mark i anspråk. Vägledande för alternativ lokaliserings är proposition 1985/86:3 sid 54 och 158.

Jämförelse med nollalternativet

Nollalternativet och planförslaget bedöms medföra att ungefär lika mycket jordbruksmark tas i anspråk. Nollalternativet innebär att mer jordbruksmark tas i anspråk i Mjällby, Pukavik och Sandviken medan planförslaget innebär att mer jordbruksmark tas i anspråk i Sölvesborg. Nollalternativet innehåller betydligt färre ställningstaganden vad gäller ianspråktagandet av jordbruksmark. Nollalternativet redogör inte heller för väsentligt samhällsintresse och vald lokaliserings på det sätt som planförslaget gör. Därför bedöms nollalternativet medföra sämre vägledning för att skydda jordbruksmarken jämfört med planförslaget.

GRUND- OCH YTVATTEN

Nulägesbeskrivning

I kommunen finns det tio grundvattenförekomster. Fem av dessa utgörs av sedimentära bergförekomster; Listerlandet-Sölvesborg, Listerlandet-Mjällby, Listerlandet-Torsö, Listerlandet-Hörvik och Hanö. Fyra utgörs av sand- och grusförekomster; Sölveplatån norra, Sölveplatån södra, Lörbyåsen och Norjeåsen. En utgörs av en urbergsförekomst; Gammalstorp. Samtliga bedöms uppnå god kvantitativ status. Vad gäller den kemiska statusen bedöms den vara otillfredsställande för Listerlandet-Sölvesborg på grund av enskilt bekämpningsmedel och för Sölveplatån N på grund av ammonium. Utmaningarna för grundvattenförekomsterna är att det görs för stora grundvattenuttag (dricksvatten och för bevattning), vilket kan medföra saltvatteninträngning, samt påverkan på grund av utsläpp från jordbruk och från transporter. Vattenförsörjningen sker genom grundvattenuttag och produktion sker i 15 vattenverk. Det pågår anläggande av en vattenledning från Bromölla till Sölvesborg för att förstärka dricksvattenförsörjningen.

I kommunen finns det tio ytvattenförekomster. Sju av dessa utgörs av Kustvatten; Valjeviken, Sölvesborgsviken, V Hanöbukts kustvatten, Västra Blekinge skärgårds kustvatten, Yttre Pukaviksbukten, Mellersta Pukaviksbukten, Inre Pukaviksbukten. Tre stycken utgörs av vattendrag; Siesjön, Västra Orlundsån och Östra Orlundsån. Vad gäller kustvattenförekomsterna innebär framför allt näringsämnen (övergödning) utmaningar för att nå uppsatta miljö kvalitetsnormer. Andra utmaningar är fysisk påverkan (Sölvesborgsviken) och bottenfauna. Den kemiska statusen påverkas framför allt av kvicksilver och bromerade difenyletrar, och för dessa ämnen finns det undantag för miljö kvalitetsnormen eftersom det bedöms vara tekniskt omöjligt att sänka halterna. Vad gäller Siesjön innebär näringsämnen, fysisk påverkan och makrofyter (vattenväxter) utmaningar vad gäller den ekologiska statusen. För Västra Orlundsån så innebär näringsämnen och fysisk påverkan samt fisk och kiselalger utmaningar för den ekologiska statusen. Vad gäller den kemiska statusen är utmaningarna samma som för kustvattenförekomsterna. Utöver vattenförekomsterna (enligt VISS) finns exempelvis Siretorpskanalen och Norjekanalerna som avvattnar det område som tidigare utgjordes av sjön Vesan.

Grund- och ytvatten förser oss med ekosystemtjänster, exempelvis vattenrening, biologisk mångfald, livsmedelsförsörjning, rekreation och naturupplevelser.

Konsekvenser av planförslaget

Planförslaget innehåller ställningstaganden som beskriver hur kommunen avser att arbeta för att hantera påverkan på yt- och grundvatten. Ställningstagandena omfattar en bredd av åtgärder. Vad gäller grundvatten ska samtliga vattentäkter inom kommunen skyddas genom vattenskyddsområden med föreskrifter och grundvatten som berörs av en väg med farligt gods ska skyddas med särskilda åtgärder. Därtill ska kommunen undersöka möjligheten till återanvändning av vatten, vilket i kombination med planerad kompletterande vattenförsörjning från Bromölla innebär möjligheter att begränsa grundvattenuttagen. Genomförs dessa åtgärder kan det medföra positiva effekter på grundvattenkvaliteten. Kommunen ska också verka för att minska utsläpp av näringsämnen och föroreningar. Mer specifikt anges att kommunen ska fortsätta bygga ut avloppsnätet samt restaurera våtmarker och anlägga fördröjningsdammar och bassänger för rening och magasinering i anslutning till viktiga vattendrag. Dagvatten ska vid behov fördröjas och renas, men det ska inte tillåtas infiltration i biologiskt känsliga områden. Ställningstagandena i översiktsplanen kopplar an till de problem som finns för vattenförekomsterna i kommunen och bedöms generellt innebära att problemen med fysisk påverkan, föroreningar från avlopp och dagvatten och jord- och skogsbruk kan begränsas. Detta bedöms medföra positiva effekter på ytvattenkvaliteten.

Vad gäller föreslagen markanvändning tillkommer bebyggelse framför allt i och i anslutning till redan bebyggda områden. Detta innebär generellt sett goda möjligheter att kunna ansluta bebyggelsen till det kommunala Va-nätet, vilket möjliggör att avloppsvatten kan omhändertas på ett effektivt sätt och därmed positiva effekter på ytvattenkvaliteten. I Hällevik innebär föreslagen dragning av väg 123 att primär zon för vattenskyddsområde berörs.

Sammantaget bedöms planförslaget medföra positiva effekter vad gäller flertalet ekosystemtjänster av vilka vattenrening, livsmiljöer för fisk (livsmedelsförsörjning) och rekreation bedöms ha stor betydelse.

Föreslagna ställningstaganden bedöms medföra kostnader för kommunen, inte minst i form av utbyggnad av VA-nätet. Dricksvattenledningen från Bromölla innebär också kostnader för kommunen. I och med den blygsamma befolkningsökningen samt en åldrande befolkning bedöms åtgärder för att skydda vattenkvaliteten och dricksvattenförsörjningen innebära kostnader på kort sikt. Det bedöms emellertid vara dyrare att avvakta åtgärder tills läget blir mer akut, varför kostnaderna bedöms som rimliga.

Åtgärdsförslag

- Överväg att ta fram en handlingsplan för hur miljö kvalitetsnormer ska nås, vilket dock kräver samordning med grannkommuner.

Jämförelse med nollalternativet

I jämförelse med nollalternativet innehåller planförslaget fler ställningstaganden för att skydda yt- och grundvatten. Framför allt bedöms planförslaget innebära förbättringar vad gäller begränsning av uttag av grundvatten och minskade mängder föroreningar som når kommunens vattenförekomster.

ENERGIFÖRSÖRJNING OCH KLIMATPÅVERKAN

Nulägesbeskrivning

Inom kommunen är fjärrvärmenätet utbyggt i de centrala delarna av Sölvesborg och i Mjällby. Inom kommunen finns det förutsättningar för vindkraft på grund av bra vindförhållanden. Solinstrålningen ger också goda förutsättningar för solkraft, och

jordbruket kan producera energigrödor och gödsel som kan nyttjas för energiframställning.

I Sölvesborg finns det tågstation med stopp för Öresundståget och Pågatåg. Därtill går det busstrafik mellan de olika samhällena i kommunen. Cykelvägar finns bland annat mellan Sölvesborg-Mjällby-Hällevik och mellan Norje/Pukavik och Sölvesborg.

Konsekvenser med planförslaget

Planförslaget omfattar ställningstaganden som beskriver hur kommunen avser att arbeta för att utveckla en hållbar energiförsörjning inom kommunen. Förtätning och utbyggnad i anslutning till befintlig bebyggelse innebär fördelar ur ett energiförsörjningsperspektiv, då anslutning till fjärrvärmenätet är möjlig och det skapar förutsättningar till samnyttjande av andra tekniska system samt till mer hållbara resor, exempelvis gång, cykel och kollektivtrafik. Att kommunen ska verka för utbyggnad av cykelvägnät samt infrastruktur för fossilfria drivmedel skapar också förutsättningar för minskad klimatpåverkan.

Planförslaget beskriver att kommunen ska främja förnybar energiproduktion i samband med nybyggnation. Vad gäller mer storskalig energiproduktion ska kommunen utreda möjlighet till förnybara energikällor i anslutning till tekniska anläggningar som kräver skyddsavstånd. Kommunen avser också att, när det blir aktuellt, ta fram underlag för att visa hur kommunen kan möjliggöra för och använda förnybara energikällor. Det bedöms som positivt att kommunen har sådana ambitioner. Kommunen ska också sträva efter att vara självförsörjande på energi vilket bedöms som positivt ur ett sårbarhetsperspektiv.

Föreslagen utbyggnad i anslutning till befintliga orter innebär att kostnader för utbyggnad av tekniska system begränsas. Planförslaget intentioner vad gäller att begränsa klimatpåverkan och utveckla en hållbar energiförsörjning bedöms också vara ekonomiskt rimliga. En utveckling med cykelvägar främjar en ökad folkhälsa vilket kan minska kostnader för kommunen på längre sikt. Ett utbyggt cykelvägnät skapar också möjlighet för personer utan bil att pendla till närliggande orter samt kan främja besöksnäringen. Utbyggnad av hållbar energi bedöms vara kostnadseffektiv då den ska ske på redan ianspråktagen mark, och i de fall som jordbruksmark tas i anspråk innebär detta en inkomstmöjlighet för jordbrukaren (arrende) samtidigt som det kan vara möjligt att bruka marken i någon form.

Åtgärdsförslag

- Överväg att ta fram förutsättningar för alternativa energislag inom kommunen. Till exempel identifiera lämpliga platser för solceller utifrån solinstrålning, närhet till elnät och markens beskaffenhet (bördighet och arrondering).

Jämförelse med nollalternativet

I jämförelse med nollalternativet bedöms planförslaget vara betydligt mer utvecklat vad gäller hållbar energiförsörjning och möjligheten att begränsa klimatpåverkan, förutsatt att alternativa energikällor utgörs av förnybar energi.

KLIMATANPASSNING

Nulägesbeskrivning

Sölvesborgs kommun har en lång kustlinje och mycket av bebyggelsen ligger vid kusten. Delar av kommunen är flack, och en betydande del av åkermarken utgörs av den utdikade sjön Vesan. Kommunen är således känslig för höjda havsnivåer. Klimatanpassningsplanen från 2017 identifierade att cirka 11 % av bebyggelsen ligger under en marknivå på tre meter över havet. Ett kunskapsunderlag för skydd mot

stigande havsnivåer togs fram 2021. Det visar att det år 2050 inte är någon bebyggelse eller infrastruktur som översvämmas på grund av den permanenta havsnivåhöjningen, men att det år 2100 kommer påverka byggnader och infrastruktur. Däremot är det många byggnader och infrastruktur som drabbas vid 100-års-händelser, varav en stor del i Sölvesborg, men också i resten av kommunen.

Ett framtida klimat förväntas medföra längre perioder med torka, något som redan inträffat under senare år. Längre perioder med torka påverkar både vattennivån i ytvattendrag och grundvattenförekomster då de inte fylls på med nytt vatten. Sölvesborgs kommun nyttjar flera grundvattenförekomster för både dricksvatten och bevattning i jordbruket. Ett förändrat klimat innebär risk för saltvatteninträngning i grundvattnet, och risken blir större med låga grundvattennivåer.

Konsekvenser med planförslaget

För att bemöta utmaningen med översvämning innehåller översiktsplanen ett antal ställningstaganden. Dessa handlar om att översvämningens problematiken ska hanteras både vid nybyggnation och i riskområden och i befintliga detaljplaner. Det bedöms bidra till en bebyggd miljö som kan motstå de utmaningar som ett förändrat klimat antas medföra. Detta bedöms medföra positiva effekter, eftersom det gör samhället mer robust och viktiga samhällsfunktioner mindre känsliga vid extrema väderhändelser.

Vidare beskriver ställningstagandena mer strategiska åtgärder för att hantera utmaningar som klimatförändringarna kan komma att medföra, exempelvis att riskzoner ska identifieras och att reträttvägar och ytor för fysiska skyddsåtgärder ska pekats ut. Därtill ska åtgärder utgå från platsens förutsättningar. Sådana åtgärder visar att kommunen tar ett större grepp än bara kring den bebyggda miljön, utan tar också biologisk mångfald och kulturmiljö i beaktning. Det möjliggör positiva effekter då det skapar förutsättningar för att sådana värden kan bevaras och utvecklas trots klimatförändringarna.

Ställningstagande om att värmeöar ska kartläggas bedöms medföra förutsättningar att begränsa risken för negativa effekter ur ett hälsoperspektiv, inte minst för känsliga grupper såsom barn och äldre.

Att kommunen har ställningstaganden om att utreda möjligheten att återanvända dagvatten till exempelvis bevattning bedöms begränsa risken för saltvatteninträngning och negativa effekter som en följd av det. Att det planeras för kompletterande vattenförsörjning via ledning från Bromölla bedöms också bidra till att begränsa risken för saltvatteninträngning.

Att anpassa samhället till ett förändrat klimat innebär sannolikt stora kostnader. Det är också kostnader som troligtvis inte går att räkna hem kommuneekonomiskt då det inte medför ökad inflyttning eller etablering av företag, utan anpassningen innebär att bevara nuläget i den mån det är möjligt, samt för att undvika ännu högre kostnader i framtiden. Det bedöms som positivt ur ett ekonomiskt perspektiv att översiktsplanen innehåller ställningstaganden om att de områden som har störst samhällsnytta ska identifieras och prioriteras, samt att en förändrad geografi ska accepteras i de områden som inte bedöms som ekonomiskt rimliga att skydda.

Åtgärdsförslag

De åtgärdsförslag som hållbarhetsbedömningen föreslagit i processen fram till samråd har arbetats in i planförslaget.

Jämförelse med nollalternativet

I jämförelse med nollalternativet innehåller planförslaget fler ställningstaganden som sammantaget bedöms medföra att planförslaget skapar bättre förutsättningar för att skydda bebyggelse men också natur- och kulturmiljövärden och människors hälsa mot de effekter ett förändrat klimat kan medföra. Ledningen för vattenförsörjning från Bromölla bedöms bli av även i nollalternativet.

NATURMILJÖ OCH BIOLOGISK MÅNGFALD

Med biologisk mångfald avses variationsrikedomen mellan arter, inom arter och i livsmiljöer. Biologisk mångfald och de ekologiska sambanden utgör grunden för ekosystemen. Biologisk mångfald är också grundläggande för flera så kallade ekosystemtjänster (nyttor människor har av naturen), och påverkar inte bara miljömässig hållbarhet, utan även ekonomisk och social hållbarhet.

I en hållbarhetsbedömning innebär biologisk mångfald att ett särskilt fokus ska ges de arter och livsmiljöer som pekas ut som Natura 2000-områden eller skyddas genom artskyddsbestämmelserna i 8 kap Miljöbalken och i artskyddsförordningen. Därtill utgör naturreservat och andra skyddade miljöer, samt grönstrukturens helhet i form av spridningsvägar och länkar, viktiga frågor vad gäller påverkan på biologisk mångfald.

Genom översiktsplaneringen har kommunen möjlighet att planera på ett sätt där värdefulla miljöer värnas och negativ påverkan undviks.

Nedan följer först ett avsnitt om de mål och bedömningsgrunder som bedömningen tar avstamp i. Därefter följer ett avsnitt om *Naturmiljö och Biologisk mångfald* där en nulägesbeskrivning följs av bedömningen, åtgärdsförslag och en jämförelse med nollalternativet.

MÅL OCH BEDÖMNINGSGRUNDER

Naturmiljö och biologisk mångfald omfattas av både Agenda 2030-mål och svenska miljömål.

Biologisk mångfald och naturmiljö bedöms påverka Agenda 2030 mål *15 Ekosystem och biologisk mångfald* (delmålet *15.5 Skydda den biologiska mångfalden och naturliga livsmiljöer*) och *Hav och marina resurser* (delmålet *14.5 Bevara kust- och havsområden*). Av de svenska miljömålen påverkas framför allt *Ett rikt växt- och djurliv* och *Hav i balans samt levande kust och skärgård*.

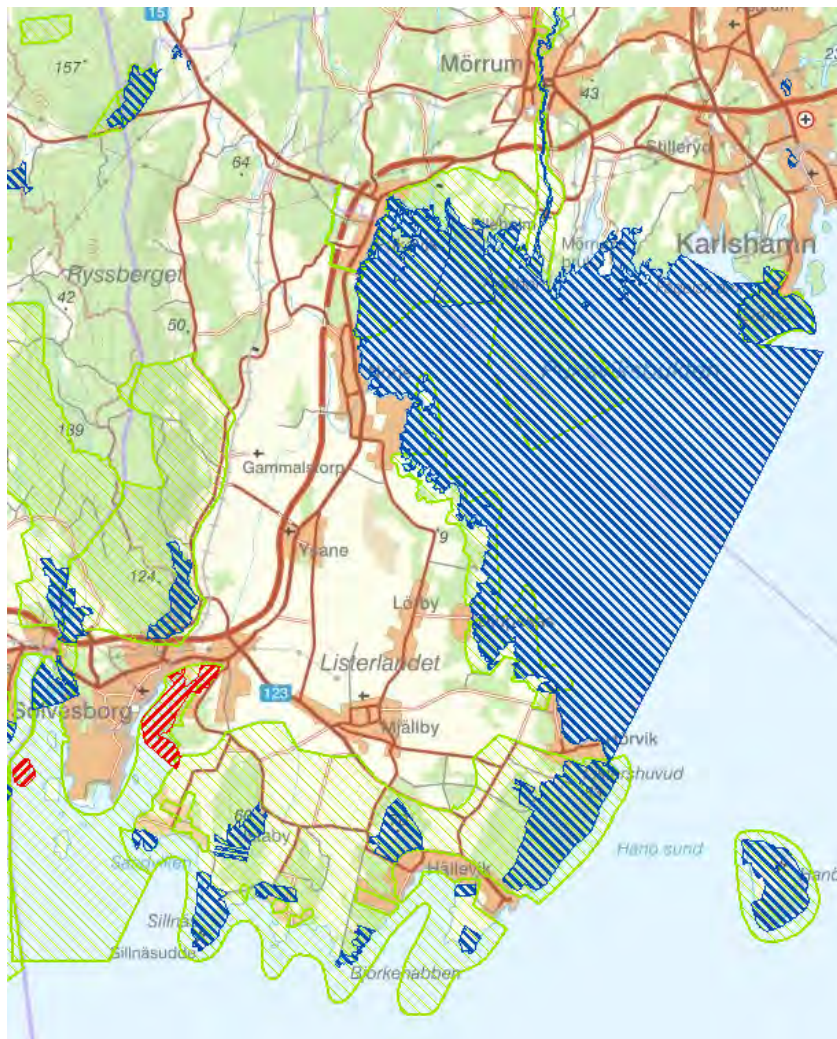
I bedömningen inkluderas även övergripande aspekter som jämställdhet, jämlikhet, barnperspektiv, attraktivitet och kommunekonomi vad gäller skatteintäkter och investeringsbehov, i den mån de är relevanta.

Syftet med hållbarhetsbedömningen vad gäller biologisk mångfald är att:

- Undvika påverkan på värdefulla naturmiljöer och därigenom indirekt påverkan på skyddade arter, exempelvis bokblombocken som är Sölvesborgs ansvarsart
- Undvika påverkan på och om möjligt stärka sambanden mellan olika grönområden
- Främja kommunens attraktivitet
- Säkerställa en hållbar kommunekonomi (intäkter och investeringsbehov)

NULÄGESBESKRIVNING

Sölvesborgs kommun har ett mosaikartat landskap där skogsklädda åsar och hav omger ett flackt odlingslandskap. Inom kommunen finns 25 riksintresseområden för naturvård varav 21 utgörs av Natura-2000-områden. Riksintresseområdena för naturvård ligger, bortsett från Ryssberget, längs med kusten. Stora delar av kusten berörs av riksintresse för naturvård, och tillsammans med riksintresseområdet

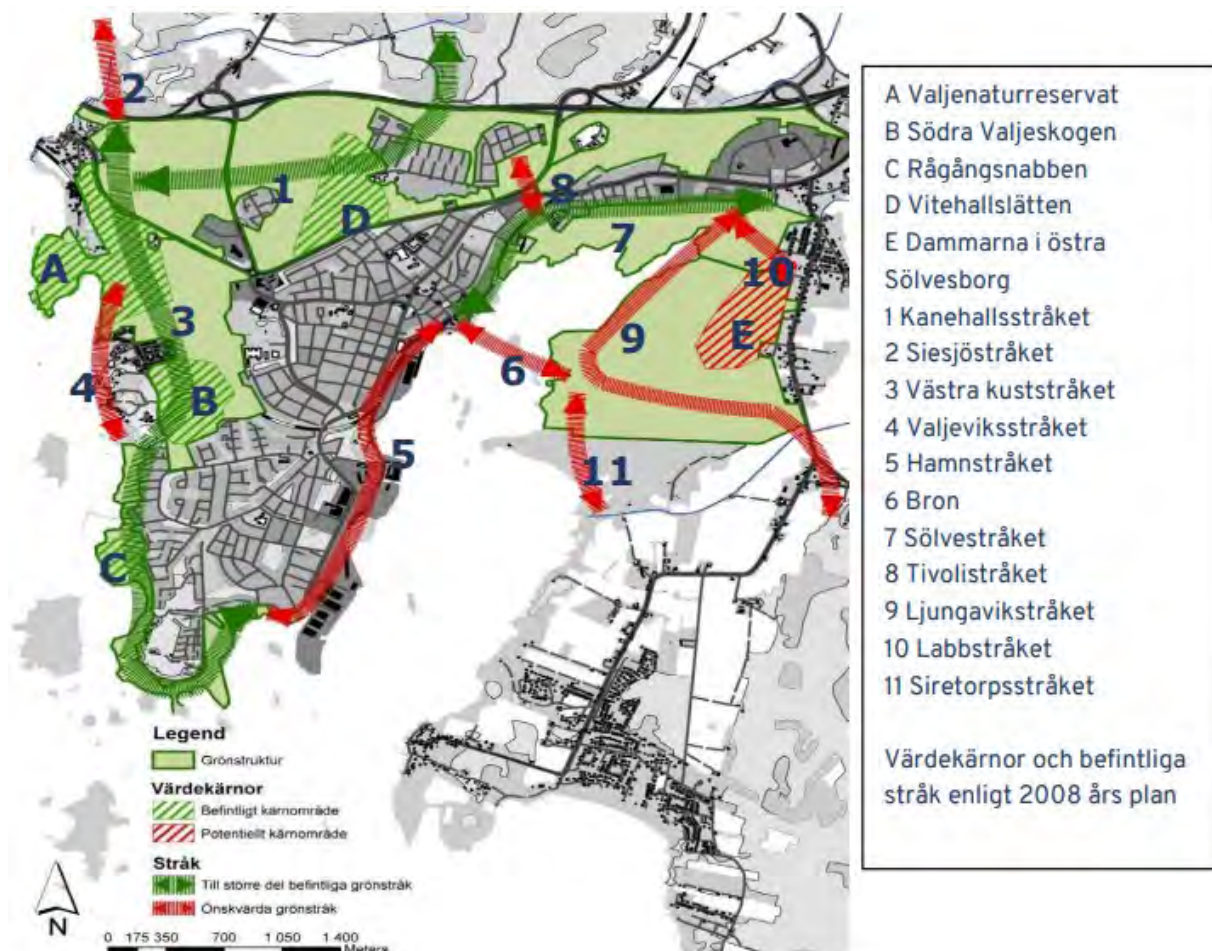
Figur 1. Grön skraffering visar riksintresseområden för naturvård, röd skraffering visar Natura-2000 områden (fågeldirektivet) och blå skraffering visar Natura-2000 områden (art- och habitatdirektivet), Källa: Naturvårdsverkets karttjänst Skyddad natur.

Ryssberget som ligger i västra delen, ramar riksintresseområdena in jordbruksmarken i kommunens centrala del, se Figur 1. Utöver riksintresseområdena finns det också ett Ramsar-område längs med den nordöstra kusten. Inom kommunen finns det också 15 stycken naturreservat, samt ett kommunalt naturreservat. Samtliga naturreservat ligger inom Natura-2000 områden och riksintresseområdena för naturvården.

På land utgör inte minst bokskogarna värdefulla miljöer, och Sölvesborgs kommun har skalbaggen bokblombocken som ansvarsart. Arten är knuten till gammal bokskog med högstubbar eller gamla grova bokar med döda toppdelar. Betade strandängar, ofta gynnade av den kalkrika jorden, utgör också värdefulla naturmiljöer. Gammal ädellövskog samt kusten utgör viktiga miljöer för fågellivet.

Ett hot mot den biologiska mångfalden i kommunen är att det naggas i kanten på skogsområden så att dessa till slut blir för små för att fungera som livsmiljöer. Ett annat hot utgörs av att naturområden isoleras från varandra, vilket är av särskild relevans för Sölvesborgs kommun som till två tredjedelar omges av vatten. I Grönplan och ekosystemtjänster inom Sölvesborgs tätort (Sölvesborg 2018) pekas det ut befintliga stråk och önskvärda stråk i grönstrukturen, se Figur 2.

Figur 2. Befintliga (gröna) och önskvärda (röda) stråk för grönstrukturen inom Sölvesborgs tätort, källa: Sölvesborg 2018.

KONSEKVENSER MED PLANFÖRSLAGET

Planförslaget omfattar ställningstaganden som bedöms möta de utmaningar kommunen har kopplat till naturmiljö och biologisk mångfald. Sett till förutsättningarna i kommunen, att bara en begränsad del av kommunen gränsar till land, så bedöms det vara av särskilt stor betydelse för den biologiska mångfalden att planförslaget omfattar ställningstaganden som syftar till att värna och utveckla gröna stråk.

Översiktsplanen föreslår inga planerade utbyggnader inom utpekade områden för Natura 2000 eller naturreservat. Utbyggnadsområden ligger inom riksintresseområden för naturvård. Detta bedöms dock inte innebära risk för någon betydande negativ påverkan på riksintresseområdena eftersom inga beskrivna värden bedöms påverkas.

Trots ställningstaganden om att bevara och utveckla gröna områden och gröna stråk bedöms föreslagen utbyggnad i Sölvesborg medföra negativ påverkan på ett flertal kärnområden och befintliga och önskvärda grönstråk utpekade i Grönplanen för Sölvesborg (2018). I västra delen av orten bedöms föreslagen utbyggnad kunna påverka västra kuststråket och Valjeskogen (stråk 3 respektive område B i figur 2) genom att det naggas i kanten på Valjeskogen. I norra Sölvesborg medför föreslagen utbyggnad intrång i norra delen av Vitehallslätten (kärnområde D), vilket innebär att kärnområdet blir mindre. Föreslagen utbyggnad kan också påverka grönstråket Kanehallstråket (grönstråk 1). Öster om Sölvesborgsviken medför föreslagen utbyggnad påverkan på Ljungavikstråket (önskvärt grönstråk 9) och Siretorpsstråket (önskvärt grönstråk 11). Genomförs dessa utbyggnader bedöms möjligheterna för växt- och djurlivet att röra sig i öst-västlig samt nord-sydlig riktning i kommunen försvagas betydligt. I och med att spridningssambanden redan idag är kraftigt påverkat av bebyggelse, infrastruktur och storskaligt jordbruk bedöms känsligheten för ytterligare störningar vara hög och ytterligare påverkan riskerar därför medföra betydande negativa konsekvenser för biologisk mångfald. En ekodukt föreslås över E20 norr om Sölvesborg vilket bedöms vara positivt då det möjliggör för djur och växter att sprida sig.

I planförslaget anges att exploatering ska styras till platser där naturvärden inte påverkas negativt, men att där det inte går att undvika ska förlust av ekologiska värden kompenseras. Att det finns ställningstagande att kompensation ska vara en sista utväg, efter att andra åtgärder inte visat sig vara möjliga, bedöms som positivt.

Med tanke på att kommunen har många områden som har betydelse för naturmiljön, vilket också framgår av mängden inrapporterade arter i Artportalen, samt att kommunens ansvarsart Bokblombocken är beroende av sammanhängande äldre bokskog, kommer det troligtvis att krävas naturvärdesinventeringar i den efterföljande planeringen. Det är emellertid viktigt att inte titta på varje enskilt utbyggnadsområde var för sig utan få förståelse för hur de funktionellt hänger ihop med varandra. Därför rekommenderas att föreslagen bebyggelse i den södra och sydöstra delen av kommunen, från Sölvesborg till Hörvik, utreds vidare i arbetet med översiktsplanen med syftet att bibehålla funktionella grönstråk i öst-västlig riktning samt över väg E22.

En stor del av föreslagen utbyggnad bedöms medföra utredningsbehov i form av naturvärdesinventeringar, vilket kan bli kostnadsdrivande. Äldre skog med höga naturvärden innebär därtill att en exploatering kan kräva artskyddsdispenser, inte minst vad gäller fåglar där tillämpningen skärpts till avsevärt, vilket innebär kostnader, att tidplanen förskjuts och risker för projektets genomförande. I perspektivet att kommunen har en utmaning i att locka unga vuxna att stanna i kommunen, samt att den gruppen efterfrågar billiga bostäder, finns det en risk att en exploatering som innebär förhöjda bostadspriser inte bidrar till att möjliggöra och locka unga vuxna i kommunen att bo kvar. En stor del i kommunens attraktivitet ligger också i dess värdefulla och särpräglade natur, och påverkas naturen negativt kan också kommunens attraktivitet på sikt försämrast vilket kan få genomslag i exempelvis inflyttning och besöksverksamhet.

Åtgärdsförslag

- Genomföra en spridningsanalys för relevanta arter, exempelvis rådjur och skalbaggar knutna till äldre lövskog, som underlag för föreslagen utbyggnad i centralorten Sölvesborg samt den södra och syd-östra delen av kommunen. Spridningsanalysen bör också identifiera lämplig lokalisering av en ekodukt över E20.

JÄMFÖRELSE MED NOLLALTERNATIVET

I jämförelse med nollalternativet innehåller planförslaget fler ställningstaganden som syftar till att skydda naturmiljön i kommunen. Planförslaget och nollalternativet omfattar likartade ställningstaganden vad gäller skyddet av värdefull natur i kommunen, men planförslaget bedöms vara mer utvecklat vad gäller att värna och utveckla gröna stråk och kopplingar mellan olika områden. I Sölvesborg innebär planförslaget att föreslagen bebyggelse väster om tätorten har minskat, samt att ett område vid Grönadal tagits bort. Norr om tätorten, runt Hjortakroken innebär planförslaget att ett utpekade område längs med Blekingevägen tas bort vilket bedöms som positivt då det medför att ett grönstråk bibehålls. Öster om Sölvesborgsviken medför å andra sidan planförslaget mer bebyggelse jämfört med nollalternativet, vilken också riskerar att påverka möjligheten att utveckla gröna stråk i området. I den sydöstra delen av kommunen, och då framför allt i orterna Hällevik, Nogersund och Hörvik, medför planförslaget att utpekade områden för bebyggelse som kan påverka naturvärden både har tagits bort och lagts till.

LANDSKAP OCH KULTURMILJÖ

Med kulturmiljö menas av människan påverkade spår i landskapet som berättar om de historiska skeenden och processer som lett fram till dagens landskap. Kulturmiljö kan omfatta enskilda lämningar såväl som geografiska områden av olika storlek. Kulturmiljö omfattar även immateriella företeelser såsom Ortsnamn. Påverkan på kulturmiljö berör såväl miljömässig som social som ekonomisk hållbarhet.

Med landskap avses ett område sådant som det uppfattas av människor och vars karaktär är resultatet av påverkan av och samspel mellan naturliga och/eller mänskliga faktorer. Stads- och landskapsbilden är den samlade bilden av den visuella upplevelsen av stadens och landskapets uppbyggnad och olika beståndsdelar. Grundelementen i staden och landskapet kan definieras genom nyckelbegrepp som identitet, form och struktur, skala, färg, rumslighet, orienterbarhet med mera.

I en hållbarhetsbedömning för en översiktsplan är det framför allt kulturmiljön och landskapsbild kopplad till större geografiska områden såsom riksintresseområden, men även kommunalt utpekade områden för kulturmiljövård, som är relevant att hantera. Även fornlämningar kan vara relevant att hantera.

Nedan följer först ett avsnitt om de mål och bedömningsgrunder som bedömningen tar avstamp i. Därefter följer ett avsnitt om *Landskap och kulturmiljö* där en nulägesbeskrivning följs av bedömningen, åtgärdsförslag och en jämförelse med nollalternativet.

MÅL OCH BEDÖMNINGSGRUNDER

Kulturmiljölagen säger att det är en nationell angelägenhet att skydda och vårda kulturmiljön och att ansvaret för kulturmiljön delas av alla. Kulturmiljön är en ändlig resurs och miljöbalken anger vad som är god hushållningen med den fysiska miljön. Landskapet är vår gemensamma resurs och den europeiska landskapskonventionen anger att landskapet ska hanteras som en helhet och att allmänheten ska ges möjlighet till delaktighet i frågor som rör landskapet.

Riksintressen för kulturmiljövården och kulturmiljöer av allmänt intresse regleras i miljöbalken 3 kap. 6§. Riksintressen ska skyddas mot påtaglig skada. Kulturmiljöer av allmänt intresse ska så långt som möjligt skyddas mot påtaglig skada. Riksintressen för kulturmiljön utgörs av kulturhistoriska landskap och ska sammantaget ge en bild av landets och befolkningens utveckling. Kulturmiljöer av riksintresse har stor

betydelse ur ett nationellt perspektiv. De värden som ligger till grund för utpekandet är knutna till såväl enskilda objekt och delområden som till miljöns kulturhistoriska och rumsliga samband.

Kulturmiljö omfattas av både Agenda 2030-mål och svenska miljömål. Kulturmiljö bedöms påverka det globala målet 11. *Hållbara städer och samhällen* (delmålet 11.4 *Skydda världens kultur- och naturarv*). Av de svenska miljömålen påverkas framför allt *God bebyggd miljö* och *Hav i balans samt levande kust och skärgård*.

I bedömningen inkluderas även övergripande aspekter som jämställdhet, jämlikhet, barnperspektiv, attraktivitet och kommunekonomi vad gäller skatteintäkter och investeringsbehov, i den mån de är relevanta.

Syftet med hållbarhetsbedömningen vad gäller kulturmiljö och landskap är att:

- Undvika påverkan på skyddade och övriga värdefulla kulturmiljöer på grund av översiktsplanens genomförande.
- Främja kommunens attraktivitet
- Säkerställa en hållbar kommunekonomi (intäkter och investeringsbehov)

NULÄGESBESKRIVNING

Sölvesborg har en kulturhistoria som inte minst är präglad av närheten till havet. Längs med kusten finns det flera samhällen som är präglade av fiskenäringen, och där den äldre bebyggelsestrukturen minner om orternas historia.

Odlingslandskapet i Sölvesborg har haft en stor betydelse historiskt då det är Blekinges enda slättlandsområde. Tidigt odlades korn, råg, havre och bovete, och sedan potatisens intåg kom den att bli en viktig gröda, inte minst för att den möjliggjorde odling på de sandrika markerna. I början av 1900-talet dikades sjön Vespan ut vilket utökade arealen odlingsmark avsevärt. Djurhållning har också påverkat det kulturhistoriska landskapet, inte minst längs med kusten där många betade havsstrandängar återfinns. I kommunen finns också många betade hagmarker.

Sölvesborg stad har en rik kulturhistoria och den medeltida stadsplanen är ett betydelsefullt exempel på senmedeltid regelbunden torgstad och utgör ett riksintresse för kulturmiljövården. Även stadens utveckling med handel och sjöfart samt stadens utvidgning under 1900-talet utgör motivering till riksintresset.

Områdets historia medför att det finns många fornlämningar i kommunen. Registrerade fornlämningar återfinns framför allt i närheten till orterna, längs med kusten, längs med E22 samt på Ryssberget, men även i jordbrukslandskapet har det registrerats en del fornlämningar.

KONSEKVENSER MED PLANFÖRSLAGET

Planförslaget innehåller ställningstaganden som syftar till att värna, skydda och utveckla de kulturhistoriska värden som finns inom kommunen. Ställningstagandena omfattar både den bebyggda miljön och stråk och sammanhang i kulturmiljön vilket innebär att planförslaget tar ett brett grepp för att värna kulturmiljön i kommunen, vilket bedöms som positivt.

Översiktsplanen pekar framför allt ut ny bebyggelse i eller i anslutning till kommunens tätorter. För att hänsyn ska tas till befintliga kulturmiljöer i tätorterna beskrivs det för respektive ort de värden som finns kopplade till kulturmiljö samt vilket förhållningssätt kommunen har till dessa värden vid en exploatering. Detta bedöms medföra positiva

effekter då det visar på en ambition att bevara kommunens kulturhistoriskt värdefulla miljöer. Att kommunen arbetar med att ta fram ett kulturmiljöprogram bedöms också som positivt i det här sammanhanget.

Jordbruket har haft betydelse för hur landskapet har formats i kommunen. Planförslaget bedöms inte medföra någon större påverkan på det öppna storskaliga jordbrukslandskapet, och ställningstagandet att vindkraft på sikt ska avvecklas på land innebär också att det storskaliga landskapet värnas.

Planförslaget omfattar ingen bebyggelse inom riksintresseområdet Sölvesborg. Det bedöms som positivt att exploatering även utanför riksintressets gräns ska ta hänsyn till riksintresset, i och med att påverkan på ett riksintresse även kan ske utanför dess gräns. Utvecklingen av innerhamnen behöver ta hänsyn till riksintresset.

Planförslagets ställningstaganden bedöms kunna bidra till att värna kommunens attraktivitet, framförallt då de historiska miljöerna i de gamla fiskesamhällena ska värnas vid exploatering. De kulturhistoriska miljöerna bedöms framförallt vara värdefulla för att locka besökare till kommunen, vilket i sin tur kan vara positivt för besöksnäringen och därmed kommunens ekonomi i form av fler arbetstillfällen.

Åtgärdsförslag

De åtgärdsförslag som hållbarhetsbedömningen föreslagit i processen fram till samråd har arbetats in i planförslaget.

JÄMFÖRELSE MED NOLLALTERNATIVET

Till skillnad från nollalternativet innebär planförslaget mer av ett helhetsgrepp vad gäller kulturmiljön. Nollalternativet fokuserar på riksintresset Sölvesborg, medan planförslaget innehåller ställningstaganden som innebär att kulturmiljön även ska värnas vid exploatering i kommunens övriga tätorter.

BOSTÄDER OCH SYSSELSÄTTNING

I avsnittet *bostäder och sysselsättning* behandlas översiktsplanens planering för och påverkan på perspektiv som befolkningsutveckling, bostäder, utbildning, arbets- och studiemarknad, näringsliv och verksamheter. Det är perspektiv som har stor inverkan på människors liv och kommunens attraktionskraft, och som påverkar såväl social som ekonomisk hållbarhet.

Genom översiktsplaneringen har kommunen till exempel möjlighet att skapa förutsättningar för ett bostadsutbud och boendemiljöer samt verksamhetsområden och företagande som möter framtidens behov och bidrar till en hållbar utveckling

Nedan följer först ett avsnitt om de mål och bedömningsgrunder som bedömningen tar avstamp i. Därefter följer två avsnitt, *Befolkning och Bostadsmarknad* respektive *Näringsliv och Verksamheter, Arbets- och studiemarknad*, där en nulägesbeskrivning följs av bedömningen, åtgärdsförslag och en jämförelse med nollalternativet.

MÅL OCH BEDÖMNINGSGRUNDER

Bedömningen av översiktsplanen lutar sig inom detta avsnitt både på Agenda 2030 och nationella miljömål. Översiktsplanen bedöms kunna påverka Agenda 2030-målen 4 *God utbildning för alla*, 8 *Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt* och 11 *Hållbara städer och samhällen*. Av de nationella miljömålen påverkas framför allt *God bebyggd miljö*.

I bedömningen inkluderas även övergripande aspekter som jämställdhet, jämlikhet, barnperspektiv, attraktivitet och kommunekonomi vad gäller skatteintäkter och investeringsbehov.

Det finns även en mängd regionala och kommunala mål för översiktsplanen att förhålla sig till. Många av dessa överensstämmer med de globala och nationella målen och finns på så sätt redan med i bedömningsgrunden som beskrivs ovan.

Syftet med hållbarhetsbedömningen vad gäller bostäder och sysselsättning är att:

- Säkerställa balans mellan befolkningsutveckling, bostadsmarknad, arbetsmarknad och utbildning.
- Främja ett brett diversifierat näringsliv, möjligheter för företagande och möjligheter till sysselsättning/etablering på arbetsmarknaden med fokus på unga, utrikesfödda och andra grupper som står långt från arbetsmarknaden
- Främja ett varierat, blandat bostadsbestånd som möter rådande och framtida behov
- Motverka bostadssegregation
- Stärka utvecklingen av kommunens strategiska noder Sölvesborg, Mjällby, Hällevik, Hörvik och Pukavik/Norje
- Främja jämställdheten med lika möjligheter mellan kvinnor och män
- Främja en rättvis fördelning av nyttor och onyttor med hänsyn till olika grupper (kön, ålder – barn, unga och äldre, funktionsnedsättning, social och ekonomisk status, etnicitet)
- Främja kommunens attraktivitet
- Säkerställa en hållbar kommunekonomi (intäkter och investeringsbehov)

BEFOLKNING OCH BOSTADSMARKNAD

Nulägesbeskrivning

År 2020 hade Sölvesborgs kommun 17 456 invånare. Befolkningsprognosen för perioden år 2021–2030 visar på en minskad folkmängd i kommunen med ca 220 invånare, motsvarande ca 22 personer per år. Flyttnettot förväntas vara positivt (+56 invånare årligen) medan födelsenettot förväntas vara negativt (-78 invånare årligen). Det är en utveckling som liknar hur befolkningsutveckling i kommunen har sett ut även historiskt. Befolkningsprognosen visar även på en åldrande befolkning i kommunen. Antalet invånare 0–19 år förväntas minska medan antalet invånare 65 år och äldre förväntas öka. Åldersgruppen däremellan, 20–64 år, förväntas ligga relativt stabilt.

En utmaning för kommunen är att nå en positiv befolkningsutveckling, och då framför allt att få unga att bo kvar eller flytta till kommunen för att balansera en åldrande befolkning och möjliggöra viktiga skatteintäkter.

I Sölvesborgs kommun finns ca 8400 bostäder. Andelen villor/småhus i kommunen är drygt 63 %, flerbostadshus med bostadsrätter cirka 6,5 % och hyresrätter knappt 20 %. Trångboddheten i flerbostadshus i kommunen har ökat från cirka 11 % år 2015 till cirka 14,5 % år 2018.

I Sölvesborgs kommun finns det brist på bostäder dels för unga som inte har råd med de bostäder som finns tillgängliga, dels trygghetsboenden för äldre. Efterfrågan på marklägenheter eller lägenheter med hiss är stor. En ökad andel äldre i kommunen gör att det fram till år 2050 finns behov av cirka 60 nya platser på särskilt boende i kommunen.

En utmaning för kommunen är att utveckla ett bostadsbestånd som möter behov och efterfrågan hos dagens och framtidens invånare. Med tanke på att

befolkningsutvecklingen förväntas vara väldigt blygsam är utmaningen att utveckla bostadsbeståndet med rätt typ av bostäder snarare än att öka mängden bostäder.

Kommunen har våren 2022 en planberedskap på ca 540 enbostadshus/villor, 100 radhus och 640 lägenheter utspridda i kommunens tätorter.

Konsekvenser med planförslaget

Planförslaget bedöms innebära stora satsningar på bostadsutveckling, med fokus på att utveckla ett blandat bostadsbestånd i centralorten och övriga orter (strategiska noder), men även kompletterande bostadsbebyggelse på landsbygden. En variation av boendeformer bedöms som positivt för en hållbar utveckling då det skapar förutsättningar och valfrihet för olika grupper i samhället och kan motverka bostadssegregation. Planförslagets ambition att utveckla bostadsbeståndet så att människor kan bo genom livets alla skeden, och ställningstaganden om att utveckla boendeformer för äldre samt att rusta upp befintligt bestånd med till exempel hiss, bedöms som positivt då det kan möta bostadsbehovet hos den åldrande befolkningen. Det bedöms också som positivt att planförslaget omfattar ställningstaganden om att bygga små bostäder samt underlätta för barnfamiljer att hitta attraktivt och prisrimligt boende.

Planförslaget bedöms, tillsammans med gällande detaljplaner för bostadsbebyggelse, utgöra en relativt omfattande bostadsutveckling i förhållande till den förväntade befolkningsutvecklingen. Det kan vara en bra strategi då ny bebyggelse kan vara ett sätt att locka fler att bo kvar och flytta till kommunen. Dock kräver det en god förståelse för vad som efterfrågas för att undvika att fel typ av bostäder planeras. Därtill medför nya bostadsområden, utöver att mark tas i anspråk, också behov av kommunala investeringar i teknisk försörjning och infrastruktur. Detta behöver räknas in i relation till möjliga skatteintäkter. Det är därför positivt att översiktsplanen föreslår förtätning i Sölvesborg och Mjällby då det innebär att befintliga tekniska system kan nyttjas. Det innebär också en möjlighet att bygga små och billiga bostäder som inte minst efterfrågas av unga vuxna. Det bedöms också som positivt att planförslaget omfattar ställningstagandet att utbyggnad ska ske i takt med befolkningsutvecklingen, då det innebär att de bostäder som planeras också kommer efterfrågas.

Åtgärdsförslag

- De åtgärdsförslag som hållbarhetsbedömningen föreslagit i processen fram till samråd har arbetats in i planförslaget.

Jämförelse med nollalternativet

Nollalternativet har inte en lika tydlig inriktning på att utveckla en variation av bostäder med olika upplåtelseformer och boendeformer, och saknar det fokus på boende för äldre, som finns i planförslaget.

Nollalternativet har precis som planförslaget relativt omfattande planering för bostadsbebyggelse, där flera av områdena idag antingen är bebyggda, under utbyggnad eller med antagna detaljplaner. I planförslaget är flera av de ytor för bostadsbebyggelse som finns i nollalternativet borttagna eller minskade i storlek. Istället har andra ytor pekats ut. Det är svårt att bedöma om skillnaderna i det nya planförslaget innebär en totalt sett större eller mindre omfattande bostadsplanering och om typ av bostadsbebyggelse skiljer sig åt. Det är därmed svårt att bedöma om det nya planförslaget bättre än nollalternativet möter befolkningens bostadsbehov framöver.

NÄRINGSLIV OCH VERKSAMHETER, ARBETS- OCH STUDIEMARKNAD

Nulägesbeskrivning

I början av år 2020 fanns ca 1700 företag i Sölvesborgs kommun. Det har startat ca 80 nya företag per år de senaste fyra åren. De dominerande branscherna i kommunen är småskalig industri och jordbruk följt av tjänsteföretag och handel.

Fisket har en lång tradition i Sölvesborgs kommun. Det finns i kommunen fyra utpekade områden som är av *riksintresse för yrkesfiske*. Det rör sig om Hörviks och Nogesunds hamnar (landning, service, stillaliggande), havsområdet längs med Listerlandets östra kust från Östra Torsövikens österut förbi Stårnö i Karlshamns kommun (fiskvandring) samt Skåne/Blekinge utsjöområde samt intill kusten (fångstområde).

Det råder stor efterfrågan på företagsmark i kommunen, samtidigt som befintliga verksamhetsområden bedöms som dåligt nyttjade.

Utpendlingen i kommunen är större än inpendlingen, vilket tyder på att Sölvesborg ses som en attraktiv boendekommun. Flera andra kommuner nås inom 45 minuter med allmänna kommunikationsmedel med utgångspunkt från centralorten och arbets- och studiemarknaden är därmed regional.

Arbetslösheten i kommunen var år 2019 knappt 8 %, och ungdomsarbetslösheten knappt 13 %, vilket är högre än rikssnittet. I Sölvesborgs kommun är den gymnasiala kompetensen högre än i riket och länet, medan den eftergymnasiala utbildningsnivån är lägre. Det gäller både för män och kvinnor.

En utmaning för kommunen är att planera verksamhetsområden och möta behovet av företagsmark på ett sätt som skapar ett diversifierat och robust näringsliv och möjliggör ökad sysselsättning för unga och andra som står långt från arbetsmarknaden. En annan utmaning är att se till att planeringen av skolor följer befolkningsutvecklingen i olika delar av kommunen.

Konsekvenser av planförslaget

Planförslaget har ställningstaganden med fokus på fler och nya arbetstillfällen samt en ökad sysselsättning genom att medverka till ett breddat näringsliv, god planberedskap, utbyggnad av fiber och goda kommunikationer inom kommunen, men även fortsatta förutsättningar för mellankommunal pendling och regionförstoring. Det finns även i planförslaget ställningstaganden med fokus på fiskenäringen och besöksnäringen. En utveckling i linje med ställningstagandena bedöms som positiv för en hållbar utveckling. Därtill omfattar planförslaget ställningstaganden om att arbetsplatser, handel och service ska vara tillgängliga för alla, att hela resan perspektivet ska beaktas och att näringslivet i centrala lägen ska utvecklas med fokus på unga och grupper som står långt bort från arbetsmarknaden. Utvecklas näringslivet i kommunen enligt dessa ställningstaganden bedöms det positivt då det möjliggör för fler att komma i arbete.

Planförslaget pekar ut en rad nya verksamhetsområden runt om i kommunen, såväl i centralorten som i övriga orter (strategiska noder) och på landsbygden. Det finns även ställningstaganden om verksamheter i bottenvåningar och utpekade verksamhetsområden som omvandlas till bostäder och kontor. Genom att ha pekat ut olika typer av verksamhetsområden och stadsutveckling i olika lägen finns generellt förutsättningar för en diversifierad och expansiv arbetsmarknad. Det saknas dock en underliggande analys av hur efterfrågan på verksamhetsområden kommer se ut, samt vilka branscher som vill etablera sig i kommunen, och vilka arbetstillfällen som kan förväntas. Olika branscher har olika lokaliseringpreferenser och genererar olika typer av arbetstillfällen. Det är svårt att bedöma om omfattningen av utpekade

verksamhetsområden motsvarar näringslivets behov inom planperioden, likväl som möjligheten att minska arbetslösheten.

Det kan vara positivt att kommunen har en god planberedskap med byggklar mark för näringslivets olika behov, om det finns en flexibilitet att markbehoven kan bli mindre än förväntat. Det är värdefullt att ha en prioriteringsstrategi och utvecklingsstrategi för de olika områden som pekas ut. Behovet av flexibilitet kan tydliggöras i planförslaget. Det är svårt att förutspå vilken typ av verksamheter som är morgondagens mest framgångsrika. En trend nu är e-handel, som ställer krav på lager- och logistiklokaler. En kontinuerlig näringslivsdialog och näringslivsanalys är viktig som underlag för den vidare planeringen. Kommunen behöver vara vaksam på vilka näringar som har en trolig gynnsam framtid, och inte satsa på verksamheter som inte längre är konkurrenskraftiga. Kommunens satsningar på verksamhetsområden inkl. infrastruktur och kringsservice innebär stora investeringar. Ur ett hållbarhetsperspektiv är det avgörande att den attraktivitet, ekonomiska aktivitet och sysselsättning som skapas väger upp investeringarna.

Ett av planförslagets ställningstaganden är att ta fram en strategi som anger inriktningen på de företag som kan etablera sig i kommunen, vilket bedöms som positivt. Att göra analysen och ta fram strategierna när ytorna för verksamhetsområden redan är utpekade i översiktsplanen kan dock vara problematiskt. Strategin får då snarare anpassas efter vilka företag som lämpar sig för dessa ytor, än vilka företag som kan generera ett diversifierat näringsliv och ökad sysselsättning, och därefter peka ut lämpliga ytor för dessa företag.

Det bedöms som positivt att planförslaget anger att förskolor och skolor ska lokaliseras i nära anslutning till bostäder, kollektivtrafik och grönområden. Det medför flera fördelar, inte minst främjar det barns rörlighet då de själva kan ta sig till skolan, men det stimulerar också till utevistelse vilket har betydelse för barns hälsa. Det finns en risk att om underlaget för förskola eller skola blir för litet i en ort kan barnen behöva åka till någon närliggande ort istället. Det kan framförallt vara negativt för små barn i förskola och elever på låg- och mellanstadiet.

Planförslaget bedöms inte innebära någon betydande negativ påverkan på riksintresset för yrkesfiske. Planförslaget har ett ställningstagande om att åtgärder inte får vidtas inom riksintresset som kan medföra påtaglig skada på riksintresset. Det är viktigt att den utveckling som sker i Nordersunds och Hörviks hamnar sker på ett sätt som inte skadar yrkesfisket, att det säkerställs i den vidare planeringen.

Atgärdsförslag

- Ta fram en näringslivs-/företagsstrategi som underlag till översiktsplanen.
- Tydliggör hur de olika verksamhetsområdena kan vara flexibla för framtida behov som är svåra att förutspå och hur en prioriteringsordning för utvecklingen kan se ut.
- Tydliggör hur kommunens förskolor och skolor kan möta behovet i och med en förändrad befolkningstillväxt och demografi.

Jämförelse med nollalternativet

Nollalternativet har inte en lika tydlig inriktning på att utveckla besöksnäringen och hållbar turism som finns i planförslaget, men har annars liknande intentioner om ett diversifierat näringsliv och ökad sysselsättning.

Nollalternativet har precis som planförslaget relativt omfattande planering för nya verksamhetsområden. I det nya planförslaget är det flera verksamhetsytorna från

gällande ÖP (nollalternativet) som antingen minskas, utökas eller ändras till annan markanvändning. Samtidigt tillkommer i planförslaget nya verksamhetsområden. Det är svårt att bedöma om skillnaderna i det nya planförslaget innebär en totalt sett större eller mindre omfattande planering för verksamheter och om typen av verksamhetsområden skiljer sig åt. Det är också svårt att bedöma om det nya planförslaget bättre stärker ett diversifierat näringsliv och ökad sysselsättning och förutsättningarna för en hållbar utveckling.

HÄLSA OCH LIVSKVALITET

I avsnittet *hälsa och livskvalitet* behandlas översiktsplanens planering för och påverkan på människors fysiska, psykiska och sociala välbefinnande med en jämlik fördelning mellan olika grupper i samhället. Med *hälsa och livskvalitet* avses påverkan på aspekter som säkerhet, buller och luft, grönska och friluftsliv, fysisk aktivitet, kultur och idrott, service och kollektivtrafik, tillgänglighet och barriärer, mötesplatser och trygghet. Det är perspektiv som har stor inverkan på människors livskvalitet och kommunens attraktionskraft, och som påverkar såväl social som ekonomisk och miljömässig hållbarhet.

Genom översiktsplaneringen har kommunen möjlighet att både minska negativa effekter och främja ökad hälsa och livskvalitet genom att öka förutsättningarna för hälsosamma val hos befolkningen. Kommunen kan till exempel skapa förutsättningar för ett fysiskt aktivt liv och säkerställa att bostäder, skolor och vårdlokaler lokaliseras utan negativ påverkan från buller och luftföroreningar.

Nedan följer först ett avsnitt om de mål och bedömningsgrunder som bedömningen tar avstamp i. Därefter följer fyra avsnitt (Säkerhet, Folkhälsa, Vardagsliv och Social sammanhållning) där en nulägesbeskrivning följs av bedömningen, åtgärdsförslag och en jämförelse med nollalternativet.

MÅL OCH BEDÖMNINGSGRUNDER

Hälsa och livskvalitet omfattas både av Agenda 2030, nationella miljömål och folkhälsomål. Översiktsplanen bedöms kunna påverka Agenda 2030-målen 3 *Hälsa och välbefinnande* (delmål 4,6,9), 9 *Hållbar industri, innovation och infrastruktur* (delmål 1) och 11 *Hållbara städer och samhällen* (delmål 2, 7, a). Av de nationella miljömålen kan översiktsplanen påverka *Frisk luft*, *Giftfri miljö*, *Säker strålmiljö*, *Levande sjöar och vattendrag*, *Hav i balans samt levande kust och skärgård*, *Myllrande våtmarker*, *Levande skogar*, *Ett rikt odlingslandskap*, *God bebyggd miljö* samt *Ett rikt växt- och djurliv*. Beröringen med flertalet av miljömålen handlar om friluftsliv. Därtill bedöms påverkan ske på de nationella folkhälsomålen *Goda livsvillkor* samt *Hälsofrämjande miljöer och levnadsvanor*.

Översiktsplanen bedöms inom temat *Hälsa och livskvalitet* även påverka övergripande aspekter som jämställdhet, jämlikhet, barnperspektiv, attraktivitet och kommunekonomi vad gäller skatteintäkter och investeringsbehov.

Det finns även en mängd regionala och kommunala mål för översiktsplanen att förhålla sig till. Många av dessa överensstämmer med de globala och nationella målen och finns på så sätt redan med i bedömningsgrunden som beskrivs ovan. De regionala och kommunala mål som anses relevanta att lyfta utöver de globala och nationella målen är: Ett rikt och brett kultur- och fritidsutbud för alla (Vision och strategiska områden Sölvesborgs kommun), Stärka Blekinges attraktivitet som en plats för unga att bygga sin framtid (Regional utvecklingsstrategi om Hög livskvalitet), Utveckla de strategiska noderna Sölvesborg, Mjällby, Hällevik, Hörvik och Pukavik/Norje (Strategiska noder

2021), samt riktlinjer för att främja bytespunkter mellan olika transportslag, för kollektivtrafik till och från nyetableringar av service, handel, kontor, verksamheter, gc-stråk för hela resan, och förutsättningar för resande med kollektivtrafik och gc-stråk i nya och befintliga bostadsområden (Bostadsplanering och kollektivtrafikförsörjning).

Hälsa och livskvalitet hänger samman med flera ekosystemtjänster, exempelvis luftkvalitet – rening av luft, bullerreglering – dämpning av ljudnivåer, samt förbättrad hälsa genom vistelse i naturen.

Syftet med hållbarhetsbedömningen inom tema Hälsa och livskvalitet är att:

- Främja möjligheterna till fysisk aktivitet och friluftsliv, samt tillgänglighet till naturen
- Främja hållbara transporter med ökad andel gång- och cykeltrafik samt kollektivtrafik, och minskat bilberoende
- Främja tillgänglighet till viktiga målpunkter och service
- Stärka utvecklingen av kommunens strategiska noder Sölvesborg, Mjällby, Hällevik, Hörvik och Pukavik/Norje vad gäller till exempel utbud, service, kollektivtrafik
- Främja mötesplatser, offentliga platser
- Främja upplevelsen av trygghet
- Begränsa negativ påverkan på luftkvalitet och bullernivåer
- Undvika hälsorisker på grund av föroreningar
- Främja jämställdheten med lika möjligheter för kvinnor och män
- Främja en rättvis fördelning av nyttor och onyttor med hänsyn till olika grupper (kön, ålder – barn, unga och äldre, funktionsnedsättning, social och ekonomisk status, etnicitet)
- Främja kommunens attraktivitet
- Säkerställa en hållbar kommunekonomi (intäkter och investeringsbehov)

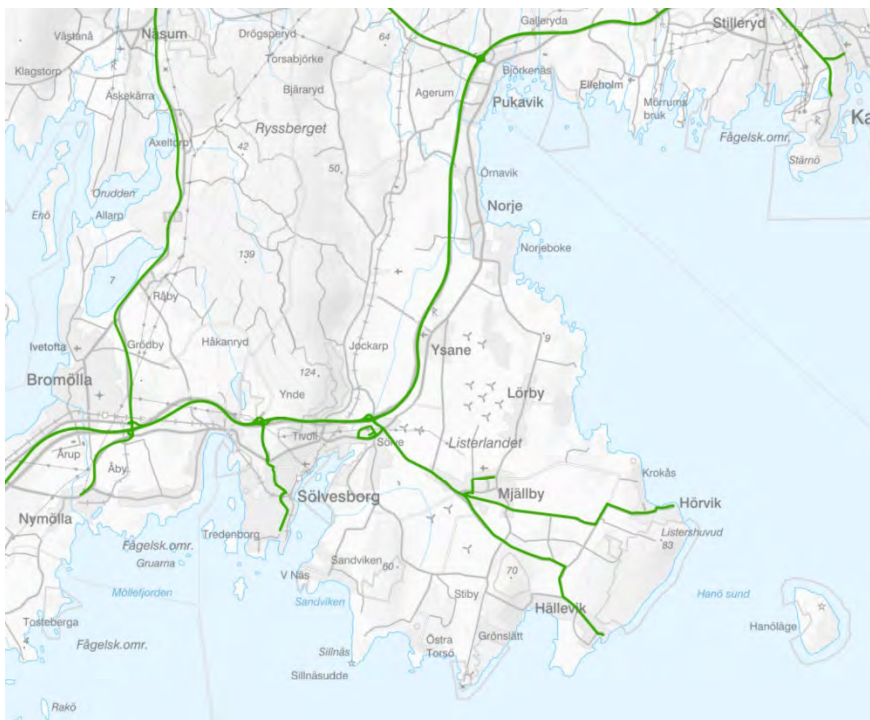
SÄKERHET

Med säkerhet åsyftas här aspekterna förorenad mark och risker kopplat till farligt gods.

Nulägesbeskrivning

I kommunen finns *markföroreningar* inom befintliga och nedlagda industri- och verksamhetsområden inklusive en rad pälsdjursuppfödningar.

Rekommenderade vägar för *farligt gods* utgörs av E22:an, väg 123 förbi Mjällby till Nogersund, samt det norr-söder-gående stråket genom Sölvesborgs tätort som utgörs av vägarna Kämpaslättsvägen, Idrottsvägen, Järnvägsgatan och Trendenborgsvägen, se Figur 3.

Figur 3. Rekommenderad väg för farligt gods, primär väg (Trafikverket nationell vägdatabas)

Utmaningar för kommunen är att i planeringen hantera de risker som föroreningar och farligt gods innebär för att undvika negativa konsekvenser för människors hälsa och säkerhet.

Konsekvenser av planförslaget

Planförslaget pekar ut några utvecklingsområden, i Sölvesborg och Pukavik, på eller i anslutning till potentiellt *förorenad mark*. I planförslaget beskrivs att detta medför risker och att riskavstånd behöver utredas i Pukavik. Det finns därtill ett generellt ställningstagande om att markundersökningar och saneringar prioriteras för mark inom vattenskyddsområden. Att planera bebyggelse i områden med markföroreningar innebär att dessa områden behöver hanteras/saneras, vilket medför att antalet förorenade områden på sikt kan minska i kommunen. Det bedöms kunna ge positiva effekter på människors hälsa och säkerhet. Åtgärder kan samtidigt vara ekonomisk kostsamma.

I planförslaget finns flera utpekade utvecklingsområden längs rekommenderade vägar för *farligt gods*. Det rörs sig dels om en rad nya verksamhetsområden längs E22:an och väg 123 förbi Mjällby, dels om mångfunktionell bebyggelse inklusive bostäder i Sölvesborgs centralort (längs det norr-söder-gående stråket Kämpaslättsvägen, Idrottsvägen, Järnvägs-gatan, Tredenburgsvägen). I planförslaget nämns att avstånd till E22:an vad gäller farligt gods ska hanteras vid utbyggnad väster om Norje och Pukavik. Det saknas utöver det riktlinjer för riskhantering för bebyggelseutveckling längs farligt gods-leder i planförslaget. Utpekande av bostäder nära farligt godsleder (vid hamnen i Sölvesborg) kan bli kostsamt i den vidare planeringen och utvecklingen, med behov av utredningar och höga säkerhetskrav vid byggnation.

Åtgärdsförslag

De åtgärdsförslag som hållbarhetsbedömningen föreslagit i processen fram till samråd har arbetats in i planförslaget.

Jämförelse med nollalternativ

Planförslaget innebär, i jämförelse med nollalternativet, att fler förorenade områden kan komma att saneras i och med att det medför en ökad exploatering.

Planförslaget bedöms dock, i jämförelse med nollalternativet, medföra ökade risker kopplat till transporter av farligt gods då flera nya utvecklingsområden planeras intill rekommenderade vägar för farligt gods.

FOLKHÄLSA

Folkhälsa är ett samlingsbegrepp för hela befolkningens hälsotillstånd. En god folkhälsa innebär att hälsan är så god som möjligt och samtidigt så jämnt fördelad som möjligt bland olika grupper i samhället. Här bedöms aspekterna: tillgång till natur och grönstruktur; förutsättningar för rekreation, friluftsliv, fysisk aktivitet och kultur- och fritidsutbud samt luftkvalitet och ljudmiljö/buller.

Nulägesbeskrivning

Det finns två områden i kommunen som är utpekade som *riksintresse för friluftsliv* (Valjeviken-Ryssberget-Halen-Raslängen och Listerlandet-Hanö). Därtill finns ett område utpekat som *riksintresse för rörligt friluftsliv* (Pukaviksbukten och Listerlandet). Det finns också drygt 20 naturreservat och andra rekreationsområden samt leder beskrivna i kommunens friluftsplan.

Alla tätorter inom kommunen ligger inom 1–3 km från ett rekreationsområde. Tillgängligheten är lägst i Mjällby, med närmare 2 km till ett rekreationsområde. Tillgängligheten bygger både på gång- och cykelleder, bil och delvis buss. Ett par rekreationsområden är tillgänglighetsanpassade för barnvagn och rullstol (Siesjön och Valje naturreservat). Flera av kommunens rekreationsområden länkas samman med gång- och cykelleder. Även havet är viktigt för friluftslivet i kommunen, till exempel för fiske samt båt- och kajakmöjligheter. Kommunen har också flera vackra sandstränder längs kusten som är enkla att besöka med bil, kollektivtrafik eller cykel.

I medborgardialogen som genomförts i ÖP-arbetet lyfts önskemål om att bevara natur och parker och utveckla dessa med bättre tillgänglighet, fler grillplatser och bänkar. Önskemål lyftes också om att värna om kusten, bokskogarna och naturreservaten. Utmaningar för kommunen är att ytterligare stärka tillgängligheten till natur och rekreation, inte minst i Mjällby, samt utveckla kvalitet och funktion i parker och rekreationsområden och att ta hänsyn till olika grupper.

Kommunen gör mätningar av *luftkvalitet* i gaturum. Luftkvaliteten i kommunen har förbättrats, men orsakar fortfarande hjärt- och kärlsjukdomar och försämrad lungfunktion hos människor. Mätvärden ligger högt för kväveoxid, men värdena överskrider inte miljö kvalitetsnormer eller miljömålets värden. En utmaning för kommunen är att förbättra luftkvaliteten.

Generellt förekommer *bullerstörningar* från väg- och järnvägstrafik. I kommunen förekommer även bullerstörningar från platser med pälsdjursuppfödning samt under en kort period per år från musikfestivalen Sweden Rock. Utmaningar för kommunen är att hantera buller vid planering av ny bebyggelse och undvika negativa konsekvenser för människors hälsa.

Konsekvenser av planförslaget

Planförslaget har flera ställningstaganden för att bevara och stärka tillgång till och kvaliteten i grön-och rekreationsområden. Det bedöms som positivt för folkhälsan. Planförslaget omfattar också ställningstaganden om att stärka tillgängligheten till

grön- och rekreationsområden. Det finns i markanvändningskartan några mindre utpekade befintliga grönområden som ska utvecklas i Sölvesborg, Pukavik, Hällevik och Mjällby. I Mjällby finns dessutom förslag på ett par nya grönområden i anslutning till befintliga, vilket bedöms som positivt då Mjällby i dagsläget har sämst tillgång till rekreationsområden i kommunen. Planförslaget innefattar även en utvecklingsyta för golfbanan norr om Sandviken som också omfattar att förbättra och förtydliga allmänhetens tillgång till kusten, exempelvis genom promenadstråk och vandringsleder. Det är en utveckling som främjar fysisk aktivitet för alla.

Planförslaget har ställningstaganden om att ingen exploatering som påtagligt skadar naturvärden ska ske inom *riksintresseområden för friluftsliv och riksintresseområde för det rörliga friluftslivet*. Planförslaget föreslår flera utvecklingsområden inom dessa riksintresseområden, både vad gäller bostadsbebyggelse och verksamhetsområden. Föreslagen utbyggnad i kombination med ställningstaganden i planförslaget bedöms medföra att det inte föreligger någon risk för påtaglig skada på riksintresseområdena eftersom de värden som ska skyddas inte bedöms påverkas. Friluftsvärdena kan även med fördel stärkas ytterligare genom att utveckla stigar och vandringsleder.

Planförslaget bedöms inte medföra någon negativ påverkan på de naturreservat och andra grönområden som beskrivs i kommunens friluftslivsplan. Planförslaget har ställningstaganden för ett utvecklat *gång- och cykelvägnät*, vilket bedöms som positivt för att främja fysisk aktivitet och folkhälsa, och även i markanvändningskartan pekas nya cykelvägar ut.

Enligt planförslagets ställningstaganden ska *god luftkvalitet* eftersträvas och luftföroreningar minska genom en planering som minskar bilanvändandet samt genom att beakta vegetationens betydelse för luftrening. Ambitionen bedöms som positiv.

I planförslaget finns ställningstaganden om att kommunen ska verka för *god ljudmiljö*, säkerställa mark för bullerskyddande åtgärder i detaljplan samt planera för att stödja mindre bullriga transportalternativ så som gång-, cykel-, och tystgående kollektivtrafik samt sänkt hastighet. Även dessa ställningstaganden bedöms som positiva för att främja människors hälsa.

I Sölvesborgs centralort planeras för ny bostads-/blandad bebyggelse i närheten av järnvägen, vilket kan innebära *bullerstörningar*. Därtill planeras en rad nya/utvecklade verksamhetsområden intill befintlig tätortsbebyggelse. Planförslaget anger att bullerutredningar kommer att krävas i utsatta lägen.

Tillgången till grön- och rekreationsområden samt hållbara transporter är viktiga värden som stärker kommunens attraktivitet. Det kan bidra till en starkt ekonomi genom tillskott av besökare, befolkning och skatteintäkter. Att värna dessa värden bedöms ha stort ekonomiskt värde. Att utveckla dem kräver vissa investeringar, men stärker samtidigt ytterligare attraktionskraften och ekonomin. Därtill främjas såväl en miljömässig hållbarhet genom fokus på natur, grönska och hållbara transporter, som social hållbarhet genom rekreation, friluftsliv, fysisk aktivitet samt god luft- och ljudmiljö.

Åtgärdsförslag

- De åtgärdsförslag som hållbarhetsbedömningen föreslagit i processen fram till samråd har arbetats in i planförslaget.

Jämförelse med nollalternativet

Nollalternativet har precis som planförslaget olika ställningstaganden för att stärka kvaliteten i och tillgången till grön- och rekreationsområden samt för att utveckla gång- och cykelinfrastrukturen. Planförslaget har pekat ut några befintliga grönområden för utveckling i olika orter samt ett par små nya grönområden i Mjällby. Nollalternativet föreslår inga nya grönområden, men utökade ytor för idrotts- och friluftsliv i Hällevik och Sölvesborg.

Nollalternativet saknar utveckling av och/eller nya utpekade gång- och cykelstråk i markanvändningskartan.

Nollalternativet saknar planförslagets ställningstaganden kring luftkvalitet och ljudmiljö, vilket gör att planförslaget har större möjlighet än nollalternativet att främja en hållbar utveckling för människors hälsa inom dessa perspektiv.

VARDAGSLIV

Med vardagsliv åsyftas här olika tillgänglighetsperspektiv med hänsyn till olika grupper i samhället, hur människors vardagsliv och livspussel påverkas. Bedömningen fokuserar på tillgänglighet till service och tillgång till gång-, cykel-, och kollektivtrafik.

Nulägesbeskrivning

Idag bor 75% av kommunens invånare i *kollektivtrafiknära lägen*, med en trafikerad hållplats inom 500 meter. Närheten till kollektivtrafiknära lägen har minskat något under perioden år 2015–2018.

I medborgardialogen som genomförts i ÖP-arbetet lyfts önskemål om en bättre kollektivtrafik med fler turer inom kommunen mitt på dagen och senare turer till större städer under helger och sommar. Det lyfts också fram önskemål om gång- och cykelvägar i samtliga orter och kopplingar längs med kusten som binder samman orterna och underlättar arbets- och skolpendling.

En utmaning för kommunen är att ytterligare stärka *gång- och cykelinfrastrukturen* samt bebyggelsestrukturens kopplingar till kollektivtrafik och att i planeringen ha ett "hela-resan-perspektiv" för hållbara transporter.

Större fysiska *barriärer* i landskapet utgörs av E22:an och järnvägen, vilka passerar genom kommunen norr om centralorten och sedan vidare norrut mot Karlshamn. Väg E22 påverkar till exempel centralortens tillgång till natur- och rekreationsmöjligheter, men det finns gång- och cykelleder som korsar E22. Utmaningar för kommunen är att överbygga de negativa barriäreffekterna som de stora infrastrukturstråken genererar.

Konsekvenser av planförslaget

Planförslaget har flera ställningstaganden som syftar till stärkt tillgänglighet med *gång-, cykel-, och kollektivtrafik*. Det lyfts bl.a. att cykelvägnätet ska byggas ut i hela kommunen, att där det är möjligt bygga bostadsområden utmed stråk med kollektivtrafik och cykelväg, att kollektivtrafiken bör samspela med bebyggelseutvecklingen och att skolor och förskolor ska lokaliseras i närheten av bostäder och kollektivtrafik. Därtill ska arbetsplatser, handel och service ska vara tillgängliga för alla. Dessa intentioner bedöms som positiva för människors vardagsliv och för att möta olika gruppers behov.

Enligt planförslaget ska såväl Sölvesborgs centralort som kommunens serviceorter vara funktionsblandade med vardagsservice, arbetsplatser etcetera. En stärkt handel i Sölvesborg ska kompletteras med närhandel i olika tätorter. Tillgänglighetsanpassade

bostäder ska placeras i närheten till service och andra funktioner. Funktionsblandade orter med vardagsservice och närhandel i alla kommunens orter bedöms som positivt för människors vardagsliv och olika gruppers behov.

God tillgänglighet med gång-, cykel- och kollektivtrafik till viktiga målpunkter och närhet till service och handel är centralt för livspusslet och människors vardagsliv, vilket i sig påverkar kommunens attraktivitet som boendekommun. Med fysiska strukturer som främjar ett väl fungerande vardagsliv kan invånarens incitament att bo kvar eller flytta till orten stärkas och kommunens skatteintäkter öka. Samtidigt kan investeringar i utvecklad infrastruktur vara kostsam. Det är investeringar som dock inte bara främjar kommunens attraktivitet och möjliga skatteintäkter, utan även stärker de sociala och miljömässiga hållbarhetsperspektiven.

Det saknas i planförslaget en beskrivning av och eventuella ställningstaganden om att överbygga fysiska barriärer för att främja tillgängligheten mellan olika målpunkter i kommunen.

Atgärdsförslag

- Förtydliga vilka fysiska barriärer som finns, vilken påverkan de har på tillgängligheten för människor, och vid behov utveckla eventuella ställningstaganden för hur de ska överbyggas.

Jämförelse med nollalternativet

Nollalternativet har, precis som planförslaget, ställningstaganden om utvecklade gång- och cykelvägar, att kollektivtrafiken bör samspela med bebyggelseutvecklingen och att kompletterande närhandel ska finnas i olika tätorter. Planförslaget har dock fler och skarpare/tydligare ställningstaganden. Nollalternativet saknar, till skillnad från planförslaget, förslag till cykelstråk i markanvändningskartan.

SOCIAL SAMMANHÅLLNING

Med social sammanhållning åsyftas möjlighet till och förutsättningar för människor att vistas i det offentliga rummet, att mötas, att skapa förståelse och acceptans för samhällets mångfald. Fokus är att bedöma aspekter som mötesplatser och trygghet.

Nulägesbeskrivning

I kommunen säger 28 % av invånarna mellan 16–84 år att de avstår från att gå ut ensamma på grund av rädsla. Det är högre än rikssnittet. En annan undersökning visar att drygt 85 % av eleverna i årskurs 9 upplever *trygghet*. I medborgardialogen som genomförts i ÖP-arbetet lyfts trygghet fram som en viktig fråga, med fokus på belysning och mer folk i rörelse. En utmaning för kommunen är att stärka människors upplevelse av trygghet.

Konsekvenser med planförslaget

Planförslaget innehåller flera ställningstaganden om att, genom den fysiska planeringen, skapa mötesplatser samt främja människors upplevelse av trygghet. Mötesplatser ska finnas såväl i Sölvesborgs centralort som i övriga serviceorter. Vid byggnation ska naturliga mötesplatser skapas för alla åldrar. Barn och ungdomar ska ha tillgång till mötesplatser både i tätorter och på landsbygden. Gång- och cykelvägar ska utformas så att de upplevs som trygga och säkra. Den offentliga miljön ska ha en genomtänkt utformning och gestaltning med orienterbarhet och överskådlighet. Mer konkret lyfts utveckling av torgbildningar och mötesplatser i Mjällby och gemensamma ytor i Hälleviks och Hörvik/Krokås hamnområden. En planering i linje med formulerade ställningstaganden bedöms generellt som positivt för främjande av social sammanhållning. För att säkerställa en sådan utveckling bör dock översiktsplanen

konkretisera dessa ytterligare genom ställningstaganden som beskriver att detta ska säkerställas i detaljplaneringen.

Upplevelsen av trygghet och social sammanhållning är viktiga perspektiv för kommunens attraktivitet, och därmed kan möjligheterna att få invånare att bo kvar eller flytta till orten stärkas och kommunens skatteintäkter öka. En utveckling av mötesplatser och ett lockande och tryggt offentligt rum förutsätter samtidigt vissa investeringar från kommunen. Förutom att dessa investeringar stärker attraktiviteten och kommuneekonomin genom möjliga skatteintäkter skapas viktiga sociala hållbarhetsvärden.

Åtgärdsförslag

- De åtgärdsförslag som hållbarhetsbedömningen föreslagit i processen fram till samråd har arbetats in i planförslaget.

Jämförelse med nollalternativet

Nollalternativet har i viss grad samma ställningstaganden som planförslaget, men planförslaget har utvecklat och stärkt fokus på mötesplatser och offentliga miljöer.

DELAKTIGHET OCH DEMOKRATI

Inom avsnittet delaktighet och demokrati berörs processen för framtagandet av översiktsplanen med perspektiv som dialog och delaktighet och hur olika grupper har involverats och kommit till tals. Delaktighet och demokrati är centrala aspekter för hållbar utveckling. I arbetet med översiktsplanen har kommunen möjlighet att utföra ett lyhört, inkluderande, deltagandebaserat och representativt beslutsfattande i linje med intentionerna inom Agenda 2030.

Nedan följer först ett avsnitt om de mål och bedömningsgrunder som bedömningen tar avstamp i. Därefter följer ett avsnitt om *Dialog i ÖP-processen* där en nulägesbeskrivning följs av bedömningen och åtgärdsförslag.

MÅL OCH BEDÖMNINGSGRUNDER

Delaktighet och demokrati omfattas av Agenda 2030-mål. Översiktsplanen bedöms kunna påverka Agenda 2030-målen 11 *Hållbara städer och samhällen* (delmål 3) och 16 *Fredliga och inkluderande samhällen* (delmål 7).

Översiktsplanen bedöms inom temat *Delaktighet och demokrati* även påverka övergripande aspekter som jämställdhet, jämlikhet och barnperspektiv. Dessa perspektiv kopplas till Agenda 2030 (Mål 5 *Jämställdhet* och Mål 10 *Minskad ojämlikhet*), samt barnkonventionen och nationella folkhälso- och jämställdhetsmål.

Det finns även en mängd regionala och kommunala mål för översiktsplanen att förhålla sig till. Många av dessa överensstämmer med de globala och nationella målen och finns på så sätt redan med i bedömningsgrunden som beskrivs ovan. Det bedöms inte finnas behov av att specifikt lyfta fram några regionala eller kommunala mål kopplat till delaktighet och demokrati som inte redan ryms inom de globala och nationella målen.

Syftet med hållbarhetsbedömningen inom tema Delaktighet och demokrati är att:

- Främja öppenhet, tillit och deltagande i samhället
- Säkerställa att översiktsplanen tas fram i dialog med medborgare och eventuellt andra berörda intressenter/aktörer

- Säkerställa lyhörd, inkluderande, deltagandebaserad och representativ planering och beslutsfattande med hänsyn till olika grupper (kön, ålder – barn, unga och äldre, funktionsnedsättning, social och ekonomisk status, etnicitet)
  - Jämställdhet med lika möjligheter mellan kvinnor och män
  - Barns möjlighet till delaktighet och inflytande
  - Boendes möjlighet till delaktighet och inflytande över den egna närmiljön
  - Möjliggöra delaktighet med fokus på utsatta grupper

DIALOG I ÖP-PROCESSEN

Beskrivning av genomförd dialog

I arbetet med översiktsplanen har flera dialoginsatser genomförts. Coronapandemin har inneburit begränsningar för kommunens möjligheter att genomföra dialoginsatser. Allmänheten har dock bjudits in till såväl fysiska som digitala möten samt till en enkät på kommunens hemsida. Totalt har 140 invånare deltagit och 46 svar på enkäten har inkommit. Därtill har kommunen riktat sig specifikt till en högstadiesklass och en gymnasieklass där föreläsning och workshop har genomförts. Företagare i kommunen har bjudits in till en företagslunch med möjlighet att ställa frågor. Ett 20-tal företag deltog. Grannkommuner och regionala aktörer har deltagit i en workshop, som även fungerade som avgränsningssamråd för miljökonsekvensbeskrivningen av översiktsplanen. Samtliga förvaltningar, bolag, förbund och politiker i kommunstyrelsen har bjudits in till tidiga diskussioner och workshops i senare skede.

Syftet med dialogerna har varit att skapa förståelse och intresse för arbetet med översiktsplanen och öka andelen som engagerar sig i processen. Genom delaktigheten kan kommunen ta vara på kunskap och åsikter hos medborgare, myndigheter och förvaltningar. Ungdomar och unga vuxna har pekats ut som en prioriterad målgrupp, eftersom det är för de unga som framtidens Sölvesborg byggs.

Inspelen från de olika dialogaktiviteterna finns sammanfattade i översiktsplanen.

Utmaningar för kommunen är att nå ett representativt deltagande, att olika grupper kommer till tals och att ta omhand inkomna förslag och synpunkter.

Bedömning av dialog och planförslag

Att främja deltagande och inflytande i samhället är viktigt ur ett hållbarhetsperspektiv och översiktsplanen ska tas fram i dialog med medborgare, näringsliv och andra berörda intressenter. Planeringen behöver vara inkluderande, deltagandebaserad och representativ vad gäller olika grupper, med ett jämlikt och jämställt deltagande och inflytande. Inte minst är det viktigt att barns åsikter inhämtas på ett sätt som är anpassat efter ålder och mognad.

Det bedöms positivt att kommunen i arbetet med översiktsplanen har genomfört flera dialoginsatser med såväl medborgare som näringsliv och grannkommuner och regionala aktörer. Däremot saknas en redogörelse för olika gruppers deltagande och inflytande. Gruppen unga (gymnasieungdomar) har bjudits in särskilt, men därutöver framkommer inte hur deltagandet varit bland övriga åldersgrupper. Inte heller framgår fördelning mellan kön eller geografisk fördelning. Utifrån beskrivna dialoginsatser är det tveksamt om deltagandet varit representativt. Det saknas därtill en redogörelse för hur inkomna förslag och synpunkter kommer hanteras och vilket inflytande de får, samt en plan för återkoppling till de som deltagit.

I planförslaget finns ställningstaganden om att barn ska ges möjlighet till inflytande i den fysiska planeringen, till exempel genom att ges möjlighet att delta i medborgardialoger, vilket bedöms som positivt ur ett hållbarhetsperspektiv.

Åtgärdsförslag

- Redogör för en plan för återkoppling till de som deltagit i dialogen.

5 SAMLAD BEDÖMNING

Hållbar utveckling omfattar de tre dimensionerna social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet, och en vanlig beskrivning är att den sociala hållbarheten är målet, ekonomin är medlet och den ekologiska beskriver ramarna. Den samlade bedömningen har detta som utgångspunkt.

Planförslaget innebär en utveckling av kommunens alla tätorter. Framförallt är det utbyggnad med bostäder som föreslås, men även grönområden och cykelvägar pekas ut i markanvändningskartan. Bostäder föreslås tillkomma både genom förtätning och genom att ianspråkta mark i anslutning till tätorterna. Därtill omfattar planförslaget ställningstaganden som förtydligar vad kommunens intentioner är vad gäller bostadsutveckling, men även vad gäller service, rekreation och hälsa etcetera. Planförslaget innefattar ställningstaganden som beskriver att utvecklingen i kommunen ska komma *alla* till del. Mer specifikt adresseras äldre och barns behov. Sammantaget bedöms föreslagen markanvändning och ställningstaganden bidra till en utveckling som medför att invånarna i kommunen kan tillfredsställa grundläggande behov. Emellertid bedöms det vara av stor betydelse att utveckla förutsättningarna i kommunen vad gäller prisrimliga bostäder för att möjliggöra för unga vuxna att bo kvar.

Den begränsade befolkningsutvecklingen innebär, i kombination med att andelen äldre förväntas bli större, en stor utmaning för kommunens ekonomi då det innebär ökade kostnader och mindre skatteintäkter. Därtill innebär klimatanpassningen av kommunen troligtvis omfattande kostnader. Att föreslagen utbyggnad i planförslaget ska ske genom förtätning och i anslutning till befintliga tätorter är positivt ur ett ekonomiskt perspektiv, eftersom det innebär att befintliga kommunaltekniska system kan utnyttjas. Föreslagen utbyggnad bedöms också innebära att marken används till det den är bäst lämpad för. Den bedömningen beror på att kommunens tätorter behöver möjlighet att växa och det innebär att det antingen behöver ske på jordbruksmark eller genom att ta värdefull natur i anspråk. I planförslaget är det framförallt jordbruksmark som tas i anspråk, och föreslagna ytor bedöms ha sämre förutsättningar för ett rationellt jordbruk jämfört med ytor i det öppna storskaliga jordbrukslandskapet. Därtill har flera ytor för bebyggelse, både på jordbruksmark och på naturmark, tagits bort under processen med att ta fram planförslaget för att göra det mer balanserat utifrån den förväntade befolkningstillväxten. Planförslaget innebär också förutsättningar för att minska uttaget av grundvatten. En utveckling av kommunen enligt planförslaget bedöms medföra ett nyttjande av naturresurser som inte riskerar framtida generationer att kunna tillfredsställa sina behov. Dock behöver kommunen vara mycket restriktiv med att exploatera ytterligare jordbruksmark och värdefulla naturmiljöer. Där kan det uppstå en intressekonflikt då det kan hämma möjligheten till en ökad befolkning. För en kommun med Sölvesborgs karaktär bedöms det dock som mer värdefullt att bygga vidare på det som utgör dess kvaliteter och attraktivitet jämfört med ett expansivt bostadsbyggande, då även den historiska befolkningsutvecklingen indikerar att en omfattande befolkningsökning inte är trolig. Att utveckla kommunens attraktivitet, vilket planförslaget bedöms göra genom

värnandet av kulturmiljö och natur, kan stärka besöksnäringen vilket kan bidra till fler arbetstillfällen. Det kan också locka nya invånare. Det som bedöms som viktigast för kommunen är att öka andelen unga vuxna då det möjliggör skatteinkomster under lång tid. Det är inte något som endast översiktsplanen löser, men ett ökat fokus på prisrimliga bostäder vore positivt. Därtill är det avgörande för att någon ska välja att bo kvar att det finns möjlighet till utkomst. I och med närheten till andra kommuner, samt att distansarbete blir vanligare, är det inte avgörande att arbetstillfällen finns inom kommunen, men det är positivt att planförslaget pekar ut verksamhetsområden då det möjliggör för företag att etablera sig. Dock bedöms det som mycket viktigt att det tas fram en näringslivsstrategi för att identifiera vilka företag som kan generera flest arbetstillfällen, samt bidra till kommunens identitet. Sammantaget bedöms planförslaget innebära ett steg i rätt riktning vad gäller boende och arbetstillfällen, men ytterligare insatser behövs vad gäller unga vuxna och näringslivet för att skapa förutsättningar för en hållbar utveckling av kommunens ekonomi.

Det föreslås inga intrång i något skyddat område (naturreservat eller Natura 2000) och den justering av planförslaget som gjorts har resulterat i att flera ytor som skulle kunna påverkat riksintresset för naturvård har tagits bort. Det är ofrånkomligt att ianspråktagande av jungfrulig mark i någon mån innebär att naturvärden försvinner. Vad gäller planförslaget bedöms det framförallt finnas risker för det vid exploatering runt Sölvesborg samt öster om Sölvesborgsviken. Inte minst kan exploatering runt Sölvesborg påverka spridningsvägar, men också värdefulla biotoper kan påverkas. Därför bör en ekologisk spridningsanalys genomföras som en del av översiktsplanen, samt att naturvärdesinventeringar genomförs i samband med detaljplanarbetet. Klimatförändringen är vår tids största utmaning och planförslagets fokus på sammanhållen bebyggelse innebär förutsättningar för samnyttjande av kommunaltekniska system, exempelvis fjärrvärme. Det skapar också förutsättningar för ett minskat behov av bilresor. Planförslaget har ett tydligt fokus på alternativa energikällor, utan att specificera vad det innebär, men tolkas det som att förnybar energiutvinning ska öka så är det positivt ur ett klimatperspektiv. Sammantaget bedöms planförslaget innebära att naturmiljön och biologisk mångfald värnas, och kan det utvecklas så att det säkerställer att spridningsvägar och värdefulla biotoper kan bevaras, och utvecklas, bedöms planförslaget medföra en utveckling som sker inom ramen för ekologisk hållbarhet.

Planförslaget bedöms medföra en utveckling av kommunen som möjliggör dagens invånares behov utan att äventyra kommande generationers möjlighet att tillfredsställa sina behov. Dock bör planförslaget utvecklas framförallt vad gäller bostäder för unga, ett näringsliv anpassat efter kommunens förutsättningar samt ekologiska spridningssamband. Det ska också understrykas att översiktsplanen har en begränsad påverkan vad gäller påverkan på hur hållbart vårt samhälle är, vilket betyder att även om planförslaget bedöms medföra en utveckling som är hållbar, kan exempelvis politiska beslut och externa effekter medföra en utveckling av kommunen som inte är hållbar.

AVSTÄMNING MOT MILJÖMÅL, AGENDA 2030-MÅL SAMT ÖVRIGA RELEVANTA MÅL

I tabell 1 ges en sammanställning för hur planförslaget förhåller sig till relevanta miljömål, Agenda 2030-mål samt övriga mål.

Tabell 1. Avstämning mot miljömål, Agenda 2030-mål samt övriga relevanta mål.

Miljömål	Planförslagets påverkan på målet
<i>Ett rikt odlingslandskap</i>	Negativ påverkan i och med att ianspråktagande sker på jordbruksmark, begränsas av att ianspråktagande sker i anslutning till befintlig bebyggelse och som har relativt sett sämre förutsättningar för ett rationellt jordbruk.
<i>God bebyggd miljö</i>	<p>Ianspråktagande av jordbruksmark sker på ett sätt som bedöms innebära hushållning av den mest värdefulla jordbruksmarken. Utbyggnad i anslutning till tätorter och samhällen innebär generellt goda förutsättningar för resurshushållning och kollektivtrafik och cykel. Planförslaget skulle behöva utvecklas vad gäller produktion av förnybar energi. Planförslaget innebär en bra utgångspunkt för arbetet med att hantera risker på grund av ett förändrat klimat.</p> <p>Positiv påverkan i och med att planförslaget innebär att värdefulla kulturmiljöer ska värnas vid exploatering i kommunens tätorter. Anpassningen av planförslaget har också inneburit att påverkan på historiska landskapsmiljöer har begränsats.</p> <p>Positiv påverkan i och med att planförslaget innebär att värdefulla kulturmiljöer ska värnas vid exploatering i de historiskt värdefulla fiskesamhällena.</p> <p>Positiv påverkan i och med planförslagets intentioner innebär att boende i kommunen har närhet till rekreationsområden, grönområden, kollektivtrafik och utbyggt cykelvägnät. Även stärkt tillgänglighet till bland annat service och kollektivtrafik i orterna medför positiv påverkan. Dock bör planförslaget förtydliga hur hälsorisker på grund av farligt gods och buller ska hanteras.</p> <p>Positiv påverkan i och med planförslagets intentioner om att utveckla bostadsbeståndet för att möta behovet hos boende i kommunen samt att förskolor och skolor lokaliseras i anslutning till bostäder. Planförslaget skulle dock behöva utvecklas vad gäller bostäder för unga.</p>
<i>Levande sjöar och vattendrag</i>	Positiv påverkan i och med åtgärder som innebär minskade mängder näringsämnen och miljöfarliga ämnen som når vattendragen. Planförslaget behöver utvecklas vad gäller fysisk påverkan på vissa av kommunens vattenförekomster.
<i>Grundvatten av god kvalitet</i>	Positiv påverkan genom åtgärder för att minska risken för att föroreningar når grundvattenförekomsten. Åtgärder för att öka återanvändningen av dagvatten kan minska uttagen.
<i>Begränsad klimatpåverkan</i>	Positiv påverkan i och med utbyggnad i anslutning till tätorter och samhällen då det begränsar behovet av omfattande utbyggnader av kommunaltekniska system. Utbyggnad av cykelvägar är positivt. Planförslaget behöver utvecklas vad gäller produktion av förnybar energi.
<i>Hav i balans samt levande kust och skärgård</i>	<p>Positiv påverkan i och med att planförslaget innebär åtgärder för att minska läckaget av näringsämnen samt att planförslaget.</p> <p>Positiv påverkan i och med att planförslaget inte medför någon påverkan på skyddade naturmiljöer längs med kusten.</p> <p>Positiv påverkan i och med att planförslaget innebär att värdefulla kulturmiljöer ska värnas vid exploatering i de historiskt värdefulla fiskesamhällena.</p>

<p><i>Ett rikt växt- och djurliv</i></p>	<p>Befintlig bebyggelse och infrastruktur påverkar grönstrukturen negativt vilket är negativt för miljömålet. Föreslagen exploatering i norra Sölvesborg (tätorten) innebär ytterligare negativ påverkan på grönstrukturen. Genomförs föreslagen ekodukt kan det återskapa gröna stråk vilket skulle vara positivt för miljömålet. Därtill innebär föreslagen att tätortsnära natur både minskar (framförallt i Sölvesborg) och ökar (framförallt i Mjällby). Inga skyddade områden påverkas, men naturvärdesinventeringar föreslås för att undvika påverkan på skyddade och hotade arter i den efterföljande planeringen.</p>
<p>Hållbarhetsmål</p>	<p>Planförslagets påverkan på målet</p>
<p>Hållbara städer och samhällen (delmål 11.1, 11.2, 11.3, 11.4, 11.6 och 11B)</p>	<p>Positiv påverkan i och med planförslagets intentioner om att utveckla bostadsbeståndet för att möta behovet hos boende i kommunen samt att förskolor och skolor lokaliseras i anslutning till bostäder. Planförslaget skulle dock behöva utvecklas vad gäller bostäder för unga.</p> <p>Utbyggnad i anslutning till tätorter och samhällen innebär generellt goda förutsättningar för resurshushållning och kollektivtrafik och cykel. Planförslaget skulle behöva utvecklas vad gäller produktion av förnybar energi.</p> <p>Positiv påverkan då planförslagets intentioner är att utvecklingen av kommunens tätorter ska ske i kollektivtrafiknära lägen samt att cykelvägnätet ska byggas ut. Det är också positivt att tillgängligheten till grönområden ska utvecklas, framförallt i Mjällby där det råder brist idag.</p> <p>Positiv påverkan i och med att planförslaget innebär att värdefulla kulturmiljöer ska värnas vid exploatering i kommunens tätorter. Anpassningen av planförslaget har också inneburit att påverkan på historiska landskapsmiljöer har begränsats.</p> <p>Positiv påverkan i och med att planförslaget innebär att värdefulla kulturmiljöer ska värnas vid exploatering i de historiskt värdefulla fiskesamhällena.</p>
<p>Hållbar konsumtion och produktion (delmål 12.2)</p>	<p>Negativ påverkan i och med att ianspråktagande sker på jordbruksmark, begränsas av att ianspråktagande sker i anslutning till befintlig bebyggelse och som har relativt sett sämre förutsättningar för ett rationellt jordbruk.</p>
<p>Bekämpa klimatförändringarna (delmål 13.1, 13.2 och 13.3)</p>	<p>Planförslaget innebär en bra utgångspunkt för arbetet med att hantera risker på grund av ett förändrat klimat.</p>
<p>Ekosystem och biologisk mångfald (delmål 15.1 och 15.5)</p>	<p>Positiv påverkan i och med åtgärder som innebär minskade mängder näringsämnen och miljöfarliga ämnen som når vattendragen.</p> <p>Befintlig bebyggelse och infrastruktur påverkar grönstrukturen negativt vilket är negativt för miljömålet. Föreslagen exploatering i norra Sölvesborg (tätorten) innebär ytterligare negativ påverkan på grönstrukturen. Genomförs föreslagen ekodukt kan det återskapa gröna stråk vilket skulle vara positivt för miljömålet. Därtill innebär föreslagen att tätortsnära natur både minskar (framförallt i Sölvesborg) och ökar (framförallt i Mjällby). Inga skyddade områden påverkas, men naturvärdesinventeringar föreslås för att undvika påverkan på skyddade och hotade arter i den efterföljande planeringen.</p>

Rent vatten och sanitet för alla (delmål 6.1, 6.3 och 6.4)	Positiv påverkan genom åtgärder för att minska risken för att föroreningar når grundvattenförekomsten. Åtgärder för att öka återanvändningen av dagvatten kan minska uttagen.
Hållbar energi för alla (delmål 7.1)	Möjlig positivt i och med åtgärder för alternativa energislag. Planförslaget behöver utvecklas vad gäller produktion av förnybar energi.
Hav och marina resurser (delmål 14.1 och 14.5)	Positiv påverkan i och med att planförslaget innebär åtgärder för att minska läckaget av näringsämnen samt att planförslaget. Positiv påverkan i och med att planförslaget inte medför någon påverkan på skyddade naturmiljöer längs med kusten.
God utbildning för alla (delmål 4.2)	Positiv påverkan då planförslagets intentioner är att förskolor och skolor ska lokaliseras i nära anslutning till bostäder, kollektivtrafik och grönområden. Dock tydliggör inte planförslaget hur tillgång till förskolor och skolor ska möta behovet på grund av befolkningstillväxt eller förändrad demografi.
Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt (delmål 8.6)	Positiv påverkan i och med planförslagets intentioner om att arbetsplatser ska vara tillgängliga för alla och nåbara med kollektivtrafik, samt att näringslivet i centrala delar ska utvecklas med fokus på unga och personer långt från arbetsmarknaden. Nya verksamhetsområden i flera av tätorterna innebär möjligheter för det lokala näringslivet att utvecklas.
Hälsa och välbefinnande (delmål 3.4)	Positiv påverkan i och med planförslagets intentioner om att utveckla cykelvägnätet vilket medför säkrare resvägar för den som cyklar, vilket inte minst har betydelse för barn och unga.
Minskad ojämlikhet (delmål 10.2)	Positiv påverkan dels genom de dialoginsatser som genomförts inom ramen för ÖP-arbetet, dels på grund av planförslagets ställningstaganden om att barn och unga ska ges inflytande i detaljplaneringen. Dock skulle planförslaget behöva utvecklas med ställningstaganden om hur fler grupper kan inkluderas i planeringen.
Övriga mål	Planförslagets påverkan på målet
Hållbar bebyggelseutveckling (lokalt mål)	<p>Positiv påverkan i och med att planförslaget innebär att värdefulla kulturmiljöer ska värnas vid exploatering i kommunens tätorter. Anpassningen av planförslaget har också inneburit att påverkan på historiska landskapsmiljöer har begränsats.</p> <p>Positiv påverkan i och med att planförslaget innebär att värdefulla kulturmiljöer ska värnas vid exploatering i de historiskt värdefulla fiskesamhällena.</p> <p>Utbyggnad i anslutning till tätorter och samhällen innebär generellt goda förutsättningar för resurshushållning och kollektivtrafik och cykel.</p>

Biologisk mångfald (lokalt mål)	<p>Befintlig bebyggelse och infrastruktur påverkar grönstrukturen negativt vilket är negativt för miljömålet. Föreslagen exploatering i norra Sölvesborg (tätorten) innebär ytterligare negativ påverkan på grönstrukturen. Genomförs föreslagen ekodukt kan det återskapa gröna stråk vilket skulle vara positivt för miljömålet. Därtill innebär föreslagen att tätortsnära natur både minskar (framförallt i Sölvesborg) och ökar (framförallt i Mjällby). Inga skyddade områden påverkas, men naturvärdesinventeringar föreslås för att undvika påverkan på skyddade och hotade arter i den efterföljande planeringen.</p> <p>Positiv att planförslaget inte medför någon påverkan på skyddade naturmiljöer längs med kusten.</p>
Friskt vatten (lokalt miljömål)	<p>Positiv påverkan i och med att planförslaget innebär åtgärder för att minska läckaget av näringsämnen samt att planförslaget. Positiv påverkan i och med åtgärder som innebär minskade mängder näringsämnen och miljöfarliga ämnen som når vattendragen. Planförslaget behöver utvecklas vad gäller fysisk påverkan på vissa av kommunens vattenförekomster.</p> <p>Positiv påverkan genom åtgärder för att minska risken för att föroreningar når grundvattenförekomsten. Åtgärder för att öka återanvändningen av dagvatten kan minska uttagen.</p>
Energi och transporter (lokalt miljömål)	<p>Positiv påverkan i och med utbyggnad i anslutning till tätorter och samhällen då det begränsar behovet av omfattande utbyggnader av kommunaltekniska system. Utbyggnad av cykelvägar är positivt. Planförslaget behöver utvecklas vad gäller produktion av förnybar energi.</p>
Skog och odlingslandskap (lokalt miljömål)	<p>Begränsad påverkan i och med att ianspråktagande sker på jordbruksmark i anslutning till befintlig bebyggelse och som har relativt sett sämre förutsättningar för ett rationellt jordbruk.</p>
Boende och närmiljö (folkhälsopolitiskt mål)	<p>Positiv påverkan på det folkhälsopolitiska målet genom planförslagets intention om tillgänglighetsanpassade bostäder i kommunen. Planförslaget skulle behöva anpassas för att möta behovet av prisrimliga bostäder för unga.</p>
Det tidiga livets villkor (folkhälsopolitiskt mål)	<p>Positiv påverkan på det folkhälsopolitiska målet genom planförslagets intentioner om att förskola och skola ska lokaliseras i nära anslutning till bostäder då det främjar barns rörlighet och därmed självständighet.</p>
Boende och närmiljö (folkhälsopolitiskt mål)	<p>Positiv påverkan på det folkhälsopolitiska målet genom planförslagets intention om ökad andel grönområden. Utbyggt cykelvägnät kan begränsa luftföroreningar. Planförslaget behöver dock utvecklas för att begränsa påverkan på grund av buller..</p>
Kontroll, inflytande och delaktighet (folkhälsopolitiskt mål)	<p>Positiv påverkan på det folkhälsopolitiska målet genom planförslagets genomförande av dialoginsatser med allmänhet och riktat mot barn och unga.</p>
Jämn fördelning av makt och inflytande (jämförhetspolitiskt mål)	<p>Möjlig positiv påverkan på det jämställdhetspolitiska målet genom planförslagets genomförande av dialoginsatser. Dock inte möjligt att utläsa hur utfallet blev. För att möjliggöra för så många som möjligt ska kunna delta i dialoginsatser kan olika dialogformer behövas.</p>

Barnkonventionens tolfte artikel "alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad"

Positiv påverkan genom planförslagets genomförande av dialoginsatser med barn och unga samt ställningstagande att barn och unga ska ges inflytande i detaljplaneringen.

6 FORTSATT ARBETE OCH UPPFÖLJNING

Enligt 6 kap 11 § 5 punkten miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning innehålla uppgifter om de åtgärder som planeras för att förebygga, hindra, motverka eller avhjälpa betydande negativa miljöeffekter. Då arbetet med översiktsplanen är i ett samrådsskede finns det möjlighet att arbeta vidare med innehållet i översiktsplanen för att stärka dess styrning mot en hållbar utveckling. Det fortsatta arbetet med översiktsplanen bör därför ta sin utgångspunkt i de förslag på åtgärder som föreslås i kapitel 4.

Enligt 6 kap 11 § miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning innehålla en redogörelse för de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför. Uppföljningen av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av översiktsplanen i realiteten ger bör så långt som möjligt kopplas till befintliga tillsyns-, miljölednings och övervakningssystem. Det innebär att vidare åtgärder bör baseras på de resultat som övervakningen ger gällande aspekter såsom bullernivåer, luftkvalitet, status i vattenförekomster med mera. Det ger underlag till vilka ytterligare åtgärder och strategier som behöver tas fram.

7 REFERENSER

Sölvesborg kommun

- Befolkningsprognos 2021-2030
- Dagvattenstrategi för Sölvesborgs kommun (2020)
- Grönstrukturplan (2008)
- Grönplan och ekosystemtjänster (2018)
- Friluftsplän Sölvesborgs kommun (2018)
- Kommunens miljömålsarbete
- Nulägesanalys Agenda 2030 (2020)
- Riktlinjer för bostadsförsörjning Sölvesborgs kommun (utkast 2021)
- Skydd mot stigande havsnivåer (2021)
- Vision för strategiska områden (2021)

Region Blekinge

- Växtplats Blekinge (RUS) (remissversion 2021)
- Strategiska noder (2021)
- Bostadsplanering och kollektivtrafikförsörjning (2019)

Länsstyrelsen [VISS Vatteninformation Sverige](#)

Naturvårdsverket [Skyddad natur \(naturvardsverket.se\)](#)

Trafikverket [NVDB på webb \(trafikverket.se\)](#)

Stadsarkitektavdelningen

Barnkonsekvensanalys för Sölvesborgs översiktsplan 2050

Innehåll

1	Inledning.....	4
1.1	Bakgrund	4
1.2	Syfte och mål.....	4
1.3	Avgränsning.....	4
1.4	Definitioner	4
1.5	Vad är en barnkonsekvensanalys	5
1.5.1	Analysmetod.....	5
2	Barns bästa	5
2.1	Barnkonventionen.....	5
2.2	Riktlinjer för fysisk aktivitet	6
2.3	Plan- och bygglagen.....	6
2.4	Friyta enligt Boverkets rekommendation	6
2.5	Utemiljöer för barn och unga	6
3	Barn i översiktsplaneringen	7
3.1	Barn som berörs	7
3.2	Kunskap genom enkätundersökning	7
3.2.1	Fritid.....	7
3.2.2	Inflytande och politik	8
3.2.3	Hälsa.....	8
3.2.4	Skola.....	8
3.2.5	Trygghet.....	8
3.2.6	Framtid och arbete	8
3.3	Kunskap genom intervju med förskollärare	9
3.4	Kunskap genom intervju med fritidspedagog	9
3.5	Delaktighet i planarbetet.....	10
3.5.1	Furulundskolan, gymnasiet.....	10
3.5.2	Mjällby skola (högstadiet).....	11
4	Relevanta konsekvenser.....	12
5	Konsekvensanalys av översiktsplanen.....	12
5.1	Boende och identitet.....	12
5.1.1	Bostadsutbud.....	12
5.1.2	Skola och förskola	13
5.1.3	Identitet och förståelse för omgivningen.....	15
5.2	Samspel, lek och lärande	15
5.2.1	Parker, naturområden och gröna miljöer	15
5.2.2	Målpunkter för barn och unga	16
5.3	Vardagsliv	18
5.3.1	Mentala/Fysiska barriärer	18
5.3.2	Trygghet och orienterbarhet	18
5.3.3	Trafiksäkerhet.....	19

5.3.4	Kollektivtrafik	20
5.4	Miljö och hälsa	21
5.4.1	Folkhälsa	21
5.4.2	Bullernivåer	22
5.4.3	Luft- och markföroreningar	22
5.4.4	Klimatförändringar	23
6	Rekommendationer och förslag till åtgärder	24
7	Referenser	25

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Under 2021 startades arbetet med att ta fram en ny kommunövergripande översiktsplan för Sölvesborgs kommun. Tidigare översiktsplan är ursprungligen från 2010 och har reviderats vid två tillfällen, 2016 och 2020.

För att säkerställa att barnens behov inte åsidosätts i processen med att ta fram och genomföra översiktsplanen har en barnkonsekvensanalys genomförts.

1.2 Syfte och mål

Syftet med barnkonsekvensanalysen är att belysa konsekvenser som översiktsplanen "Sölvesborg 2050" får för barn och redovisa hur kommunen har arbetat med barnperspektivet i planprocessen. Syftet är också att ge rekommendationer för fortsatt arbete.

Barnkonsekvensanalysen genomfördes i ett tidigt skede av framtagande av översiktsplanen och har fokuserat på planens övergripande mål och ställningstaganden. Målet med analysen är att på både kort och lång sikt förbättra barns och ungas levnadsvillkor.

1.3 Avgränsning

De perspektiv som presenteras i analysen är begränsade till sådana aspekter som översiktsplanen kan påverka och förändra.

1.4 Definitioner

Barn – barn är alla människor under 18 år oavsett kön, religion, socioekonomisk bakgrund, funktionsnedsättning, etnicitet eller sexuell läggning.

Barnperspektiv – barnet som objekt. En vuxens upplevelse av vad som är barnets bästa utifrån sin kompetens, erfarenhet och roll.

Barnets perspektiv – barnet som subjekt. Barnet uttrycker själv sin åsikt i en fråga.

Barnrättsperspektiv – att säkerställa barnets rättigheter enligt barnkonventionen i åtgärder eller beslut som rör barn.

1.5 Vad är en barnkonsekvensanalys

Barnkonsekvensanalys (BKA) är ett verktyg som kan användas för att utveckla barnperspektivet i samhällsbyggnadsprocessen. BKA:n lyfter fram relevanta frågor för barn så att de blir lättare att diskutera och beakta. En BKA bör redovisa barnperspektivet tillsammans med barnens perspektiv. I varje BKA görs avvägningar kring i vilken utsträckning de två perspektiven tas omhand. Ju mer påverkade barn blir av planen desto fler aspekter av perspektiven behöver belysas.

I den här analysen belyses både barnperspektivet och barnens perspektiv på en övergripande nivå för att garantera att ett barnrättsperspektiv beaktas.

1.5.1 Analysmetod

Denna barnkonsekvensanalys baseras på Boverkets verktyg för barnkonsekvensanalyser. Verktyget utfår från följande frågor:

- Vilka barn berörs av beslutet?
- Vilka konsekvenser är mest relevanta att belysa?
- Vilken kunskap om frågorna finns eller bör tas fram?
- Vilken kunskap kommer från barnen själva respektive från företrädare för barnen?
- Finns det särskilda problem eller intressekonflikter med att beakta barnets bästa i förslaget? Motivera varför ett eventuellt annat intresse väger tyngre än barnets bästa.
- Hur får barn och deras företrädare komma till tals? Hur bereder vi barn möjlighet att komma med synpunkter utifrån sina förutsättningar?
- Vilka konsekvenser fick beslutet/åtgärden?

2 Barns bästa

2.1 Barnkonventionen

Lagen om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter trädde i kraft 1 januari 2020 i Sverige. Beslutet innebär att barnets rättigheter ska beaktas vid avvägningar och bedömningar som görs i beslutsprocesser och ärenden som rör barn. Konventionen består av 54 artiklar som behandlar barns rättigheter och utgår från fyra grundläggande principer som ska vara styrande för tolkningen av konventionens övriga artiklar. Dessa fyra och dess artikelnummer är:

2. Alla barn är lika mycket värda och har samma rättigheter. Ingen får diskrimineras.

3. Vid alla beslut som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa.

6. Barn har rätt till liv, överlevnad och utveckling.

12. Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter utifrån barnets ålder och mognad.

Utöver dessa fyra grundprinciper anses följande artiklar ha bäring på arbetet med att fram och genomföra den nya översiktsplanen:

13. Barn har rätt till yttrandefrihet; att tänka, tycka och uttrycka sina åsikter, med respekt för andra personers rättigheter.

23. Barn med funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv samt hjälp att aktivt delta i samhället.

31. Barn har rätt till lek, vila och fritid.

2.2 Riktlinjer för fysisk aktivitet

Världshälsoorganisationen har tagit fram riktlinjer med rekommendationer för fysisk aktivitet, sömn och skärmtid för att främja hälsa hos barn och för att motverka fetma och övervikt. Rekommendationerna innebär inte att barn måste delta i organiserade aktiviteter eller utöva sport, utan det handlar snarare om att de ska vara i rörelse under dagen genom att de har möjlighet att leka fritt.

2.3 Plan- och bygglagen

Plan- och bygglagen finns bestämmelser om planläggning av mark och vatten och om byggande. Dessa bestämmelser syftar till att främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer.

2.4 Friyta enligt Boverkets rekommendation

Boverket har tagit fram allmänna råd (2015:1) om friyta för lek och utevistelse vid fritidshem, förskolor, skolor och liknande verksamhet. Friyta omfattar den yta som barnen kan använda på egen hand vid sin utevistelse, som går att leka på och som är tillgänglig för barnen i huvudsak under skoltid. Det allmänna rådet tar upp vikten av friytans storlek, utformning, tillgänglighet, säkerhet och förutsättningarna att bedriva ändamålsenlig verksamhet.

2.5 Utemiljöer för barn och unga

Stadens och samhällenas utemiljöer är viktiga platser för barn och unga och de utnyttjar platser och rör sig i samhället på annat sätt än vuxna. Vardagens utemiljöer ger utvecklingsmöjligheter för barn och unga som de

ska kunna tillgodogöra sig och upptäcka i sin egen takt. Små barn rör sig i områden närmare hemmet, men ju äldre barnen blir i desto större kretsar rör de sig. Deras uppfattning om närmiljön och samhället förändras också ju äldre barnen blir.

3 Barn i översiktsplaneringen

En förutsättning för att förstå barns perspektiv är att ge barnet möjlighet att bidra med sina egna erfarenheter och sina egna idéer.

3.1 Barn som berörs

De barn som främst berörs av översiktsplanens ställningstaganden och framtida mark- och vattenanvändning är invånare i Sölvesborgs kommun. Även barn som besöker eller tillfälligt vistas i kommunen påverkas av den fysiska utveckling som översiktsplanen pekar ut.

Barn är inte en homogen grupp. De har olika förutsättningar utifrån exempelvis ålder, kön och funktionsvariation. Socioekonomiska skillnader påverkar hur vi rör oss och använder vårt samhälle. Närhet till aktiviteter, funktioner, service och naturområden gynnar användandet för alla men särskilt de barn som lever under sämre ekonomiska förutsättningar.

Översiktsplanen behandlar utvecklingen av hela kommunen på en övergripande nivå, som kan vara svår för yngre barn att relatera till. Tidigt i planprocessen identifierades barn och unga vuxna i åldrarna 15-25 år som prioriterad målgrupp för kommunikationen då dessa utgör en viktig del av kommunens framtid och är svåra att nå genom "traditionell" medborgardialog. Barn i åldrarna 15-18 år har engagerats genom skolan. Unga vuxna har engagerats genom informationsutskick och enkät om översiktsplanen. Eftersom de inte är barn enligt barnkonventionens definition berörs deras synpunkter inte närmare i den här analysen.

Kunskap som berör yngre barn har hämtats in genom dialog med förskollärare, fritidspedagog och erfarenheter från tidigare projekt.

3.2 Kunskap genom enkätundersökning

Den nationella ungdomsenkäten (LUPP) görs för att skapa en samlad bild om hur ungdomar på högstadiet och gymnasiet upplever sin tillvaro i hemmet, i skolan och på fritiden. Även frågor som rör inflytande, hälsa, trygghet och framtid tas upp. I Sölvesborgs kommun har enkäten genomförts år 2007, 2014 och 2020. Nedan ges en kort sammanfattning av de olika teman som enkäten berör.

3.2.1 Fritid

En högre andel killar jämfört med tjejer har mycket att göra på sin fritid. Den vanligaste orsaken att inte utnyttja befintligt fritidsutbud är ointresse.

Att idrotta eller att sporta är det vanligaste fritidsintresset och näst vanligast är datorspel eller att vara ute i naturen. Fler elever i gymnasiet jämfört med grundskolan tycker att det saknas fritidsaktiviteter där de bor. I båda åldrar är de vanligaste platserna där man träffar sina kompisar hemma hos varandra, utomhus eller på nätet.

3.2.2 Inflytande och politik

Varannan elev vill vara med och påverka inom kommunen, tjejer i något högre grad än killar. Var tredje elev är intresserad av politik, något fler av samhällsfrågor och nästan sex av tio är intresserade av händelser i andra länder. Fyra av tio har stort förtroende för politiker, drygt sex av tio litar på vuxna i största allmänhet och var femte elev tycker att de har stora möjligheter att framföra sina åsikter till de som bestämmer i kommunen.

3.2.3 Hälsa

En ofta dubbelt så stor andel tjejer jämfört med killar har haft besvär med huvudvärk, stress och liknande obehag. Även då det gäller det allmänna måendet är den andel killar som mår bra betydligt högre och killar tränar oftare än tjejer.

3.2.4 Skola

Drygt åtta av tio elever är nöjda med undervisning och lärare. Jämfört med de som anser sig få vara med och bestämma inom skolans olika områden skulle minst dubbelt så många elever vilja vara med och bestämma. Killar trivs jämfört med tjejer bättre med stämningen på skolan. Jämfört med 2014 säger en dubbelt så stor andel i grundskolan att det förekommer våld på skolan, motsvarande andel i gymnasiet jämfört med 2014 är några procent fler.

3.2.5 Trygghet

Under det senaste halvåret innan enkäten genomfördes har fler killar i båda åldersgrupper blivit hotade, bestulna eller misshandlade medan fler tjejer varit utsatta för sexuellt våld eller utnyttjade och inom dessa områden är respektive andelar högre jämfört med hur det var vid den förra enkäten 2014. Sedan 2014 har tryggheten minskat i skolan, på stan och i centrum. Ingen förändring har skett vad gäller tryggheten på allmänna transportmedel. Jämfört med riket är man i Sölvesborg något mindre trygg på flertalet offentliga platser.

3.2.6 Framtid och arbete

Nästan nittio procent av alla elever ser positivt på den egna framtiden. Efter grundskolan vill de allra flesta plugga vidare på ett gymnasium, en högre andel killar vill plugga vidare i Sölvesborg eller börjar jobba medan en högre andel tjejer helst skulle fortsätta plugga i en annan kommun. Efter gymnasiet vill ungefär var tredje elev läsa vidare på en högskola i Sverige eller börja jobba i Sverige eller utomlands. Andelen killar som helst skulle

börja jobba är nästan dubbelt så stor jämfört med tjejer. Nästan sju av tio på gymnasiet och fyra av tio i grundskolan tror att de kommer flytta från Sölvesborg. Andelen tjejer som kanske flyttar är högre i båda åldrar och de allra flesta svarar att orsaken till en eventuell flytt kunde vara arbete eller studier.

3.3 Kunskap genom intervju med förskollärare

För barn i förskoleåldern är närmiljön runt hemmet och förskolan de viktigaste delarna av samhället. Ju äldre barnen är desto djupare förståelse för och uppfattning om vårt samhälle har de. Genom förskolan får barnen på ett organiserat sätt röra sig i samhället. De går till affären, lekplatser och åker på cykelutflykter. Utformningen av lekplatser, vägar och korsningar samt utbud av cykelvägar mellan förskola och de olika målpunkterna är därför viktiga och avgörande för möjligheten för förskolan att nyttja dem. Tillgången till olika typer av naturmiljöer och lantbruksdjur är av vikt för den djupare förståelsen för lärandet som sker i förskolan. Teman och inriktning på förskoleverksamheten går i cykler och upplevs gå allt fortare för att följa samhällsutvecklingen.

Förskolan har en viktig roll för barnens första sociala kontakter och hur man arbetar och agerar i grupp. Barngrupper med barn från olika bakgrund och med olika förutsättningar gynnar barnens förståelse för olika situationer. Ett samhälle som erbjuder en variation av bostadstyper och boendeformer bidrar till en mångfald av människor i alla åldrar, vilket är positivt ur många aspekter.

3.4 Kunskap genom intervju med fritidspedagog

Det är många barn i dagens samhälle som rör sig för lite. Allt fler barn socialiserar sig genom dator- och tv-spel. De blir stillasittande inomhus, sover för lite och äter dåligt. Detta visar sig genom sämre fokus och koncentrationsförmåga i skolan. Det blir också allt svårare att motivera barnen i skolan och att få dem att delta i exempelvis idrottsundervisningen.

För att få in vardaglig motion är det viktigt att barn ges möjlighet att själva ta sig till skolan. Det är dock allt vanligare att föräldrar skjutsar sina barn. Plats för avlämning och hämtning bör ordnas på ett smidigt och tryggt sätt på en och samma plats så onödig biltrafik runt skolan undviks. Föräldrar måste känna att barnen kan röra sig tryggt till skolan från avlämningsplatsen. Biltrafik bör undvikas i närheten av skolans cykelparkeringar för att skapa en tryggare miljö för cyklande barn.

Möjlighet till olika fritidsaktiviteter ute i kommunens mindre orter vore bra för att sysselsätta barnen. Som det är idag är de flesta aktiviteter lokaliserade till Sölvesborg, fotboll undantaget. På landsbygden brister kollektivtrafiken i turtäthet och yngre barn har svårt att själva ta sig till aktiviteter i Sölvesborg. Många aktiviteter är också dyra, vilket gör att alla

barn inte har möjlighet att delta. En idé vore att värva in olika föreningar till fritidshem och fritidsgårdar under eftermiddagar och kvällar så att barnen får möjlighet att gratis prova på olika aktiviteter. Idrottshallarna bör nyttjas mer även kvällstid, men för det krävs ledare och personal. Ett bidrag till landsbygdsskolorna för att oftare ta eleverna till olika aktiviteter som skridskoåkning och simning, vore också värdefullt.

I dagsläget är det populärt för ungdomar att ha A-traktor. Det gör att de blir väldigt mobila och kan röra sig över stora ytor i samhället. Det blir också ett gemensamt intresse att träffas runt och de umgås ofta kring A-traktorerna. Det finns tyvärr ingen dedikerad lokal eller plats för dessa ungdomar i kommunen. De träffas därför ofta på olika parkeringsplatser och kan då uppfattas som störande av kringboende.

Med fler invånare i kommunen och ett ökat elevunderlag krävs fler klassrum och större matsalar.

3.5 Delaktighet i planarbetet

3.5.1 Furulundskolan, gymnasiet

Under tre tillfällen i oktober-november 2021 har tjänstepersoner från kommunen träffat en klass i åk 3 i samhällsvetarprogrammet på gymnasieskolan Furulundsskolan i Sölvesborg.

Ordmoln som visar hur eleverna på Furulundskolan beskriver Sölvesborg.

Vid en inledande föreläsning informerades om kommunen som arbetsplats, den övergripande planeringsprocessen, vad en översiktsplan är och trender som påverkar vårt samhälle. Möjligheten att påverka kommunens planeringsarbete betonades och förklarades. Det andra tillfället bestod av en workshop där eleverna under en eftermiddag fick svara på olika frågeställningar, såväl enskilt som i grupp. Kartor över Sölvesborg

användes där eleverna fick peka ut bra och dåliga platser, och platser som bör utvecklas eller bevaras.

Några av de frågor som eleverna fick svara på var:

Vad gör en plats trygg?

Svar: Belysning, Polis, folk i rörelse, vakter, öppna ytor, övervakningskameror, gemensamma intressen vid platsen, bra byggda hus, aktiviteter, trevliga grannar, nära till allt.

Vad gör en plats bra att bo på?

Svar: Mycket aktiviteter, nära till allt, vänner i närheten, mycket natur runt omkring, att man känner folk, trygghet, lugn och ro, frisk luft, nära till arbete, nära till fiske, villor.

Hur tror du att du bor om 20 år?

Svar: Villa – 13 st, Lägenhet – 0 st, Gård – 3 st, Annat – 3 st (radhus angavs vid följdfråga).

Vid det tredje mötestillfället fick eleverna presentera sitt arbete för åtta politiker från den politiska styrgruppen för översiktsplanarbetet. Nedan sammanfattas elevernas presentation över vad Sölvesborgs kommun behöver för att locka fler unga att bo i kommunen.

- Fler aktiviteter som restauranger, uteställen, pubar och shopping med elektronikaffär och kläder.
- En attraktiv skola.
- Fler jobb för ungdomar.
- Bättre kollektivtrafik med fler turer inom kommunen mitt på dagen och senare turer till större städer på helger och under sommaren.
- Bevara natur och parker och utveckla dessa med bättre tillgänglighet, fler grillplatser och bänkar.
- Ökad trygghet genom öppenhet, belysning och mer folk i rörelse.

3.5.2 Mjällby skola (högstadiet)

Elever i åk 9 på Mjällby skola har deltagit i den tidiga medborgardialogen vid ett tillfälle. Tjänstepersoner från kommunen träffade klassen och berättade om översiktsplanering, dess utmaningar och möjligheter. I en övning fick eleverna prova på att sätta ut olika mark- och vattenanvändningar för ett fiktivt område på en karta. De fick även svara på frågor om framtidens Sölvesborg. Även högstadieskolan i Sölvesborg, Bokelundskolan, har inbjudits till dialogprojekt men inte deltagit.

4 Relevanta konsekvenser

Den översiktliga planeringen påverkar utvecklingen av livsmiljön i kommunen, det vill säga den byggda miljön och det omgivande landskapet men också strukturer som vägnät, gång- och cykelvägar och promenadstigar. Utformningen av och tillgängligheten till den fysiska livsmiljö avgör på vilket sätt och av vem den används. Särskilt viktigt är detta för barn och ungdomar i deras vardag och påverkar möjligheten till utevistelse, medverkan i aktiviteter och hur lätt barn har att själva ta sig runt i samhället på ett tryggt och säkert sätt. Ur detta perspektiv och med ledning av Göteborgs stads skrift ”Barnkonsekvensanalys – barn och unga i fokus 1.2 från 2016 har följande konsekvenser identifierats som relevanta att beakta:

- Boende och identitet
- Samspel, lek och lärande
- Vardagsliv
- Miljö och hälsa

5 Konsekvensanalys av översiktsplanen

Planförslaget i översiktsplanen är övergripande och generellt för hela kommunen. Det är uppdelat i två huvuddelar; tematiska planeringsstrategier och geografiska områden. För varje tematisk planeringstrategi finns ställningstaganden som påverkar den framtida utvecklingen av kommunen och ligger till grund för kommande planering och lovprövning. Dessa har sin utgångspunkt i kommunens vision och strategiska områden och utgör konkretiseringar av utvecklingsinriktningen. De geografiska områdena redogör för den fysiska mark- och vattenanvändningen med utgångspunkt från centralort, serviceort, landsbygd och havet.

Den översiktliga nivån innebär att det många gånger blir svårt att på ett konkret sätt beskriva och tolka kedjan påverkan – effekt – konsekvens. Det innebär att barnkonsekvensanalysen också blir relativt generell.

Nedan redovisas en sammanfattning av planförslagets innehåll och de konsekvenser det får för barn utifrån de relevanta punkter som identifierades i kapitel 4.

5.1 Boende och identitet

5.1.1 Bostadsutbud

En större variation i bostadsbeståndet möjliggör boende i hemorten genom hela livet och motverkar segregation. Mindre lägenheter eller radhus med

olika upplåtelseformer gör det möjligt för unga att lättare komma ut på bostadsmarknaden och flytta hemifrån.

Enligt översiktsplanen ska den framtida bostadsutbyggnaden i kommunen fokusera på att skapa ett större utbud av olika boendetyper, bostadsstorlekar och upplåtelseformer främst riktat mot unga och äldre.

Nya bostadsområden prioriteras till centralorten och serviceorterna. I Sölvesborg föreslås nya bostadsområden lokaliseras till Ljungaviken och Sölve så att staden på sikt omsluter Sölvesborgsviken. Mjällby utvecklas i sin funktion som central serviceort på Listerlandet. De centrala delarna av Mjällby föreslås utvecklas genom förtätning med mångfunktionell bebyggelse för bostäder och centrumverksamheter. Nya bostadsområden pekas även ut i direkt anslutning till befintlig bostadsbebyggelse i ost och sydost. Hällevik och Hörvik ska utvecklas vad gäller bostadstyper, service, turism och gemensamma ytor. Den genuina kulturmiljön och orternas karaktäristik ska bevaras och förstärkas. Ny bostadsbebyggelse föreslås i Hälleviks nordöstra del och i västra Krokås. Norge ges möjlighet att utvecklas till serviceort genom handels- och verksamhetsområden, vilket gynnar hela den norra kommundelen. Befintligt bostadsbestånd kompletteras på flera platser för att stärka centrumkänslan kring kanalen. Mindre utbyggnadsområden föreslås i några av de mindre orterna för att möjliggöra en utveckling av hela kommunen.

Konsekvenser

Ambitionen att skapa ett varierat bostadsutbud i hela kommunen anses positivt ur ett barnperspektiv, då det gynnar en blandning av människor. Människor med olika socioekonomiska bakgrunder skapar social mångfald i barngrupperna vilket bidrar till öppenhet och motverkar social och rumslig segregation. Det finns en risk att dagens invånare inte är bekväma eller trivs med den förändring som sker. I en samlad ort ska det inte finnas tydliga skillnader mellan socioekonomiskt svaga eller starka områden.

Utbyggnad av bostäder föreslås i samtliga utpekade orter som innehar skola och förskola, vilket ger förutsättningar för bibehållet och utökad elevunderlag.

Det finns en utmaning i att säkerställa att översiktsplanens ambitioner om ett varierat bostadsbestånd genomförs, då utbyggnad ofta sker genom privata aktörer och fastighetsägare.

5.1.2 Skola och förskola

Kunskap och lärodomar sprids i mötet mellan elever och mellan elever och pedagoger. Skolans funktion som mötesplats kommer därför att behövas även i framtiden. För att möta krav från en pedagogik i ständig förändring krävs flexibla och tillgängliga lokaler där även teknikutvecklingen kan påverka lokaler och ytbehov.

I översiktsplanen framhålls att strategiskt placerade förskolor och skolor intill säkra kommunikationsstråk och med närhet till goda natur- och kulturmiljöer är att föredra. Skolor och förskolor ska ha flexibla, hälsosamma, miljövänliga och väl tilltagna lokaler för att säkerställa en väl fungerande verksamhet. Skolgårdar ska vara stora, ha en aktiverande och kreativ miljö med goda möjligheter för lek och aktiviteter. Transporter och logistik ska ske i säkra och anpassade trafikmiljöer med trygga gång- och cykelvägar. Kommunen ska i sin lokalplanering ha ett långsiktigt och övergripande perspektiv för samutnyttjande av lokaler mellan olika verksamheter.

I översiktsplanen planeras det inte för någon ny skola i kommunen. I flera gällande detaljplaner finns möjlighet att uppföra nya förskolor i anslutning till planerad bostadsutbyggnad. En fortsatt större utbyggnad av exempelvis Ljungaviken och Sölve kan medföra att sådant behov realiserar.

Konsekvenser

Det är viktigt att ha i åtanke att storleken på förskolor och skolor har betydelse för barns trygghet. Små enheter leder generellt till större närhet mellan barn och personal, samt mellan barnen. Små enheter innebär däremot också att enskilda barn eller barn med särskilda behov kan få svårare att hitta kamrater och få stöd då det finns färre individer inom enheten att söka sig till. I större enheter finns ofta mer personalresurser, som kan täcka upp för varandra, och en bredare kompetens.

En viktig aspekt för att bedöma utformningen av skol- och förskolegårdar är om de möjliggör för ett mer hälsosamt liv. Friytans storlek spelar roll för funktionen, utformningen och innehållet på gården. Ju större gård, desto mindre slitage på de ytor som finns tillgängliga och framförallt spelar storleken roll för möjligheten till naturlek med vegetation, gräsytor och naturmaterial. Det finns ingen antagen målsättning om andel friyta/barn i kommunen vilket utgör en brist. Ambitionen i översiktsplanen är att Sölvesborgs kommun ska vara en förebild i kommunala projekt för skola och förskola. Målsättningen att förskolor och skolor ska lokaliseras nära goda natur- och kulturmiljöer är positivt för barn då det gynnar barnens möjlighet att vistas ute i naturen och lägga grunden för en aktiv livsstil.

Samnyttjande av förskole- och skollokaler samt utemiljöer för barn får inte ske på barnens bekostnad. Många barn behöver tysta och lugna miljöer för att klara skolans krav. Det finns också risk att skolverksamheten stör andra aktiviteter. Samnyttjande under skoltid är därför inte bra ur ett barnperspektiv.

Kommunen strävar efter att erbjuda en kvalitativ skola för kommuninvånarna. Förändringar i krav på arbetsmiljö, förväntan på arbetsgivaren, samverkans effekter osv kan i framtiden påverka hur skolan bäst utformas och lokaliseras för att upprätthålla kvaliteten.

Det är positivt ur barnperspektiv att kommunen arbetar för säkra skolvägar. Ökad andel föräldrar som skjutsar sina barn till och från skolan kan dock ge motsatt effekt genom ökad trafikmängd och därigenom försämrade trafiksäkerhet. Det minskar barnens självständiga mobilitet och barnen blir mer stillasittande, vilket får konsekvenser för deras hälsa.

5.1.3 Identitet och förståelse för omgivningen

Den tillhörighet man känner till ett område hänger samman med områdets karaktär och hur individen förstår sin omgivning. Identitet i den fysiska planeringen kan dels handla om en miljöns karaktär, dels om människans identitet kopplad till en miljö.

I översiktsplanen anges att de kulturhistoriska värdena och andra kvaliteter i den fysiska miljön som ger staden, orterna och bygderna deras identitet och karaktär ska tas till vara. Dessa värden ger invånarna minnen, samhörighet och hemkänsla. Genom att låta flera tidslager existera sida vid sida blir Sölvesborgs kommuns utveckling tydlig.

Ny bebyggelse ska ha en genomarbetad, samtida arkitektur som bidrar till bebyggelsemiljöer av hög kvalitet.

Konsekvenser

Kulturmiljöområden har potential att utvecklas till mötesplatser och bidrar positivt till ett områdes karaktär. En tydlig identitet tar tid att utveckla och är i många av kommunens orter kopplade till befintliga kulturmiljöer.

Kommunens strävan efter arkitektonisk kvalitet, särskilt för skolbyggnader och kommunala kultur- och idrottsanläggningar, skapar identitet och bidrar till orienterbarhet samt signalerar att barns och ungas miljöer är av stort värde. En god gestaltning och arkitektur tillför positiva värden och kan förstärka den önskade utvecklingen av en ort.

5.2 Samspel, lek och lärande

5.2.1 Parker, naturområden och gröna miljöer

Avståndet mellan bostad och grönyta är avgörande för användandet av grönytan. Viktigast för vardagsupplevelsen är i regel de grönområden som ligger inom en radie på ca 100-500 meter från bostaden. För barn mellan 5-12 år gäller 100-200 meter. Faktorer som avgör hur många och vilka användargrupper som utnyttjar grönområdena är bland annat områdets attraktivitet och kvalitet, avståndet, nåbarhet och tillgänglighet och barriärer.

Översiktsplanen fokuserar på naturens värde då naturen är en viktig del av Sölvesborgs kommuns varumärke.

Enligt översiktsplanen ska alla orter ha tillgång till tätortsnära natur- eller grönområden. Värdefulla naturmiljöer och gröna stråk mellan olika naturområden ska bevaras, stärkas och utvecklas för ekosystemtjänster,

flora, fauna, friluftsliv och rekreation. Kusten och havet är viktiga för upplevelsen av kommunen och allmänhetens tillgång till kusten ska värnas och utvecklas.

Konsekvenser

Under workshopen med gymnasieelever framkom att naturen och stränderna är viktiga mötesplatser för ungdomar. Fler grillplatser efterfrågades med större bänkar och bord.

I Sölvesborgs kommun finns det gott om nära naturmiljöer för barn att vistas i. Närhet till naturen, helst kortare än 300 meter, är viktigt för människors hälsa och välbefinnande samtidigt som det är en pedagogisk resurs för förskolor och skolor. Närheten är extra viktig ur ett barnperspektiv då de är mindre rörliga än vuxna och spenderar mer tid i sin närmiljö. Intentionen att spara gröna områden i Ortsstrukturerna är positivt för barn då det ger skugga, lek- och aktivitetsmiljöer i nära anslutning till boendet. Barns lek blir också mer könsneutral i skog och natur jämfört med iordningsställda lekplatser. Tillgången till kusten är positiv för barn, då stranden och havet lockar till lek och rörelse. Det är också en plats där familjer umgås med varandra på ett naturligt sätt. Flera av kommunens orter har få grönytor i de centrala delarna, vilket försämrar tillgängligheten. Gröna stråk möjliggör olika typer av rörelse som jogging, promenader, cykling, vilket är positivt ur folkhälsoaspekter och för spontanidrott.

Kommunens vilja att tillskapa fler ekosystemtjänster i de tätortsnära grön- och naturområdena belyser mångfunktionaliteten hos naturen vilket även ökar det pedagogiska värdet.

5.2.2 Målpunkter för barn och unga

Olika människor efterfrågar olika typer av målpunkter som mötesplatser och aktiviteter. Därför behövs en mångfald av målpunkter som tilltalar många olika grupper av människor.

Översiktsplanens ambition är att det ska finnas inbjudande, tillgängliga och attraktiva mötesplatser, kultur- och idrottsanläggningar för alla i varje del av kommunen. Attraktiva offentliga miljöer och naturliga mötesplatser för alla åldrar ska skapas och utvecklas med god tillgång för alla och på platser där människor från olika generationer och med olika bakgrund kan träffas över sociala och etniska gränser.

Det är i centrala lägen i Sölvesborg som det huvudsakliga service- och handelsutbudet i kommersiell bemärkelse genom shopping och restauranger ska lokaliseras. Ett eventuellt framtida kulturhus ska lokaliseras till en plats som ligger tillgänglig för många, som exempelvis centrum eller innerhamnen. Golfbanan är en populär målpunkt i kommunen, med högkvalitativa banor.

Hästar och ridsport är ett populärt fritidsintresse i kommunen, främst bland flickor, och det finns två ridskolor i nära anslutning till Sölvesborg. Området

där Sölvesborgs ridskola (stall Bokeslätt) vid Kämpaslätten ligger föreslås för utveckling av annan typ av verksamhet/företagsmark. Ridklubben föreslås omlokaliseras till Ynde, norr om väg E22.

De knappa grönyrtorna i Mjällby ska värnas och utvecklas tillsammans med torgbildningar och mötesplatser i strategiska och tillgängliga lägen för ett tydligare och mer attraktivt centrum. Hamnområdena i Hällevik och Hörvik ska utvecklas med gemensamma ytor, service och aktiviteter. I Norje föreslås ett område söder om kanalen utvecklas som målpunkt för service och handel.

Konsekvenser

Skolgårdar, förskolegårdar och lekplatser är naturliga mötesplatser och målpunkter utomhus för barn. Lekplatser tas inte upp särskilt i översiktsplanen vilket kan ses som en brist. Önskvärt är att det finns tillgång till såväl kommunala som privata lekplatser/lekytor i kommunen. De kommunala lekplatserna är tillgängliga för allmänheten och utgör mötesplatser i orterna. Lekplatser utanför skol- och förskoleområden är viktiga för de barn som inte tar del av dessa verksamheter. Avståndet och möjligheten att på ett tryggt och säkert sätt ta sig till lekplatserna, samt dess innehåll, är avgörande för användandet. Lektytor i anslutning till bostadskvarter får en mer privat karaktär och tillgodoser behovet av närlekplats för de boende.

Flickor och pojkar leker och betar sig på olika sätt. Rent generellt är pojkar mer utåtagerande och högljudda och tenderar att ta över gemensamma platser. Samhället har därför ett ansvar för att lyfta fram flickors behov och skapa platser där de kan verka och utvecklas efter sina önskemål. En utlokalisering av Sölvesborgs ridskola till området norr om väg E22 gör att avståndet som barn måste röra sig till sitt fritidsintresse ökar och gör det svårare att själv transportera sig. Många ridskoleelever spenderar långa dagar i stallet och utnyttjar då servicen i staden för exempelvis måltider, vilket blir svårare med ett längre avstånd. En utlokalisering av ridklubben ger således en negativ effekt för barn, främst för flickor som ofta har ett större hästintresse än pojkar.

För äldre barn och ungdomar utgör fritidsgårdar, idrottsanläggningar, affärer, caféer, torg och naturen mötesplatser. Internet blir också en allt vanligare mötesplats. Mötesplatser är av stor betydelse för mer än att bara träffas och umgås. Genom aktiviteter och andra sociala sammanhang lär sig barn och ungdomar att ta ansvar, att ta hänsyn till varandra och får gemensamma erfarenheter och intressen att engagera sig kring. Det är viktigt att målpunkter av denna typ inte bara finns i Sölvesborg, utan finns tillgängliga i kommunens alla serviceorter. Planeringen måste också beakta att det behövs mötesplatser och föreningslokaler för de barn och unga som inte är idrottsintresserade. Vid utveckling av kommunens orter bör ungdomar involveras för att höra vad det finns för behov och önskemål i

just den orten. Ett gott exempel är lekplatsen (Djungel-lekplatsen) i Mjällby där elever från två olika årskurser på Mjällby skola fick vara med och påverka lekplatsens utformning. Lekplatsen har idag blivit en populär mötesplats. Mötesplatser bör också vara flexibla för att kunna förändras i takt med samhället och följa olika trender.

I kontakten med elever och medborgare har just aktiviteter för ungdomar lyfts som en brist i kommunen. I översiktsplanen lyfts behovet av aktiviteter i de olika orterna, men går inte in på detalj vad det skulle kunna handla om för typ av aktivitet eller var de kan lokaliseras. Detta bör ske i samspel med ungdomarna då behovet och trender i samhället påverkar vad som är populärt att göra just nu. Planering av platser där ungdomar trivs handlar ofta om att skapa förutsättningar för reträttplatser och interaktionsplatser snarare än att i detalj planera tillrättalagda platser. Platser som lyftes som attraktiva av gymnasieeleverna var bland annat Svarta Led, padelhallen, golfbanan och Tredenborg. Dessa ligger samtliga i Sölvesborg och workshopen som hölls för eleverna var också begränsad till just Sölvesborg. I kommunens andra tätorter finns en brist på aktiviteter, vilket gör att ungdomarna blir beroende av att kunna transportera sig till olika målpunkter och aktiviteter.

5.3 Vardagsliv

5.3.1 Mentala/Fysiska barriärer

Vägar och kommunikationsstråk utgör barriärer i vår fysiska miljö och påverkar barns rörelsefrihet. Även mindre vägar med relativt hög trafiktäthet eller med hög hastighet utgör barriärer, särskilt om passager och korsningar inte har utformats för oskyddade trafikanter. Ju yngre barnen är, desto större barriäreffekter har även mindre vägar. Planskilda gång- och cykeltunnlar kan motverka barriärer av denna typ. De kan dock upplevas som otrygga, vilket kan medföra en mental barriäreffekt.

Översiktsplanen pekar ut en ny väganslutning mellan Hällevik och Mjällby, samt järnvägsutbyggnad i Sydostlänken. En planskild korsning föreslås under riksväg 15 vid Kylinge.

Konsekvenser

Fysiska barriärer kan motverkas genom väl gestaltade planskilda korsningar, sammanhängande gröna stråk och ett välutvecklat gång- och cykelvägnät. Det ökar chansen att barn och unga rör sig mer självständigt i kommunen.

Skolor bör inte lokaliseras i anslutning till hårt trafikerade vägar, då de riskerar bli barriärer som motverkar barnens självständiga resor till skolan.

5.3.2 Trygghet och orienterbarhet

För barn handlar trygghet ofta om att inte vara ensam, utan att ha ett socialt nätverk av både vuxna och andra barn. Den fysiska planeringen kan

påverka barns umgänge genom att skapa mötesplatser och möjliggöra för ett brett utbud av olika sorters platser och aktiviteter. Även planeringen av stråk och gatumiljöer är av största vikt för den upplevda tryggheten och orienterbarheten och för barns möjlighet att själv ta sig till mötesplatser och aktiviteter.

I översiktsplanen poängteras att god gestaltning, enhetlig standard och markbeläggning som skapar orienterbarhet, god trafiksäkerhet, trafikmiljö och tillgänglighet ska eftersträvas. Tillgängligheten och tryggheten ska öka för alla i gemensamt använda rum såväl inomhus som utomhus. Kommunens grönområden ska upplevas som säkra och trygga.

Konsekvenser

Att kommunen prioriterar gång- och cykelvägnätet och gröna stråk ses som positivt ur ett trygghetsperspektiv. För att öka trygghetskänslan ska det finnas alternativa vägar för att ta sig till och från olika målpunkter och aktiviteter. Belysning av utemiljöerna är något som lyfts av såväl vuxna som barn som en viktig faktor för trygghetsupplevelsen. Vuxnas närvaro i barnens miljöer ökar också tryggheten. Det är därför viktigt att mötesplatser och aktiviteter är överblickbara och ger rum för vuxna exempelvis genom sittplatser. Samtidigt har äldre barn behov av att få vara ensamma utan vuxna.

I översiktsplanen pekas centrala ytor i orterna ut för mångfunktionell bebyggelse. Det innebär att bostäder och verksamheter som service och handel blandas. Det ger områden som befolkas under större del av dygnet, vilket är positivt för trygghetsupplevelsen. Lokaler för verksamheter i bottenvåningarna ger ökat liv till gatumiljön och därmed ökad trygghet.

För att stärka orienteringen i kommunen är det viktigt att arbeta med identitetsskapande utformning med utgångspunkt i områdenas befintliga värden. Det gynnar även tillhörigheten med det kvarter/den ort man bor i. En utformning av den offentliga miljön och bostadsgårdar som skapar översiktbarhet ökar orienterbarheten. För en god orienterbarhet är det också viktigt att lätt förstå strukturen och hitta vägar in och ut, exempelvis i en kvartersstruktur.

5.3.3 Trafiksäkerhet

Trafikplaneringens mål är ett tillgängligt och effektivt trafiksystem, med goda förutsättningar för hållbara transporter och persontrafik.

I översiktsplanen prioriteras en utbyggnad av trygga cykelvägar och säkra och bekväma cykelparkeringar i hela kommunen för att öka andelen hållbara transporter, skapa säkrare skolvägar och utveckla turismcyklingen. Trafikmiljöerna ska utformas så att så få som möjligt kommer till skada.

Konsekvenser

Trafiken är den enskilt största faktorn som begränsar barns möjlighet till självständiga rörelser i närmiljön. Barns kognitiva förmågor är inte anpassade för att klara komplexa trafiksituationer. Deras synfält är snävare än vuxnas, de har sämre förmåga att bedöma hastigheter och avstånd, deras hörsel är inte fullt utvecklad och de rör sig mer impulsivt. Det är först från tolv års ålder som barn, enligt Trafikverket, har de mentala förutsättningarna för ett trafiksäkert beteende och för att fritt röra sig i trafiken. Det är även viktigt att tänka på att barns längd påverkar hur väl de blir sedda i trafikmiljön. För barn och ungdomar underlättar ett väl utbyggt gång- och cykelvägnät framkomligheten och rörelsefriheten. Trafikmiljöer med biltrafik bör i största möjliga mån vara separerad från de närmiljöer där barn spenderar mycket av sin tid. Exempelvis bör lekytor för barn inte blandas med parkering för bilar, eftersom barnen inte syns ovanför bilarna och inte heller ser över biltaken. Cykelvägar längs med landsvägar bör vara separerade från biltrafik med räcken, för att skapa god trafiksäkerhet.

Genom att bygga ut gång- och cykelvägnätet i kommunen skapas goda förutsättningar för trygga skolvägar och hög tillgänglighet till aktiviteter och målpunkter. Även det lokala vägnätet i anslutning till skolor och förskolor bör ses över och utvecklas för högre trafiksäkerhet. Under rusningstrafik, som på morgonen ofta sammanfaller med när barn ska till skolan, har många bråttom och är extra stressade vilket kan leda till konflikter mellan skolbarn till fots/cykel och vuxna i bil/på cykel. Därför är det viktigt att gång- och cykelvägar prioriteras i dessa miljöer och utformas utifrån barnets perspektiv.

Tillkommande bostäder kan leda till lokalt ökad biltrafik, vilket kan påverka barn i området.

5.3.4 Kollektivtrafik

Genom en väl utbyggd kollektivtrafik ges barn och ungdomar förutsättningar att transportera sig lite längre sträckor på ett tryggt och säkert sätt. Av särskilt stor vikt är detta för högstadie- och gymnasieelever som åker buss till och från skolan.

Kommunen ska, enligt översiktsplanen, verka för god tillgänglighet till kollektivtrafik genom snabba och tillförlitliga tåg- och bussförbindelser både inom kommunen och till andra kommuner. Kollektivtrafiken ska också samspela med bebyggelseutvecklingen och inriktas på att vara konkurrenskraftig såväl för arbetsresor som för resor till utbildning.

Konsekvenser

Det är positivt att kommunen fortsätter att arbeta med att öka kollektivtrafikresandet så att goda vanor kan befastas tidigt i barn och ungdomars liv. En väl utbyggd kollektivtrafik med täta turavgångar gynnar barns och ungas rörelsefrihet. Att barnens och ungdomarnas målpunkter är bra placerade i relation till busshållplatser och järnvägsstation är av stor

vikt för tillgängligheten och nyttjandet. Även kostnaden för att resa kollektivt är avgörande för vilka möjligheter barn har att nyttja kollektivtrafiken.

5.4 Miljö och hälsa

5.4.1 Folkhälsa

Enligt folkhälsomyndigheten rapporterar allt fler barn och unga i Sverige psykisk ohälsa. Sedan mitten av 1980-talet har andelen unga som uppger att de har återkommande psykosomatiska symtom fördubblats, och nästan hälften av 15-åringarna har denna typ av besvär. De huvudsakliga orsakerna för psykisk ohälsa beror ofta på aspekter som inte kan påverkas genom den fysiska planeringen.

Psykisk hälsa för barn och unga kan till viss del relateras till socioekonomiska faktorer, föräldrars utbildningsnivå och livsstil, härkomst och etnicitet. Kommunens ambition är att utveckla ett mer varierat bostadsutbud med olika upplåtelseformer som skapar en mångfald av människor och möjliggör för boende på orten genom hela livet.

Närheten till grönområden och natur främjar barns psykiska, sociala, fysiska och motoriska utveckling. Barn som vistas i grönområden har en bättre koncentrationsförmåga, rör mer på sig och är friskare. Naturmiljöer utmanar barns rörelse på annat sätt än vad ordnade lekplatser gör, de ger även tillfälle för återhämtning och reflektion. Läs mer om kommunens ambitioner gällande närheten till natur under rubriken Samspel, lek och lärande. Även ett utbyggt cykelvägnät ger barn och ungdomar möjlighet att lättare röra på sig och få vardagsmotion, exempelvis till och från skolan. Läs mer om kommunens visioner för cykelvägnätet under rubriken Vardagsliv.

Konsekvenser

Kommunens satsning på utbyggt cykelvägnät bidrar positivt till barns hälsa genom ökad rörelse. Det är även positivt för barns känsla av självständighet och att röra sig i samhället utan vuxens sällskap. Barn växer i vetskapen att "själv kunna".

Målsättningen att förskolor och skolor ska lokaliseras nära goda natur- och kulturmiljöer är positivt för barn då det gynnar barnens möjlighet att vistas ute i naturen och lägga grunden för en aktiv livsstil.

Ur ett folkhälsoperspektiv bör framtida förskolor och skolor inte lokaliseras i anslutning till hårt trafikerade vägar, eftersom dessa riskerar bli barriärer som motverkar barnens självständiga resor till skolan. Det har därmed en negativ påverkan på barnens dagliga motion och rörelsebehov. Dessutom kan skolmiljön påverkas av avgaser och buller. Biltrafiken i sig kommer att generera ytterligare biltrafik då föräldrar ser trafiken som en fara och väljer att skjutsa sina barn till skolan.

Minskade skillnader i livsvillkoren är hälsobefrämjande. Ambitionen till ett mer varierat bostadsutbud är således positivt för barn.

LUPP-enkäten visar att det är fler tjejer än killar som har besvär med huvudvärk, stress och liknande obehag. Enkäten visar också att killar tränar oftare än tjejer. Fritidsaktiviteter och vistelse i naturen är viktiga faktorer för att minska stress och gynnar såväl ett fysiskt som psykiskt välmående.

5.4.2 Bullernivåer

Barn är känsliga för buller, vilket kan leda till oro och koncentrationssvårigheter liksom nedsatt inlärningsförmåga. Enligt Boverket är det på skolgårdar eller förskolegårdar önskvärt med högst 50 dBA ekvivalentnivå på de delar av gården som är avsedda för lek, rekreation och pedagogisk verksamhet.

Enligt översiktsplanen ska kommunen verka för en planering som ger bostäder, uteplatser, skolor och rekreativsområdet en god ljudmiljö. Mark som kan behöva tas i anspråk för bullerskyddande åtgärder ska säkerställas i detaljplan.

Konsekvenser

Bullerriktvärdena på skol- och förskolegårdar påverkas av trafikmiljön intill verksamheten. Det är viktigt att beakta att ökade trafikmängder kan påverka en idag fungerande och tillfredsställande miljö. Gång- och cykeltrafik är tyst, smidig och långsammare än biltrafik. Kommunens satsning på utbyggnad av cykelvägnätet och intentionen att fler ska välja alternativa transportmedel medför därmed en positiv påverkan på ljudnivån, vilket är positivt för barn och ungdomar.

I förskolornas och skolornas verksamheter ingår att barnen är utomhus en del av tiden. I samband med detta är det ofrånkomligt att ljud uppkommer. De ljud som barnen själva alstrar verbalt påverkas delvis av hur många barn som befinner sig på gårdsytan samtidigt, hur utemiljön är gestaltad då mjuka ytor inte reflekterar ljud på samma sätt som hårda och var barnen befinner sig i förhållande till närliggande bostadsbebyggelse.

5.4.3 Luft- och markföroreningar

Jämfört med vuxna är barn på grund av sin kroppsstorlek mer exponerade för miljöföroreningar.

Översiktsplanen har som målsättning att en proaktiv och medveten stadsplanering ska eftersträvas för en god luft- och vattenkvalitet, vilket kräver både kommunala åtgärder och regionala samarbeten. När kommunen planerar ny bebyggelse ska riskanalyser göras för att säkerställa att skyddet för dem som vistas på platsen är tillräckligt enligt vedertagna riktlinjer.

Konsekvenser

Hälsoeffekter av luftföroreningar inträffar redan vid låga nivåer varför hänsyn bör tas vid framtida planläggning av miljöer där barn vistas kontinuerligt.

En ökad andel trafik för hämtning och lämning i anslutning till skolverksamheten har en negativ effekt på barn genom ökade utsläpp av avgaser i barnens vistelsemiljö.

5.4.4 Klimatförändringar

Vårt klimat är i ständig förändring. Mänsklig aktivitet påskyndar denna förändring, vilket leder till katastrofala följder genom höjda havsnivåer och fler och mer intensiva extremväder som hetta, torka, skyfall och stormar.

I översiktsplanen anges att vid all planering ska hänsyn tas till risker kopplade till framtida klimatförändringar. Vid val av klimatanpassningsåtgärder ska platsens förutsättningar, funktioner och värden vara utgångspunkt. Åtgärder som har störst samhällsnytta ska identifieras och prioriteras. Åtgärder ska göras stegvis och vara påbyggnadsbara så långt möjligt.

Kommunen ska arbeta för hållbara transporter, verka för god tillgänglighet till kollektivtrafiken och fortsätta utveckla gång- och cykelvägnätet.

Naturens och grönområdets nytta för klimatanpassning, omhändertagande av dagvatten och luftföroreningar ska värnas. Vid exploatering ska värdet av områdets ekosystemtjänster beaktas.

Konsekvenser

Klimatförändringar kommer att påverka kommande generationer. I workshopen med gymnasieeleverna var klimatförändringarna en av de trender som eleverna valde lyfta som högst prioriterad.

Det är därför positivt att översiktsplanen uppmärksammar framtida klimatförändringar och att åtgärder måste ske för ett hållbart samhälle.

Trafiken står för en mycket stor andel av utsläppen av klimatpåverkande gaser. Det är därför positivt att kommunen arbetar för att öka andelen hållbara transporter. Tydligare ställningstaganden kring lokalisering av bebyggelse i kollektivtrafiknära lägen, att biltrafiken får sämre framkomlighet och en planering som sätter människan i första rummet skulle medföra en mer positiv effekt. Det skulle dock inte kunna ske utan protester från starka aktörer, det är därför viktigt att motiven kommuniceras och förklaras för medborgarna.

6 Rekommendationer och förslag till åtgärder

Nedan ges förslag på åtgärder att tänka på i fortsatt planläggning, genomförande och utveckling av kommunen. Åtgärdsförslagen tar sin utgångspunkt i den utförda konsekvensanalysen.

- Statuskillnader i bostadsområden och mötesplatser ska i möjligaste mån planeras och byggas bort.
- Platser för hämtning och lämning vid kommunens skolor bör studeras särskilt med utgångspunkt i vad som är barnets bästa gällande bland annat folkhälsa, rörelsebehov och en giftfri miljö.
- Framtida detaljplanläggning bör, när behov finns, möjliggöra för både större och mindre förskolor.
- Säkerställa ytor för lek i nya detaljplaner för bostäder.
- Mötesplatser och aktiviteter samt vägarna dit, ska utformas för att gynna rörelse för ökad fysisk och psykisk hälsa.
- Mötesplatser och föreningslokaler ska finnas för olika typer av aktiviteter, inte enbart för idrottsintresserade.
- Den offentliga miljön ska vara gratis och öppen för alla.
- Kommunen bör skapa en mötesplats som är unik för Sölvesborgs kommun, som stärker kommunens identitet och som engagerar, välkomnar och lockar barn och unga.
- Förståelsen för naturens värde för hantering av klimatförändringar såsom värme och skyfall bör lyftas genom informationsinsatser i parker och grönområden.
- Trafikmiljöer med biltrafik bör i största möjliga mån vara separerad från de närmiljöer där barn spenderar mycket av sin tid.
- Gränserna mellan privata och offentliga rum bör tydligt vara markerade för att visa var och hur man kan röra sig i ett område.
- Tydlighet mellan huvudstråk och lokalgator förbättrar orienterbarheten och undviker känsla av otrygghet.
- Flera alternativa förbindelser och vägar till mötesplatser och aktiviteter bör planeras in för ökad trygghet.
- Genom en tydlig struktur, översiktbarhet och belysning av stråk, mötesplatser och landmärken kan den upplevda tryggheten och orienterbarheten öka.
- Kommunera motiven till mer hållbara transporter och för ökad andel resor med kollektivtrafik eller cykel.

7 Referenser

FN:s konvention om barnets rättigheter

Boverket: <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/detaljplan/temadelar-detaljplan/barn-och-ungas-utemiljoer/att-involvera-barn-och-unga/>

Boverket (2015), Gör plats för barn och unga! En vägledning för planering, utformning och förvaltning av skolans och förskolans utemiljö

Barnombudsmannen: www.barnombudsmannen.se

Barnombudsmannen, Prövning av barnets bästa - Ett stödmaterial för beslutsfattare och tjänstepersoner

Göteborgs stad (2016), Barnkonsekvensanalys barn och unga i fokus 1.2

Stadsarkitektavdelningen

Sölvesborgs översiktsplan 2050

Innehållsförteckning

1	Välkommen	5
1.1	Förord	5
1.2	Varför översiktsplan?	5
1.2.1	Syfte	6
1.2.2	Helhetsperspektiv	6
1.2.3	Översiktsplanens betydelse för andra aktörer	6
1.3	Planprocessen	7
1.3.1	Uppstart	7
1.3.2	Tidig medborgardialog	7
1.3.3	Samråd	7
1.3.4	Granskning	7
1.3.5	Antagande	7
1.3.6	Organisation	7
1.4	Läsanvisningar	8
1.4.1	Dokumentstruktur	8
1.4.2	Navigeringsflikar	8
1.4.3	Interaktiv karta	9
1.5	Vad tycker du?	9
1.5.1	Lämna synpunkter	9
1.6	Tidigt medborgarinflytande	9
1.6.1	Ungas inflytande i översiktsplaneringen	9
1.6.2	Dialogmöten med allmänheten	10
1.6.3	Enkätundersökning	11
1.6.4	Företagarna	12
1.6.5	Regional samverkan	12
1.6.6	Intern förankring	13
2	Utgångspunkter	14
2.1	Vision och strategi	14
2.1.1	Strategiska områden	14
2.2	Bilden av Sölvesborg	16
2.3	Trender och utmaningar	17
2.3.1	Globalisering	17
2.3.2	Urbanisering	17
2.3.3	Hållbarhetsarbete	17
2.3.4	Teknikutveckling och digitalisering	18
2.3.5	Kompetens och utbildning	18
2.3.6	Migration och integration	18
2.3.7	Samhällets sårbarhet	18
2.3.8	Näringslivets strukturuomvandling	19
2.3.9	Ökad polarisering	19

2.3.10	Värderingsförändringar	19
2.4	Befolkningsutveckling	19
2.5	Hållbar utveckling	20
2.5.1	Hållbar översiktsplanering	21
2.6	Relevanta planer, mål och styrdokument	21
2.6.1	Nationell nivå	21
2.6.2	Regional nivå	22
2.6.3	Kommunal nivå	23
2.7	Regional och mellankommunal planering	23
2.7.1	Regional samverkan	23
2.7.2	Mellankommunala intressen	24
2.7.3	Samverkansområden utifrån geografiskt område	25
3	Mark- och vattenanvändning	27
3.1	Utvecklingsinriktning	27
3.1.1	Bebyggelse	27
3.1.2	Natur och friluftsliv	28
3.1.3	Kommunikationer	28
3.2	Planeringsstrategier	29
3.2.1	Grönstruktur, naturvärden och friluftsliv	29
3.2.2	Vattenområden	32
3.2.3	Kulturmiljöer	33
3.2.4	Den byggda miljön och bostadsförsörjning	34
3.2.5	Infrastruktur och kommunikationer	37
3.2.6	Teknisk försörjning	38
3.2.7	Klimatförändringar	42
3.2.8	Näringsliv och handel	44
3.2.9	Areell näring	45
3.2.10	Social hållbarhet	48
3.2.11	Kultur, fritid och turism	51
3.2.12	Skola och utbildning	52
3.2.13	Vård och omsorg	53
3.2.14	Miljö, säkerhet och risker	54
3.3	Geografiska områden	58
3.3.1	Förklaring till markanvändningskartorna	58
3.3.2	Sölvesborg	60
3.3.3	Mjällby	63
3.3.4	Hällevik/Nogersund	66
3.3.5	Hörvik/Krokås	68
3.3.6	Norje/Pukavik	70
3.3.7	Landsbygden	72
3.3.8	Havsområdet och kusten	75
4	Värden och hänsyn	77
4.1	Riksintressen	77
4.1.1	Naturvård	77

4.1.2	Kulturmiljövård	78
4.1.3	Friluftsliv	78
4.1.4	Kommunikationer	79
4.1.5	Energiproduktion och Energidistribution	80
4.1.6	Totalförsvaret	81
4.1.7	Yrkesfisket	81
4.1.8	Rörligt friluftsliv	82
4.1.9	Högexploaterad kust	83
4.1.10	Natura 2000	83
4.2	Vattenskyddsområden	84
4.3	Naturmiljövärden	84
4.3.1	Stora opåverkade områden	84
4.3.2	Ekologiskt känsliga områden	84
4.3.3	Skyddad natur	85
4.4	Kulturmiljövärden	85
4.4.1	Fornlämningar	85
4.4.2	Byggnadsminnen	85
4.4.3	Särskilt värdefulla kulturmiljöer	86
5	Genomförande	87
5.1	Genomförandeplan	87
5.1.1	Kompletterande utredningar	87
5.1.2	Investeringskostnader	88
5.2	Andra aktörer	88
5.3	Kontinuerlig översiktsplanering	88
5.4	Uppföljning	88
6	Konsekvenser	89
6.1	Hållbarhetsbedömning	89
6.2	Barnkonsekvensanalys	89

1 Välkommen

I denna inledning hittar du information om vad en översiktsplan är, processen för dess framtagande och hur du hittar i dokumentet. Här kan du också lämna synpunkter och ta del av vad andra har tyckt och tänkt.

1.1 Förord

Översiktsplanen är ett av kommunens viktigaste strategiska dokument, som visar hur mark- och vattenområden ska användas, utvecklas och bevaras.

Kommunens utveckling påverkar oss alla, inte minst våra ungdomar, som är vår framtid. Översiktsplanen ger oss en bra grund att stå på inför framtiden och det fortsatta utvecklingsarbetet. Bostadsfrågan är en viktig utvecklingsfråga för kommunen då den ligger till grund för möjligheten att hitta olika typer av bostäder för alla utifrån livets olika behov. Även näringslivet är en viktig utvecklingsfråga för att skapa förutsättningar för företagsamhet och arbetsplatser. Samtidigt finns det också många andra viktiga faktorer som måste beaktas om vi ska lyckas att vara den hållbara kommunen och bevara och utveckla vårt föreningsliv, näringsliv, jordbruk, natur och den bebyggda miljön. Här har kommunen en viktig uppgift att hitta en balans i att bevara det vi har och utveckla nytt.

1.2 Varför översiktsplan?

Översiktsplanen är ett dokument som visar den framtida användningen av mark- och vattenområdena i hela kommunen. Den har en central roll i kommunens arbete att formulera strategier för en långsiktig utveckling av den fysiska miljön. Alla kommuner ska enligt plan- och bygglagen ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunens yta. Den är inte juridiskt bindande men starkt vägledande för beslut om mark- och vattenanvändningen och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Översiktsplanen ska spegla den politiska majoritetens

uppfattning och beslutas av kommunfullmäktige. Varje kommunal nämnd, förvaltning och bolag har ansvar för att beslut och arbete sker i enlighet med översiktsplanens mål och riktlinjer. Som princip bör gälla att alla beslut som strider mot översiktsplanen ska motiveras och prövas politiskt.

1.2.1 Syfte

Syftet med Sölvesborgs kommuns översiktsplan är att:

- Stärka kommunens attraktionskraft, ha en positiv anda, skapa förutsättningar för långsiktig tillväxt och utveckling och främja en god livsmiljö.
- Utgöra underlag och innehålla tydliga riktlinjer och rekommendationer för kommande detaljplanering, lovgivning och ärendeprovning inom kommunen och för andra myndigheter.
- Visa på centralortens betydelse för kommunen men även tätorternas och landsbygdens styrkor och utvecklingsmöjligheter.
- Tydliggöra långsiktiga investeringsbehov och vägleda inför prioritering av utbyggnaden av infrastruktur, service, bostäder och annan samhällsviktig verksamhet.
- Ge stöd för att sätta enskilda beslut i ett större sammanhang så att kommunens planering effektiviseras. Med en väl genomarbetad, förankrad och aktuell översiktsplan kan även oförutsedda förändringsanspråk hanteras i ett helhetsperspektiv.

1.2.2 Helhetsperspektiv

Översiktsplanen samordnar olika intressen och underlättar kommunens planering och prioritering vid utbyggnad av infrastruktur, service och bostäder. Genom att ge stöd för att sätta enskilda beslut i ett större sammanhang kan kommunens planering effektiviseras. Med en väl genomarbetad, förankrad och aktuell översiktsplan kan oförutsedda förändringsanspråk hanteras i ett helhetsperspektiv.

Översiktsplanen ska visa hur kommunen bidrar till att uppfylla mål och planer som beslutats internationellt, nationellt och regionalt. Inom den kommunala förvaltningen efterföljs översiktsplanen genom fördjupade översiktsplaner, planprogram, detaljplaner, förhandsbesked och bygglov.

1.2.3 Översiktsplanens betydelse för andra aktörer

Översiktsplanen är ett viktigt underlag vid prövning av plan-, lov- och tillståndsärenden inom kommunen men även för andra myndigheter och aktörer. Den är till exempel ett obligatoriskt underlag som Trafikverket ska ta hänsyn till vid planering av nya vägar och järnvägars sträckning. Översiktsplanen fungerar också som en plattform för kommunens medverkan i den regionala utvecklingsplaneringen.

För näringslivet är översiktsplanen ett viktigt underlag när de ska bedöma var det kan vara lämpligt att etablera sin verksamhet. För allmänheten ger översiktsplanen information om kommunens utvecklingsplaner och vilka områden och miljöer som kommunen särskilt vill värna om.

1.3 Planprocessen

Arbetet med att ta fram en översiktsplan regleras i plan- och bygglagen. Översiktsplanen ska tas fram med hjälp av medborgarnas inflytande och ge allmänhet, intresseorganisationer, föreningar, företag och myndigheter möjligheter att vid flera tillfällen föra dialog med kommunen och lämna synpunkter på förslaget.

1.3.1 Uppstart

Det inledande arbetet med ny digital översiktsplan startades upp våren 2021. Projektplan, kommunikationsplan och tidplan togs fram

1.3.2 Tidig medborgardialog

Tidig medborgardialog hölls under hösten 2021, med spridning av information och insamling av kunskap och synpunkter från allmänheten.

1.3.3 Samråd

Samråd pågår under perioden 23 maj – 31 augusti 2022.

Samrådet är den första lagstadgade remissrundan under vilken alla har möjligheter att lämna synpunkter på planförslaget. Det är nu dina synpunkter har som störst möjlighet att påverka och förändra planen!

1.3.4 Granskning

Under våren 2023 kommer det reviderade planförslaget skickas ut på granskning.

Granskningen är det andra lagstadgade remisstillfället. Nu är planförslaget mer bestämt.

1.3.5 Antagande

Hösten 2023 ska planförslaget godkännas av kommunstyrelsen och antas av kommunfullmäktige.

1.3.6 Organisation

Samhällsbyggnadsförvaltningen är ansvarig för den översiktliga planeringen och kommunstyrelsen är ansvarig nämnd. Organisationen kring översiktsplanen har bestått av en politisk styrgrupp, en projektgrupp av tjänstepersoner, en projektledare och ett flertal referensgrupper.

1.4 Läsanvisningar

I den digitala översiktsplanen kan du läsa text tillsammans med kartor och bilder. Översiktsplanen är uppdelad i åtta olika huvudrubriker, som syns som fikor längst upp på sidan. Genom att klicka på flikarna kan du navigera runt i de olika avsnitten och ta del av flertalet undersidor. I vänstermarginalen på respektive undersida kan du navigera mellan olika kapitel.

De kartor som redovisas i översiktsplanen är generaliserade med syftet att läsas i ett övergripande sammanhang. I de fall man zoomar in i kartorna ska gränser och linjer inte läsas som exakta. Det är vid kommande detaljplaneläggning och lovgivning som en bedömning av gränsernas exakta läge görs.

Längre ner i detta kapitel och på kommunens hemsida finns även en utskrivbar version.

1.4.1 Dokumentstruktur

Alla kapitel presenteras med karta/illustration i den högra delen och text i den vänstra.

Navigerar du i kartan och klickar på ett område får du upp en textruta med information om området.

1.4.2 Navigeringsflikar

Översiktsplanens delar består av:

Inledning, här hittar du information om vad en översiktsplan är, planprocessen och genomförda medborgardialoger. Här finns också möjlighet att lämna synpunkter under remisstiden för samråd och granskning.

Utgångspunkter, här presenteras kommunens vision och utpekade strategiska områden. Här kan du också läsa om trender som påverkar vårt samhälle, befolkningsprognos och regionala och mellankommunala frågor.

Mark- och vattenanvändning, det här är översiktsplanens huvudkapitel. Här redovisas kommunens övergripande utvecklingsinriktning, ställningstaganden utifrån en tematisk indelning och kommunens olika geografiska områden.

Värden och hänsyn, här hittar du förutsättningar och underlag för kommunen.

Genomförande, här kan du läsa sammanfattningen av utbyggnadsordningen, steg för steg fram till 2030 med utblick mot 2050.

Konsekvenser, till översiktsplanen tillhör en hållbarhetsbedömning där miljökonsekvensbeskrivning (MKB) ingår. I denna lyfts miljöfrågor och sociala och ekonomiska aspekter utifrån planförslaget.

1.4.3 Interaktiv karta

Översiktsplanen har en interaktiv webbkarta som redovisar översiktsplanens olika kartlager. Strukturen följer Boverkets modell som är indelad i utvecklingsinriktning, markanvändning, riksintressen och andra värden.

1.5 Vad tycker du?

Här kan du lämna synpunkter under remisstillfällena.

1.5.1 Lämna synpunkter

Under samråd och granskning finns det möjlighet att lämna synpunkter på planförslaget här direkt. Koppling till karta och formulär för synpunkter.

1.6 Tidigt medborgarinflytande

Genom en aktiv dialog kan viktiga frågor diskuteras tidigt i planprocessen. Syftet med kommunikationen är att skapa förståelse och intresse för arbetet med översiktsplanen och på så sätt öka andelen som engagerar sig och ger sitt inflytande i processen. Genom delaktighet kan kommunen ta tillvara på den kunskap och de åsikter som finns hos våra medborgare, myndigheter och förvaltningar, vilket i sin tur skapar bättre och bredare beslutsunderlag.

I arbetet med översiktsplanen har ungdomar och unga vuxna i åldrarna 15-25 år pekats ut som en prioriterad målgrupp. Det är för de unga vi bygger framtidens Sölvesborg och eftersom kommunen har en åldrande befolkning ska planeringen locka de unga att stanna kvar och bosätta sig i kommunen.

I det här kapitlet kan du läsa om kommunens arbete med den tidiga medborgardialogen och de olika forum i vilka kommunen informerat om sitt arbete och gett möjlighet till diskussion kring kommunens framtida utveckling.

De synpunkter och förslag som framkom genom diskussioner i den tidiga medborgardialogen har legat till grund för de olika ställningstagandena i planeringsstrategierna. De har också utgjort underlag vid utpekande av olika typer av markanspråk på plankartan. De önskemål som framförts för redovisas under egna rubriker för respektive ort i avsnittet om de geografiska områdena i huvudkapitlet Mark- och vattenanvändning.

1.6.1 Ungas inflytande i översiktsplaneringen

Under tre tillfällen i oktober-november 2021 har tjänstepersoner från kommunen träffat en klass i åk 3 i samhällsvetarprogrammet på Furulundsskolan (gymnasieskola).

För att locka fler unga att bo i Sölvesborg behöver vi sammanfattningsvis:

- Fler aktiviteter som restauranger, uteställen, pubar och shopping med elektronikaffär och kläder.
- En attraktiv skola.
- Fler jobb för ungdomar.
- Bättre kollektivtrafik med fler turer inom kommunen mitt på dagen och senare turer till större städer på helger och under sommaren.
- Bevara natur och parker och utveckla dessa med bättre tillgänglighet, fler grillplatser och bänkar.
- Ökad trygghet genom öppenhet, belysning och mer folk i rörelse.

Elever i åk 9 på Mjällby skola har deltagit i den tidiga medborgardialogen vid ett tillfälle. Tjänstepersoner från kommunen träffade klassen och berättade om översiktsplanering, dess utmaningar och möjligheter. I en övning fick eleverna prova på att sätta ut olika mark- och vattenanvändningar för ett fiktivt område på en karta. De fick även svara på frågor om framtidens Sölvesborg. Även högstadieskolan i Sölvesborg, Bokelundskolan, har inbjudits till dialogprojekt men inte deltagit.

För att nå ut till unga vuxna som inte nås genom skolan har vykort skickats ut till boende i kommunen i åldrarna 20-25 år med uppmaning att delta genom enkäten. En biobiljett erbjöds för engagemanget.

1.6.2 Dialogmöten med allmänheten

Under oktober-november 2021 genomfördes den tidiga medborgardialogen. Tjänstepersoner och politiker träffade allmänheten för att diskutera kommunens framtida utveckling. Sex olika platser besöktes: Sölvesborg, Hällevik, Mjällby, Norje, Hörvik och Högtofta. Digitala möten erbjöds vid tre tillfällen varav de två första fick ställas in på grund av få anmälda. Inbjudan har skett via annonsering i ortstidningar och sociala media, information på hemsidan, affischering och via några av kommunens hembygdsföreningar. Informationsutskick har även gjorts till kommunens alla föreningar. Totalt deltog ca 140 kommuninvånare i mötena. Deltagarna utgjordes huvudsakligen av medelålders och äldre med svensk bakgrund. Barn, yngre vuxna, unga barnfamiljer och personer med utländsk härkomst deltog inte och har därför inte kommit till tals i dialogmötena.

Under dialogmötena presenterades översiktsplanearbetet, workshops genomfördes och tankar och idéer från dessa presenterades. Avslutningsvis gavs deltagarna möjlighet att ställa frågor till politikerna. Nedan görs en generell sammanfattning för hela kommunen, under denna finns en länk till minnesanteckningarna från mötena.

- Det finns behov av marklägenheter i samtliga orter och till viss del även villor. Billigare boendialternativ för unga och äldre efterfrågas för att kunna bo på sin ort i livets alla skeden.
- Företagsmark föreslås lokaliseras längs med våra större vägar. Man ser även en fortsatt utbyggnad i Nogersund och Mjällby. Även nedlagda minkfarmar föreslås användas som företagsmark.
- Ev ny förskola föreslås huvudsakligen byggas i anslutning till nya bostadsområden eller befintliga skolområden.
- Äldreboende föreslås i många orter placeras i ett attraktivt läge nära havet eller i anslutning till nya bostadsområden.
- Gång- och cykelvägar har lyfts som en prioriterad fråga i samtliga orter. Dels efterfrågas kopplingar längs med kusten som sammanbinder orterna där, dels finns behov att säkra och underlätta arbets- och skolpendling via cykel mellan kustorterna och Mjällby/Sölvesborg. Även kollektivtrafiken lyfts och önskas utvecklas med fler turer.
- Kusten, bokskogarna, naturreservaten men även de gamla fiskelägena, Sölvesborgsbron och Sölvesborgs innerstad är miljöer som värnas och gärna visas upp.

1.6.3 Enkätundersökning

Under sommaren och hösten 2021 har det funnits möjlighet att lämna synpunkter via en enkät på Sölvesborgs kommuns hemsida. Enkäten var uppdelad i två delar, en med textfrågor om trygghet och en platsattraktivitet mm och en med möjlighet att på karta markera ut platser utifrån olika kategorier. 46 svar kom in.

Sammanfattning:

- Naturen med skogen och havet och att det är nära till service, kollektivtrafik och aktiviteter pekas ut som det bästa med platsen där de bor och det som gör en plats attraktiv.
- Den viktigaste faktorn för att en plats ska kännas trygg är att det finns ordentlig belysning.
- Det som saknas i kommunen är framförallt aktiviteter, särskilt för barn och unga men även för vuxna. Lekplatser, aktivitetscenter, kallbadhus, badhus, disco, bowling, vattensporter och kultur ges som förslag.
- Drygt hälften av de svarande trodde sig bo kvar i kommunen om tio år.
- På frågan om vad som är viktigast för Sölvesborgs framtida utveckling lyftes aspekter som ökad trygghet, bevarande av naturen och att kommunen satsar på skolan.

1.6.4 Företagarna

Kommunens företagare bjöds in till näringslivslunch med översiktsplanen som tema. Kommunen informerade om översiktsplanens roll och arbete med framtagande av en ny översiktsplan. Avslutningsvis gavs det möjlighet att ställa frågor till närvarande tjänstepersoner. Ca 20-talet företagare deltog.

Sammanfattning:

- Sölvesborg är en attraktiv kommun men behöver mer mark för nya tomter och en bättre planberedskap för såväl bostäder som verksamheter. Förtätning kan vara ett sätt att skapa fler tomter inom befintlig struktur.
- Infrastrukturen måste utvecklas och förbättras, såväl inom kommunen som till omgivande regioner (framförallt österut).
- Sölvesborg är en attraktiv turistkommun och möjligheterna att utveckla denna näring måste tas till vara och utvecklas.

1.6.5 Regional samverkan

Samtliga Blekingekommuner, Bromölla kommun, Länsstyrelsen, Trafikverket, Region Blekinge och Region Skåne bjöds in att delta i en workshop under en förmiddag i september 2021. Representanter från samtliga inbjudna deltog, totalt ca 40 personer. Mötet fungerade även som avgränsningsområdet till miljökonsekvensbeskrivningen.

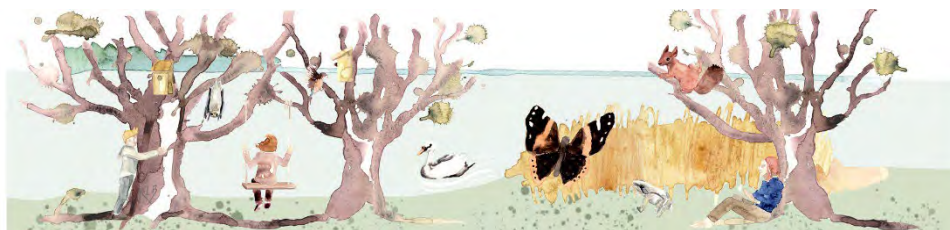
Sammanfattning:

- Fördelar med Sölvesborg – läget i länet, fantastisk miljö, närhet, öppen och framåt kommun.
- Nackdelar – översvämningsbenäget, påverkan på dricksvatten, konflikt mellan natur- och kulturvärden genom översvämning och exploatering.
- Potential och utveckling – hållbara livsmiljöer, hållbart resande, energiproduktion, bevara kvaliteter som kulturmiljöer och jordbruksmark, lyfta fram naturvärdena.
- Utmaningar – klimatpåverkan genom översvämning och erosion, begränsningar och restriktioner, avvägningen mellan olika intressen, hotbild av natur- och kulturmiljövärden. Ökad andel äldre i befolkningen, infrastruktur och vägnät, att kunna bo kvar på en ort genom hela livet, omställning av yrkesfisket.
- Samverkansmöjligheter – infrastruktur, VA, kollektivtrafik, friluftsliv, rekreation, näringsliv, handelsområden, marknadsföring.

1.6.6 Intern förankring

Tidigt i planprocessen bjöds alla kommunala förvaltningar, bolag, förbund och politiker i kommunstyrelsen in till en kick off. Under en halvdag i juni 2021 deltog totalt 55 representanter från samtliga inbjudna enheter. Föreläsningar varvades med gruppdiskussioner och presentationer. Deltagarna såg stort behov av ett ökat samarbete och såg nyttan med en översiktsplan. En tydligare politisk inriktning med långsiktiga visioner efterfrågades.

I det fortsatta arbetet med planförslaget har workshop hållits med respektive förvaltning och bolag. En återkopplande workshop för bearbetning av kartmaterialet har också genomförts.

2 Utgångspunkter

Här kan du läsa om olika övergripande trender och nationella mål som påverkar vårt samhälle och kommunens fysiska planering.

2.1 Vision och strategi

Sölvesborgs kommuns vision ”Sölvesborg – tillsammans i möjligheternas kommun!” är kommunens mest övergripande målbild. Visionen omfattar alla delar/platser av kommunen och dess invånare och visar vart vi vill eller hur vi vill upplevas. Översiktsplanen visar på den långsiktiga utvecklingen för all mark- och vattenanvändning i kommunen och utgör en konkretisering av kommunens visions- och riktningarbete i samhällsplaneringsfrågor.

2.1.1 Strategiska områden

Kommunen arbetade under 2021 fram fyra strategiska områden som identifierar det som är viktigt att fokusera på under de närmaste åren. De ska ligga till grund för den kommunala verksamheten och därmed även översiktsplanearbetet.

Attraktiva och hållbara livsmiljöer

I Sölvesborg finns attraktiva boende för den som vill bo vid havet såväl som på landsbygden, och den unika stadskärnan med dess medeltida historia, ger möjlighet till den mindre stadens lugna puls och utbud. Kommunen väcker uppmärksamhet för sina vackra utemiljöer och välskötta offentliga platser.

Med en central placering och goda kommunikationer till såväl Skåne som till Blekinge, är resande till och från Sölvesborg enkelt, vilket underlättar såväl vardagens arbetspendling som fritidens resor inom och utom Sverige. Ett utbyggt bredband förenklar livet för alla.

Sölvesborg erbjuder ett rikt kultur- och fritidsutbud för alla åldrar oavsett om du väljer att göra det utomhus eller inomhus. De vackra bokskogarna, havet och stränderna och odlingslandskapet lockar ut såväl invånare som besökare i naturen. Det finns ett överraskande stort utbud av kultur, allt från musik, film till teater och evenemang som attraherar besökare från hela världen. Kulturarvet levandegörs och lyfts fram.

Med Agenda 2030 som utgångspunkt arbetar Sölvesborg ambitiöst med en hållbar utveckling för att nuvarande och kommande generationers livsmiljöer ska vara trygga, miljövänliga och ekonomiskt stabila.

Tillväxt och utveckling i framkant

I Sölvesborg är man känd för att ha mod och kraft att göra det oväntade.

Med basen i växande och ekonomiskt starka små- och medelstora företag, präglas kommunens företagare av framåtanda, innovation och starkt entreprenörskap. Här kan företagare enkelt hitta affärspartners och nya idéer, och kommunen är känd för sitt goda företagarklimat och höga service till företagare. Det är lätt och går snabbt att etablera nya företag och verksamheter.

Med närheten till högskolor och universitet finns möjligheter att ta del av och få hjälp med den senaste kunskapen för företagen och kommunen. Sölvesborgs kommun är aktiv i samverkan med näringsliv och lärosäten för att uppfylla kompetensbehovet i regionen.

För att säkerställa kommande generationers insteg i arbete och studier, arbetar Sölvesborg aktivt med entreprenörskap i samverkan med företagarna och skolorna.

I kommunens verksamheter finns en hög ambition att arbeta med innovation och utveckling i fokus. Genom ett öppet förhållningssätt till att prova nya sätt att arbeta, finner man ständigt nya vägar för att förbättra servicen till invånarna.

Trygghet genom hela livet

Med fokus på god omsorg med hög kvalitet inom välfärdstjänsterna arbetar kommunen ständigt för att invånarna ska känna trygghet genom livets olika delar.

Genom att arbeta med trygga miljöer, utbildad och engagerad personal möjliggör Sölvesborg en barnomsorg och skola där alla barn, ungdomar och unga vuxna når sin fulla potential i ett livslångt lärande. Sölvesborg erbjuder skolor med så hög kvalitet att även elever från andra kommuner aktivt väljer Sölvesborg som studieort.

Inom Sölvesborg erbjuds en äldreomsorg med trygghet och kvalitet i fokus där alla kan få ett aktivt liv på ålderns höst. För den som har svårt att klara sitt liv utan stöd, oavsett ålder, erbjuds omsorg och service som gör vardag och fritid lättare och meningsfull.

Sölvesborgs kommun arbetar förebyggande mot brott genom att säkerställa trygga livsmiljöer, starka sociala nätverk och hög social välfärd för alla.

Hög service och gott värdskap

Sölvesborg är en kommun där medborgarnas behov står i fokus.

Vi upplevs tillgängliga genom såväl fysiska som digitala mötesplatser och via tydlig och lättförståelig information.

Vi upplevs ge god service och ett ha ett gott och engagerat bemötande vilket inbjuder till dialog och delaktighet.

Vi är effektiva genom att arbeta med ständiga förbättringar och genom att ha en god ekonomisk hushållning inom alla verksamheter.

Sölvesborgs kommun upplevs som en attraktiv arbetsgivare där man som medarbetare kan utvecklas, får ta eget ansvar och uppmuntras till att bidra till ständiga förbättringar. Sölvesborg erbjuder en trygg och säker arbetsmiljö. Genom fokus på medskapande och med värdegrunden värme, närhet och engagemang gör vi alla Sölvesborg till en attraktiv plats i Blekinges framkant.

Fullmäktigemål

De strategiska områdena har brutits ner i nio fullmäktigemål som ska utgöra grunden för respektive politiska nämnds mål. Sju av dessa har bäring på den fysiska planeringen:

- Unika miljöer och attraktivt boende genom hela livet
- Ett brett fritid- och kulturutbud för alla
- Attraktiva utbildningar för livslångt lärande
- Goda etableringsmöjligheter och ett gott företagsklimat
- Upplevd trygghet och säkerhet i hela kommunen
- God omsorg med hög kvalitet för olika behov
- God tillgänglighet fysiskt och digitalt
- Tydlig ekonomistyrning och god kontroll
- En attraktiv arbetsplats med medborgaren i fokus

2.2 Bilden av Sölvesborg

Vid samtliga möten och aktiviteter under planarbetets tidiga skede fick deltagarna med tre ord svara på frågan hur de skulle beskriva Sölvesborg. Detta har gett en övergripande bild över hur medborgare, företagare, ungdomar, tjänstepersoner och regionala samverkansparter ser på kommunen. Här följer några av de vanligast förekommande orden:

Natur, Hav, Listerlandet, Sandstränder, Bokskog, Småstad, Trivsamt, Bad, Lugnt, Framåtanda, Familjärt, Mysigt, Mångfald, Företagarvänligt, Attraktivt, Engagemang, Välkomnande, Vackert, Tråkigt, Sommar

2.3 Trender och utmaningar

Förändringar i omvärlden sker i snabb takt och påverkar vardagen på olika sätt. Analyser blir osäkra och kan bara sträcka sig några år fram men de måste ändå göras. Med en handlingsberedskap så har man bättre förutsättningar att klara en kris eller större förändring.

Denna omvärldsanalys blir översiktlig och pekar ut de områden som kan komma att påverka bostadsutvecklingen och flyttmönster över tid. Inför varje enskilt projekt kan en djupare och mer noggrann analys behövas.

2.3.1 Globalisering

Globaliseringen har lett till ökad ekonomisk tillväxt och minskad fattigdom. Kunskap, kultur och teknik sprids och kan skapa välstånd. Företag och näringsliv kan i större utsträckning verka på en internationell marknad. Den globala konkurrensen tros öka i alla branscher framöver och företag med stor lokaliseringfrihet kommer förlägga sina verksamheter till platser där de kan nå kostnads fördelar och hitta rätt kompetens.

Sölvesborgs kommun är en del av omvärlden och agerar på en global marknad. Samarbeten med grannkommuner i olika frågor är ofta en väg framåt. Med globaliseringen följer många snabba trender och det blir viktigt att stärka det egna varumärket.

2.3.2 Urbanisering

Under en längre tid har flyttvågen gått från landsbygden till storstadsregionerna. Under pandemin 2020-2022 gick trenden åt motsatt håll och folk valde i större utsträckning att flytta från storstäderna till mindre orter och kommuner. Distansarbete som var en tillfällig lösning blir norm, fritidsboenden blir i vissa områden deltidboenden. Arbetsmarknadsregionerna har blivit större och boendeplats väljs utifrån helt andra kriterier än tidigare. Detta innebär stora möjligheter för Sölvesborgs kommun som har boenden i attraktiva lägen och bra kommunikationer till större arbetsorter. För att detta ska kunna utvecklas måste det digitala nätet, fiber, mobilt bredband med mera hänga med i utvecklingen.

2.3.3 Hållbarhetsarbete

Klimatet förändras i en allt snabbare takt och det krävs förändringar i samhället för att klara klimatmålen i Agenda 2030. Snabb teknikutveckling utmanar samhällets förmåga att ta tillvara på teknikens möjligheter utan att skapa ytterligare belastning på miljön eller samhällsfunktioner. För kommunen blir det en utmaning att öka attraktiviteten och samtidigt utvecklas hållbart. Senhösten 2021 steg elpriserna. Kommer detta påverka husbyggandet mot mindre och mer klimatsmarta boenden?

Ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet samspekar och stödjer varandra i arbetet mot en hållbar utveckling. Att arbeta för ett hållbart samhälle är viktiga frågor för dagens ungdomar och för de flesta företag är det en

självklar del av konkurrens – och attraktionskraften. Här har kommuner och regioner en del att lära och inspireras av. FNs Agenda 2030 arbete har ett tydligt ramverk för hur hållbarhetsaspekterna kan utvecklas på lokal nivå.

2.3.4 Teknikutveckling och digitalisering

Snabb och utvecklad teknik skapar stora möjligheter för människor, branscher och företag. Moderna tekniska hjälpmedel kan effektivisera arbetet och göra arbetsmiljön mer attraktiv och kommunens utveckling av teknisk infrastruktur blir allt viktigare för att öka konkurrenskraften.

Digital utveckling underlättar kommunernas möjlighet att möta medborgarens förväntningar på snabb och korrekt information och fler ges möjlighet att på ett enklare sätt engagera sig i olika samhällsfrågor. När allt fler av samhällets tjänster och utbud blir digitala riskerar sällan- och ickeanvändare av dessa tjänster att hamna utanför. Kommuner och regioner har ett stort ansvar att se till att denna grupp inte hamnar efter eller utanför i beslut och utveckling.

2.3.5 Kompetens och utbildning

Kompetensbehoven förändras i snabbare takt än tidigare och därför blir individens förmåga att ställa om och byta karriärväg allt viktigare. Kommuner och regioner kommer behöva stärka kunskapsnivån hos sina medarbetare och arbeta både inom och mellan organisationer för att hitta arbetskraft på den lokala arbetsmarknaden. Internutbildning som kommunakademi, mentorer och lärlingssystem kan vara ett sätt att säkerställa behovet.

2.3.6 Migration och integration

Det är oroligt på flera håll i världen och den globala migrationstrenden kommer sannolikt att bestå. För Sverige och Blekinge skapar detta både utmaningar och möjligheter. En stor del av de inflyttade är i arbetsför ålder och för städer och regioner handlar det om att snabbt lyckas med integration och etablering i samhället. Bostad och arbete är viktiga framgångsfaktorer liksom utbildningsinsatser, språkkunskaper och en snabb validering av utbildning för att de nyanlända ska kunna matcha arbetsmarknadens behov.

2.3.7 Samhällets sårbarhet

Samhället är mer uppkopplat och ihopkopplat än någonsin tidigare. Digitalisering och teknikberoende skapar fördelar men innebär också ökad sårbarhet. Kommuner och regioner behöver bygga kunskap och fördela ansvar för kriser som kan uppstå.

Kriser kan vara allt från cyberattacker till naturkatastrofer och pågående klimatförändringar kräver ett förebyggande arbete hos regioner och kommuner. Bebyggelse, infrastruktur och tekniska försörjningssystem måste anpassas för att klara framtidens extrema väderfenomen.

2.3.8 Näringslivets strukturomvandling

De senaste decenniernas snabba industriella utveckling i delar av Asien, Sydamerika och östra Europa har gett upphov till en stor strukturomvandling i tidigare industriländer.

Västvärldens tillväxtekonomier drivs alltmer av investeringar i kunskap och mindre i maskiner och byggnader. Efterfrågan på högutbildad arbetskraft har ökat sedan 90-talet. Samtidigt påverkas delar av arbetsmarknaden av en ökande automatisering och robotisering av mänskliga arbetsuppgifter. Kraven på utbildningssystemet ökar på alla nivåer, t.ex. kommunerna vuxenutbildning och kvalificerade yrkesutbildningar (KY).

Ur planeringssammanhang är det svårt att sja om hur framtidens näringsliv ser ut rent strukturmässigt. Historiskt har företag samlats i kluster längs städernas infartsleder. Framtida verksamhetsområden kommer troligen lokaliseras där de har mest logistiska fördelar.

2.3.9 Ökad polarisering

I Sverige har många fått det bättre de senaste 30 åren. En majoritet är nöjda med sina liv, har tillit till människor och samhället i stort. Samtidigt har det skett en ökad polarisering i samhället och skillnaderna vad gäller arbetslöshet, skolresultat, hälsa, valdeltagande och upplevd trygghet är stora såväl inom som mellan kommuner och regioner. Den ökande ojämlikheten och koncentrationen av social utsatthet till vissa bostadsområden har skapat samhällsproblem som blir allt viktigare att bryta. För kommunens del blir det viktigt att planera bostadsområden för att öka integrationen och minska sociala klyftor.

2.3.10 Värderingsförändringar

Grundläggande värderingar uppstår tidigt i livet och ändras vanligtvis inte mycket. Förändringar kan uppkomma genom påverkan av människor vi litar på eller genom förändringar i världen, vilket i sin tur påverkar den lokala kulturen och utvecklingen. Globalisering och nya kommunikationstekniker innebär att idéer, trender, kunskap och även desinformation får snabbare spridning och når fler människor än tidigare. Tillit och tolerans mot olikheter blir viktiga beståndsdelar i samhällen som vill uppmuntra till kreativitet och entreprenörskap. Trygga boenden och mötesplatser skapar bra förutsättningar för ett inkluderande samhälle.

2.4 Befolkningsutveckling

Efter kommunsammanslagningen 1971 hade Sölvesborgs kommun 15 220 invånare. I december 2021 var antalet kommuninvånare 17 540 personer. 50 år har på kommunen ökat med 2 320 invånare vilket i snitt ger 46,5 personer/år. De senaste åren har befolkningsökningen inte varit lika stark, men när omkringliggande kommuner har haft en negativ utveckling har

Sölvesborg haft positiva siffror. De senaste fem åren har kommunen i snitt ökat med 20,5 invånare.

Under prognosperioden 2021-2050 förväntas folkmängden i Sölvesborgs kommun att minska med 251 invånare, från 17 540 till 17 289 personer. Flyttnettot förväntas bli i genomsnitt 88 personer per år och födelsenettot -97 personer per år. Totalt ger detta en förändring med -9 personer per år.

Historiskt sett har Sölvesborgs kommun ett negativt födelsenetto, förutom runt 1990-talet. Denna utveckling bedöms fortsätta även framöver. Antalet barn som föds förväntas vara 135 per år i genomsnitt under prognosperioden medan antalet avlidna skattas till 232 personer. Detta medför en befolkningsförändring med -97 personer per år.

Det flyttar dock in fler än det flyttar ut ur kommunen, vilket det har gjort sedan mitten av 1980-talet förutom runt 2000-talet. Inflyttningen beräknas minska fram till 2050 och därmed inte kunna väga upp den minskade befolkningen på grund av negativt födelsenetto. Antalet inflyttade beräknas under prognosperioden bli i genomsnitt 857 personer per år medan antalet utflyttade skattas till 769 personer. Detta ger ett årligt flyttnetto på 88 personer för varje år under prognosperioden.

Andelen personer i åldern 0-19 år förväntas minska fram till 2050 medan andelen personer i åldern 65 år och äldre förväntas öka. Antalet personer i åldrarna 20-64 år ligger relativt stabilt men med en knapp minskning. Sammantaget medför detta att försörjningsbördan för invånarna i arbetsför ålder i Sölvesborg ökar. Genomsnittsåldern bedöms öka från 46 år till 50 år under prognosperioden. Genomsnittsåldern i kommunen är 4 år högre än i riket år 2021. Vid prognosperiodens slut förväntas snittåldern vara 6 år högre.

Prognosen utgår till stor del från tidigare prognoser och en bedömning hur väl de har stämt. Aspekter som kan påverka befolkningsutvecklingen i positiv riktning är till exempel satsningar på utbyggnadsområden och marknadsföring i högre takt än tidigare år. I kommunen finns idag en planberedskap för bostäder och fler områden pekade ut i översiktsplanen. Kommun har möjlighet att påverka inflyttningstakten genom att realisera dessa planer.

2.5 Hållbar utveckling

Hållbar utveckling är ett övergripande mål som regeringen satt upp på nationell nivå. Hållbarhetsbegreppet definieras som ”en utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov”. I begreppet ingår dimensionerna social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Dessa aspekter är beroende av varandra och hållbarhet uppnås när alla aspekter samverkar.

Det ekologiska hållbarhetsperspektivet handlar om att inte förbruka naturresurser i snabbare takt än de kan återbildas och att minimera påverkan på jordens ekosystem. Det handlar även om klimatpåverkan och anpassningar som måste göras för att skydda våra samhällen.

Ett socialt hållbart samhälle är ett demokratiskt samhälle där alla tillåts göra sin röst hörd, där de grundläggande behoven tillgodoses, de mänskliga rättigheterna säkerställs och där alla människor är inkluderade. Kön, utbildnings- och inkomstnivå, social status, etnisk tillhörighet, religion, sexuell läggning, ålder, funktionsnedsättning med mera spelar ingen roll.

Ekonomisk hållbarhet innebär att hushålla med knappa resurser och väga in andra kostnader som kan uppstå om det sker skador på människa och miljö. Ekonomisk utveckling får inte ske på bekostnad av den ekologiska eller sociala hållbarheten.

2.5.1 Hållbar översiktsplanering

Under arbetets gång har förslagen i översiktsplanen löpande stämmts av med hållbarhets- och miljökonsekvensanalyser. Konsekvensbeskrivningen visar hur översiktsplanens förslag påverkar de tre hållbarhetsdimensionerna och vilka konsekvenser olika val kan få på hållbar utveckling i kommunen. I beskrivningen av hållbarhetskonsekvenserna framgår konflikter och avvägningar mellan olika intressen och hållbarhetsdimensioner. Detta syftar till att skapa förståelse hos beslutsfattare, tjänstepersoner och kommuninvånare för översiktsplanens process och hur förslaget har tagits fram. Läs mer i hållbarhetsbedömningen under rubriken Konsekvenser.

2.6 Relevanta planer, mål och styrdokument

I plan- och bygglagen står det att kommunerna ska ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen. I arbetet med översiktsplanen har också många underlag använts.

2.6.1 Nationell nivå

Det finns ett stort antal nationella mål och planeringsförutsättningar som har koppling till samhällsplanering. Sölvesborgs kommun har identifierat följande mål som relevanta för översiktsplanen:

- FN:s globala mål, Agenda 2030
- De nationella miljömålen
- Folkhälsomålen
- Jämställdhetsmålen
- Friluftsmålen
- Kulturmiljömålen
- Nationell transportplan

2.6.2 Regional nivå

På regional nivå finns flera mål och styrdokument och de viktigaste aktörerna är Region Blekinge och Länsstyrelsen i Blekinge län. Eftersom Sölvesborgs kommun ligger på gränsen mot Skåne påverkar även arbetet i Region Skåne kommunen.

Region Blekinge arbetar med att ta fram en regional utvecklingsstrategi, Växtplats Blekinge, som är en samlad strategi för hela länets regionala tillväxtarbete. Visionen för Blekinges framtid är att ”Fler ska leva, arbeta och utvecklas i Blekinge”. För att nå Blekinges önskade läge har två strategiska områden prioriteras, som i sin tur består av två utvecklingsområden för länet fram till år 2030.

1. I Blekinge utvecklar vi attraktiva livsmiljöer
  - Hållbar samhällsplanering
  - Hög livskvalitet
2. I Blekinge utvecklar vi ett expansivt näringsliv med god kompetensförsörjning.
  - God kompetensförsörjning
  - Växande näringsliv

Den regionala utvecklingsstrategin är vägledande för arbetet med hållbar regional utveckling i länet och därmed en utgångspunkt för kopplingen mellan regional och kommunal planering.

Förutom den regionala utvecklingsstrategin har följande regionala styrdokument bedömts ha hög påverkan på Sölvesborgs kommuns fysiska planering:

- Strukturbild Blekinge
- Regional utvecklingsstrategi – Det öppna Skåne 2030
- Regionplan Skåne (granskningshandling hösten 2021)
- Bostadsmarknadsanalys Blekinge län
- Plattform för arbetet med grön infrastruktur i Blekinge län
- Regional vattenförsörjningsplan för Blekinge län
- Regional handlingsplan för klimatanpassning
- Blekinges skogsstrategi?
- Blekinges mat- och livsmedelsstrategi 2018-2025?
- Trafikförsörjningsprogram 2020-2023
- Länstransportplan för Blekinge 2018-2029

2.6.3 Kommunal nivå

Flera parallella processer med olika dokument och analyser har också inletts i kommunen i samband med översiktsplanarbetet. Exempel på detta är kulturmiljöprogram och arkitekturstrategi som är under framtagande. Även en förtätningsutredning har påbörjats.

I och med att denna översiktsplan antas av kommunfullmäktige kommer "Översiktsplan Sölvesborgs kommun 2020" att upphöra att gälla. Det tematiska tillägget Blekinge havsplan kommer att utgöra ett tillägg även till denna översiktsplan.

Nedan redovisas relevanta planer och program som utgjort underlag vid framtagandet av översiktsplanen:

- Omvärldsanalys 2022
- Skyddsåtgärder för låglänt bebyggelse 2021
- Besöksnäringstrategi, 2020
- Bostadsförsörjningsprogram (för antagande 2022)
- Grönplan Sölvesborg 2019
- Dagvattenstrategi 2020
- Vägledning ekosystemtjänster 2020
- Klimatanpassningsplan 2017
- Lokala miljömål/Agenda 2030
- Havsplan 2019
- Vattenförsörjningsplan 2020
- Utbyggnadsplan för vatten och avlopp 2019
- Bredbandsstrategi 2021

2.7 Regional och mellankommunal planering

Karta 1 i kartbilagan.

2.7.1 Regional samverkan

Många planeringsfrågor sträcker sig över administrativa gränser och kan innebära ett behov av samordning. Sölvesborgs kommun gränsar till tre kommuner: Bromölla, Olofström och Karlshamn och ligger på gränsen mellan två län och regioner, Blekinge och Skåne. Utöver grannkommunerna har Kristianstads och Karlskronas kommuner viktiga regionala målpunkter för Sölvesborg, kring vilka samverkan behövs.

De kustnära städerna Sölvesborg, Karlshamn, Ronneby och Karlskrona ligger som ett pärlband längs kusten. Väg E22 och järnvägsförbindelsen genom Blekinge kustbana bildar viktiga regionala kommunikationsstråk i öst-västlig riktning. Regionens styrka består i dess mångfald med små och

mellanstora städer som kan nå inom ett begränsat geografiskt område. Arbetspendlingen pågår samtidigt i flera olika riktningar. Det är viktigt att regionen har tillgång till den arbetskraft som näringslivet efterfrågar.

Sölvesborgs kommun har visionen om att vara en naturlig del av båda regionerna vilket innebär att de funktionella sambanden bör vara styrande snarare än de administrativa gränserna.

Viljeinriktning

- Fortsätta samverka och samarbeta med alla grannkommuner, övriga kommuner inom regionen samt Region Blekinge och Blekingetrafiken.
- Samverkan med Trafikverket ska vara kontinuerligt och formaliserat.
- Kommunens översiktsplan ska ligga till grund för regionalt utvecklingsarbete.
- Kommunen är aktiv vid revideringar av region Blekinges regionala utvecklingsstrategi och andra utvecklingsplaner kopplat till den fysiska planeringen.

2.7.2 Mellankommunala intressen

Nedanstående aspekter ser Sölvesborg som de viktigaste mellankommunala intressena.

Kommunikationer (vägar, järnvägar, farleder, flygtrafik, kollektivtrafik, cykelleder och digital infrastruktur) – att kunna transportera personer, varor och gods är avgörande för såväl en funktionell arbetsmarknad som ett attraktivt boende. Ett gott samarbete krävs över kommungränser och med regionerna för en väl fungerande infrastruktur och kollektivtrafikförsörjning. Behov finns att stärka regionens kontaktmöjligheter med bland annat Öresundsregionen. Att bygga upp ett regionalt resesystem som ger goda möjligheter för alla att arbetspendla och att resa för att nå service inom ett större område än kommunen är också en viktig fråga. Blekinge Kustbana och Sydostlänken är gemensamma intressen för Blekinges kommuner både för kontakter med Öresundsregionen, kopplingen till södra stambanan och för arbetspendling inom regionen.

Vattenfrågor – dricksvattenförsörjning, avrinningsområden, grund-, yt- och kustvatten, vattenkvalitet är viktiga resurser för samhällsplaneringen men även för fiske och rekreation. Vattenfrågorna berör flera olika kommuner och en samordning och samarbete över gränserna krävs. Kommunen har tecknat avtal med Bromölla kommun för att säkerställa dricksvattenförsörjningen. Kommunen delar även Sissebäck och flera avrinningsområden med Bromölla. Västra och Östra Orlundssjön rinner från sjön Orlunden i Olofströms kommun och passerar genom Karlshamns

kommun innan de når Sölvesborg. Även flera avrinningsområden berör både Olofström och Karlshamns kommuner. Längs med kustzonen finns många motstående intressen, vilka är gemensamma för grannkommunerna. Kustkommunerna i länet har arbetat fram en havsplan som antogs 2019 och fungerar som ett tillägg till översiktsplanen. Gemensamma kustfrågor bör även diskuteras med Bromölla kommun.

Kommunalförbund och gemensamma bolag – avfallshantering, miljöförvaltning och räddningstjänst.

Vindbruk – land- och havsbaserade vindkraftverk kan bli en mellankommunal fråga då de har visuell påverkan på ett stort omland. Större anläggningar tar även stora ytor i anspråk. Det kan finnas behov av gemensamma studier och utredningar för vissa områden.

Naturvärden och ekosystemtjänster – många välbesökta naturområden och grön infrastruktur sträcker sig över kommungränserna. Det innebär att de tjänster som naturen erbjuder kräver samarbete mellan de kommuner som berörs

Turism – kusten och Ryssberget, vandrings- och cykelleder utgör attraktiva turistmål. Dessa sträcker sig ofta genom flera kommuner och kräver samarbete för underhåll och utveckling.

Handel, arbetsmarknad och näringsliv – detta är aspekter som påverkar utanför kommunernas gränser. Tillsammans kan vi skapa en regionförstoring där de administrativa gränserna suddas ut. Enkelhet i resandet mellan kommuner och regioner skapar ett större upptagningsområde för arbetskraften.

2.7.3 Samverkansområden utifrån geografiskt område

Bromölla kommun

Väg E22, Blekinge Kustbana, VA-försörjning, Vindkraft, Handelsetableringar, Cykelvägar, Kollektivtrafik, Kust, Turism och utvecklingsfrågor kring Valje.

Olofströms kommun

Riksväg 15, Sydostlänken, Kollektivtrafik, Avfallshantering, Vattenförekomster, Räddningstjänst, Miljöförbund.

Karlshamns kommun

Väg E22, Blekinge kustbana, Sydostleden, Kollektivtrafik, Farleder, Kust- och havsplanering, Avfallshantering, Räddningstjänst, Miljöförbund, Handelsetableringar, Vindkraft, Hamn, Turism och utvecklingsfrågor kring Björkenäs och Pukavik.

Övriga Blekinge

Regional utveckling, väg E22, Riksväg 15, Blekinge kustbana, Sydostlänken, Ronneby flygplats, Kollektivtrafik, Cykelvägar, Blekinge Tekniska Högskola,

Besöksnäring/turism, Arbetsmarknad, Blekingeleden, Biosfärsområde, Kust- och havsplanering.

Kristianstad och Skåne

Väg E22, Kollektivtrafik, Högskolor och universitet, Arbetsmarknad, Handelsområden, Cykelvägar.

Södra Sverige

Malmö, Kristianstad, Växjö och Karlskrona är regionala kärnor med betydelse för utvecklingen i kommunen. Här finns arbetsplatser, utbildningsmöjligheter och nöje inom pendlingsavstånd.

Internationellt samband

Kopplingar till Köpenhamn, Polen och Baltikum.

3 Mark- och vattenanvändning

Här redovisas kommunens övergripande utvecklingsinriktning, tematiska planeringsstrategier med ställningstaganden och beskrivningar utifrån geografisk indelning.

3.1 Utvecklingsinriktning

Karta 2 i kartbilagan.

Utvecklingsinriktningen visar en generell målbild för kommunens långsiktiga utveckling av de övergripande strukturerna för bebyggelse, kommunikation samt natur och friluftsliv. Sambanden är redovisade schematiskt för att visa på övergripande riktningar och inte exakt utbredning. Ställningstaganden till varje del redogör för hur dessa strukturer ska utvecklas. Arbetet med utvecklingsinriktningen är en process och kartan kan förändras i takt med planarbetet.

Den övergripande strategin i utvecklingsinriktningen är att skapa förutsättningar för en kvalitativ tillväxt med utgångspunkt i befintliga värden.

3.1.1 Bebyggelse

I Sölvesborgs kommun finns attraktiva boendemiljöer med stor variation och ett gott företagsklimat med framåtanda.

- Bostads- och verksamhetsmöjligheter erbjuds i hela kommunen men den huvudsakliga bebyggelseutvecklingen är kopplad till centralorten och serviceorterna.
- Genom god tillgång på bostäder i olika upplåtelseformer i hela kommunen ges förutsättningar för ett gott boende genom livets alla skeden.
- Vid byggnation ska hänsyn tas till områdets potential och förutsättningar. Befintliga värden ska värnas och utvecklas och nya värden ska skapas.
- Sölvesborg fortsätter vara den givna centralorten i vilken fullskalig service, handel och kommunikationer finns.
- Mjällby utvecklas i sin funktion som central serviceort på Listerlandet genom utveckling och utbyggnad av bostäder, företagsområde samt offentlig och kommersiell service.

- Hällevik och Hörvik utgör serviceorter som ska utvecklas vad gäller bostadstyper, service, turism och gemensamma ytor. Den genuina kulturmiljön och orternas karaktäristik ska bevaras och förstärkas.
- Norje ges möjlighet att utvecklas till serviceort genom handels- och verksamhetsområden, vilket gynnar hela den norra kommundelen. Befintligt bostadsbestånd kompletteras för att skapa ett varierat utbud av bostadsformer.
- I anslutning till korsningspunkten mellan väg E22 och RV 15 är förutsättningarna goda för att skapa en nod för verksamheter och service. Samarbete krävs med angränsande kommuner.

3.1.2 Natur och friluftsliv

Naturen är en viktig del av Sölvesborgs kommuns varumärke.

- Kommunens unika och värdefulla naturmiljöer ska bevaras och utvecklas så att de även i framtiden kan bidra till kommunens attraktivitet.
- Det ska finnas god tillgång och närhet till grönområden i alla boendemiljöer.
- Värdekärnor, gröna stråk och grön infrastruktur ska bevaras, stärkas och utvecklas för ekosystemtjänster, friluftsliv och rekreation.
- Tillgängligheten till havet och kustområdets natur- och rekreationsvärden ska värnas och utvecklas längs med hela kommunens kustzon.
- Naturen ska marknadsföras och besöksanläggningar ska skapas på lämpliga platser för ökad turism och besöksverksamhet.
- Ytor som behöver utvecklas för ekosystemtjänster ska identifieras.

3.1.3 Kommunikationer

Sölvesborgs kommun har ett bra strategiskt läge med närhet till stora kommunikationsstråk och pendlingsavstånd till större regioncentra.

- Väg E 22, Riksväg 15, Blekinge kustbana och den planerade Sydostlänken är viktiga regionala förbindelser för kollektivtrafik, godstransporter och övrig persontrafik. Väg 123 är en viktig förbindelseänk för att försörja och tillgängliggöra Listerlandet. Dessa kommunikationsstråk ska prioriteras.
- Invånarna i Sölvesborgs kommun ska uppmuntras att välja andra sätt att resa än med bilen.
- Cykelvägnätet ska byggas ut i hela kommunen.
- För att skapa attraktiva boendemiljöer i våra tätorter och på landsbygden, med god tillgång till arbetsmarknaden krävs

fungerande och effektiva kommunikationer såväl inom som till angränsande kommuner.

- Kollektivtrafiken ska vara effektiv, smidig och pålitlig.
- Resecentrum i Sölvesborg är en viktig nod för kollektivtrafiken och ska utvecklas för ett smidigare resande.
- En utbyggnad av Sydostlänken ska prioriteras.
- Standarden på väg 123 ska förbättras från Mjällby och österut. Detta krävs för att förbättra trafiksäkerheten och för att fortsätta utveckla serviceorterna på Listerlandet samt för att öka tillgängligheten till Nordersunds hamn.
- I Nordersunds hamn ska fiskerieringen ges möjlighet att utvecklas tillsammans med andra verksamheter kopplade till havet.

3.2 Planeringsstrategier

Sölvesborgs kommun vill satsa på en kvalitativ tillväxt som ger möjlighet till fler bostäder och företag samtidigt som befintliga värden och kvaliteter värnas och utvecklas. Kommunen har ett strategiskt läge nära naturen och havet och med större arbetsmarknader och universitet inom pendlingsavstånd. Detta skapar goda förutsättningar för en innehållsrik och hållbar boendemiljö.

3.2.1 Grönstruktur, naturvärden och friluftsliv

Karta 3 i kartbilagan.

Var man än befinner sig i Sölvesborgs kommun så är naturen aldrig långt borta. Kommunens unika landskap och varierade naturförutsättningar ger Sölvesborg möjlighet att skapa och bevara attraktiva boende- och rekreationsmiljöer och utgör en god grund i arbetet för att nå ett hållbart samhälle.

Naturen är ett ovärderligt arv som vi har att förvalta för kommande generationer. För att kunna förvalta naturområden för framtiden krävs dels att de får det skydd som behövs för att bevara känsliga biotoper och inrymma levnadsmiljöer för växt- och djurlivet, men också att de med varsamhet kan utvecklas och förädlas för att skapa en bredd av olika naturtyper.

Kommunen har i den fysiska planeringen en viktig roll när det gäller att ta hänsyn till naturvärden, värna det öppna landskapet, bevara värdefulla naturområden, grönstråk, våtmarker, småvatten och kustområden. Inom kommunen finns det många områden som berörs av olika typer av naturskydd. Exempelvis finns ett kommunalt bildat och skött naturreservat, Brötalyckorna. Hanö och Listershuvud, med vattenområdet däremellan, har föreslagits bilda Blekinges första nationalpark.

Grön infrastruktur

Det är av stor vikt att försöka skapa en sammanhållen grönstruktur för flora, fauna. Ett sammanhängande nät av vandringsleder och cykelstråk gör det även möjligt för invånare och besökare i Sölvesborgs kommun att nå olika gröna utflyktsmål.

Sölvesborg kommuns omges till 2/3 av vatten, endast i norr och nordväst har kommunen kontakt med kringliggande landområde. Detta leder till att grönstrukturen är känsligare och löper större risk att isoleras med utarmning av flora och fauna som konsekvens.

Naturområden fyller både ekologiska, sociala och kulturella funktioner. Parker, stränder och grönområden utgör viktiga delar av det offentliga rummet där många tillbringar en stor del av sin fritid. Attraktiva grönområden fungerar som mötesplatser där människor i olika åldrar och med olika bakgrund träffas. En variation av naturtyper och grönområden ger också förutsättningar för fler olika sorter av djur och växter och bidrar därmed till den biologiska mångfalden. Grönstrukturen, genom stråk och länkar till stora gröna ostörda områden, har stor betydelse för folkhälsan såväl genom att bidra till en mer aktiv fritid som att ge möjlighet till rekreation med återhämtning och avkoppling.

I kommunens nordöstra del ligger en vattenmiljö, Mörrumsån - Pukaviksbukten, som skyddas av Ramsarkonventionen- en global naturvårdskonvention med syfte att bevara våtmarker och vattenmiljöer och de specifika biologiska värden som finns i grunda vegetationsrika områden. Området skyddas idag genom Natura 2000.

Ställningstagande

- Grönstrukturplanen för Sölvesborgs tätort ska vara vägledande för utvecklingen av de gröna områdena i Sölvesborg.
- Den kommunala friluftsplänen ska revideras och kompletteras med åtgärdsprogram.
- Skyddet av värdefulla naturområden ska förbättras.
- Genom skötselinsatser kan olika naturtyper utvecklas och nyttjas för friluftslivet.
- Olika naturområden ska länkas samman genom gröna korridorer, vandringsleder, promenadstråk och gång- och cykelvägar för att stärka friluftslivet.
- De gröna sambanden ska stärkas vid bebyggelseutveckling.
- Öppna kulturlandskap och gröna stråk ska bevaras.

Tillgång till tätortsnära rekreationsområden

Tillgången till grön-, rekreations- och strövområden i anslutning till kommunens tätorter är generellt god. Avståndet mellan bostad och grönyta är avgörande för användandet. Viktigast för vardagsupplevelsen är i regel de grönområden som ligger inom en radie på ca 100-500 meter från bostaden. För barn mellan 5-12 år gäller 100-200 meter. Faktorer som avgör hur många och vilka användargrupper som utnyttjar grönområdena är bland annat områdets attraktivitet och kvalitet, avståndet, närbarhet och tillgänglighet och barriärer.

Ställningstagande

- Skapa goda förutsättningar för närrekreation med stor biologisk mångfald, upplevelser, naturpedagogik och god tillgänglighet.
- Kommunens grönområden ska upplevas som säkra och trygga.
- Alla tätorter ska ha tillgång till tätortsnära natur- eller grönområden och områden för lek och idrott.

Ekosystemtjänster

Begreppet ekosystemtjänster används för att visa den nytta människor får från naturen. Som när växter renar luft och skapar bättre mikroklimat, bin pollinerar grödor, bakterier och maskar gör jorden bördig eller att vår hälsa ökar i naturen. Dessa tjänster kommer att bli allt mer värdefulla i det förändrade klimat vi går mot med bland annat ökad nederbörd, fler extrema skyfall och värmeböljor. I samhällsplaneringen ska man därför beakta hur dessa tjänster kan gynnas eller bibehållas vid exploatering av mark och hur våra grönytor kan bli mer mångfunktionella.

Ställningstagande

- De gröna områdena, såväl inom tätorterna som mellan bebyggelseområdena, ska utvecklas och förädlas.
- Befintliga grönområden i tätorterna ska göras mer mångfunktionella så att fler ekosystemtjänster inryms.
- Grönområdenas betydelse för klimatanpassning ska beaktas och utvecklas, till exempel dagvattenhantering och skugga.
- Eventuella kompensationsåtgärder vid exploatering ska användas för att förädla och utveckla befintliga värden samt skapa nya.

Kompensationsåtgärder

Exploatering ska styras till platser där natur- och rekreationsvärden och ekosystemtjänster inte påverkas negativt. Om exploateringen ändå ska genomföras på en plats där olika funktioner påverkas ska kompensationsåtgärder bidra till att förlorade värden kompenseras. På så sätt ges fokus på landskapets värden och funktioner tidigt i processen i syfte att uppnå god hushållning med våra naturresurser. Kompensationsåtgärder tillämpas på park-, natur-, skogs- och

jordbruksmark. Detta görs genom fyra steg i en åtgärdstrappa enligt en skadelindringshierarki (steg 3 och 4 innebär kompensation):

- 1 **undvika** intrång genom att välja annan plats
- 2 **minimera** påverkan genom avgränsning och skyddsåtgärder
- 3 **utjämna** genom att återskapa funktioner och värden i närområdet
- 4 **ersätta** genom åtgärder på annan plats eller av annan funktion/värde

Genom medvetenhet, planering och skydd kan det så kallade ”vardagslandskapet” ges en ökad betydelse. Vardagslandskap är områden som inte är skyddade och som har lägre natur- och kulturvärden, men som är viktiga i människors närmiljö.

Ställningstagande

- Vid exploatering av områden ska kompensationsåtgärder ses som en sista utväg när ingen annan mark bedöms lika lämplig eller naturvärden går att spara.

3.2.2 Vattenområden

Karta 4 i kartbilagan.

Havet är en del av Sölvesborgs kommuns identitet och har format såväl landskap som människor. Kust och hav är sammanlänkade och kommunen omgärdas av havsvikar med stort värde för rekreation och med höga natur- och kulturvärden. Besöksnäringen har en stark koppling till havet och aktiviteter på vattnet. Samtidigt kan havet fungera som plats för omställningen till förnyelsebar energi.

Blekinges kustkommuner har tillsammans tagit fram en havsplan

Det finns endast tre mindre sjöar i kommunen; Skinsagylet, Siesjön och Grundsjön, varav det två sistnämnda delas med Bromölla kommun. Genom kommunen rinner ett flertal mindre vattendrag och kanaler.

Strandskyddet är ett viktigt verktyg för allmänhetens tillgång till vattenmiljöer och för att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet. Strandskydd gäller vid alla kuster, sjöar och vattendrag, där det inte är upphävt, och sträcker sig 100-300 m från strandkanten, både på land och i vattenområdet.

Inom EU har vi gemensamma mål, miljökvalitetsnormer, för vattenkvalitet. Målet är att allt vatten ska ha en god kvalitet. Sölvesborgs kommun ska arbeta för att alla vattenförekomster får en minskad påverkan.

Sölvesborgs kommun har tillsammans med Blekinges övriga kustkommuner tagit fram en gemensam plan för Blekinges havsområde. Havsplanen omfattar Blekinge kustkommuners utsjövatten, 300 m från land och öar, ut till och med territorialhavet.

Dricksvattenförsörjning och dagvattenhantering tas upp under rubriken ”Teknisk försörjning”.

Vattenskyddsområden redovisas under rubriken ”Värden och hänsyn”.

Ställningstagande

- Kust och vattendrag värnas och bibehålls för att skapa förutsättningar för biologisk mångfald och ekosystemtjänster.
- Kommunen ska utveckla allmänhetens tillgång till kustlinjen.
- Kommunen ska verka för att utsläpp av näringsämnen och andra föroreningar till vatten minskas samt att fysisk påverkan ska åtgärdas för att beslutade miljö kvalitetsnormer ska uppnås.
- Restaurering av våtmarker, skapande av fördröjningsdammar, kanaler och bassänger i anslutning till kommunens viktigare vattendrag för rening och magasinering ska uppmuntras.

3.2.3 Kulturmiljöer

Kulturhistoriska värden finns inte bara i det bebyggda utan även landskapet har fått sin karaktär av mänsklig påverkan under lång tid. Varje nytt byggprojekt och varje ny anläggning påverkar kulturmiljön, som därför står i ständig förändring.

Alla kulturmiljöer kan inte betraktas som lika värdefulla. Med förändrad livsstil och nya sätt att värdera vår historia, kan uppmärksamhet riktas mot miljöer som tidigare inte noterats. Runt värdena i en miljö måste det därför vara öppet att föra en diskussion om utgångspunkterna för värderingen.

I kommunens utveckling ska vi ta vara på kulturmiljöerna. Genom att låta flera tidslager existera sida vid sida blir Sölvesborgs kommuns utveckling tydlig. Det ger identitet, minnen, samhörighet och hemkänsla.

Kommunen har flera fornlämningar och byggnadsminnen av stort kulturhistoriskt värde. Sölvesborgs innerstad och slott är även utpekade som riksintresse för kulturmiljövården.

Utvecklingen av bebyggelsemiljöerna inom områden med höga kulturvärden kan innebära begränsningar vad avser större exploateringar och utformning av byggnader. Sådana begränsningar måste accepteras vid utveckling av attraktiva kulturmiljöer. Konflikter kan gälla bland annat ny eller förändrad bebyggelse, ny vägdragning, vindkraftsetablering, ny täktverksamhet, ändrad jordbruksdrift med mera.

Nya hus ska kunna byggas som komplettering till befintlig bebyggelse inom områden med kulturmiljövården.

Ett kulturmiljöprogram är under framtagande. I detta pekas kommunens mest värdefulla kulturmiljöområden ut. Genom kunskap och medvetenhet kan viktiga karaktärsdrag behållas, som gör Sölvesborg både specifikt och visar på bygdens större sammanhang. Du kan läsa mer om kommunens kulturmiljöområden och riksintresse för kulturmiljövård under ”Värden och hänsyn”

Ställningstagande

- Inom och i anslutning till riksintresseområde för kulturmiljövård ska mycket höga krav ställas på hänsyn och anpassning till miljön och byggnadstradition såväl vid ny-, till- och ombyggnad som vid underhåll.
- Inom område med högt kulturmiljövärde ska extra stor hänsyn tas vid planering och utformning av ny bebyggelse.
- De kulturhistoriska värdena och andra kvaliteter i den fysiska miljön som ger staden, orterna och bygderna deras identitet och karaktär ska värnas, vårdas, framhävs och byggs vidare på.
- Obrutna stråk och sammanhang i kulturmiljön som kan upplevas och förstås av framtida generationer ska bevaras.
- Kommunen ska uppmärksamma fastighetsägare på kulturhistoriska värden som bör bevaras för att öka förståelse, delaktighet och ansvarstagande av den egna kulturmiljön.

3.2.4 Den byggda miljön och bostadsförsörjning

Karta 5 i kartbilagan.

Det nationella målet för samhällsplanering, bostadsmarknad och byggande är att alla människor ska ha en bra miljö att leva i. Planeringen ska främja långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi samt underlätta bostadsbyggande och ekonomisk utveckling.

Bostäder åt alla

Sölvesborgs befolkning blir allt äldre och en förändrad befolkningssammansättning medför att service och bostäder måste möta nya behov, krav och förväntningar. I Sölvesborgs kommun ska det både finnas attraktiva och flexibla bostäder som motsvarar efterfrågan och goda förutsättningar för företagare och verksamhetsetableringar. En socialt och ekonomiskt hållbar utveckling stöds av en funktionsblandad bebyggelse med utrymme för olika bostadstyper, upplåtelseformer, arbetsplatser, service och handel med mera. Alla i kommunen såväl unga, studenter och nyinflyttade som äldre, ska få tillgång till bra bostäder.

Kommunen har våren 2022 en planberedskap på ca 540 enbostadshus/villor, 100 radhus och 640 lägenheter utspridda i kommunens tätorter.

Ställningstagande

- Bebyggelse ska ligga på mark som är säker i såväl dagens som framtidens klimat.
- Huvuddelen av bostadsutbyggnaden ska ske i och i anslutning till centralorten och serviceorterna. Utbyggnad ska ske i takt med befolkningsutvecklingen.

- Nya hus och bebyggelsegrupper på landsbygden ska i första hand göras som kompletteringar till befintliga byar och tätorter.
- De centrala delarna av Sölvesborg och serviceorterna ska vara funktionsblandade. Här finns varierat boende för livets alla skeden, vardagsservice, arbetsplatser, mötesplatser och möjligheter till rekreation och lek utomhus.
- Kommunens projekt ska vara förebilder för en god samhällsbyggnad och gestaltning.
- Det ska finnas tillgång till grönområde av hög kvalitet i närheten av bostadsområden.
- Kommunen ska arbeta med strategiska markförvärv och god planberedskap för större möjlighet att utvecklas i önskad riktning.
- Unga barnfamiljer ska kunna hitta boende i attraktivt läge till ett rimligt pris.
- För att främja social hållbarhet och motverka boendesegregation ska det finnas ett varierat utbud av bostäder och upplåtelseformer i alla kommunens tätorter.
- Alternativa boendeformer för äldre i form av trygghetsboende eller särskilda seniorlägenheter ska kunna erbjudas i hela kommunen och befintligt bostadsbestånd ska ses över ur ett tillgänglighetsperspektiv.

Det offentliga rummet

Torg, gaturum, parker och andra offentliga mötesplatser ska utformas för en varierad och tilltalande livsmiljö som ger alla invånare möjlighet att träffas, delta i det gemensamma livet och utveckla en gemenskap. Trygghet skapas då det offentliga rummet befolkas större delen av dygnet.

För att stadskärnan ska attrahera besökare krävs ett varierat utbud av butiker, restauranger, caféer och grönska.

Bra uppehållsplatser längs gångstråk och entréer direkt mot gatan, för både bostäder och verksamheter, ökar möjligheten till möten mellan människor.

Ställningstagande

- Vid byggnation ska attraktiva offentliga miljöer och naturliga mötesplatser skapas för alla åldrar genom lokalisering av olika funktioner/verksamheter till platser där människor vistas och rör sig.
- Offentliga miljöer och utemiljöer ska ha en omsorgsfull utformning och god tillgänglighet för personer med variation i funktionsförmåga.

Arkitektur och gestaltning

En mångfald av människor, bostadstyper och arkitektur skapar en variationsrikedom i livsmiljön som gör den mer attraktiv och intressant. Arkitektur som är genomtänkt och väl utförd skapar stora värden på kort och lång sikt för de som bygger, bor och verkar på platsen samt för samhället i stort.

Ställningstagande

- Ny bebyggelse ska ha en genomarbetad, samtida arkitektur som bidrar till bebyggelsemiljöer av hög kvalitet. Speciellt angeläget är detta i öppna landskap samt intill bebyggelse och större kommunikationsstråk.
- Ny bebyggelse ska ha en lämplig skala som passar in i landskapet och ska både stärka och förnya befintliga värden så att gammalt och nytt bildar en helhet.
- Kommunens projekt ska vara förebilder för en god samhällsbyggnad och gestaltning.

Förtätning

Genom förtätning på höjden eller att omvandla verksamhetsområden i attraktiva lägen till bostäder eller mångfunktionell bebyggelse kan förtätning ske utan påverkan på grönområden och naturvärden. Viktiga aspekter att ta hänsyn till vid förtätning är bland annat värdet av marken som ianspråk tas, ekosystemtjänster, trafikföring, buller, markföroreningar, kulturmiljöer och teknisk infrastruktur.

Förtätning kan ge närhet mellan olika funktioner, beroende på innehållet i den tillkommande bebyggelsen. Närhet inbjuder till att gå och cykla och gör därigenom samhället mer tillgängligt och miljövänligt.

Ställningstagande

- Ur hållbarhetssynpunkt är en grundläggande strategi i översiktsplanen att där det är möjligt utveckla kvalitativa bostadsområden och att bygga ut med stråk med väl utvecklad kollektivtrafik och cykelvägar.
- Förtätning ska främst ske på ytor som tidigare haft en annan användning, exempelvis industrimark. Grönytor i tätorterna ska endast i undantagsfall ianspråk tas för bebyggelse.

Fritidshusbebyggelse

De senaste åren har det skett en utveckling med ökande andel permanentboende i tidigare fritidshus. Detta har främst skett i områden som har tillgång till kommunalt vatten och avlopp. Avvägningar kring varje områdes framtida utveckling bör inkludera frågeställningar om möjligheter till kollektivtrafikförsörjning, gång- och cykelvägnät, trygga och säkra skolvägar, risk för störningar av buller, risker med miljöfarliga transporter etc.

Ställningstagande

- En förutsättning för mer permanent boende är att vatten och avloppssystem ger god sanitär standard och minimerad miljöpåverkan.

3.2.5 Infrastruktur och kommunikationer

Karta 6 i kartbilagan.

Trafikplaneringens mål är ett tillgängligt och effektivt trafiksystem, med goda förutsättningar för hållbara transporter och persontrafik. I planeringen behöver förutsättningar skapas som underlättar val av alternativa drivmedel och andra sätt att förflytta sig än med bil.

I Sölvesborg finns möjlighet att göra resor och transporter mer hållbara genom att fler går, cyklar eller använder kollektivtrafik. Genom att planera kommunen så att fler har nära till arbete och service kan behovet av transporter minska. För ökad tillgänglighet ska hela-resan-perspektivet belysas, som utgår från synsättet att hela resan, från bostad till arbete, ska vara tillgänglig för personer med funktionsnedsättning. En förutsättning är att cykelstråk, regionalt viktiga infrastruktursatsningar och åtgärder för bättre framkomlighet förverkligas.

Sydostlänken är en föreslagen ny järnvägskoppling mellan Älmhult och Karlshamn som har stor betydelse för kommunen och som därför prioriteras. Blekinge Kustbana är av stor betydelse för persontransporter.

Det är fler som pendlar från Sölvesborgs kommun till sitt arbete än vad det är som pendlar från annan kommun till arbete i Sölvesborg. Detta tyder på att Sölvesborg är en bra och attraktiv bostadskommun. Det strategiska läget gör också att man når ett flertal andra kommuner inom 45 minuter med allmänna kommunikationsmedel, med utgångspunkt från centralorten.

Järnvägsstationen är välplacerad och är en anläggning av riksintresse för kommunikationer. Det är även angeläget att slå vakt om en bra busstrafik. Att koncentrera busstrafiken till stråk där människor bor och reser, har gett resultat. En väl utbyggd kollektivtrafik är även av vikt för att konkurrera på en fri skolmarknad.

Ett väl utbyggt cykelvägnät är viktigt för pendlingsresor men även för turismcyklingen. Att prioritera en utbyggnad av trygga cykelvägar och säkra cykelparkeringar skulle gynna såväl invånare som besökare.

Farleder till havs är av riksintresse och Sölvesborg har goda förutsättningar för ökade båttransporter främst via Nogersunds hamn och Ytterhamnen i Sölvesborg. Ytterhamnen i Sölvesborg är av riksintresse liksom järnvägsanslutningen dit. Nogersunds hamn är av stor betydelse för yrkesfisket med potential att stötta näringen och utvecklas för andra verksamheter och färjetrafik.

Kastrup, Sturup, Ronneby och Kristianstads flygplatser är av regionalt intresse. Flygplatsernas möjlighet att utvecklas samt möjligheten till snabba anslutande kommunikationer är därför en fråga som berör även Sölvesborgs kommun.

Ställningstagande

- Kommunen ska fortsätta utveckla ett väl utbyggt gång- och cykelvägnät samt trygga och säkra skolvägar.
- Kommunen ska verka för god tillgänglighet till kollektivtrafik genom snabba och tillförlitliga tåg- och bussförbindelser både inom och mellan regioner.
- Kollektivtrafiken ska samspela med bebyggelseutvecklingen och inriktas på att vara konkurrenskraftig såväl för arbetsresor och resor till utbildning som för annat.
- Kommunen ska arbeta för hållbara transporter.
- Kommunen ska bidra till att förbättra trafiknätet och bytespunkter vad gäller framkomlighet och tillgänglighet.
- Transportsystemet och trafikmiljöerna ska utformas så att så få som möjligt ska komma till skada.
- Farlederna ska vara fria och skyddas från verksamheter som försvårar sjöfartens användning av farlederna.
- Kommunen ska i samverkan med hamnföreningarna verka för att uppnå god standard vid hamnarna både för kommersiellt fiske och för fritidsbåtar.

3.2.6 Teknisk försörjning

Karta 7 i kartbilagan.

Teknisk försörjning handlar om hur kommunen tillgodoser behovet av energi, vatten, avlopp, avfallshantering, telefoni och elektronisk kommunikation. Det övergripande målet för den tekniska försörjningen är att den ska vara både effektiv, robust och tillgänglig för alla kommuninvånare. Vår användning av naturens resurser avgör både dagens och kommande generationers möjligheter till ett gott liv.

Vatten och spillvatten

Vatten är vår viktigaste naturresurs och vårt viktigaste livsmedel. I Sverige har vi i allmänhet god tillgång på rent vatten men kommande klimatförändringar kan komma att hota tillgången. Framförallt finns det risk för att dricksvattnet lokalt förorenas för längre eller kortare perioder.

Tillgången till högklassigt dricksvatten är av stor vikt för kommunens utvecklingsmöjligheter. Kommunens vattenförsörjning är idag baserad på uttag av grundvatten och färskvattentillgången är begränsad.

De största hoten mot vattenförsörjningen är överuttag, övergödning, saltvatteninträngning, felaktig användning av bekämpningsmedel samt olika typer av utsläpp från trafiken inom vattenskyddsområden. Det finns behov av att skydda kommunens vattentäkter och arbete med att inrätta vattenskyddsområde med restriktioner i olika zonindelningar pågår.

Vattentillgången i kommunen är intecknad genom kommunala och kommersiella vattendomar. För att säkerställa dricksvattenförsörjningen har avtal tecknats med Bromölla kommun och utbyggnaden kommer att ske etappvis. Detta gör att kommunen kan fortsätta växa, klara tillfälliga toppar bättre och täcka upp behovet om grundvattnet försämras.

Reningsverk kan ha en påtaglig påverkan på omgivningen främst genom lukt och omges därför av skyddsavstånd. Reningsverket i Nogersund möjliggör på sikt nedläggning av några av de befintliga reningsverken, bland annat Djupekås, Hanö och Kylinge.

Sölvesborgs kommun har tecknat avtal med Bromölla om att rena spillvatten från Edenryd och Valje.

Ställningstagande

- Alla ska ha dricksvatten av god kvalitet.
- Kommunen ska fortsätta utbyggnaden av ledningsnätet för allmänt vatten.
- Kommunen ska arbeta för att skydda alla kommunala vattentäkter genom vattenskyddsområden med tillhörande föreskrifter.
- Vattentäkter som ligger i närheten eller korsas av väg med farligt godstransport eller järnväg ska skyddas genom särskilda åtgärder.
- Kommunen ska analysera möjligheten till besparing och återanvändning av vatten genom magasinering och markavvattning samt uppföljning av vattendomar.
- Kommunen ska fortsätta bygga ut avloppsnätet för att skydda föroreningskänsliga och lokala övergödningkänsliga områden.

Dagvattenhantering

Dagvatten är vatten i form av regn och snö samt framträngande grundvatten som lägger sig på markytan inom bebyggda områden.

Dagens dagvattennät är inte dimensionerat för framtida flöden. Lokal omhändertagande av dagvatten sker i hela kommunen och måste utvecklas. Dagvattendammar, öppna dagvattenlösningar och översvämningssytor i parker och grönområden kan minska andelen dagvatten och fördröja det i systemet.

Krav i miljölagstiftningen kräver också utveckling av dagvattenhanteringen för att minska negativ påverkan på grundvatten, sjöar, vattendrag och hav.

Forskningen runt återanvändning av yt- och dagvatten går ständigt framåt. Där det är möjligt är kommunen positiv till återbruk av rengjort dagvatten och ser det som en resurs i stället för att skicka ut det i avloppet eller havet.

Ställningstagande

- Kommunen ska ha en långsiktigt hållbar dagvattenhantering.
- Natur- och grönområdenas betydelse för dagvattenhantering ska beaktas vid planläggning och exploatering.
- Dagvattnet ska vid behov fördröjas och renas, i första hand genom öppna anläggningar.
- Förorenat dagvatten ska inte infiltrera biologiskt känsliga områden.
- Åtgärder ska sättas in mot föroreningarnas källor, så långt det är tekniskt, ekonomiskt och juridiskt möjligt.
- Dagvattenhanteringen ska integreras med omgivande gestaltning för att skapa rekreativa och pedagogiska mervärden, samt för att främja ekosystemtjänster.
- Tillfälliga rinnvägar och översvämningssytor ska identifieras och ordnas för att minska översvämningssrisken.

Bredband, elnät, fjärrvärme

Det framtida samhället är mer digitalt och kräver en robust, väl fungerande och välbyggd IT-infrastruktur för att trygga välfärden och samhällsutvecklingen. Det ger även en större tillgänglighet för boende på landsbygden och i mindre orter.

98 % av kommunens ytor täcks av fibernätet och alla som vill ansluta till en fiberanslutning kan göra det. För resterande delar finns en utbyggnadsplan. Kommunens fibernät är öppet och flera leverantörer erbjuder sina tjänster i Sölvesborgs fibernät.

Antalet elfordon kommer att öka och kommunen behöver ha ett elnät som möter behovet. Kapacitet finns inom kommunen för att möta efterfrågan.

Utbyggt fjärrvärmesystem finns i de centrala delarna av Sölvesborg och Mjällby. Sölvesborgs kommun har ambitionen att verka för så stor anslutningsgrad som möjligt till fjärrvärmenätet i dessa områden.

Ställningstagande

- Vid byggnation av master ska särskild hänsyn tas till landskapsbilden i öppna kust- och odlingslandskap. Samnyttjande mellan olika mobiltelefonoperatörer ska eftersträvas för att minimera antalet master.
- Kommunen ska arbeta för en modern digital infrastruktur och förbättrade digitala kommunikationsmöjligheter för att gynna boende och verksamheter.

- Kommunen ska vara ett föredöme i "energihantering" genom att energicertifiera sina fastigheter.
- Vid planering ska behov av infrastruktur och laddplatser beaktas för att möjliggöra användande av fordon med förnybara drivmedel.
- Kommunen ska arbeta för att möjliggöra för fler att ansluta till fjärrvärme genom förtätning i och i anslutning till redan befintliga områden.

Energiproduktion

Elkonsumtionen ökar i snabb takt. Lokal energiproduktion har blivit allt vanligare till följd av en miljöanpassning av landets energiförsörjning. Klimatframställd el genom vind- vatten- och solkraft är den energi som är mest ekonomisk. Sölvesborg är en del av en jordbruksregion med goda möjligheter till framställning av biogasprodukter. Vindförhållandena är goda både till havs och över Listerslätten, där den politiska viljan prioriterar den havsbaserade vindkraften framför den landbaserade. Solinstrålningen i Blekinge är bland den bästa i Sverige och det finns därmed stora möjligheter för solet. Länsstyrelsen har tagit fram studier för potentiell soletproduktion och solkartor för länets samtliga kommuner.

All elproduktion ställer krav på elnätet där möjligheten till anslutning och kapacitet är viktiga aspekter. Etableringen kan påverkas negativt av otillräcklighet i elnätets kapacitet och dimensionering. Det är därför viktigt att på kommunal nivå undersöka eventuella brister och flaskhalsar som kan hindra en hållbar elförsörjning. All produktionsutbyggnad medför också en utbyggnad av infrastrukturen för el. För att kunna dra maximal nytta av alternativ elproduktion krävs även möjlighet till lagring i större utsträckning.

Forskning och utveckling av nya alternativa energikällor går ständigt framåt och kommunen är positiv till att utveckla verksamheten för att underlätta en omställning när möjlighet finns.

Ställningstagande

- Kraftledningar för eldistribution ska utföras som jordkablar.
- Kommunen ska arbeta för och uppmuntra till användning av förnybara energikällor och främja förnyelsebar energiproduktion vid byggande och anläggning.
- Alternativa energikällor med förnybar energi, ska utredas inom skyddsavstånd till annan teknisk anläggning.
- När det blir aktuellt ska utredningar tas fram för att visa hur kommunen kan möjliggöra för och använda alternativa energikällor.
- Vindkraftverk ska i första hand lokaliseras till havs.

- **Kommunen ska sträva efter att själv producera sin egen konsumtion.**

Avfallshantering

Avfallshanteringen är en viktig del av hållbarhetsarbetet och redan idag sker samarbete över kommungränserna för ett effektivt återvinnings- och avfallshanteringssystem. Kommunen har fyrfackssystem för avfallet och hushållsavfallet blir till biogasbränsle, som används i renhållningsfordon och säljs till närliggande biogasstationer. Förändringar kring förpackningsinsamling med ökad närinsamling kommer ge krav på

Ställningstagande

- **Kommunen ska ha en klimatsmart avfallshantering som inte påverkar mark, sjöar, vattendrag eller grundvatten negativt.**

3.2.7 Klimatförändringar

Klimatanpassning är en viktig del vid planeringen för ett hållbart samhälle. I plansammanhang kommer behovet av anpassningar för kommande höjda havsnivåer att krävas liksom ökade skyddsåtgärder mot olika typer av extremväder.

En stor del av kommunen är flack med tillgänglig kust och ett öppet odlingslandskap som till stor del utgörs av före detta havsbotten. Som en effekt av klimatförändringar kommer havsnivån att stiga i framtiden och påverka översvämningsrisken i kommunen, såväl längs kusten som i mer centrala delar. I kommunen ligger en stor del av bebyggelsen lokaliserad till havsnära områden som med en höjd havsnivå riskerar att översvämmas. Ras och skredriskerna samt vindklimatet förväntas inte skilja sig väsentligt åt från förhållanden i dagens klimat.

Till år 2050 beräknas havsnivån ligga på + 36 cm, en höjning med 22 cm, jämfört med dagens nivå år 2022. Utöver detta kommer ytterligare höjningar i samband med olika typer av extremväder. Vid dessa tillfälliga händelser kan havsnivån stiga till +1,74 cm år 2050 och till 2,5 meter 2100.

Olika typer av klimatanpassningsåtgärder

Det finns olika typer av fysiska åtgärder som kan användas för att skydda befintlig bebyggelse mot översvämning. Åtgärderna kan kategoriseras i olika strategier; *reträtt*, *anpassning*, *skydd och attack*.

Reträtt handlar om att bebyggelse eller funktioner flyttar till annan säker mark. *Anpassning* handlar om att göra åtgärder på själva bebyggelsen, t.ex. att höja hus eller att flytta översvämningskänsliga installationer (t.ex. elcentraler) till högre höjd. *Skydd* kan handla om att anlägga murar, vallar och höjda kajkanter eller tillfälliga skydd så som sandsäckar. *Attack* handlar om att bygga ny mark ute i havet som skydd mot den befintliga bebyggelsen.

En medveten gestaltning och utformning av skyddsåtgärder kan både värna, förstärka och utveckla värden och ge fler användningsområden. Framtida kostnader kan minska om man redan nu gör handlings- och åtgärdsplaner med olika tidshorisonter. Bedömningen av rätt tidpunkt för respektive åtgärd behöver ses över kontinuerligt då ny teknik kan leda till nya lösningar i framtiden.

Ställningstagande

- Vid all planering och bygglovsgivning av ny bebyggelse ska hänsyn tas till risker för framtida översvämningar och värmeböljor.
- Kommunen ska formulera ställningstaganden om hur översvämningssproblematiken i riskområden kan minskas genom skyddsåtgärder och när översvämning ska tillåtas.
- Kommunen ska uppmuntra till restaurering av våtmarker, skapande av fördröjningsdammar, kanaler och bassänger i anslutning till de viktigaste vattendragen för rening och magasinering.
- Hotade och riskutsatta strandzoner ska identifieras och lämpliga skyddsåtgärder föreslås. Geografiska områden för möjlig reträtt ska pekas ut.
- En förändrad geografi ska accepteras i lägen där skyddsåtgärder inte är ekonomiskt försvarbara och bebyggelse bör flyttas.
- Vid val av klimatanpassningsåtgärder ska platsens förutsättningar, funktioner och värden vara utgångspunkt. Åtgärder som har störst samhällsnytta ska identifieras och prioriteras. Åtgärder ska göras stegvis och vara påbyggnadsbara så långt möjligt.
- Värmeöar inom kommunen ska kartläggas för att förbättra lokalklimat och förhindra framtida försämringar.
- Geografiska områden där det behövs markytor för fysiska skyddsåtgärder ska pekas ut.
- Detaljplaner med översvämningssproblematik ska ses över.
- Kommunen ska avsätta projektorganisation och budget för hantering av klimatanpassningsåtgärder och utredning av reträttområden.

3.2.8 Näringsliv och handel

Karta 8 i kartbilagan.

Sölvesborgs kommun kännetecknas av en stark småföretagsamhet och ett positivt nyföretagande som visar på framåtanda och ett gott företagsklimat.

Kommuninvånarnas tillgång till arbetstillfällen är en av de viktigaste förutsättningarna för en positiv befolkningsutveckling. För att kommunen ska kunna uppnå detta krävs satsningar på bland annat bättre infrastruktur och kommunikationer, fler attraktiva boendialternativ, höjd utbildningsnivå, mer differentierad arbetsmarknad, attraktiva tätorter och en god kommunal service.

Genom effektiv markanvändning i kommunens verksamhetsområden får fler småföretagare utrymme att etablera sig och växa. Mer flexibla arbetsplatser och fler kontorshotell ger större möjlighet till nätverkande och sociala kontakter. Tillsammans kan även nya digitala lösningar lättare implementeras och en större marknad nås. Samarbetet med gymnasie- och högskolor ska utvecklas för utbildning av arbetskraft riktat mot företagen i kommunen.

Planförslagets huvudstrategi beträffande verksamheter består av en utveckling av befintliga verksamhetsområden runt om i kommunen. Verksamheter i mindre skala ska vara möjligt även på landsbygden och i mindre orter.

I Sölvesborgs kommun är jord- och skogsbruken betydande näringar som beskrivs i kapitlet "Areella näringar". Även turism och besöksnäringen är betydande näringar och beskrivs i kapitlet "Kultur, fritid och turism".

Ställningstagande

- I kommunen skapas de bästa förutsättningarna för fler och nya arbetstillfällen genom god och bred planberedskap, utbyggnad av fiber och goda kommunikationer. Detta ger en flexibilitet för framtida behov som idag är svåra att förutspå.
- Kommunen ska arbeta för att stärka handeln i Sölvesborgs centrum och möjliggöra för kompletterande närhandel i de olika tätorterna.
- I första hand eftersträvas en utbyggnad och förtätning för verksamheter inom befintliga verksamhetsområden. En utökning av företagsmark i anslutning till befintliga verksamhetsområden sker på längre sikt.
- Verksamhetsområden ska ha god tillgänglighet, det vill säga transportsystemet ska utformas och organiseras så att näringslivet ges möjlighet att tillgodose sina transportbehov.
- Arbetsplatser, handel och service ska vara tillgängliga för alla liksom resan dit och hela-resan-perspektivet ska beaktas.

- Kommunen ska där det är möjligt medverka till att näringslivet breddas och utvecklas i centrala lägen i syfte att öka sysselsättningen med fokus på unga vuxna och grupper som står långt från arbetsmarknaden.
- Nya lokaler för verksamheter som handel och företagstjänster ska om möjligt förläggas i bottenvåningarna på bostadshus i stadskärnan och i strategiska lägen i kommunen.
- En strategi ska tas fram som anger framtida behov av företagsmark, inriktningen på de företag som etableras i kommunen och vilka arbetstillfällen som kan väntas.

3.2.9 Areell näring

Karta 9 i kartbilagan.

Areella näringar är ett samlingsbegrepp för näringar som använder biologiska och naturgeografiska resurser på land och i vatten. Hit räknas exempelvis jord- och skogsbruket, djurhållning och fiskerinäringen. Näringarna är av stor nationellt intresse för Sveriges självförsörjning och inte minst för Sölvesborgs kommun där de areella näringarna är en relativt stor verksamhet med många småföretagare som brukar stora arealer. Tack vare de areella näringarna har vi ett öppet jordbruks- och beteslandskap och ett tillgängligt skogslandskap.

Jordbruk

Att skydda värdefull jordbruksmark har stor betydelse för den långsiktiga hushållningen av naturresurser och skydd av ekosystemtjänster på lång sikt. Klimateffekterna i världen gör att den svenska jordbruksmarken blir allt mer värdefull och ett varmare klimat kan gynna Sveriges odlingsförutsättningar.

Jordbruksmark omfattar såväl åkermark som betesmark och slåtteräng.

Listerlandet är ett av de viktigaste jordbruksområdena i Blekinge och ca 40 % av kommunens yta utgörs av jordbruksmark. Djurhållningen i kommunen är till stor del kopplad till jordbruksnäringen. Djurhållning i närheten av våra tätorter ökar successivt, delvis på grund av ett stort hästintresse. Detta innebär i vissa fall hälsorisker och konflikter vid markanvändning.

Jordbruket är enligt Miljöbalken en näring av nationell betydelse. Enligt 3 kap 4§ i Miljöbalken får brukningsvärd jordbruksmark tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk. Vad som anses som brukningsvärd jordbruksmark och väsentligt samhällsintresse är bedömningsfrågor som måste avgöras i varje enskilt fall. Möjligheten att ta annan mark i anspråk ska också bedömas. Domar från mark- och miljööverdomstolen visar att de har en generös syn på vad

som avses med jordbruksmarkens brukningsvärde. Nedan anges aspekter som påverkar jordbruksmarkens brukningsvärde. Inför ett ianspråktagande av jordbruksmark ska även jordbruksmarkens roll för andra värden beaktas, som natur- och kulturmiljöer, ekosystemtjänster och landsbygdsutveckling.

Vad gör jordbruksmarken brukningsvärd?

- Jordbruksmark som brukas är brukningsvärd. Om någon form av stöd betalas ut för marken är den också att anse som brukningsvärd.
- Om marken bedöms vara väl lämpad för jordbruksproduktion är marken brukningsvärd (även om den i dagsläget inte brukas).
- Brukningsvärdet påverkas av markens avkastning, skiftets storlek, arrondering och möjlighet till sambruk med intilliggande jordbruksmark.

Ställningstagande

- Ny bebyggelse ska lokaliseras till befintliga bebyggelsestrukturer för att brukningsvärd jordbruksmark så långt möjligt ska kunna bevaras och användas för jordbruk med tillhörande byggnader och anläggningar.
- Kommunen ska ta fram ett kommunalt planeringsunderlag som värderar jordbruksmarken utifrån bland annat förutsättningar, kvalitet och lokalisering, till stöd för bedömningar och avvägningar.
- Eventuellt ianspråktagande för annan markanvändning ska föregås av en miljökonsekvensbeskrivning och utformas på ett sätt som medför minsta möjliga inverkan på jordbruket.
- Utveckling av besöksnäringen kopplat till landskapet får inte ske på bekostnad av de areella näringarnas möjlighet att bedriva ett rationellt och produktivt jordbruk.

Skogsbruk

Skogsbruket är en viktig resurs av nationell betydelse. Skogsmark som har betydelse för skogsnäringen ska enligt 3 kap 4 § miljöbalken så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra ett rationellt skogsbruk. Skogsbruk kan kombineras med allmänna intressen som rekreation och friluftsliv samtidigt som växt- och djurliv gynnas.

Kommunens egen skog ska ha höga och långsiktigt hållbara värden. Skogarna ingår i kommunens gröna stråk som tillsammans erbjuder besökare och boende många olika ekosystemtjänster.

Framöver kommer det krävas anpassningar av skogsbruket för att klara både längre torkperioder och skyfall samt de skadedjur och sjukdomar som följer med ökade klimatförändringar. Monokulturer är extremt sårbara varför blandbruk är att förespråka. En blandskog erbjuder samtidigt högre upplevelsevärden och innehåller högre biologisk mångfald.

I skogen stöter man ibland på lämningar efter tidigare mänsklig verksamhet. Det kan vara torpargrunder, rester från kolmilning eller odlingsrösen. Dessa lämningar är skyddade enligt kulturmiljölagen och får inte förstöras vid skogsåtgärder. Samtidigt är de ofta anonyma stenhögar för den som passerar förbi. Med information på platsen kan information spridas och kulturarvet göras mer levande.

Ställningstagande

- Skogsbruket ska skyddas mot åtgärder som försvårar ett rationellt skogsbruk.
- Naturvårdsinriktade skogsbruksplaner ska utarbetas för de skogsområden som är av intresse för naturvård och friluftsliv.
- Utveckling av besöksnäringen kopplat till landskapet får inte ske på bekostnad av de areella näringarnas möjlighet att bedriva ett rationellt och produktivt skogsbruk.
- Skogen ska skötas så att goda förutsättningar för ett rikt och varierat friluftsliv behålls.
- Blandskogar ska prioriteras framför monokulturer.
- Kulturmiljöer ska bevaras och där det är möjligt göras mer tillgängliga och synliga.

Yrkesfiske

Enligt miljöbalkens 3 kap 5 § ska mark- och vattenområden som har betydelse för yrkesfisket eller för vattenbruk så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringarnas bedrivande. Havs- och vattenmyndigheten ansvarar för utpekande av riksintresse för yrkesfisket.

Fisket har långa traditioner i Sölvesborgs kommun. Under 1900-talet koncentrerades fiskhanteringen till Hörvik, Hällevik och Nogersund. Yrkesfiskets framtid är dock oviss. Nogersunds hamn prioriteras för yrkesfisket och för verksamheter kopplade till havet. Vattenbruk kan komma utvecklas framöver genom fiskodlingar och odling av musslor och alger. I övriga hamnar kan utvecklingen ske mot besöksnäring och fritidsaktiviteter.

Läs mer om riksintresseområdena under rubriken "Värden och hänsyn".

Ställningstagande

- Mark- och vattenområden som har betydelse för yrkesfisket ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra för näringen.
- Marina näringar ska värnas genom medvetna åtgärder för förbättring av vattenmiljön.
- Utvecklingen för besöksnäring och fritidsaktiviteter ska tillåtas i hamnområden som inte längre brukas för yrkesfiske.

Täkt

Områden med naturresurser som idag nyttjas och som kan komma att nyttjas på sikt ska alltid brukas med en långsiktigt och strategiskt hållbar planering.

Läs om vattentäkter under avsnittet om Teknisk försörjning.

Ställningstagande

- Vid prövning av plan- och bygglovsärenden inom täktområden ska vikten av att inte försvåra möjligheterna att utnyttja dessa förekomster långsiktigt vägas in i lämplighetsbedömningen.
- Behovet av material ska alltid avvägas mot skador på miljön och det särskilt i områden där höga natur- och friluftvärden finns. Naturgrus ska inte användas om det finns alternativa material.
- Vid efterbehandling av täktområden ska natur-, frilufts- och kulturvärdena vara vägledande.

3.2.10 Social hållbarhet

Folkhälsa

Det övergripande nationella målet för folkhälsa är att skapa samhällliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och att sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. Arbetet ska också sträva mot ett samhälle där grundläggande mänskliga rättigheter uppfylls och verka för en god och jämlik hälsa genom att förbättra människors livsvillkor och livsmiljö.

Allt fler upplever utanförskap i samhället och känner sig ensamma. Det är även viktigt att skapa fysiska platser för naturliga möten över generationsgränser.

God bebyggd miljö kräver tillgång till natur och gröna ytor som är nödvändiga för människors hälsa. Genom att röra oss i skog och mark får vi fysisk motion samtidigt som kroppen återhämtar sig och stressnivåerna minskar.

Barns grovmotorik och koncentrationsförmåga påverkas positivt vid utevistelse. Barn behöver därför lekytor i närheten av bostaden och skolan och ungdomar behöver tillgång till olika typer av ytor för varierad fysisk aktivitet. Avståndet är direkt avgörande för hur mycket ytorna används.

Ställningstagande

- Alla tätorter ska ha tillgång till tätorsnära natur- eller grönområden och områden för lek och idrott.
- Kommunen ska verka för en planering som ger bostäder, uteplatser, skolor, rekreatiomsområdet och liknande en god ljudmiljö.

- En proaktiv och medveten stadsplanering ska eftersträvas för en god luftkvalitet, vilket kräver både kommunala åtgärder och regionala samarbeten. Vegetationens betydelse för luftmiljön ska i detta sammanhang beaktas.
- Attraktiva offentliga miljöer och naturliga mötesplatser ska skapas för alla åldrar genom lokalisering av olika funktioner/verksamheter till platser där människor vistas och rör sig.

Jämställdhet

Målet för jämställdhet är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. I samhällsplaneringen grundläggs många av vardagens villkor. Kvinnor och män lever i många fall olika vardagsliv med skilda förutsättningar och förflyttningsmönster. Män och kvinnor kan därmed ha olika behov och intressen. När beslut om markanvändning, bebyggelse och transporter fattas, finns möjligheterna att skapa ett mer jämställt samhälle.

Ställningstagande

- Kommunen ska ta fram ett förbättrat planeringsunderlag för jämställdhetsfrågor. Detta kan ligga till grund för planering av bostadsområden, kollektivtrafik, utbildning, näringslivet, förskolor mm.
- I Sölvesborgs kommun ska kvinnors och mäns, flickors och pojkars vardagsliv främjas av en jämställd samhällsplanering.

Tillgänglighet

Kommunen ska ansvara för att förutsättningar finns för likvärdiga villkor när det gäller människors möjligheter att ta del av samhällsservice, verksamheter, offentligt liv, aktiviteter, rekreation med mera. Den fysiska miljön ska planeras så att man oavsett ålder och kön och social tillhörighet vill och kan använda den. Genom att anpassa och utforma samhället utifrån de grupper som har störst behov uppnås tillgänglighet för alla.

Ställningstagande

- Kommunen ska verka för att öka tillgängligheten för alla i gemensamt använda rum såväl inomhus som utomhus.
- Barn och ungdomar ska ha tillgång till mötesplatser och fritidsaktiviteter i både tätorter och på landsbygden, vilket ska beaktas vid exploatering, kommande detaljplanering och kollektivtrafikförsörjning.
- God gestaltning samt enhetlig standard och markbeläggning som genererar orienterbarhet, god trafiksäkerhet, trafikmiljö och tillgänglighet ska eftersträvas.

- Kommunen ska verka för välplanerad bostadsbebyggelse och god utformning av den offentliga miljön som ger möjlighet till kontakt och möten mellan generationer.

Trygghet

Sölvesborg kommun ska vara en trygg miljö att leva och vistas i. Trots denna ambition förekommer här en del brott. Både den faktiska säkerheten och den upplevda tryggheten påverkar människors hälsa och hur de lever.

Genom att i planeringssammanhang väga in såväl fysiska risker som den mentala känslan av otrygga miljöer kan vi förebygga mycket av de problem som kan uppstå. Våld och skadegörelse, särskilt i publika miljöer, kan minskas genom en genomtänkt utformning av den offentliga miljön. God översikt, god belysning, orienterbarhet och tillgänglighet ökar känslan av trygghet och minskar möjligheten att osedd begå brott.

Säkerhetsarbetet ska vara systematiskt och inriktas mot att förhindra, förebygga och begränsa förekomsten av brott och olyckor bland annat genom utformningen av den fysiska miljön.

Ställningstagande

- Kommunen ska planera för en genomtänkt utformning av den offentliga miljön i syftet att skapa överskådlighet och synlighet.
- Kommunen ska planera för funktionsblandad bebyggelse som befolkar områden under större del av dygnet.
- Gång- och cykelvägar ska utformas så att de upplevs trygga och ger säkra skolvägar.

Barnperspektivet

I FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) står det att barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barn. Varje barn har också rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör dem. Barnets åsikt ska beaktas i förhållande till dess ålder och mognad.

I beslut om markanvändning, bebyggelse, infrastruktur och rumslig gestaltning skapas många av de förutsättningar och miljöer som styr barns liv. Barns och ungas perspektiv ska därför vara en naturlig del i samhällsbyggandet.

Genom att barn får en positiv bild av Sölvesborgs kommun som en bra kommun att växa upp i kan det påverka unga vuxna i deras val av bostätningssort och öka möjligheten att de återvänder till kommunen.

Läs mer om hur barnperspektivet har beaktats i översiktsplanarbetet i Barnkonsekvensanalysen, som finns under rubriken Konsekvenser.

Ställningstagande

- Barn och ungdomar ska ha tillgång till mötesplatser och fritidsaktiviteter var de än bor, vilket ska beaktas vid exploatering och kommande detaljplanering.

- Vid planering av kommunala projekt som bedöms ha en direkt påverkan på barn ska en barnkonsekvensanalys tas fram.
- Barn ska ges möjlighet till inflytande i den fysiska planeringen, till exempel genom att de ges möjlighet att delta i medborgardialoger.

Integration

För att få ett samhälle där förståelse råder behöver människor mötas på ett naturligt sätt i sin vardag. Placering av funktioner som lockar olika människor till samma plats skapar vardagliga möten där individerna får möjlighet att förstå varandra och lära känna olika sidor av samhället.

Ställningstagande

- Kommunen ska skapa inbjudande mötesplatser där människor kan mötas på ett naturligt sätt i sin vardag.
- Mångkulturella miljöer, där människor kan mötas över religiösa och sociala gränser, ska skapas.
- För att främja social hållbarhet och motverka boendesegregation ska det finnas ett varierat utbud av bostäder med olika upplåtelseformer i alla kommunens tätorter.

3.2.11 Kultur, fritid och turism

Karta 10 i kartbilagan.

Sölvesborgs kommun har målet att erbjuda ett rikt kultur- och fritidsutbud för alla, såväl inomhus som utomhus. Kultur- och fritidsaktiviteter är en viktig del för människors livskvalitet, de främjar folkhälsan och lockar besökare från hela världen. Delaktighet i kultur- och fritidsaktiviteter bidrar till att skapa sammanhang och samhörighet, verkar inkluderande genom möten över generationsgränser och bidrar till integration mellan olika samhällsgrupper.

Genom satsningar på naturturism och kulturarv kan besöksnäringen fortsätta att utvecklas året om. Sölvesborg har många vackra platser att upptäcka: stora naturområden för aktivt friluftsliv, närliggande natur med plats för lek och rekreation och alltid nära till havet för bad och båtliv. Cykelturism och båtturism fortsätter att växa och kommunen erbjuder många vackra cykelvägar och gästhamnar. Ett ökat antal besökare till våra naturområden och gästhamnar ställer krav på tillgänglighet, toaletter och parkering mm. Det kan även ge ett ökat slitage, vilket kan påverka värdena.

Anläggningar för kultur och fritid ska utvecklas och anpassas efter föreningslivets behov och efterfrågan, dock inte på bekostnad av naturvärden. Flexibilitet i lokaler ger fler verksamheter möjlighet att använda samma utrymme. Samarbete med grannkommuner och privata aktörer ger möjlighet att erbjuda ett större utbud av aktiviteter och en utveckling över gränserna.

Ställningstagande

- Inbjudande, tillgängliga och attraktiva mötesplatser, kultur- och idrottsanläggningar ska finnas för alla i varje del av kommunen. Dessa ska säkerställas i detaljplaneringen.
- Natur- och friluftsstråk ska bindas samman för en bättre tillgänglighet, exempelvis genom vandringsleder, promenadstråk eller gång- och cykelvägar.
- Kommunen ska verka för utökade möjligheter till hållbar turism knutna till de unika naturmiljöerna, växt- och djurlivet och geologin.
- Mark för mindre boendeanläggningar ska avsättas i anslutning till populära aktiviteter och besöksmål där så är möjligt.
- Sölvesborgs kommun ska förstärkas som cykeldestination genom utbyggnad av cykelvägnätet i hela kommunen.
- Idrottshallar och anläggningar ska användas effektivt och vara flexibla för att kunna nyttjas av verksamheter på olika tider.
- Kommunen ska bidra till fortsatt utveckling av småbåtshamnarna och att en modern marina skapas i Sölvesborgs innerhamn.

3.2.12 Skola och utbildning

Kunskap och lärdomar sprids i mötet mellan elever och mellan elever och pedagoger. Skolans funktion som mötesplats kommer därför att behövas även i framtiden. För att möta krav från en pedagogik i ständig förändring krävs flexibla och tillgängliga lokaler där även teknikutvecklingen kan påverka lokaler och ytbehov. Teknikutvecklingen ger även förutsättningar till ökat hemarbete med mer flexibla arbetstider. En förändrad livsstil samt den demografiska utvecklingen i kommunen kan ge förändringar i behovet av barnomsorg.

För att locka nya barnfamiljer att bosätta sig i kommunen måste bland annat skola och förskola hålla hög kvalitet. Strategiskt placerade förskolor och skolor intill säkra kommunikationsstråk med goda natur- och kulturmiljöer är att föredra. Ytorna ska vara väl tilltagna för att säkerställa en väl fungerande verksamhet, en aktiverande och kreativ utemiljö och tillfredsställande transporter och logistik. Genom att ställa krav på materialval vid byggnation kan skolbyggnaderna bidra till ett hållbart samhälle och en god hälsa. För att locka elever på en fri skolmarknad är tät kollektivtrafik av högsta vikt.

För att tillgodose företagets behov av framtida kompetent arbetskraft är det viktigt att det finns en stor bredd av utbildningar i regionen. Samarbetet mellan högskolor, universitet och företagare pågår ständigt och ska utvecklas på sikt.

Ställningstagande

- Lokaliseringen av skolor och förskolor ska utgå från närhet till bostäder, kollektivtrafik och grönområden.
- Skolor och förskolor ska ha flexibla, hälsosamma och miljövänliga lokaler, stora skolgårdar med goda möjligheter för lek och aktiviteter samt säkra och anpassade trafikmiljöer med trygga gång- och cykelvägar.
- Kommunen ska i sin lokalplanering ha ett långsiktigt och övergripande perspektiv för samutnyttjande av lokaler mellan olika verksamheter.
- Kommunens projekt ska vara förebilder för en god samhällsbyggnad och gestaltning.

3.2.13 Vård och omsorg

Trenderna visar att de äldre blir allt fler och friskare. Kommande generationer av äldre vill bo där andra redan bor eller där man har bott tidigare och har anknytningar. Ett modernt boende med hög standard och god tillgänglighet nära kommunikationer och service möjliggör för fler att bo kvar i eget boende på ålderns höst. Genom tillgänglighetsanpassning av det befintliga bostadsbeståndet i centrala och attraktiva lägen gynnas alla. En flexibilitet i fastigheter gör att användning och boendeform kan ställas om utifrån förändrade krav och behov.

Teknikutvecklingen möjliggör övervakning av enskilda hem på distans, vilket skapar trygghet och säkerhet, men kräver god uppkoppling och internettäckning i hela kommunen.

Utanförskap har negativ effekt på samhället och skapar otrygghet. Ett varierat utbud av inkluderande boende och en balans mellan hyres- och bostadsrätter ger fler möjligheter att komma ut på bostadsmarknaden. Naturliga mötesplatser för alla åldrar och sociala sammanhang främjar kontakter mellan individer och motverkar ensamhet. Tillgängliga gemensamma lokaler, attraktiva och trygga offentliga platser och naturmiljöer är viktiga mötesplatser.

En ökad andel äldre gör att det till 2050 finns behov av ca 60 nya platser på särskilt boende i kommunen.

Ställningstagande

- Kommunen ska eftersträva att det finns möjlighet att flytta till en tillgänglig lägenhet eller ett anpassat boende i samma bostadsort.
- Tillgänglighetsanpassade bostäder ska placeras med närhet till service, kollektivtrafik, grönområden och aktiviteter.
- Kommunen ska uppmuntra till att befintligt bostadsbestånd i centrala lägen rustas upp och tillgängliggörs med bl a hiss.

- Säkerställa mobiltäckning och bredband i hela kommunen så att tjänster och trygghet kan erbjudas till de äldre.
- I kommunen ska det vara en balans mellan olika typer av upplåtelseformer och boendeformer avseende lägenheter.

3.2.14 Miljö, säkerhet och risker

När samhället utvecklas och förändras är det viktigt att bevara en trygg och säker miljö. Kommunen ansvarar och planerar för att säkerställa människors hälsa och säkerhet, samt förebygga risker och skapa ett robust samhälle. Genom de nationella miljömålen och globala målen för hållbar utveckling ska ett samhälle lämnas över till nästa generation där de stora miljöproblemen är lösta. En del risker och negativ påverkan kan förhindras och förebyggas exempelvis genom att ställa krav på det som planeras och byggs.

Buller

Omgivningsbuller är den vanligaste miljöstöringen i vårt samhälle och är ett utbrett folkhälsoproblem. Vi utsätts dagligen för buller från en rad olika källor, men framförallt från fordonstrafik och vissa typer av verksamheter. Bullersituationen i kommunen är förhållandevis god, dock utgör vägtrafiken i kommunen bullerkällor vilket är viktigt att beakta i planeringen. När bostäder planeras och bygglov prövas krävs det att ljudnivåerna för omgivningsbuller redovisas. Nya verksamhetsområden ska inte vara störande på befintlig bostadsbebyggelse. Utmaningen här ligger i att förtäta och utveckla på ett sätt som minimerar risk och också främjar hållbar stadsutveckling.

Ställningstagande

- Planering ska stödja användandet av mindre bullrande alternativ som gång, cykel och mer tystgående kollektivtrafik, samt sänkt hastighet.
- Kommunens efterföljande planering ska ge bostäder, uteplatser, skolor, rekreatiomsområde, med mera en god ljudmiljö. Mark som kan behöva tas i anspråk för bullerskyddande åtgärder ska säkerställas i detaljplan.
- Nya, ljudstörande verksamheter ska hänvisas till områden som redan är bullerpåverkade.
- Bullerutredningar ska göras och bullerstörningar för boende ska undvikas i framtida detaljplanering.

Miljö kvalitetsnormer

Luftföroreningarna i Sölvesborgs kommun kommer från såväl lokala som mer avlägsna källor. Lokala verksamheter som bidrar till utsläpp av föroreningar är vissa industriverksamheter, trafik, sjöfart, värmepannor och skogs- och jordbruksmaskiner. Luftkvaliteten är generellt sett sämst på

vintern, dels på grund av att eldningen i små vedpannor och kaminer ökar och dels på grund av att vädret kan bilda inversion. Kommunen arbetar med luftkvalitet genom bland annat regelbundna luftkvalitétmätningar, försök med asfalt som ska ge mindre partikelutsläpp mm...

För vattenförekomster som övergår en viss storlek finns fastställda miljökvalitetsnormer. Normen anger hur miljön bör vara för att ekologiska och kemiska funktioner i vattenmiljön ska uppnås. Statusklassificeringen beskriver den befintliga vattenkvaliteten i en vattenförekomst.

Ställningstagande

- Planläggning ska medverka till att miljökvalitetsnormerna uppfylls.
- En proaktiv och medveten stadsplanering ska eftersträvas för en god luft- och vattenkvalitet, vilket kräver både kommunala åtgärder och regionala samarbeten.
- Utbyggnader som minskar bilanvändandet ska prioriteras för att minska luftföroreningar.
- Betydelsen av trädbevuxen naturmark ska beaktas för god luftkvalitet.
- Kommunen ska verka för att utsläpp av näringsämnen och andra föroreningar till vatten minskas för att beslutade miljökvalitetsnormer ska uppnås.

Översvämning

Med stigande havsnivåer och ett förändrat klimat med mer nederbörd under intensivare perioder kommer allt mer bebyggelse att påverkas av översvämningar.

Läs mer om klimatrelaterade risker under rubriken "Klimatanpassning".

Markföroreningar

Farliga ämnen i produkter och byggnader riskerar att hamna i miljön och sedan tas upp av växter, djur och människor. Risker för hälso- och/eller miljöskador kring förorenad mark är beroende av en rad faktorer som: föroreningarnas farlighet, föroreningsnivå, spridningsförutsättningar, områdets känslighet samt områdets skyddsvärde. Föroreningar sker huvudsakligen genom utsläpp, spill, läckage eller olyckshändelser. Platser där det bedrivs eller historiskt har bedrivits miljöfarliga verksamheter kan också vara potentiellt förorenade. Föroreningar kan utgöras av tungmetaller, organiska miljögifter eller oljeprodukter. När marken grävs om i samband med byggnation eller vid andra markarbeten finns risk att föroreningar sprids. Därför måste prover tas där det finns risk för föroreningar och vid behov ska marken saneras.

Ställningstagande

- Markundersökning och sanering prioriteras för mark i potentiellt förorenade områden inom vattenskyddsområde, för områden nära

vattendrag där klimatförändringar kan medföra ökad risk för översvämning, samt för områden där ändring av markanvändningen kan förväntas.

- Bebyggelse på eller i anslutning till potentiellt förorenad mark behöver utredas utifrån såväl hälso- och miljörisker som ekonomiska kostnader.

Radon

Större delen av kommunen utgörs av lågradonmark. I viss utsträckning förekommer även normalradonmark. Strålningsvärden som klassificerar högradonmark kan förekomma ställvis i områden med blottad berggrund eller med ett tunt jordtäckte av gnejs eller granit. Detsamma gäller mark som innehåller långtransporterat isälvmaterial med innehåll av främst alunskiffer.

Ställningstagande

- Vid lokalisering av nya områden för bebyggelse ska radonhalten i marken kontrolleras.

Elektromagnetiska fält

Elkraftledningar kan medföra risker dels genom nedfallande ledningar och dels genom de elektromagnetiska fält som uppstår kring kraftledningarna. Magnetfältens storlek påverkas av ledningens konstruktion och strömstyrkan som passerar genom ledningarna. Ellagstiftningen liksom miljöbalkens regler om försiktighet är tillämpliga på elektromagnetisk exponering. Det innebär att risker för människors hälsa ska undvikas så långt som det kan anses ekonomiskt rimligt.

Ställningstagande

- Vid nybebyggelse av bostäder ska vedertagna rekommendationer följas inom ytor för stadigvarande vistelse användas.
- Placering av nya kraftledningar och elektriska anläggningar ska ske så att exponering för magnetfälten begränsas. Markförläggning förordas.
- Nya bostäder, skolor och annan känslig verksamhet ska inte placeras nära befintliga elanläggningar som ger förhöjda magnetfält.

Djurhållning

Djurhållning i närheten av våra tätorter ökar successivt, delvis på grund av ett stort hästintresse. Med djurhållning kan olägenheter följa i form av lukt från gödselhantering, flugor och spridning av allergen. Anläggningar med djurhållning kräver skyddsavstånd. Bedömning måste ske från fall till fall.

Ställningstagande

- Vid uppförande av ny bebyggelse i anslutning till djurhållning ska vedertagna skyddsavstånd beaktas.

Störande verksamheter

Vissa industriella anläggningar hanterar inom sitt område varor där utflöde, explosion och spridning av gaser, kemikalier mm kan inträffa. Beroende på graden av miljöpåverkan ska tillstånd sökas eller anmälan göras.

Graden av störning från de olika verksamheterna är mycket skiftande och skyddsavstånden till bostadshus varierar också. Anmälan görs till Miljöförbundet Blekinge Väst eller Länsstyrelsen beroende på typ av ärende.

Ställningstagande

- Rekommenderade skyddsavstånd till störningskällor ska respekteras. Bostäder placeras så att pågående verksamheter inte riskerar restriktioner i efterhand.
- Störande verksamheter ska lokaliseras tillsammans på platser där de inte påverkar människor och bostäder negativt.
- När kommunen planerar ny bebyggelse ska riskanalyser göras för att säkerställa att skyddet är tillräckligt enligt gällande riktlinjer.

Transportled för farligt gods

Farligt gods är ett samlingsbegrepp för ämnen och produkter som har sådana egenskaper att de kan skada människor, miljö och egendom om de inte hanteras rätt under transport. Den vanligast förekommande substansen är petroleumprodukter, vilka transporteras främst på väg. Det kan också handla om kemikalier och gaser som kan medföra explosionsrisk.

Farligt gods transporteras såväl på vägarna som på järnvägarna. Problemen med transporter av farligt gods är komplexa eftersom det finns en konflikt mellan behovet av att köra det farliga godset till och från anläggningar samt att skydda miljön och de människor som bor utmed transportlederna. Det är viktigt att mottagaren av varan är placerad inom avskilt område och att vägen dit är säkrad.

Varje år görs en sammanställning över allmänna vägar där Länsstyrelsen pekar ut vägar för transport av farligt gods. Detta görs i samarbete med kommunen. Inom Sölvesborg finns flera vägar där transport med farligt gods fraktas, likaså järnvägen. Riskerna kopplade till dessa transporter ställer krav på tillkommande bebyggelse i utsatta lägen.

Ställningstagande

- När kommunen planerar ny bebyggelse intill väg med farligt godstransporter ska riskanalyser göras för att säkerställa att skyddet för dem som vistas på platsen är tillräckligt enligt vedertagna riktlinjer och skyddsavstånd.
- Vid planläggning ska hänsyn tas till utpekade farligt godsleder och typen av transporter så att deras funktion inte påverkas negativt.

- Vattentäkter som ligger i närheten eller korsas av väg med farligt godstransport eller järnväg ska skyddas genom särskilda åtgärder.
- I första hand ska drivmedelsstationer och ytkrävande verksamheter som genererar transport med farligt gods lokaliseras utanför tätorterna och med närhet till väg E22, riksväg 15 eller väg 123.

3.3 Geografiska områden

Avsnittet redovisar kommunens framtida mark- och vattenanvändning ur ett geografiskt perspektiv. Hela kommunen delas upp i åtta olika kartor med tillhörande beskrivning.

- Sölvesborg
- Mjällby
- Hällevik/Nogersund
- Hörvik/Krokås
- Norje/Pukavik
- Högtofta/Kylinge
- Landsbygden
- Havsområdet

3.3.1 Förklaring till markanvändningskartorna

Bild 1 i kartbilagan.

Markanvändningskartorna visar en önskad målbild för Sölvesborgs kommun 2050 – inte dagens användning. Avgränsningar och sträckningar på kartan är grovt dragna och har ingen intention att vara exakta. I efterföljande planeringar görs mer detaljerade ställningstaganden.

Områden med tjock gränslinje är områden där markanvändningen föreslås ändras. Det kan vara nyexploatering av ett område eller omvandling av ett bebyggt område till annan användning.

Skrafferade områden (randiga) visar på en utvecklad användning, där den användning som finns idag ska utvecklas eller förstärkas. Det kan handla om att förtäta ett område med fler bostäder eller större utbud av servicefunktioner.

De olika användningarnas innebörd

Angivna mark- och vattenanvändningar följer Boverkets ÖP-modell 2.1. Nedan ges en kortfattad sammanställning vad de olika användningarna innebär. För ett förtydligande av dessa hänvisas till Boverkets hemsida.

Mångfunktionell bebyggelse - bebyggelse som i huvudsak används för bostäder, kontor, handel, service eller annan verksamhet som är förenlig med bostäder. Trafik- och parkeringsytor, parker och besöksanläggningar samt skola och begravningsplatser kan ingå. Användningen används för

delar av tätorter som har eller planeras få ett varierat utbud av offentlig och kommersiell service och servar ett större omland.

Besöksanläggningar är en precisering som används i plankartan, exempel idrottsanläggningar och festivalområdet i Norje.

Sammanhängande bostadsbebyggelse – småorter, bybildningar eller områden som huvudsakligen består av bostadsbebyggelse men där en eller ett fåtal servicefunktioner kan förekomma. Områdena har en tydlig beroenderelation till närliggande orter och karaktäriseras av en övervägande andel nattbefolkning och fler utpendlare än inpendlare.

Tillfällig vistelse som camping är en precisering som används i plankartan.

Verksamheter och industri – verksamheter som är störande för omgivningen på något sätt och inte bör blandas med bostäder. Exempelvis verksamheter som är ytkrävande, genererar tung trafik eller påverkar genom buller eller lukt. Här ingår såväl traditionella industriområden som större handelscentrum, sportarenor, täkter och annan verksamhet.

Företagsmark är en precisering som används i plankartan.

Transportinfrastruktur – det övergripande transportsystemet som är viktigt för att åstadkomma en hållbar och ändamålsenlig bebyggelsestruktur för respektive transportsätt. Här ingår vägar, gång- och cykelvägar, parkering, järnvägar, resecentrum, farleder och hamnar.

Väg, järnväg och farled är preciseringar som anges i plankartan.

Teknisk anläggning – områden som försörjer samhället med exempelvis energi, vatten och telekommunikation. Det handlar om grundläggande funktioner och anläggningar som kräver stora ytor och där användningen behöver ha företräde framför andra användningar för att få ett fungerande system och samhälle. Teknisk anläggning i det här sammanhanget omfattar hela kedjan från utvinning, transport, alstring, distribution och lagring.

Energiproduktion genom exempelvis solceller eller vindkraft är en precisering som används i plankartan.

Areell näring – områden för jordbruk, skogsbruk, vattenbruk och yrkesfiske. Mark ska särskiljas om det har ett speciellt värde för näringen och ska ha företräde framför andra användningar.

Jordbruksmark och yrkesfiske är preciseringar som används i plankartan.

Grönområde och park – grönområde som på grund av dess stora betydelse för ett stort omland bör skiljas ut från övrig bebyggelsemiljö. Det kan vara parker, parkliknande miljöer, naturmark i tätortsmiljö, närrekreationsområden, lekplatser samt anlagda områden för fritidsaktiviteter som främst äger rum utomhus.

Natur och friluftsliv – större sammanhängande områden där värden för friluftsliv, natur- och kulturmiljö, biologisk mångfald och ekosystemtjänster

är prioriterade och förvaltas med hänsyn till friluftslivet. Områdena ska vara allmänt tillgängliga och kan innehålla övernattningsmöjligheter för det rörliga friluftslivet, vandringsleder, badplatser, gästhamn med mera.

Badplats och gästhamn är preciseringar som används i plankartan för att belysa användningen av dessa områden.

Landsbygd – markområden som är möjliga för flera användningar men där det inte alltid är nödvändigt eller möjligt att ange vilka markområden som bör användas för vad.

Vatten – vattenområden som är lämpliga för olika användningar men där det inte är nödvändigt eller möjligt att avgöra den exakta platsen. Användningen gäller för såväl öppet hav som kustvatten, sjöar och vattendrag.

3.3.2 Sölvesborg

Karta 11 och 12 i kartbilagan.

Sölvesborg är centralorten i Sölvesborgs kommun och ligger till huvuddelen på Sölvesborgshalvön i kommunens västra del. Genom Sölvesborgsbron har stadsdelen Ljungaviken kunnat växa fram på östra sidan av Sölvesborgsviken. Placeringen vid havet gör att vattenkontakten är tydlig i staden, men begränsar samtidigt utbyggnadsmöjligheterna i öster och söder. I norr och väster gränsar staden till välutvecklad bokskog med höga natur- och rekreationsvärden, där vissa delar skyddas genom naturreservat.

Sölvesborg har en lång historia, vilket den medeltida stadsplanen vittnar om. Bebyggelsen har till stora delar tillkommit efter en stor stadsbrand år 1801. Staden har viss dansk prägel, vilket syns i kombinationen av medeltida stadsplan och små hus med fasader av puts eller tegel. I de centrala delarna av Sölvesborg är bebyggelsen funktionsblandad med handel, service och bostäder. Stadens övriga delar domineras av villabebyggelse medan anläggningar för idrott och verksamheter är koncentrerade till utkanterna. I Sölvesborg finns fullskalig service och ett utvecklat handelsutbud. Här finns även kommunens enda gymnasieskola.

Stadens läge vid vattnet har gett upphov till två hamnar, där den inre används för fritidsbåtar och den yttre är en djuphamn för verksamheter. Sölvesborg genomkorsas av Blekinge kustbana och kommunens enda station ligger centralt i anslutning till resecentrum med bussanslutningar. I norr går väg E22 med tre av- och påfarter till Sölvesborg.

Vad efterfrågas?

Genom medborgardialoger har det framkommit att det i Sölvesborg efterfrågas kulturhus, fler kolonilotter, kallbadhus, större hundrastgård, fler aktiviteter och ett utökat utbud av uteserveringar, pubar och restauranger.

Utveckling och ändrad markanvändning

Bostäder

Mindre områden pekas ut vid Kanehall, Bokedal och Falkvik. Större områden för bostäder föreslås i anslutning till Ljungaviken, på östra sidan av Ljungaviksvägen och i Sölve. På sikt ses staden omsluta Sölvesborgsviken. Bebyggelsen öster om Sölvesborgsviken har ett kommunikationsmässigt strategiskt läge. Sölvesborgsbron gör att cykelavståndet till centrum är kortare än för motorfordonstrafiken. Ljungaviken och Sölve ligger nära motorväg och verksamhetsområden, vilket förenklar arbetspendling, samtidigt som läget nära hav och naturområden ger möjlighet till rekreation och friluftsliv.

Söder om Sölvevägen prioriteras bostäder framför verksamheter. Befintliga ytkrävande eller störande verksamheter, som inte har en direkt koppling till området, omlokaliseras till mer perifera lägen. Längs med den västra delen av Sölvevägen finns möjlighet att förtäta befintlig bostadsbebyggelse även norr om vägen. Enskilda fastighetsägare berörs vid utveckling av stadsbebyggelsen, vilket kan påverka genomförandet. Kommunen måste agera proaktivt och vara förutseende vid markinköp.

Verksamheter och mångfunktionell bebyggelse

Centrala Sölvesborg planläggs som mångfunktionell bebyggelse med utvecklingsmöjligheter. Det är i centrala lägen som det huvudsakliga service- och handelsutbudet i kommersiell bemärkelse genom shopping, restauranger och pubar ska lokaliseras. Ett eventuellt framtida kulturhus ska lokaliseras till en plats som ligger tillgänglig för många, som exempelvis centrum eller innerhamnen. Möjlighet till kallbadhus finns i Tredenborg.

Mark för nya verksamhetsområden föreslås norr och söder om väg E22 vid Ynde, samt vid Sölve där byggnation längs med väg 123 skulle vara möjligt. Den östra delen av området norr om Väg E22 ska utvecklas för verksamheter kopplade till besöksnäringen och en ny entré till Ryssberget ska anordnas. Brukshundsklubb och Ridklubb med tillhörande hagmarker, som idag ligger söder om väg E22 omlokaliseras till norr om väg E22 och dessa verksamheters behov av ytor ska säkerställas i kommande detaljplan.

Området norr ut från Svarta Led på båda sidor om Skånevägen ska utvecklas genom att befintliga verksamheter kompletteras med nya.

Området för pälsdjursuppfödningen öster om Ljungaviken föreslås utvecklas som företagsmark exempelvis med koppling till golfbanan.

Golfbanan är en populär målpunkt i kommunen, med högkvalitativa banor. Utvecklingsmöjlighet efterfrågas vilket ges möjlighet för söderut. I samband med utbyggnaden ska allmänhetens tillgång till kusten förbättras och förtydligas genom promenadstråk och vandringsleder. Viss bebyggelse för golfverksamhetens ändamål kan tillkomma inom området.

Infrastruktur

Cykelväg byggs ut norrut mot Gammalstorp, Högtofta och Kylinge.

Tekniska anläggningar

Området vid Sölve mellan väg 123 och gång- och cykelvägen i anslutning till befintliga vassbäddar, föreslås utvecklas för teknisk anläggning. Solceller kan exempelvis placeras inom vassbäddarnas skyddsområde. Den låglänta delen längs med diket och söderut utvecklas till våtmark och kan omhänderta dagvatten från omkringliggande bebyggelseytor och kommande verksamhetsområde i norr.

Grönstruktur

Befintliga grönytor ska stärkas och utvecklas med områden för tätortsnära rekreation och möten.

En ekodukt föreslås över väg E22 i höjd med Sölvesborg för att stärka de gröna sambanden för växt- och djurlivet i nord-sydlig riktning och minska vägens barriäreffekt genom en tydligare koppling mellan Ryssberget och staden. En ekodukt skulle också kunna påverka friluftslivet positivt om den kombineras med cykelväg eller promenadstig.

Klimatanpassning

Många fastigheter längs med kusten i Sölvesborg kommer att drabbas av översvämning som ett resultat av framtida havsnivåhöjningar och ökad frekvens av extremväder. I centrala staden måste åtgärder göras för att inte samhällsviktiga funktioner som järnvägen och stationen ska drabbas. Detta ska beaktas i samband med byggnation i Innerhamnen där hela området kan höjas och på så sätt skydda bakomliggande områden. I den centrala staden ska skyddsåtgärderna integreras i stadsbebyggelsen, vara flerfunktionella, väl gestaltade och påbyggnadsbara för att inte upplevas som visuella barriärer.

Reningsverket i söder kommer att skyddas genom en vall och denna bör integreras med skyddsåtgärder i Innerhamnen och ytterhamnen.

På den västra sidan av Sölvesborgshalvön finns många privatägda fastigheter och hus på arrendetomter som ligger lågt och därmed kommer drabbas av översvämningar. Möjliga åtgärder ska undersökas i samarbete med fastighetsägarna och berörda myndigheter.

För att minska påverkan av värmeöar och för att omhänderta dagvatten vid skyfall är det viktigt att behålla och utveckla gröna ytor centralt och i områden med stora hårdgjorda ytor. Strategiskt placerade fastigheter kan behöva tas i anspråk och utvecklas till mångfunktionella grönytor till fördel för klimatanpassningsåtgärder.

Motstående intressen

Nya ytor som tas i anspråk för bebyggelse i anslutning till Sölvesborg påverkar skogs- och jordbruksmark. Genom att i första hand omvandla och

förtäta befintliga bebyggelseytor för såväl bostäder som verksamheter kan ianspråktagandet minimeras. Kommunen är dock i stort behov av mer företagsmark, vilket nästan uteslutande tillgodoses på jordbruksmark. Sölvesborg omges av hav, naturreservat och skogsområden med höga naturvärden och stor vikt för tätortsnära rekreation. Stora områden ligger också lågt med risk för översvämning. Alternativa lokaliseringar för nya verksamhetsområden i anslutning till centralorten finns därmed inte. Att utveckla centralorten och skapa möjlighet till fler arbetsplatser och bostäder i nära anslutning till befintlig bebyggelsestruktur minskar pendlingsbehovet och ses som ett väsentligt samhällsintresse.

Föreslaget verksamhetsområde i norr ligger delvis inom riksintresse för friluftslivet. För att tillgodose friluftslivets intresse inom detta område ska verksamheter kopplade till besöksnäringen ges företräde vid exploatering i enlighet med ”Handlingsplan – utveckling av Destination Sölvesborg”. Ridklubb och brukshundsklubb omlokaliseras även till detta område.

Befintliga verksamheter kan innehålla potentiellt förorenad mark. Att utveckla dessa ytor kan medföra risk för att föroreningarna sprids. Samtidigt innebär sanering en positiv inverkan på miljön och leder till ett mer hållbart samhälle.

Golfbanan ges möjlighet att utvecklas söderut inom riksintresseområde för friluftslivet. Lokaliseringen av den befintliga golfbanan, med bebyggelse i norr, havet i väster, Ljungaviksvägen med företagsmark och dammar i öster skapar begränsningar och barriärer för utveckling åt annat håll. Området utgörs idag av jordbruksmark vilken inte är tillgänglig för allmänheten. Genom området går idag en cykelväg i nord-sydlig sträckning, vilken är mycket viktig för det sammanhängande cykelvägnätet i kommunen och för tillgängligheten för oskyddade trafikanter som rör sig mellan Sölvesborg och Sandviken. Det är av stor vikt att denna cykelväg finns kvar även efter en utbyggnad av golfbanan. I anslutning till golfbanan ska allmänhetens tillgång till kusten säkerställas och förbättras genom nya promenadstråk och vandringsleder för att minimera golfbanans påverkan på riksintresset för friluftsliv. Jordbruksmark som ianspråktagas för golfbana förstörs inte för framtida odling utan kan återskapas vid behov.

3.3.3 Mjällby

Karta 13 i kartbilagan.

Mjällby ligger strategiskt beläget mitt på slätten och är Listerlandets största tätort. Här finns skola F-9, förskola, affär, apotek, vårdcentral och drivmedelsstation. I Mjällby finns även två av kommunens större privata arbetsgivare: Titan X och Lyckeby stärkelse.

Bebyggelsen är blandad med allt från villor och marklägenheter till flerfamiljshus och äldreboende. Centrala Mjällby är uppbyggt av rutnätsindelade villakvarter där några av gatorna har vackra alléer.

Tätorten kringgärdas av ett rikt jordbrukslandskap som ger vida utblickar över slätten. Det saknas naturområden för rekreation i det direkta närområdet.

Mjällby nås lätt med bil, kollektivtrafik och cykel. Den tidigare banvallen mellan Sölvesborg och Hällevik, via Mjällby, har gjorts om till gång- och cykelväg och skapar en smidig koppling till dessa orter. Kollektivtrafik trafikerar orten såväl mot Sölvesborg som mot Hällevik/Nogersund och Hörvik/Krokås.

Vad efterfrågas?

Genom medborgardialoger har det framkommit att sociala mötesplatser, gröna miljöer, säkrare trafikmiljö och mer aktiviteter för ungdomar efterfrågas i Mjällby.

Utveckling och ändrad markanvändning

Bostäder

Nya bostadsområden pekas även ut i direkt anslutning till befintlig bostadsbebyggelse i ost och sydost. Gärdesvägen i öster är ensidigt bebyggd och kompletteras med en bebyggelserad i ortens gräns mot jordbrukslandskapet. Den södra delen av Österbo föreslås byggas till med fler bostäder i befintlig bebyggelsestruktur. I anslutning till Midhalls förskola föreslås nytt bostadsområde, vilket utgör en naturlig fortsättning på bebyggelseutvecklingen i Mjällby. Hänsyn till Hosaby ska tas så att bebyggelsen avgränsas mot byn och den gamla bystrukturen kvarstår.

Centralt i Österbo finns möjlighet att skapa en mer varierad bostadsbebyggelse med fler våningar, olika bostadstyper och olika upplåtelseformer. Det centrala grönområdet ska ses som en värdefull resurs vid utvecklingen och skulle kunna ges funktionen av gemensam mötesplats för alla, både för boende och besökare. Stor omsorg läggs vid gestaltningen så att området blir tillgängligt och inkluderande. Särskild vikt läggs vid att skapa sociala mötesplatser.

Mångfunktionell bebyggelse

Den centrala delen av Mjällby föreslås utvecklas genom förtätning med mångfunktionell bebyggelse för bostäder och centrumverksamheter. Området är lämpligt för flerbostadshus, radhus eller annan tät bebyggelse i upp till tre våningar. Gestaltningen ska stärka Mjällbys identitet och ut mot gatorna ska bottenvåningarna användas till samlingslokaler, gym, kontor, handel eller annan typ av verksamhet utan omgivningspåverkan. De knappa grönyrtorna i området ska värnas och utvecklas tillsammans med torgbildningar och mötesplatser i strategiska och tillgängliga lägen för ett tydligare och mer attraktivt centrum.

Verksamheter

Det befintliga bebyggelseområdet längs med Metallvägen i väster utvecklas för småföretagande i kombination med bostäder och obebyggda luckor byggs igen. Bebyggelse utmed väg 123 ska ges en omsorgsfull gestaltning då området utgör entré till Mjällby och ligger väl synligt för alla som besöker Listerlandet. Risker kopplade till farligt godstransporter ska beaktas. Här kan även en möteslokal för unga placeras, exempelvis för att gynna det motorintresse som finns bland de unga i kommunen.

Befintligt verksamhetsområde söder och norr om Listervägen utvecklas och förtätas med verksamheter som inte har stor omgivningspåverkan, företrädesvis genom handel, vård och kontor.

I anslutning till Titan X och Lyckeby Stärkelse avsätts mark för verksamheternas framtida expansion.

Området väster om Remelinvägen i södra delen av Mjällby är detaljplanlagt för verksamhetsområde men inte bebyggt. Ytterligare mark för verksamheter föreslås öster om Remelinvägen, som en förlängning på verksamhetsområdet söder om Listervägen.

Grönstruktur

Befintliga grönytor ska stärkas och utvecklas med områden för tätortsnära rekreation och möten.

Infrastruktur

Korsningspunkten mellan väg 123 och Västra Mjällbyvägen byggs om för förbättrad trafiksäkerhet. Västra Mjällbyvägen åtgärdas för högre trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter.

Cykelvägar byggs ut norrut mot Norje och österut mot Hörvik och Krokås.

Motstående intressen

Mjällby ligger mitt i ett jordbrukslandskap. En utbyggnad av Mjällby innebär därför att brukningsvärd jordbruksmark tas i anspråk. Mjällby är en utpekad servicenod i regional bemärkelse och en fortsatt tillväxt krävs för att orten även i framtiden ska utgöra centralpunkten på Listerlandet med ett utvecklat och rikt serviceutbud och goda kommunikationer. Kollektivtrafik och cykelvägnät bidrar till ett hållbart samhälle och närheten till olika funktioner bidrar till minskat bilberoende.

De centrala delarna, del av Österbo och befintliga verksamhetsområden pekas ut som utvecklingsområden i syfte att förtäta utan att jordbrukets intressen påverkas. Denna utveckling bör prioriteras före utbyggnadsområdena men utgörs huvudsakligen av privatägda fastigheter (Österbo undantaget), vilket kan försvåra genomförandet. Kommunen vill även kunna erbjuda en blandning av bostadstyper i alla tätorter och i Mjällby finns ingen planberedskap. Omfattningen av de utpekade nya utbyggnadsområdena har vägts mot framtida befolkningsprognos och de

senaste årens bebyggelseutveckling i Mjällby. Jämfört med tidigare översiktsplan har stora ytor för både verksamheter och bostäder valts bort. Nya utbyggnadsområden har lokaliserats i direkt anslutning till befintlig bostadsbebyggelse och verksamheter, för att utgöra en naturlig del i bebyggelsestrukturen. En utbyggnad i sydost innebär en placering i nära anslutning till förskolan. Här är även jordbruksskiftena något mindre och redan påverkade av respektzoner till befintlig bebyggelse. Jordbruksmark måste även ianspråkta för att tillskapa naturvärden, vilket det finns stort behov av i orten.

Även alternativa placeringar runt Mjällby tar jordbruksmark i anspråk. I sydväst avgränsas utbyggnadsmöjligheterna av väg 123 som utgör en naturlig barriär i landskapet. I norr och öster är jordbruksskiftena stora med god arrondering. Miljön österut längs med Mjällbyjungavägen utgör kulturmiljö med utskiftade gårdar. I söder har en befintlig jordbruksverksamhet ansökt om att utöka djurhållningen. Bostadsbebyggelse bör inte uppföras inom 300 m för att inte störas av bland annat lukt och flugor. En utbyggnad längre mot sydost, förbi Hosaby, har avfärdats på grund av mängden jordbruksmark det skulle ianspråkta.

3.3.4 Hällevik/Nogersund

Karta 14 och 15 i kartbilagan.

Hällevik ligger längst in i Hälleviksbukten längs med Listerlandets södra kust. Det är ett fiske- och skepparsamhälle med höga kulturhistoriska värden i de äldre delarna. I Hällevik finns förskola, skola F-6 och viss kommersiell service. Här finns också en av kommunens mest uppskattade sandstränder. Kollektivtrafik trafikerar Hällevik i form av buss till Sölvesborg.

Nogersund är ett fiskeläge med anor från 1700-talet. I bykärnan finns garntomter bevarade och äldre småskalig bebyggelse som är typisk för ett Listerländskt fiskesamhälle. I Nogersund finns en djuphamn som är väl lämpad för yrkesfiske. Båten till Hanö utgår från Nogersund.

Vad efterfrågas?

Genom medborgardialoger har det framkommit att det i Hällevik efterfrågas boende för äldre exempelvis marklägenheter, gruppboende och trygghetsboende.

En motorgård där motorintresserade unga skulle kunna träffas, allaktivitetshus, kallbadhus, musik och scener, jazzcafé och eventarena på Strandvallen är exempel på aktiviteter och mötesplatser som efterfrågas.

Utveckling och ändrad markanvändning

Bostäder

Mark för nya bostäder i Hällevik föreslås i nordost, norr om Nogersundsvägen, samt i väster längs med Stibyvägen. Inom befintlig

bebyggelsestruktur finns endast enstaka möjligheter till förtätning. Tillkommande bostäder bör vara av mindre storlek och i olika upplåtelseform för att tillgodose behovet av bostäder för alla genom hela livet.

Kompletterande bostadsbebyggelse föreslås längs norra delen av Garnvägen i norra Nogersund och i sydvästra delen öster om Talmansvägen.

Verksamheter och mångfunktionell bebyggelse

Hamnområdet i Hällevik ges möjlighet att utvecklas för att möta upp efterfrågan på service, gemensamma ytor och aktiviteter. Småbåtshamnen ges möjlighet att utvecklas för fritidsbehov och besöksnäring. Även vid Hanöhus ges möjlighet till mångfunktionell bebyggelse och här ger gällande detaljplan utrymme för kallbadhus.

Hamnen i Nogersund föreslås utvecklas ytterligare för verksamheter kopplade till havet. En yta nordost om hamnen avsätts för besöksnäring med tanke på naturum och parkering till eventuellt framtida nationalpark på Hanö och Listershuvud.

Befintligt område för pälsdjursuppfödning planläggs för verksamheter med möjlighet att utvecklas för att möta upp framtida omställning och behov. Inom området skulle även alternativ energiproduktion kunna vara möjligt.

Infrastruktur

Ny vägsträckning mellan väg 123 och Hällevik föreslås öster om Stiby backe. Vägområdet ligger kvar i samma sträckning som i tidigare översiktsplan.

Behovet av parkeringsplatser till stranden ska ses över och parkeringsytorna omlokaliseras för att minska trafiken i centrala Hällevik.

Klimatanpassning

Ytor för skyddsåtgärder för översvämning ska sättas av längs med kusten. I hamnområdena görs detta lämpligen genom murar, gärna i kombination med exempelvis strandpromenader eller förhöjda kajkanter. Möjligheten att höja befintliga vägar och anlägga vallar ska utredas.

Motstående intressen

I närheten av Hälleviks norra del finns primärzon för vattentäkt, som ska beaktas vid planläggning. Ny bebyggelse inom denna zon är inte lämplig.

Vid exploatering och utveckling av Hälleviks fiskeläge och området runt Hälleviks havsbad ska befintliga kulturmiljöer utgöra utgångspunkt.

En utförd naturinventering över området öster om Talmansvägen i Nogersund visar att det finns höga naturvärden i området. Hänsyn till dessa ska tas i samband med kommande planläggning och en miljökonsekvensbeskrivning ska göras.

Norr om Nogersund finns i dagsläget pälsdjursuppfödning. Delar av föreslagna områden för ny bebyggelse ligger inom skyddsavstånd till denna verksamhet och kan inte komma till stånd förrän verksamheten upphört. Dessa utbyggnadsområden ska därför ses i ett längre perspektiv.

Yta för ny besöksanläggning i Nogersund ligger inom skyddsavstånd för reningsverket. Besöksanläggning innebär inte stadigvarande vistelse och påverkan från reningsverket utgörs främst av obehaglig lukt. Den förhärskande vindriktningen är sydvästlig, vilket gör att föreslagen besöksanläggning ligger på den oexponerade sidan.

3.3.5 Hörvik/Krokås

Karta 16 i kartbilagan.

I både Hörvik och Krokås finns bykärnor med äldre småskalig bebyggelse som är typisk för ett Listerländskt fiskesamhälle. Kring de äldre bebyggelsestrukturerna, som är lokaliserade till hamnarna, har nyare bostäder tillkommit. Allt eftersom dessa båda fiskesamhällen byggts ut har de närmast sig varandra. Idag är de nästan sammanbyggda.

I Hörvik/Krokås finns förskola, skola och fritidshem samt viss kommersiell service. I Hörvik finns en av kommunens större fritidsbåtshamnar.

Vad efterfrågas?

Genom medborgardialoger har det framkommit att det aktiviteter, service och mötesplatser efterfrågas i Hörvik och Krokås. En utveckling av hamnarna med gemensamma utrymmen, restauranger, utökad småbåtshamn och lokaler för besöksnäring. Stranden önskas kompletteras med brygga och kallbadhus. Fler villatomter efterfrågas också.

Utveckling och ändrad markanvändning

Bostäder

Mark för nya bostäder föreslås i de västra delarna av Krokås och Hörvik. Utbyggnadsområden har lokaliserats till platser som inte riskerar att de båda orterna växer samman. Tillkommande bostäder bör vara av mindre storlek och i olika upplåtelseform för att tillgodose behovet av bostäder för alla genom hela livet.

Verksamheter och mångfunktionell bebyggelse

Hamnen i Hörvik föreslås utvecklas till en mångfunktionell bebyggelse för besöksnäring, gemensamma ytor, service och aktiviteter.

I väster finns område för verksamheter och pälsdjursuppfödning. Dessa ges möjlighet att utvecklas för annan typ av verksamheter och även utökas västerut. I öster är det viktigt att vegetation sparas som barriär mot bostadsbebyggelsen.

Grönstruktur

Det är viktigt att spara grönområden för närrekreation, djur och växtliv. En grön kil sparas mellan Hörvik och Krokås för att orterna inte ska växa samman. Om samhällena tillåts växa samman försämras möjligheten att förstå områdets historia, kulturmiljöer påverkas och upplevelsen och orienterbarheten i landskapet påverkas.

Ett grönstråk ska bevaras som en barriär mellan föreslaget utbyggnadsområde i västra Hörvik och befintligt verksamhetsområde. Grönstråket kopplar samman Spraglehall i norr och Listers huvud i söder och är därmed viktigt för såväl rekreativsmöjligheterna som för flora och fauna.

Infrastruktur

Cykelväg till Mjällby ska byggas, för att gynna pendlingscyklingen, skapa säker skolväg för skolelever och komplettera cykelvägnätet för turistcykling.

Klimatanpassning

Klimatanpassningsåtgärder krävs för att skydda bebyggelsen närmast kusten. Det kan exempelvis göras genom åtgärder som höjda kajkanter i hamnarna, vallar och upphöjda promenadstråk.

Motstående intressen

Utbyggnadsmöjligheterna begränsas i norr och söder av naturreservat och Natura 2000-området vid Listers huvud och Spraglehall och i öster av havet.

I närheten av Krokås och Hörvik finns skyddszoner för vattentäkt som begränsar utbyggnadsmöjligheterna. Föreslagna utbyggnadsområden ligger inom sekundär skyddszon och särskilda bestämmelser om dagvattenhantering mm kan därför bli aktuellt i efterföljande detaljplaneläggning.

Befintlig verksamhet väster om Hörvik kan påverka möjligheten av utbyggnad av bostäder i de västra delarna. Inom verksamhetsområdena finns potentiellt förorenad mark som måste hanteras vid en utveckling av nya verksamheter inom området.

Utpekade bostadsområden i västra delen av Krokås utgörs av skogsmark som har funktion av tätortsnära rekreation. Kopplingarna mellan befintlig bebyggelse och skogsområdet ska värnas vid utbyggnad och ekosystemtjänsterna stärkas i kvarvarande naturområden.

3.3.6 Norje/Pukavik

Karta 17 och 18 i kartbilagan.

Norje och Pukavik ligger längs med kommunens östra kust i norra delen av kommunen. Pukavik ligger delvis inom Karlshamns kommun och en utveckling bör därför ske i samarbete mellan kommunerna. Bebyggelsen i Pukavik följer genomfartsvägen och sträcker sig mot vattnet och cirka ett kvarter inåt land. Pukavik är idag en ren boendeort, men här finns både fotbollsplaner och tennisbana.

I Norje finns förskola och skola med bibliotek. I de äldre delarna finns många gamla vackra byggnader bevarade, till exempel Listers härads tingshus, den gamla skolan, ett gästgiveri samt gamla jordbruksbyggnader. Öster om Karlshamnsvägen finns områden med omfattande fritidshusbebyggelse. Här finns även festivalområdet där Sweden Rock håller till.

Norje och Pukavik nås via Karlshamnsvägen, vilken även trafikeras med kollektivtrafik. Direkt norr om Pukavik går riksväg 15 med gen koppling till E22. Gång- och cykelväg finns till Mörrum i norr och Sölvesborg i söder.

Värdefulla naturmiljöer är kopplade till kusten med rekreationsstråk, havsbad och camping.

Vad efterfrågas?

Cykelväg till Mjällby saknas och behövs för skolelever som vill cykla till högstadieskolan i Mjällby. Genom medborgardialoger har det framkommit att tomter för bebyggelse efterfrågas i Norje och Pukavik precis som service i form av bensinstation, distriktsköterska, affär, post och laddstation. En marina eller båtvarv och sjöbodar efterfrågas i området där Västra Orlundsån/Vesankanalen rinner ut i havet.

Utveckling och ändrad markanvändning

Bostäder

Två nya bostadsområden föreslås i västra delen av Pukavik. Dessa kan binda samman Pukaviks långsmala struktur till en mer samlad bebyggelse.

Kompletterande byggnation längs med Norjevägen i Norje binder samman befintlig bebyggelse och en utbyggnad på Norjevägens västra sida skapar en mer kompakt Ortsstruktur.

För att tillgodose behovet av bostäder och skapa ett bättre underlag för Norje som serviceort föreslås nya bostadsområden även i de södra och norra delarna av Norje. I norr tas skogsmark i anspråk medan det i söder handlar om några av de ytor som idag används för tillfälligt boende i samband med Sweden Rock. De södra delarna prioriteras först om rockfestivalen skulle upphöra, läs mer under rubriken Motstående intressen nedan.

En variation av bostadstyper med radhus, flerbostadshus och marklägenheter är önskvärt för att komplettera den huvudsakliga enbostadsbebyggelsen. Tillkommande bostäder bör vara av mindre storlek och i olika upplåtelseform för att tillgodose behovet av bostäder för alla genom hela livet.

Verksamheter och mångfunktionell bebyggelse

Befintliga verksamheter ges möjlighet att utvecklas genom att nya ytor i direkt anslutning planläggs för verksamheter. I den västra delen av Norje handlar det om utveckling av den odling som idag sker på två större gårdar. Befintlig verksamhet i söder ges utrymme att utvecklas söderut, bort från bostadsbebyggelsen för att inte utgöra störningar. Söder om Norje föreslås ytor för verksamheter öster om Ysanevägen. Denna utbyggnad är avhängig framtida ny anslutning till väg E22.

Ett område i södra delen av Norje öster om Ysanevägen föreslås utvecklas för mångfunktionell bebyggelse. Befintlig verksamhet kan kompletteras med kommersiell service och handel i form av affär, paketutlämning och annan typ av verksamhet som inte har någon direkt omgivningspåverkan.

Infrastruktur

Ny anslutning till väg E22 föreslås i Norjes södra del med koppling till befintlig cirkulationsplats. Det ger orten bättre tillgänglighet och skapar förutsättningar för nya verksamhetsområden söder om vägen. Den nya anslutningen kommer även ha en funktion som vall och påverka översvämningsrisken för marken i söder.

I anslutning till korsningspunkten mellan väg E22 och RV 15 är förutsättningarna goda för att skapa en nod för verksamheter och service. Ett samarbete med Olofströms och Karlshamns kommuner är önskvärt för att bli ett strategiskt viktigt område för samtliga kommuner.

Cykelväg till Mjällby ska byggas ut för att gynna pendlingscykling, skapa säker skolväg för skolelever i Mjällby skola och komplettera cykelvägnätet för turistcykling.

Grönstruktur

Skogsområden längs med Karlshamnsvägen ska till stor del bevaras och utvecklas för att utveckla det gröna stråket mellan Pukavik och Norje.

Klimatanpassning

Låglänt mark och översvämningsrisk finns längs hela kusten och drabbar viss befintlig bebyggelse i Norje och Pukavik. Sammanhängande vallar eller murar i fastighetsgräns kan anordnas för vissa av fastigheterna. För andra bör möjligheten till reträttområden utredas.

Skyddsåtgärder i form av vallar och murar måste byggas längs med Vesankanalen och Västra Orlundsån för att skydda de centralt liggande bostadskvarteren och skolan. Eventuellt ny väganslutning till väg E22

måste byggas upp och kan därmed fungera som vall mot kanalen och ån mot söder om liggande markområden som föreslås bebyggas för verksamheter.

Motstående intressen och risker

I anslutning till utbyggnadsområdet för bostäder i Pukavik finns två potentiellt förorenade områden och en avloppspumpstation. Eventuella riskavstånd till dessa måste utredas i kommande detaljplaneläggning.

Avståndet till väg E22 med bullerproblematik och transport av farligt gods måste hanteras i utbyggnadsområdena i de västra delarna av tätorterna.

Jordbruksmark tas till viss del i anspråk för bostadsbebyggelse i både Pukavik och Norje. Stora ytor för bostäder i tidigare översiktsplan har valts bort i Pukavik till fördel för jordbruksmark.

Verksamheten söder om Norje ges möjlighet att utvecklas. Samtidigt upplevs den tunga fordonstrafiken till verksamheten som störande för boende längs med vägen. Möjligheten till väganslutning direkt västerut från fastigheten bör undersökas, vilket berör enskilda fastighetsägare och Trafikverket.

Festivalområde och ytor för tillfälligt boende i samband med festival är idag av stor vikt i Norje. Översiktsplanen möjliggör en alternativ utveckling genom permanentboende i det fall ytorna inte behövs för ändamålet i framtiden. Själva festivalområdet kvarstår dock som yta för besöksanläggning.

3.3.7 Landsbygden

Karta 19 i kartbilagan.

Landsbygden fyller en viktig funktion i Sölvesborgs framtida utveckling och erbjuder ett småskaligt boende i vackra och lugna livsmiljöer. Mindre utbyggnadsområden för bostäder av olika typ i byar och samhällen kompletterar befintligt bostadsbestånd på landsbygden.

Landskapet norr om riksväg 15 utgörs till stor del av skog och är glest befolkat. Runt Kylinge öppnar landskapet upp sig och ett varierat jordbruksområde tar vid. Området söder om väg 15 utgörs av ett kuperat mosaiklandskap med små byar och samhällen insprängt mellan åkrar och skog.

Det östra kustområdet är mosaikartat men ganska flackt. Tallskog är ett återkommande inslag och kustlinjen har många sandstränder. Inom detta kustområde finns flera fritidshus- och campingområden.

Här finns ett flertal fina rekreationsområden samt äldre idylliska bebyggelsemiljöer. Liksom i det östra kustområdet finns flera fritidshusområden samt en camping.

Längs kuststräckan sträcker sig de fågelrika nabbarna ut mot havet. Det är Näsnabbarna, Sillnäs, Björkenabben och Kråkenabben. De är utlöpare av de restberg, som till stora delar är lövskogsbeklädda. Här finns Hjärthalla, Stiby backe och Listers Huvuds naturreservat. Mellan restbergen finns ett varierat och småskaligt stråk av betesmarker, havsstrandängar, buskmarker samt mindre skogsområden. Ofta finns växtlighet, t ex gräs och buskar fram till vattnet.

Vad efterfrågas?

Service i form av affär (obemannad), paketutlämning, mötesplatser och aktiviteter efterfrågas ofta i de mindre tätorterna, liksom ett bättre utbyggt cykelvägnät. Det finns även behov av mer varierade bostadsformer som ex hyres- och marklägenheter för äldre och yngre som komplement till villabebyggelsen.

Utvecklad och ändrad markanvändning

Bostäder

Nya bostäder föreslås uppföras som komplement till befintlig bebyggelsestruktur i flera av kommunens mindre tätorter. För att utveckla det befintliga bostadsbeståndet ska andra bostadstyper än enbostadshus prioriteras. Mindre lägenheter eller radhus samt olika upplåtelseformer gör det möjligt att tillgodose behovet av bostäder på orten för alla genom hela livet.. Utöver utpekade områden kan enstaka bostäder accepteras i direkt anslutning till befintlig bebyggelse. Större sammanhängande områden ska undvikas. Enstaka bostäder utan koppling till befintlig bebyggelse ska utredas utifrån landskapsbild, befintliga strukturer, påverkan på friluftsliv, naturmiljö och kulturmiljö samt ianspråktagande av bruksvärd jordbruksmark.

I Sandviken föreslås ett mindre bostadsområde i den norra delen, mot golfbanan.

Den befintliga bebyggelsen i Mörby föreslås kompletteras längs med Sandviksvägen och öster där om.

I Ysane föreslås bostäder sydost om befintlig bebyggelse, fram till Norremarksvägen i öster. Infart bör ske från söder och öster för att inte skapa störande trafik genom bostadsområdet. Det är värdefullt om befintlig vegetationsstruktur i området kan bevaras.

I Högtofta föreslås mindre bostadsutbyggnader runt om skolan.

Verksamheter

Verksamheter föreslås på flera ställen längs med riksväg 15, där det är bra skyltläge och nära avtagsväg. I anslutning till sydostlänkens koppling till Blekinge kustbana kan finnas behov av verksamhetsområde för logistik och omlastning.

Längs med gamla väg E22 i höjd med Ysane, föreslås område för verksamheter. Området har gott skyltläge till väg E22 och god tillgänglighet via Ysanevägen.

Nedlagda pälsdjursgårdar kan med fördel användas för annan typ av verksamheter, då marken här redan är ianspråktagen och påverkad av tidigare verksamhet.

Infrastruktur

En planskild korsning föreslås under riksväg 15 i höjd med Kylinge för att säkra passagen för oskyddade trafikanter.

Ett nytt järnvägsspår föreslås dras mellan Olofström och Karlshamn, den så kallade Sydostlänken. Inom Sölvesborgs kommun kommer spåret att dela sig i en trevägskorsning mot söder och öster. Sydostlänken är klassad som riksintresse för kommunikationer.

Teknisk anläggning

Reningsverken i Kylinge och Djupekås planeras stängas. Reningsverken har idag skyddsavstånd inom vilket ny bebyggelse inte anses lämpligt. När reningsverken stängs försvinner skyddsområdena och marken kan eventuellt exploateras.

I den norra delen av kommunen pekas område ut för teknisk anläggning. Syftet är att detta område ska nyttjas för alternativ energiproduktion. Beroende på typ av anläggning och placering kan en exploatering ge påverkan på Olofströms och Karlshamns kommuner.

Motstående intressen

I Högtofta är ett föreslaget nytt bostadsområde utpekat inom skyddszonen för befintligt reningsverk. Reningsverkets intresse och skyddszon gör före intresset av att bygga nya bostäder till dess reningsverket läggs ner.

Vid exploatering i Ysane ska hänsyn tas till kyrkan som landmärke i landskapet och kulturmiljövården kopplade till kyrkan och begravningsplatsen.

Några av de utpekade bostadsområdena tar mindre områden för jordbruksmark i anspråk. De strategiska områdena anger som utgångspunkt att kommunen ska erbjuda attraktiva boenden på landsbygden. Genom att peka ut områden i översiktsplanen tar kommunen ansvar för den framtida bostadsutvecklingen och pekar ut vilka områden som ska bebyggas med fler än enstaka hus. Platser har prioriterats utifrån efterfrågan, möjlighet för utbyggnad i hela kommunen, behov och platsens förutsättningar. Samtliga områden ligger i direkt anslutning till befintlig bostadsbebyggelse och bygger vidare på befintliga strukturer i bebyggelse och landskap samt teknisk infrastruktur. Vid de samhällen där alternativa lokaliseringar varit möjliga har de platser valts som haft minst påverkan på möjligheten till ett rationellt drivet jordbruk, natur- och kulturmiljövården.

3.3.8 Havsområdet och kusten

Karta 20 i kartbilagan.

Närheten till havet är något som är av stort värde för boende och besökare och som format livet i Sölvesborg sedan urminnes tider. Havet bidrar till attraktiva livsmiljöer för människor, djur och växter. Kustområdena är populära för friluftsliv och de vita sandstränderna är attraktiva för många besökare.

Kommunen har en lång kuststräcka och ett stort havsområde. De öar som finns i kommunen är med undantag av Hanö små, obebodda och med kustnära läge. Hela den kuststräcka som inte omfattas av tätortsbebyggelse har ett mycket stort värde ur fritids- och rekreationssynpunkt.

Sölvesborgs kommun har tillsammans med Blekinges övriga kustkommuner tagit fram en gemensam plan för Blekinges havsområde. Läs mer om denna i planeringsstrategin vattenområden.

Hanö

Hanö är en ö med sex km till fastlandet. Bebyggelsen är koncentrerad till Hanö läge, vilken har ringa åretruntboende invånare. Största delen av Hanö utgör naturreservat och Natura 2000-område. Länsstyrelsen har föreslagit att Hanö och Listers huvud tillsammans med vattenområdet där emellan ska utses till nationalpark.

Bättre kommunikationer är en förutsättning för utvecklingen på Hanö. Ett område i direkt anslutning sydost om befintlig bebyggelse föreslås för nya bostäder. Hamnområdet ska fortsätta utvecklas för besöksnäringen och gästhamnen likaså.

Utvecklad och ändrad markanvändning

Genom att utveckla de gröna miljöerna längs med kusten med promenadstråk och cykelvägar, förbättras allmänhetens tillgång till havet och kustlinjen. I närheten till bostadsbebyggelse kan sådana åtgärder vid behov kombineras med skyddsåtgärder för höjda havsnivåer.

Havet kan på lämpliga platser nyttjas för alg- och musselodlingar,

Motstående intressen

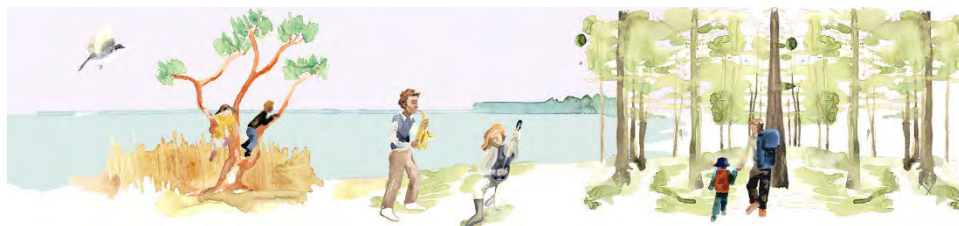
Många av kommunens natur- och kulturvärden är kopplade till kusten. Kusten är också starkt förknippad med friluftsliv i form av bad, båtliv och rekreation. Stora delar av kusten är skyddad genom generell och utökat strandskydd. Det är även längs med kusten som de flesta vill leva och bo. Exploateringsintresset kan därför komma i konflikt med befintliga värden.

Det är kommunens politiska vilja att framtida energiproduktion från vindkraft sker från havsbaserade vindkraftsanläggningar. Detta kan ha stor påverkan på landskapsbilden. För att vindkraftsanläggningar i havet ska få en begränsad påverkan på landskapsbilden från land ska en zon om fem

kilometer från strandlinjen vara fri från vindkraftverk. En avvägning mot övriga allmänna intressen måste också göras, exempelvis farleder.

Allmänna intressen som yrkesfiske och farleder kan påverka det allmänna intresset för friluftsliv till havs.

En höjd havsnivå på grund av förändrat klimat kan påverka såväl naturmiljöer som bebyggda miljöer. Skyddsåtgärder för klimatanpassning kan få stor påverkan på landskapsbild, utsikter och naturliga spridningskorridorer. Det kan också skapa svårigheter att ta hand om naturligt avrinnande vatten från inlandet.

4 Värden och hänsyn

I denna del redovisas riksintressen och andra värden som behöver redovisas i sin helhet för att uppmärksamma i vilket sammanhang de tillhör.

4.1 Riksintressen

Områden av riksintresse är av nationell betydelse och regleras i 3 och 4 kapitlet i miljöbalken. Riksintressen ska prioriteras i den fysiska planeringen och skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada deras värden eller avsevärt försvåra möjligheterna att använda dem för avsett ändamål. Riksintressen innebär inte att annan verksamhet omöjliggörs. I många fall kan de värden som utgör grund för riksintresset vara möjliga att kombinera med annan verksamhet eller etablering. Det måste studeras i det enskilda fallet. I översiktsplanen ska kommunen redovisa hur riksintressena ska tillgodoses och om de påverkas av föreslagen mark- och vattenanvändning. Många riksintresseområden är stora och kan beröra flera kommuner. Det mellankommunala perspektivet ska därför beaktas vid ställningstaganden kring riksintressena.

4.1.1 Naturvård

Karta 21 i kartbilagan.

Områden av riksintresse för naturvården ska representera svensk natur, belysa landskapets utveckling och visa mångfalden i naturen. Områdena motsvarar de mest värdefulla naturområdena i ett nationellt perspektiv. Att skydda områden med, för landet, unika naturvärden är viktigt för att bevara den biologiska mångfalden, för att skydda landskapsbilden och för allas möjligheter till naturupplevelser och friluftsliv.

Det finns fyra utpekade områden av riksintresse för naturvården som berör Sölvesborgs kommun. NK 2 Valjeviken – Sölvesborgsviken, NK 3 Ryssberget, NK 4 Listerlandet – Hanö och NK 39 Lörbykusten (delvis inom Karlshamns kommun). NK 2 och NK 3 angränsar till andra riksintresseområden för naturvård inom Bromölla kommun.

Ställningstagande:

- Områdena ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada naturmiljön. Det innebär att planläggning, byggande eller andra exploateringsföretag bara kan komma ifråga om det kan ske med hänsyn till naturvärdena.

Påverkan

Stora delar av Sölvesborgs kommuns yta kopplat till kusterna och Ryssberget är av riksintresse för naturvården. Boende i kustnära läge attraherar många, vilket kan leda till konflikter och motstridande intressen. Nya bebyggelseområden har endast föreslagits i anslutning till befintlig bebyggelse. Föreslagna ytor har under arbetets gång med översiktsplanen minskats ned, vilket är en fördel för riksintresset. Även små områden som tas i anspråk kan tillsammans medföra stor påverkan genom att riksintresseområdet splittras och fragmenteras. Runt Hällevik finns exempelvis risk för sådan påverkan. Vid efterföljande detaljplanering är det viktigt att tänka på allmänhetens tillgång till kustområdet, bevarande av grönstråk, olika naturmiljöer och tätortsnära rekreation. Detta kan bland annat göras genom väl genomarbetade strukturer och säkerställa grönytor som allmän plats i den nya bebyggelsen. En ökad naturturism kan få till följd att attraktiva ytor och miljöer får ett större slitage. Insatser som utpekande av promenadstigar, anordnade entréer och information kan minska denna påverkan.

4.1.2 Kulturmiljövård

Karta 22 i kartbilagan.

Kulturmiljö är den miljö som finns omkring människan och som präglats av olika mänskliga verksamheter och aktiviteter genom hela historien. Kulturmiljön är en del av kulturarvet och omfattar inte bara landskapets fysiska innehåll utan även ortsnamn eller sägner som är knutna till en plats eller område.

Det finns ett riksintresseområde för kulturmiljövård i Sölvesborgs kommun. Den medeltida stadsplanen för Sölvesborgs innerstad, K2 – Sölvesborg.

Ställningstagande

- Inom och i anslutning till riksintresseområde för kulturmiljövård ska mycket höga krav ställas på hänsyn och anpassning till miljön och byggnadstradition såväl vid ny-, till- och ombyggnad som vid underhåll.

Påverkan

De centrala delarna av Sölvesborg föreslås kunna utvecklas bland annat genom förtätning. Genom att följa uppställda ställningstaganden och utreda en exploaterings eventuella påverkan ska åtgärder som kan skada riksintressets värden undvikas.

4.1.3 Friluftsliv

Karta 23 i kartbilagan.

Friluftsliv är ett samlingsbegrepp för friluftaktiviteter som genomförs utomhus och inkluderar såväl organiserad som oorganiserad verksamhet.

De områden som pekas ut som riksintresse för friluftsliv har stor betydelse för människors utevistelse.

Det finns två riksintresseområden för friluftsliv i Sölvesborgs kommun. FK 01 Valjeviken-Ryssberget-Halen-Raslången och FK 02 Listerlandet-Hanö.

Ställningstagande

- Ingen exploatering, som påtagligt skadar natur- eller kultur ska ske inom dessa områden. Expansion av tätorterna bör tillåtas trots att aktuella ytor ligger inom riksintresseområde för friluftsliv.

Påverkan

Riksintresset omfattar hela kommunens södra kust. Boende i kustnära läge attraherar många, vilket kan leda till konflikter och motstridande intressen. Utbyggnadsområden har enbart pekats ut i anslutning till befintlig bebyggelse. Föreslagna ytor har under arbetets gång med översiktsplanen minskats ned, vilket är en fördel för riksintresset. Även små områden som tas i anspråk kan tillsammans medföra stor påverkan genom att riksintresseområdet splittras och fragmenteras. Runt Hällevik och Krokås finns exempelvis risk för sådan påverkan. Vid efterföljande detaljplanering och exploatering är det viktigt att tänka på allmänhetens tillgång till kustområdet, bevarande av grönstråk, olika naturmiljöer och tätortsnära rekreation. Detta kan bland annat göras genom väl genomarbetade strukturer och säkerställa grönytor som allmän plats i den nya bebyggelsen. Kommunens intention att satsa på naturturism genom fler aktiviteter kopplade till naturen och gång- och cykelvägar ses som positivt för riksintresset.

4.1.4 Kommunikationer

Karta 24 i kartbilagan.

Exploatering nära transportanläggningar får inte påverka möjligheterna till drift, underhåll och framtida utveckling av dessa anläggningar.

Vägar

Väg E22 och riksväg 15 utgör båda riksintresse för kommunikationer. Ett område på 50 meter längs E22:an och 30 m längs riksväg 15 ska lämnas obebyggt. Eventuellt bygglov inom detta område ska föregås av samråd med Trafikverket.

Järnväg

Blekinge kustbana och stickspåret från Sölvesborgs station till Sölvesborgs hamn utgör riksintresse för järnväg. Även den planerade korridoren för sydostlänken är av riksintresse.

Sjöfart och hamn

Sölvesborgs hamn utgör riksintresse som anläggning för kommunikationer. Sölvesborgs kommuns vattenområde berörs av flera farleder av riksintresse, bland annat till Sölvesborgs hamn, men även till Karlshamns

och Stilleryds hamnar. Farleden mellan Åhus och Utklippan korsar kommunens havsområde. .

Flygplats

Hela Sölvesborgs kommun ligger inom MSA-yta (minimum safey altitude) för Ronneby och Kristianstads flygplatser. Det finns därmed riktlinjer för högsta tillåtna objekt i hela kommunen.

Ställningstagande

- Åtgärder får inte vidtas som kan påverka möjligheterna till nyttjande, drift underhåll och framtida utveckling av riksintressena.
- Kommunen stödjer strävanden för att förbättra säkerheten i anslutning till riksintressena.
- Åtgärder som säkerställer framkomligheten på vägar och järnvägar av riksintresse med hänsyn till höjda havsnivåer ska ske i samspel med berörda myndigheter och fastighetsägare.

Påverkan

En framtida havsnivåhöjning medför att delar av Blekinge kustbana och väg E22 översvämmas. Översiktsplanen har pekat ut att åtgärder måste genomföras, vilket är positivt för riksintresset. Översiktsplanen reserverar även mark för föreslagna anspråk för utbyggnad av kommunikationsleder, vilket är positivt för riksintresset.

4.1.5 Energiproduktion och Energidistribution

Karta 25 i kartbilagan.

Riksintressen för vindbruk anges för områden som har särskilt goda förutsättningar för vindbruk ur ett nationellt perspektiv, för att de behövs för viktiga eller nödvändiga funktioner i samhället och/eller för en landsdels behov av viss energiproduktion.

Inom Sölvesborgs kommun finns fyra områden utpekade av nationell vikt för produktion och distribution av energi genom vindkraft. Två områden ligger på land helt inom kommunen och två i havet. Områdena i havet delas med Karlshamns och Bromöllas kommuner.

Ställningstagande

- Områden som är av riksintresse för anläggningar för energiproduktion till havs ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av sådana anläggningar.

Påverkan

Sölvesborgs kommun har en restriktiv hållning till landbaserad vindkraft. Det södra riksintresseområdet är i dagsläget ianspråktaget för energiproduktion genom vindkraft. Det norra området utgörs av den utdikade sjön Vesan. Med en framtida höjd havsnivå är områdets framtid som jordbruksmark ovisst. Ur det perspektivet ser kommunen inte området

som lämpligt att peka ut särskilt. De havsbaserade områdena kvarstår i sin helhet.

4.1.6 Totalförsvaret

Karta 26 i kartbilagan.

Riksintresset för totalförsvaret och den civila luftfarten kan påverkas av uppförande av höga byggnadsobjekt som master och vindkraftverk. De kan utgöra flyghinder eller störa olika typer av kommunikationssystem. Med höga objekt avses alla objekt högre än 20 m utanför tätort och högre än 45 m inom tätort.

När det råder konflikt mellan försvarsmaktens intressen och övriga riksintresseområden är det försvarsmaktens riksintresse som har företräde enligt 3 kap 10 § Miljöbalken.

För att säkerställa att ingen skada sker på de riksintresseområden som omfattas av sekretess och inte kan redovisas öppet på karta, utgör hela landets yta samrådsområde för höga objekt (45 m på landsbygd och 20 m inom tätbebyggt område). Det innebär att alla sådana ärenden måste skickas på remiss till Försvarsmakten för ställningstagande.

Inom Sölvesborgs kommun finns flera riksintresseområden för totalförsvaret: Influensområde och område med särskilt behov av hinderfrihet kopplat till Ravlunda skjutfält, stoppområde för höga objekt och influensområde för luftrum kopplat till Ronneby flygplats samt sjöövningssområde Hanö-Torhamn.

Ställningstagande

- Inom riksintresseområdena får åtgärder inte vidtas som kan medföra påtaglig skada på riksintresset.

Påverkan

Inga föreslagna utbyggnadsområden är av den karaktären att de skulle medföra betydande skada på riksintresset.

4.1.7 Yrkesfisket

Karta 27 i kartbilagan.

Områden som är av riksintresse för yrkesfisket är utpekade inom havsområde, sjöar och vattendrag samt för fiskehamnar. Inom Sölvesborgs kommun finns fyra utpekade områden för yrkesfisket. Hörviks och Nogersunds hamnar, havsområdet längs med Listerlandets östra kust och Skåne/Blekinge utsjöområde är av riksintresse. Havsområdet 300 m från kusten omfattas av Havsplanen för Blekinge.

Ställningstagande

- Inom riksintresseområdena får åtgärder inte vidtas som kan medföra påtaglig skada på riksintresset.

- **Kommunen vill aktivt verka för att minimera faktorer som har negativ miljöpåverkan på uppväxtmöjligheterna för fiskbeståndet.**

Påverkan

Planförslaget bedöms inte medföra negativ påverkan på riksintresset. På sikt föreslås verksamheten i Hörviks hamn ändra inriktning till besöksnäring på grund av yrkesfiskets nedgång de senaste decennierna. Yrkesfiskets intressen koncentreras därmed till Nogersunds hamn. Kommunen poängterar att infrastrukturen, väg 123, ska förbättras genom åtgärder för högre säkerhet och tillgänglighet. Ställningstagande om att kommunen ska verka för minskade utsläpp av näringsämnen och föroreningar till vatten medför en bättre vattenkvalitet som är positivt på riksintresset.

4.1.8 Rörligt friluftsliv

Karta 28 i kartbilagan.

I stort sett hela Listerlandet och kuststräckan, förutom Sölvesborgs stad och Ljungaviken, utgör riksintresse för det rörliga friluftslivet. Riksintresseområdet fortsätter österut längs Pukaviksbukten upp längs med Mörrumsån till Åsnen.

Ställningstagande

- **Inom området ska turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön.**

Påverkan

Riksintresset omfattar hela kommunens södra kust. Boende i kustnära läge attraherar många, vilket kan leda till konflikter och motstridande intressen. Utbyggnadsområden har enbart pekats ut i anslutning till befintlig bebyggelse. Föreslagna ytor har under arbetets gång med översiktsplanen minskats ned, vilket är en fördel för riksintresset. Även små områden som tas i anspråk kan tillsammans medföra stor påverkan genom att riksintresseområdet splittras och fragmenteras. Runt Hällevik, Krokås, Norje och Pukavik finns exempelvis risk för sådan påverkan. Vid efterföljande detaljplanering och exploatering är det viktigt att tänka på allmänhetens tillgång till grönstråk, olika naturmiljöer, tätortsnära rekreation och större sammanhängande ostörda områden. Detta kan bland annat göras genom väl genomarbetade strukturer och säkerställa grönytor som allmän plats i den nya bebyggelsen. Kommunens intention att satsa på naturturism genom fler aktiviteter kopplade till naturen och gång- och cykelvägar ses som positivt för riksintresset.

4.1.9 Högexploaterad kust

Karta 29 i kartbilagan.

Högexploaterad kust är ett geografiskt område som i sin helhet är av riksintresse. Områdena, som i de flesta fall är stora, har pekats ut med hänsyn till de stora natur- och kulturvärdena som finns i dem. Hela kustlinjen i Sölvesborgs kommun utgör riksintresseområde för högexploaterad kust.

Ställningstagande

- Turismens och friluftslivets intressen ska särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön. Fritidsbebyggelse får endast komma tillstånd i form av kompletteringar till befintlig bebyggelse. Dock undantas fritidsbebyggelse som tillgodoser det rörliga friluftslivets behov samt enkla fritidshus i närheten av tätorterna.

Påverkan

Riksintresset omfattar hela kommunens södra kust. Boende och turistanläggningar i kustnära läge attraherar många, vilket kan leda till konflikter och motstridande intressen. Utbyggnadsområden har enbart pekats ut i anslutning till befintlig bebyggelse. Föreslagna ytor har under arbetets gång med översiktsplanen minskats ned, vilket är en fördel för riksintresset. Även små områden som tas i anspråk kan tillsammans medföra stor påverkan genom att riksintresseområdet splittras och fragmenteras. Runt Hällevik, Krokås, Norje och Pukavik finns exempelvis risk för sådan påverkan. Vid efterföljande detaljplanering och exploatering är det viktigt att tänka på allmänhetens tillgång till grönstråk, olika naturmiljöer, tätortsnära rekreation och större sammanhängande ostörda områden. Detta kan bland annat göras genom väl genomarbetade strukturer och säkerställa grönytor som allmän plats i den nya bebyggelsen.

4.1.10 Natura 2000

Karta 30 i kartbilagan.

Natura 2000 är ett nätverk av skyddade områden i hela EU. Det skapades för att hejda utrotningen av djur och växter och för att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Ett natura 2000-område kan vara utpekade enligt habitatdirektivet, fågeldirektivet eller båda delar. I Sölvesborgs kommun finns totalt 20 Natura 2000-områden, varav två är utpekade enligt fågeldirektivet. Resterande områden är utpekade enligt habitatdirektivet.

Ställningstagande

- Natura 2000-områden ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada värdena i områdena. Planläggning, byggande eller andra exploateringsföretag kan bara komma i fråga om det kan ske med

hänsyn till syftet med skyddet som beskrivs i bevarandeplanen för respektive område.

Påverkan

Inga utbyggnadsområden pekas ut inom Natura 2000-områden. Enstaka områden ligger i nära anslutning till. Vid efterföljande detaljplanering ska eventuell påverkan utredas och minimeras.

4.2 Vattenskyddsområden

Karta 31 i kartbilagan.

Dricksvattnet är vårt viktigaste livsmedel. För att trygga vattenförsörjningen och en bra vattenkvalitet inrättar landets kommuner vattenskyddsområden. Inom dessa områden gäller särskilda skyddsföreskrifter. Begränsningarna ska skydda vattentäkterna från skadliga ämnen som kan försämra vattenkvaliteten. Skyddsområden delas in i tre skyddszoner efter hur stor risk det är för förorening och zonerna har olika föreskrifter.

Översiktsplanen redovisar kommunens föreslagna vattenskyddsområden på övergripande nivå där primära och sekundära områden slagits ihop för att skydda uttagspunkternas exakta placering. Syftet med att redovisa vattenskyddsområdena i översiktsplanen är att uppmärksamma de områden inom vilka hänsyn måste tas vid framtida planering och byggnation. Inga nya utbyggnadsområden i översiktsplanen har pekats ut inom primär skyddszon. Eventuell påverkan och krav i de olika utbyggnadsområdena ska studeras mer noggrant i efterföljande detaljplanering. Mer information finns på Sölvesborgs kommuns hemsida.

4.3 Naturmiljövården

Karta 32 i kartbilagan.

I kommunen finns flera fina naturmiljöer som är av stort intresse för den vetenskapliga, lokala och regionala naturvården.

4.3.1 Stora opåverkade områden

Inom kommunen finns det inga större områden som inte är kulturpåverkade. Blekinges kustbygd utgör ett av landets mest tätbebyggda områden näst efter storstadsregionerna. Det finns få områden som inte är påverkade av vägar och få områden som inte är utsatta för buller.

4.3.2 Ekologiskt känsliga områden

Pukaviksbukten klassificeras som ekologiskt känsligt område. Detta gäller laxens vandringsområde kring Mörrumsåns utlopp.

4.3.3 Skyddad natur

Naturresevatens syfte är att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Naturresevatens värden ska bestå och kunna upplevas av kommande generationer. De flesta av kommunens naturresevat sammanfaller med Natura 2000-områden.

Naturområden kan även skyddas genom naturvårdsavtal, naturminnen, biotopskydd, ramsarområde och strandskydd.

4.4 Kulturmiljövärden

Karta 33 i kartbilagan.

Byggnader och kulturlandskap samverkar till en helhet som det är av stort intresse att skydda och bevara.

Att bevara kulturhistoriska miljöer från olika tider bidrar till kontinuitet och stärker platsers karaktär. Miljöer med kulturhistoriska värden kan handla om byggnader, likväl som om den omgivande gröna miljön, till exempel parker, trädgårdar, stenmurar och ängar. Dessa platser har ofta höga upplevelsevärden och uppskattas av många som utflyktsmål eller rekreativmiljöer.

4.4.1 Fornlämningar

Eftersom Sölvesborgs kommun till stor del har karaktären av fullåkersbygd, har med tiden fornlämningar av typ resta stenar, högar och liknande tagits bort av jordbrukstekniska skäl. Vid markexploatering får man därför räkna med det dolda kulturlandskapet, det som finns under markytan.

4.4.2 Byggnadsminnen

Det finns idag åtta byggnadsminnen i Sölvesborgs kommun. Byggnadsminnena spänner över en stor tidsperiod med koncentration till 1800- och 1900-talet. Mer information finns på länsstyrelsens hemsida och i skriften "Blekinges byggnadsminnen – En källa till vår historia" utgiven av Länsstyrelsen Blekinge län 2015.

- Listers Härad's Tingshus
- Järnvägsstationen
- Sölvesborgs slott – huvudbyggnaden
- Sölvesborgs slott – förvaltarbostaden och uthuslängorna
- Gamla Fattighuset
- Nicolaigården
- Valje herrgård
- Hörby 6:2

4.4.3 Särskilt värdefulla kulturmiljöer

Ett kulturmiljöprogram omfattande hela kommunen är under framtagande. I detta pekats 24 områden ut som särskilt värdefulla för kulturmiljön. Till dess att programmet är klart presenteras de olika områdena nedan. Motiv till varför de olika områdena är viktiga att bevara områdenas specifika karaktärsdrag och vad man ska tänka på vid förändring och utveckling i områdena beskrivs.

Beskrivningar av de olika områdena finns enbart tillgängligt i det digitala dokumentet.

Utpekade områden är:

- Ryedal
- Jockarp
- Ynde
- Via Regia Sölve-Pukavik
- Valje herrgård
- Sölvesborg Svarta Led
- Sölvesborg Tivoli
- Sölvesborg Landsvägslyckorna
- Sölvesborg Norregatan
- Falkviks industrier och varv
- Tredenborg
- Djupekås
- Hörvik
- Hällevik fiskeläge
- Hälleviks havsbad
- Nogersund
- Istaby
- Västra Näs
- Hanö
- Mjällby utskiftade gårdar
- Björnekulla Klockskog
- Lörby skog
- Mörby med torpbebyggelse
- Grammahagen

5 Genomförande

Genomförande av översiktsplanen sker dels genom den efterföljande planeringen, dels genom att översiktsplanen följs upp och hålls aktuell.

5.1 Genomförandeplan

Översiktsplanen kommer att gälla lång tid framöver men den översiktliga planeringen inom kommunen kommer att fortsätta. För att lyckas med genomförandet av översiktsplanen krävs långsiktighet, god planering och aktivt agerande från kommunen. Det finns parallella processer, frågor och utredningar som måste fortsätta för att uppnå den önskade hållbara och positiva samhällsutvecklingen för Sölvesborgs kommun.

En översiktsplan är vägledande och handlar om kommunövergripande strategier och principer. Samtidigt samspelar den också med övriga planeringsnivåer. Nationella och regionala planer och lagar styr översiktsplanen medan detaljplaner och bygglov förverkligar den. Genom planmonopolet kan kommunen bestämma bebyggelsens omfattning, utformning och placering. Detaljplaneringen är därför det viktigaste formella medlet för att förverkliga översiktsplanens intentioner.

De viktigaste verktygen för genomförandet av översiktsplanen är:

- Verksamhetsplan för samhällsbyggnads- och kommunledningsförvaltningen
- Lokalresursplanen, där nästkommande års projekt väljs ut
- Mål och budget, den årliga budgetprocessen.

Samtliga processer avslutas årligen med ett dokument som beslutas av kommunfullmäktige. Urvalet av projekt sker bland annat utifrån en utvärdering gentemot översiktsplanens inriktning.

5.1.1 Kompletterande utredningar

För att fungera för den efterföljande mer detaljerade planeringen krävs att vissa övergripande planeringsunderlag tas fram, exempelvis:

- Trafikstrategi
- Näringslivsstrategi
- Arkitekturpolicy och gestaltningsprogram (under framtagande)
- Kulturmiljöprogram (under framtagande)

- Grönplan för hela kommunen

5.1.2 Investeringskostnader

Lagstiftningen reglerar och ställer krav på hela processen från idé till förvaltning av det byggda och våra offentliga miljöer. Regler om ansvarsfördelning, skyldigheter, varsamhet och kostnadsfördelning påverkar därför genomförandet. Bestämmelser finns framförallt i plan- och bygglagen men även i infrastrukturlagstiftning, fastighetsbildningsrätt och miljöbalken.

Kommunens investeringar vid genomförande ska i största mån täckas genom inkomster i form av gatukostnader, markförsäljning, exploateringsbidrag och övriga avgifter. I samband med större nybyggnationer kommer exploateringsavtal eller markanvisningsavtal att tecknas mellan kommun och byggare. Avtalen reglerar ett projekts genomförande, ansvar och ekonomi. Genom ett gott samarbete får både kommunen, byggaren och sölvesborgarna nytta av det som byggs.

5.2 Andra aktörer

En stor del av den föreslagna markanvändningen i översiktsplanen ligger på privatägd mark. Initiativ från privata fastighetsägare är därför avgörande för att kunna förverkliga delar av översiktsplanen och för att kunna ta tillvara på utvecklingsmöjligheterna. Samarbete mellan kommunen, privata fastighetsägare, byggare, företag, intresseorganisationer och ledningsägare är väsentligt under genomförandefasen.

5.3 Kontinuerlig översiktsplanering

Att ta fram en ny översiktsplan görs inte särskilt ofta. Översiktsplaneringen behöver dock ständigt hållas aktuell för att kunna vara till hjälp för den efterföljande planeringen. Ett verktyg för detta är att kommunen inom 24 månader efter ordinarie val ska låta kommunfullmäktige ta ställning till en så kallad planeringsstrategi som beskriver hur översiktsplanen ska hållas aktuell.

5.4 Uppföljning

För att följa upp översiktsplanens intentioner ska kommunen årligen följa upp översiktsplanens inriktning i korthet varje år. Det ska genomföras inom ramen för kommunens verksamhetsuppföljning. Denna analys kan sedan ligga till grund för eventuella åtgärder som kan pekas ut i den årliga mål och budgetprocessen. Kommunen ska även arrangera olika interna workshops över planens livstid för att hålla den levande.

6 Konsekvenser

6.1 Hållbarhetsbedömning

6.2 Barnkonsekvensanalys

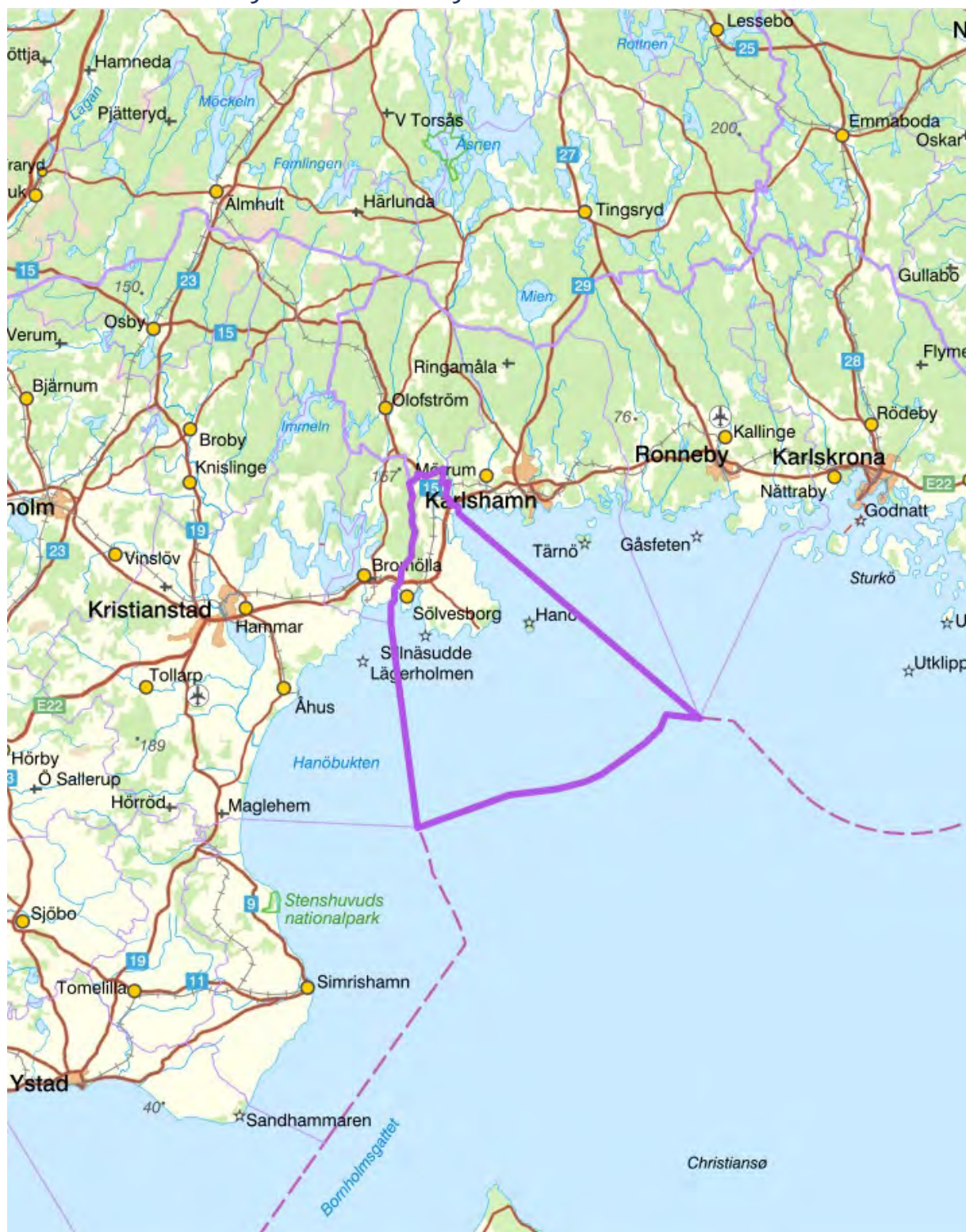
Dessa delar ligger som separata textdokument

Kartbilaga tillhörande Sölvesborgs översiktsplan 2050

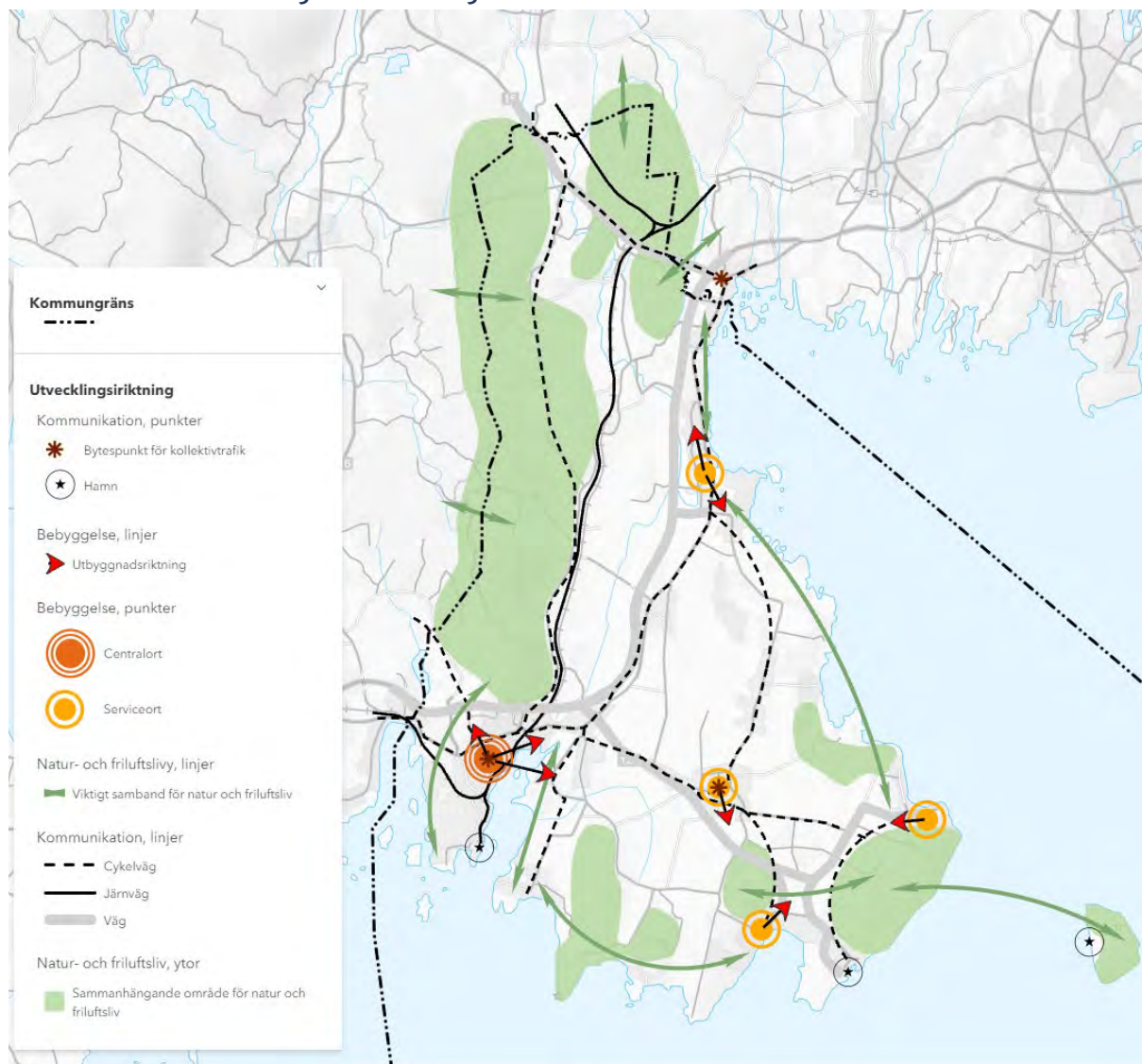
Observera att kartorna i detta dokument inte är skalenliga.

Karta 1. Sölvesborgs kommun i regionen

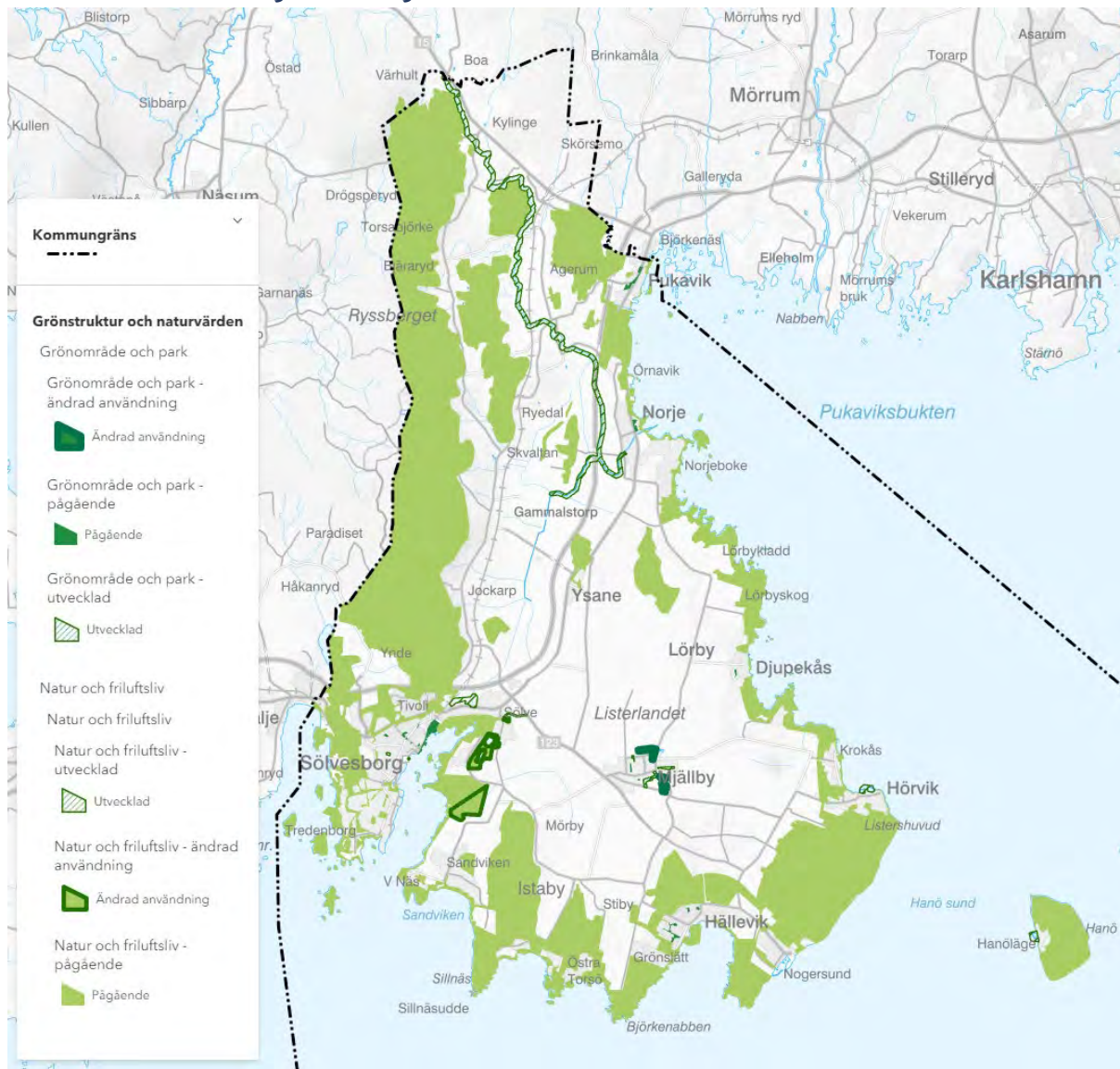

Karta 2. Utvecklingsinriktning

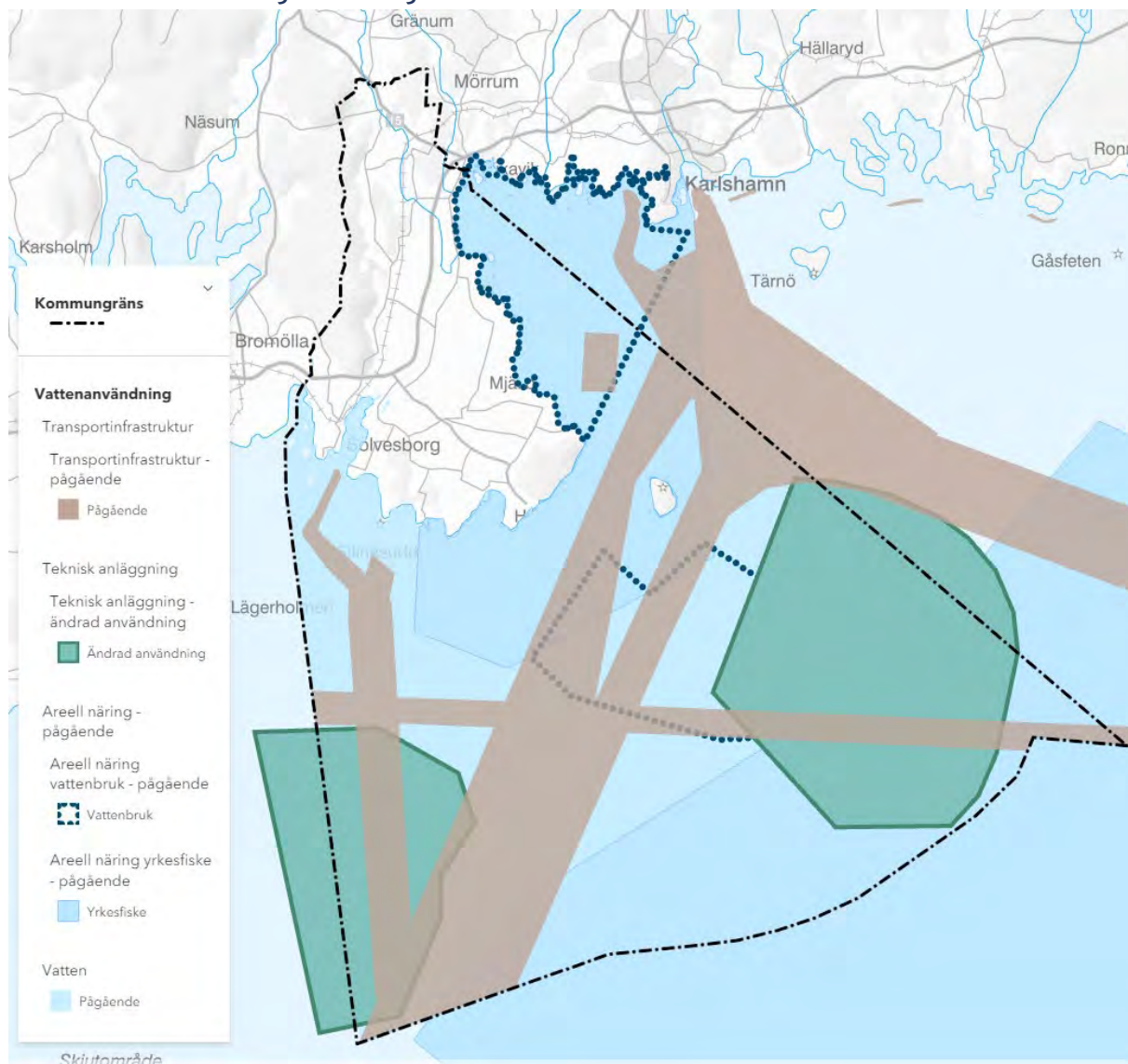

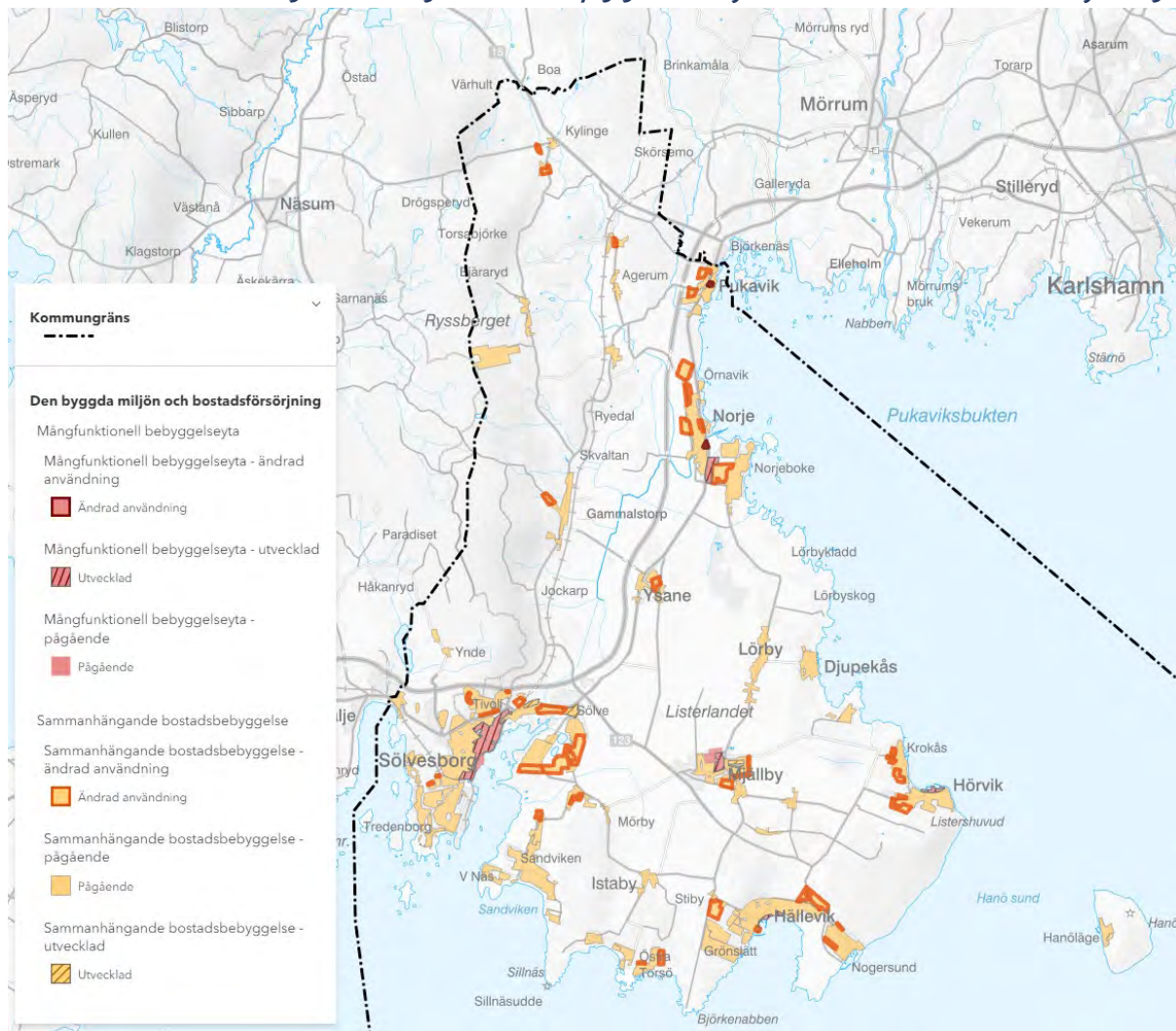
Karta 3. Planeringsstrategi – Grönstruktur och naturvärden

Karta 4. Planeringsstrategi – Vattenområden

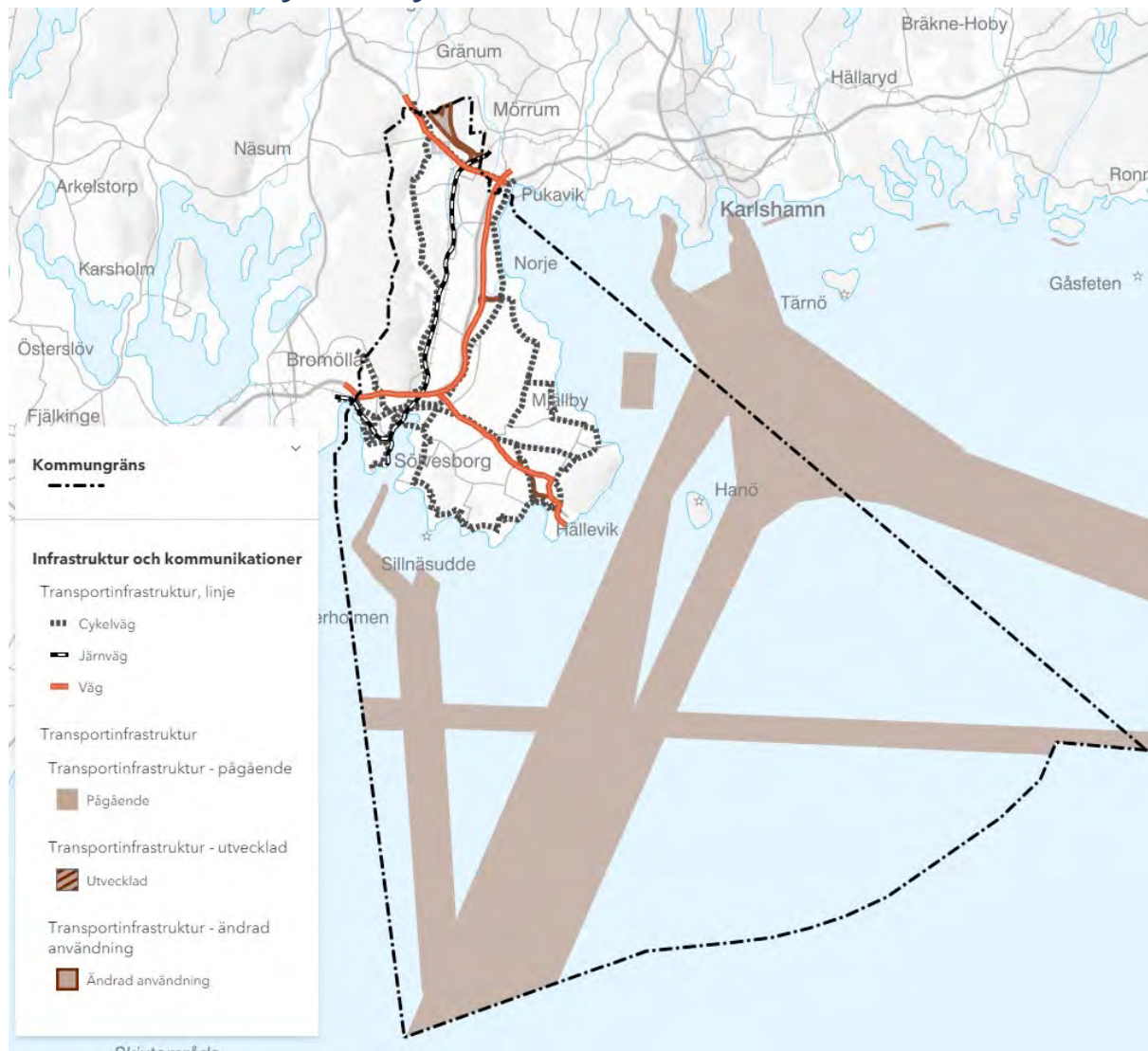

Karta 5. Planeringsstrategi – Den byggda miljön och bostadsförsörjning

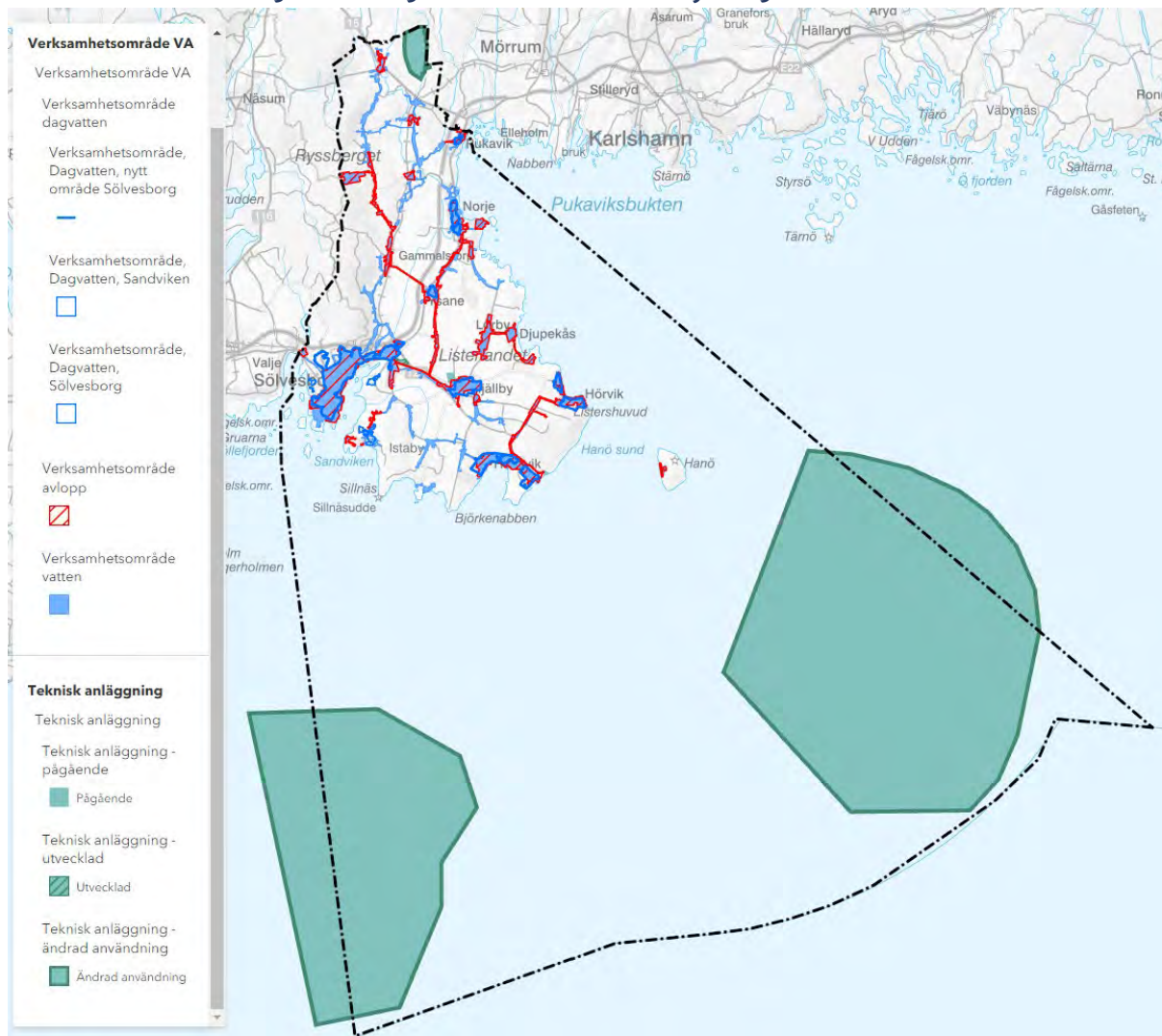

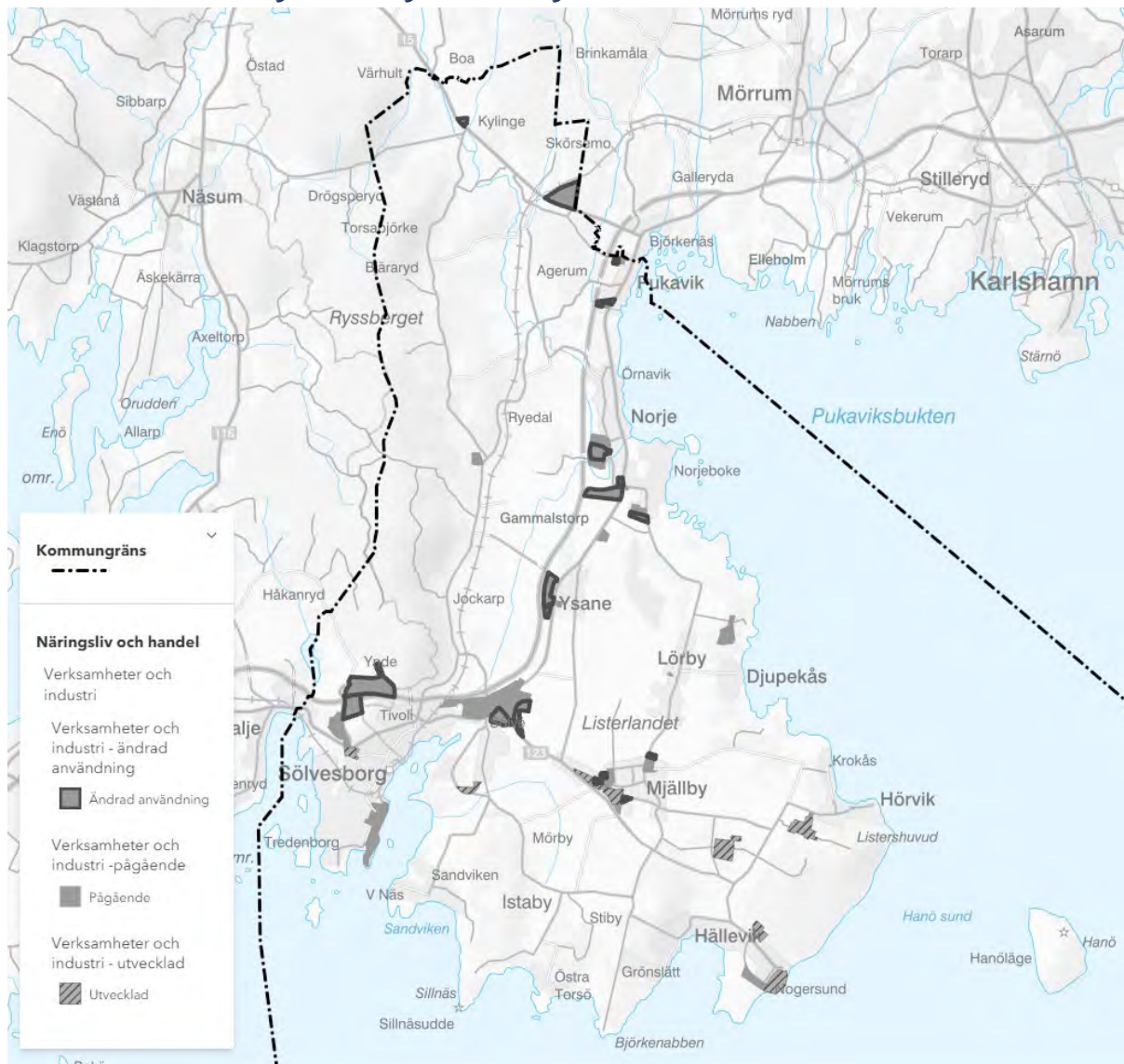
Karta 6. Planeringsstrategi – Infrastruktur och kommunikationer

Karta 7 Planeringsstrategi – Teknisk försörjning

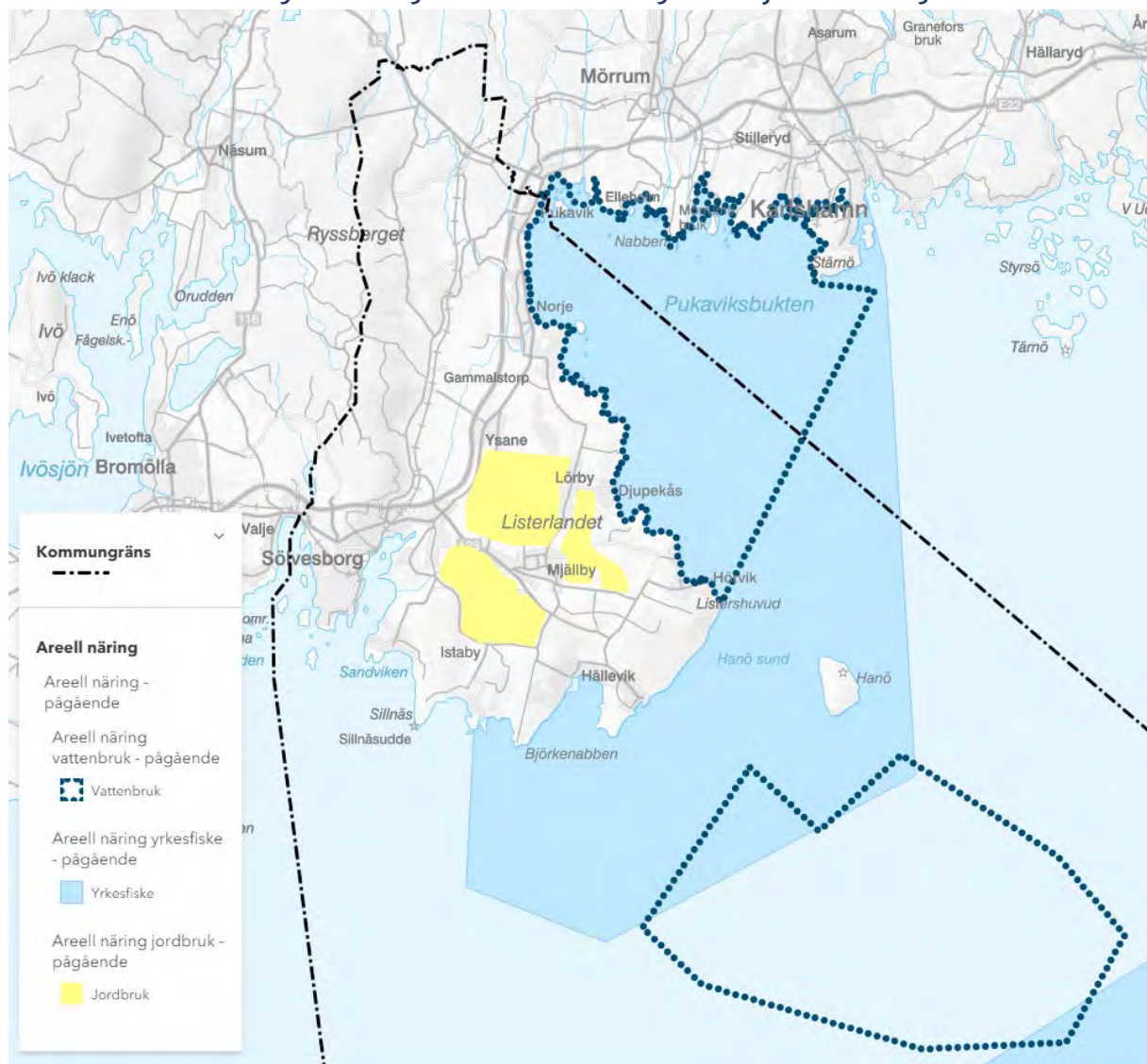

Karta 8. Planeringsstrategi – Näringsliv och handel

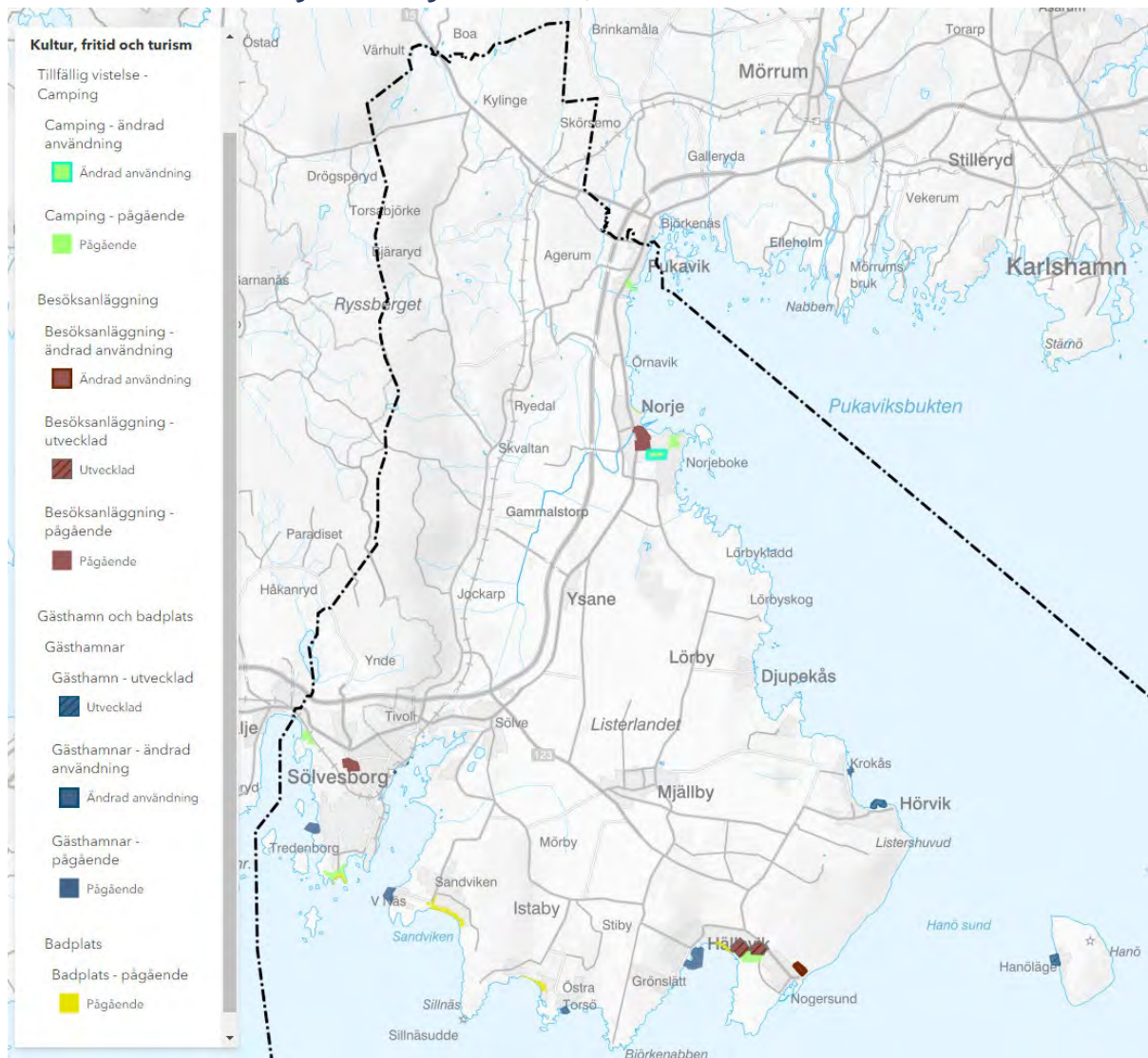

Karta 9. Planeringsstrategi – Areell näring och djurhållning

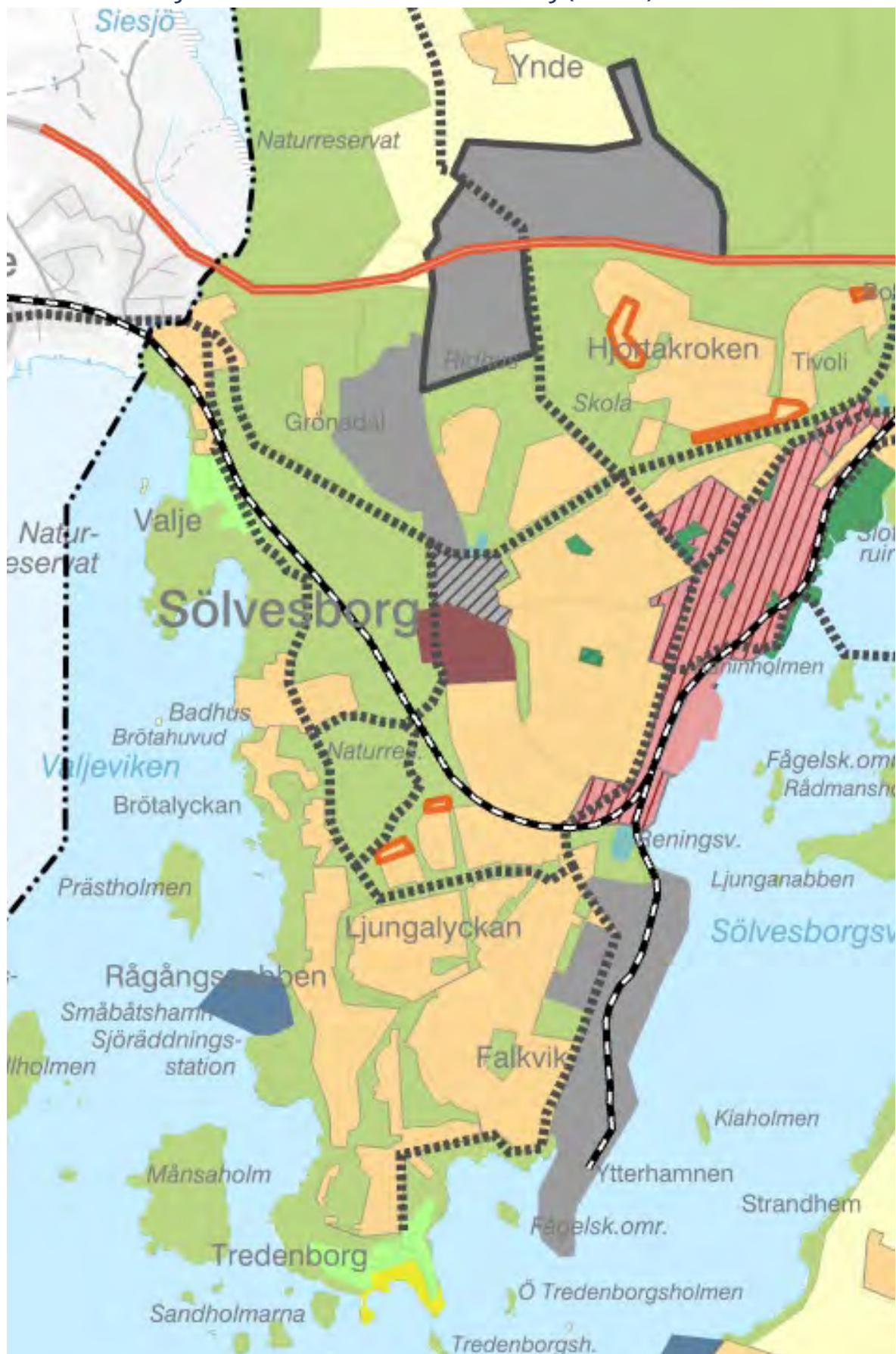
Karta 10. Planeringsstrategi – Kultur, fritid och turism

Bild 1. Förklaring till markanvändningskartorna

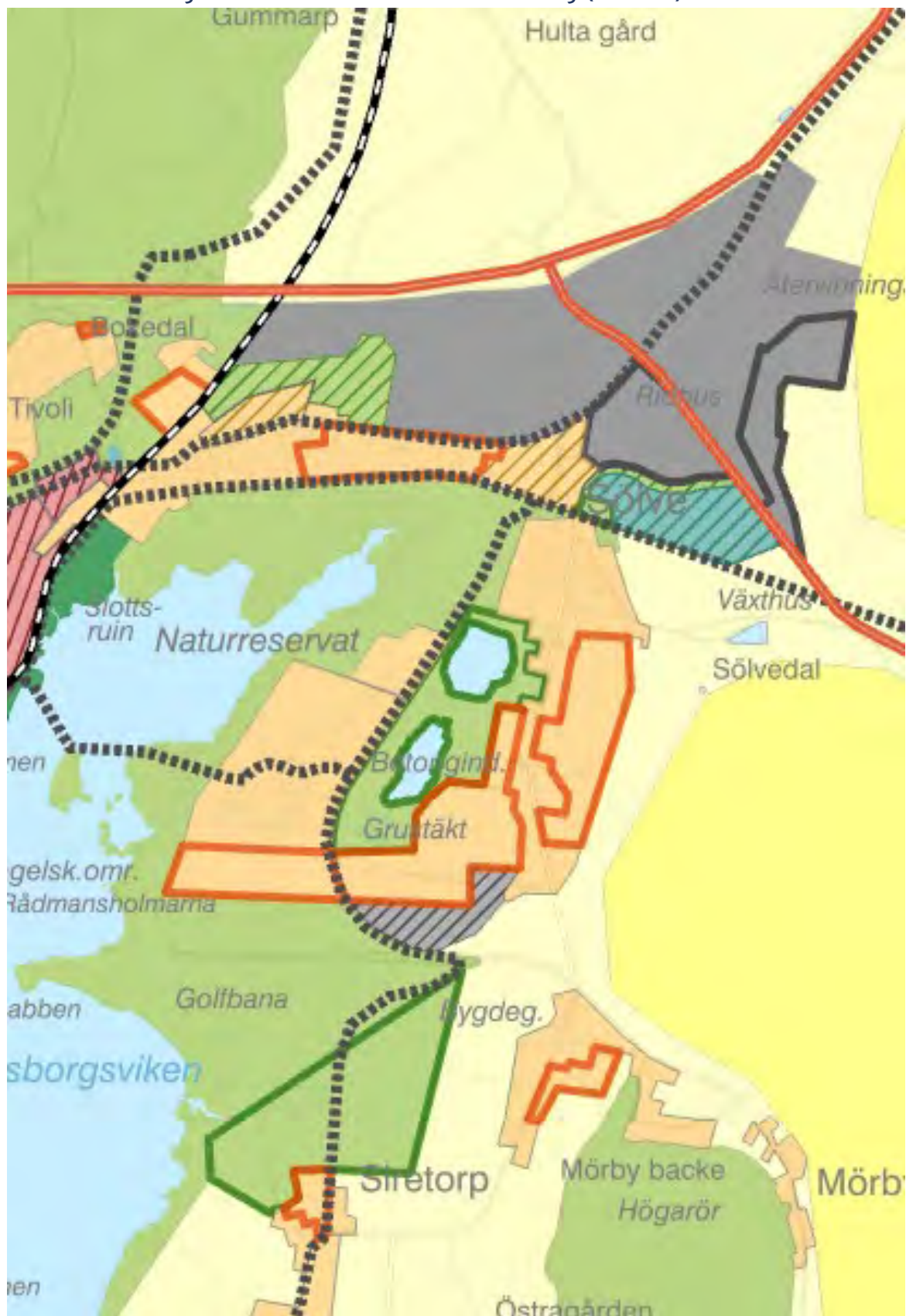
- Mångfunktionell bebyggelse - bebyggelse för bostäder, kontor, handel, service eller annan verksamhet som är förenlig med bostäder. Trafik- och parkeringsytor, parker skola och begravningsplatser kan ingå. Besöksanläggningar är en precisering som används i plankartan.
- Sammanhängande bostadsbebyggelse – orter och områden som huvudsakligen består av bostadsbebyggelse men där en eller ett fåtal servicefunktioner kan förekomma. Tillfällig vistelse som camping är en precisering som används i plankartan.
- Verksamheter och industri – verksamheter som är ytkrävande, genererar tung trafik eller är störande för omgivningen och inte bör blandas med bostäder. Här ingår traditionella industriområden, större handelscentrum, sportarenor, täkter med mera. Företagsmark är en precisering som används i plankartan.
- Transportinfrastruktur – det övergripande transportsystemet som är viktigt för att åstadkomma en hållbar och ändamålsenlig bebyggelsestruktur för respektive transportsätt. Här ingår vägar, gång- och cykelvägar, parkering, järnvägar, resecentrum, farleder och hamnar.
- Teknisk anläggning – grundläggande funktioner och anläggningar som försörjer samhället med exempelvis energi, vatten och telekommunikation. Användningen behöver ha företräde framför andra användningar för att få ett fungerande system och samhälle från utvinning, transport, alstring till distribution och lagring. Energiproduktion är en precisering som används i plankartan.
- Areell näring – områden för jordbruk, skogsbruk, vattenbruk och yrkesfiske. Mark ska särskiljas om det har ett speciellt värde för näringen och ska ha företräde framför andra användningar.
- Grönområde och park – grönområde med stor betydelse för ett stort omland. Det kan vara parker, parkliknande miljöer, naturmark i tätortsmiljö, närreklamationsområden, lekplatser samt anlagda områden för fritidsaktiviteter som främst äger rum utomhus.
- Natur och friluftsliv – större sammanhängande områden där värden för friluftsliv, natur- och kulturmiljö, biologisk mångfald och ekosystemtjänster är prioriterade. Områdena ska vara allmänt tillgängliga och kan innehålla övernattningsmöjligheter för det rörliga friluftslivet, vandringsleder, badplatser, gästhamn med mera.
- Landsbygd – markområden som är möjliga för flera användningar men där det inte alltid är nödvändigt eller möjligt att ange vilka markområden som bör användas för vad.
- Vatten – vattenområden som är lämpliga för olika användningar men där det inte är nödvändigt eller möjligt att avgöra den exakta platsen. Användningen gäller för såväl öppet hav som kustvatten, sjöar och vattendrag.

Karta 11. Geografiska områden – Sölvesborg (1 av 2)

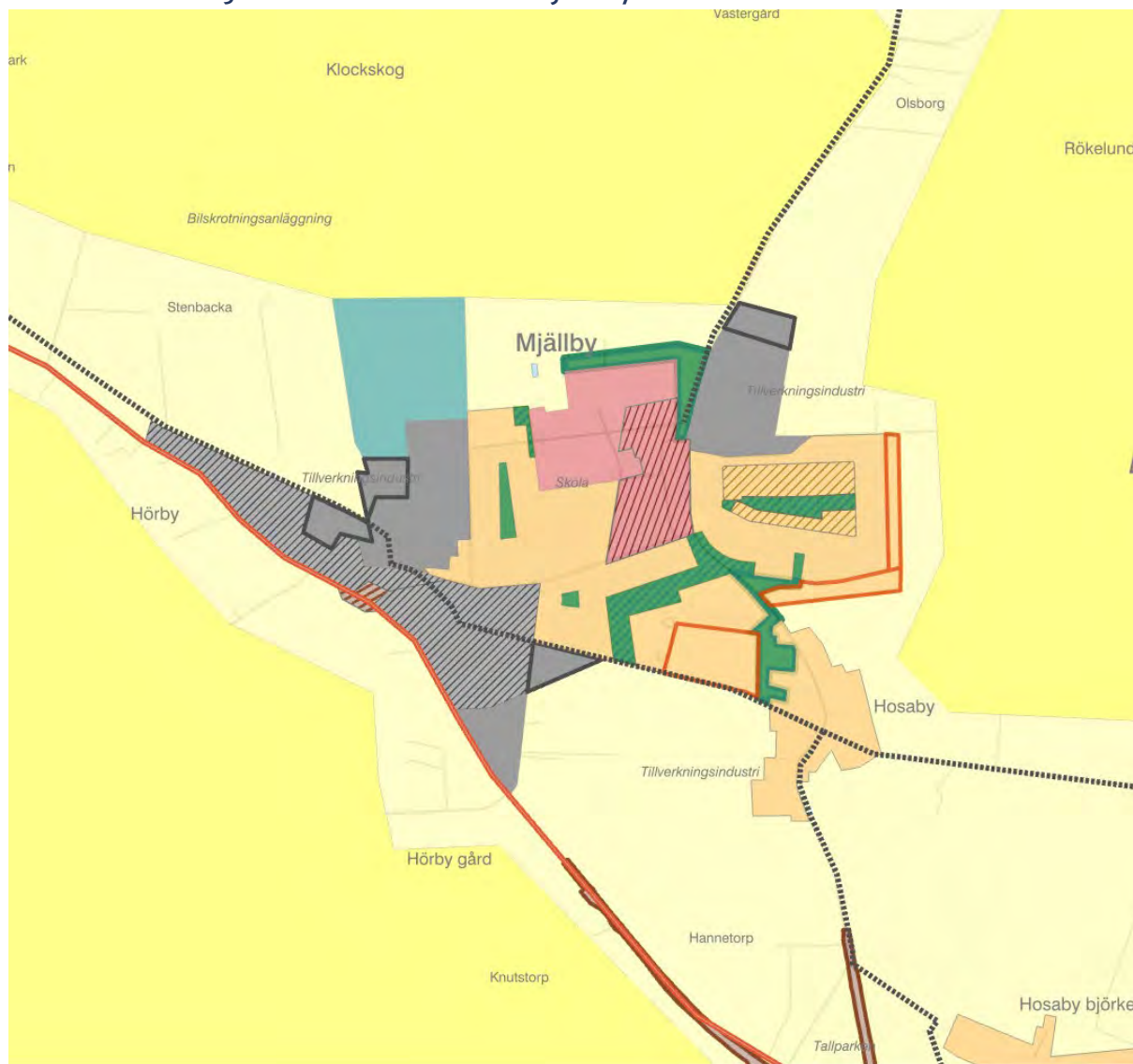

Karta 12. Geografiska områden – Sölvesborg (2 av 2)

Karta 13. Geografiska områden - Mjällby

Karta 14. Geografiska områden - Hällevik/Nogersund (1 av 2)

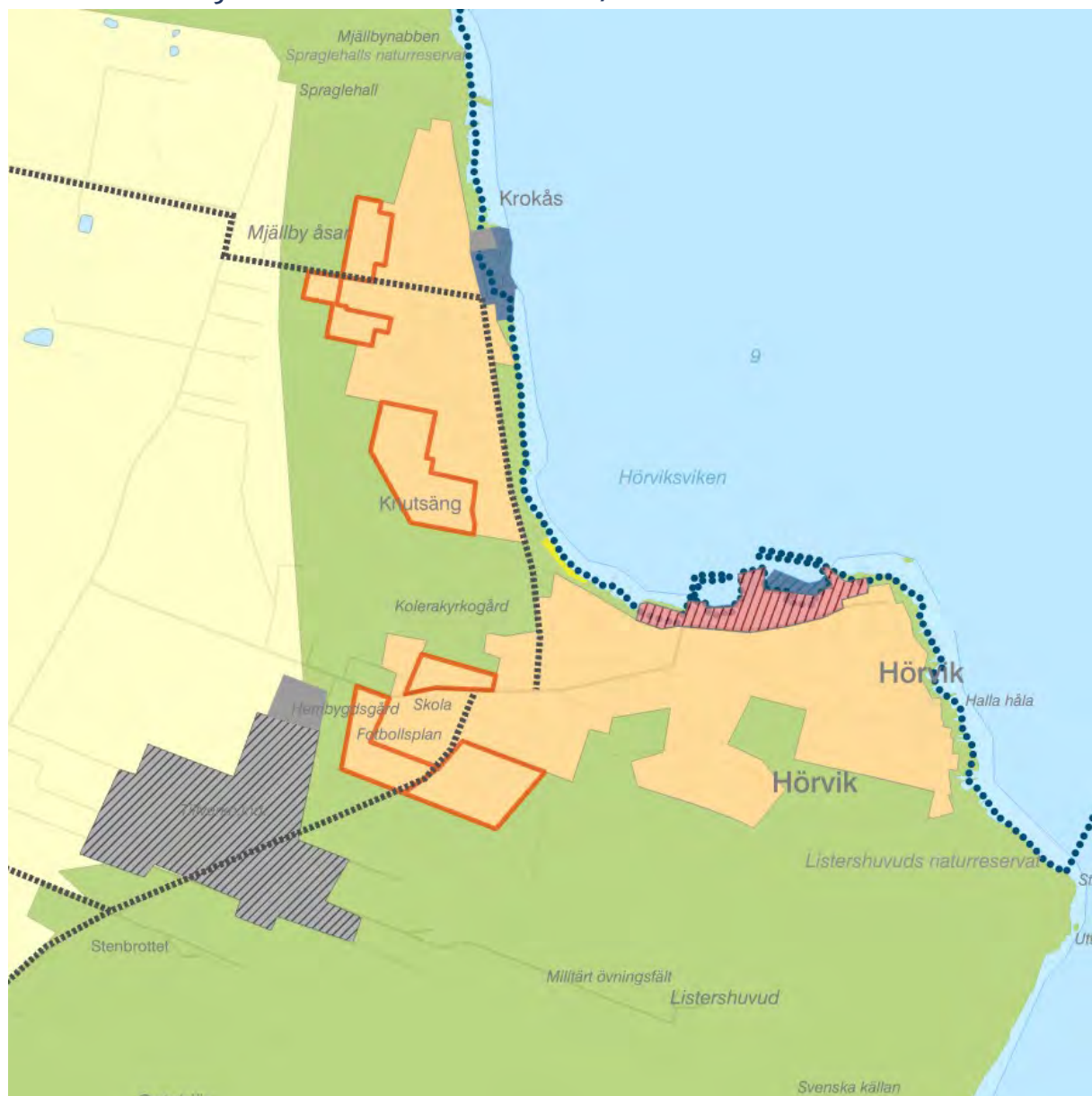

Karta 15. Geografiska områden - Hällevik/Nogersund (2 av 2)

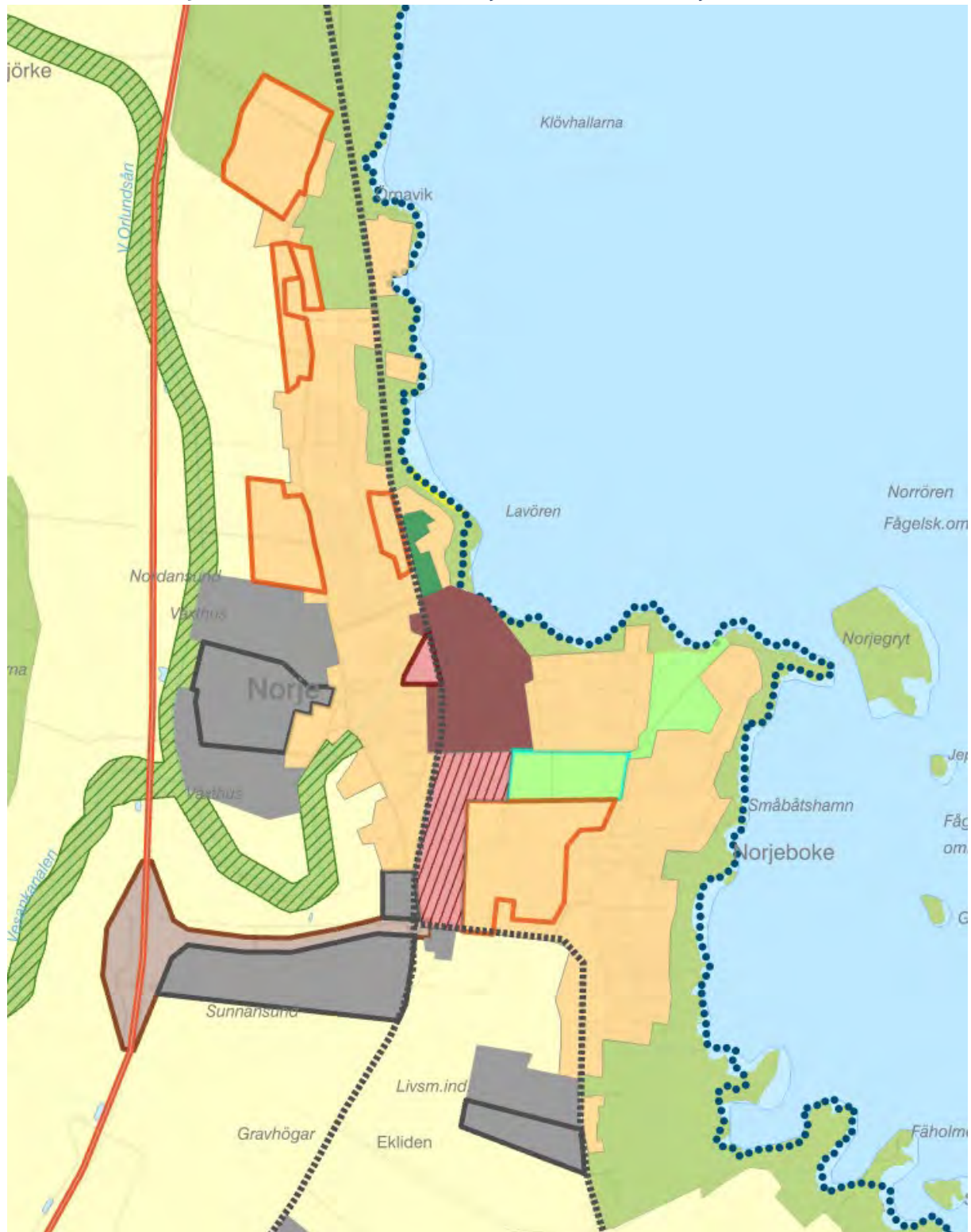

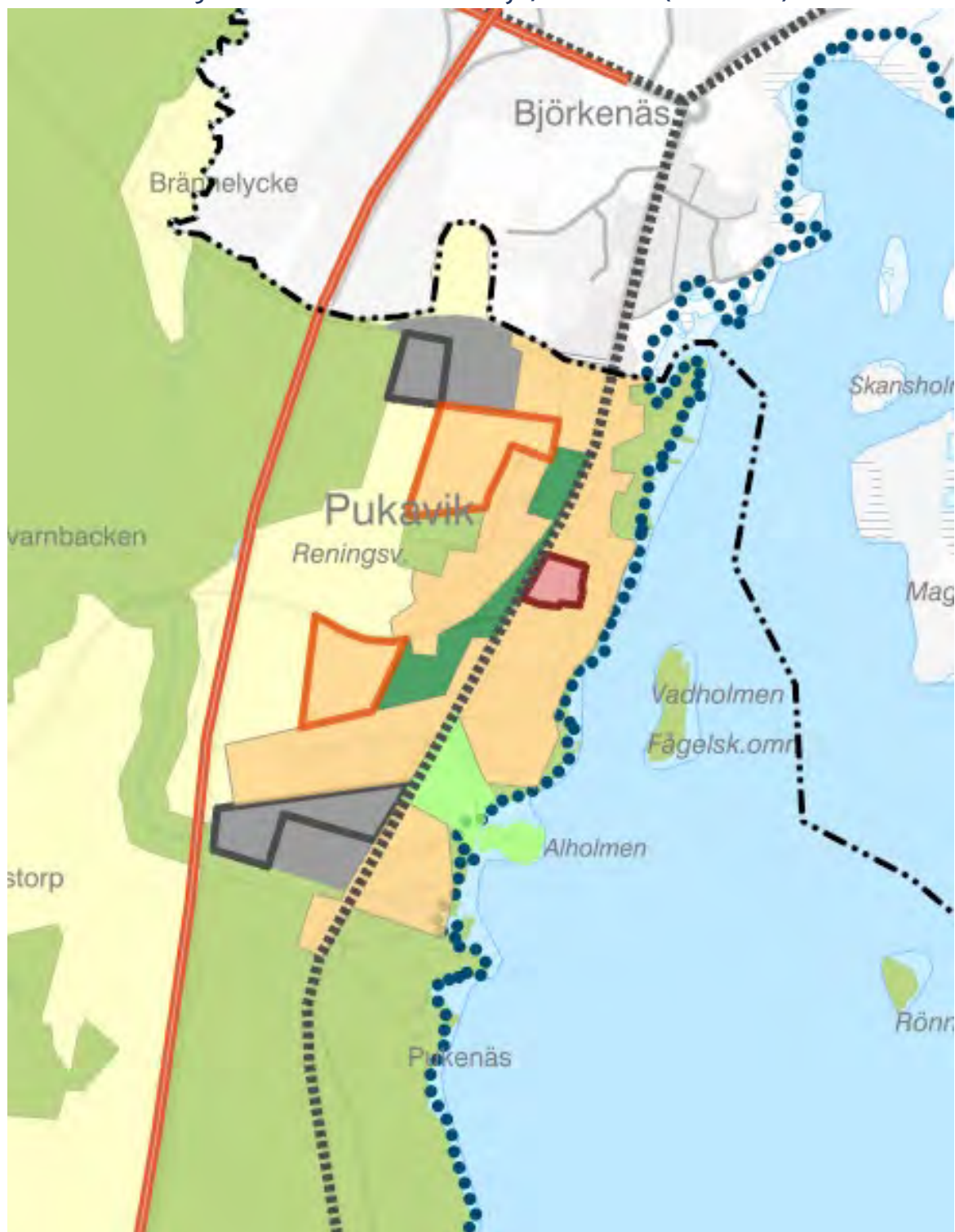
Karta 16. Geografiska områden – Hörvik/Krokås

Karta 17. Geografiska områden – Norje/Pukavik (Norje)

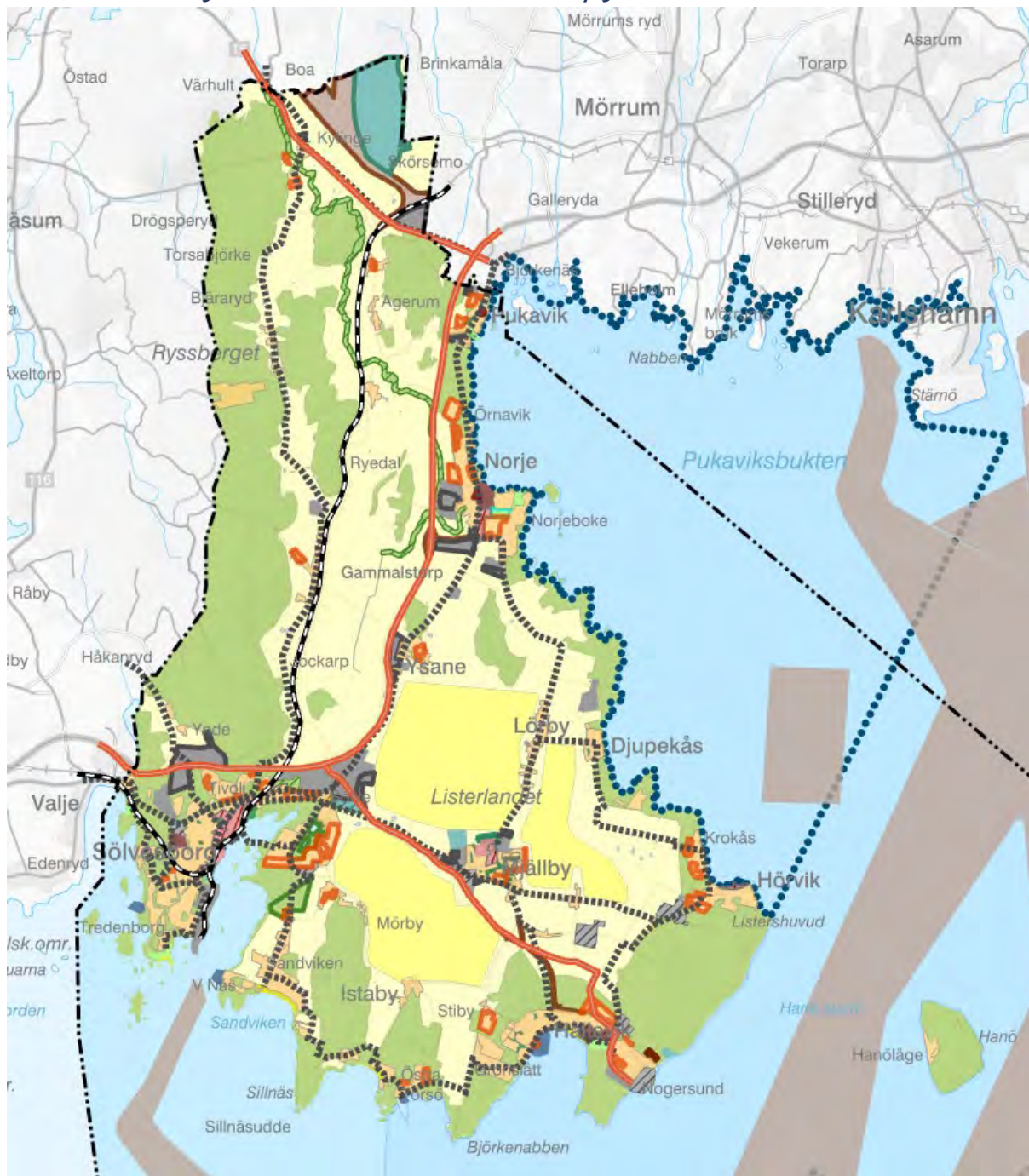

Karta 18. Geografiska områden - Norje/Pukavik (Pukavik)

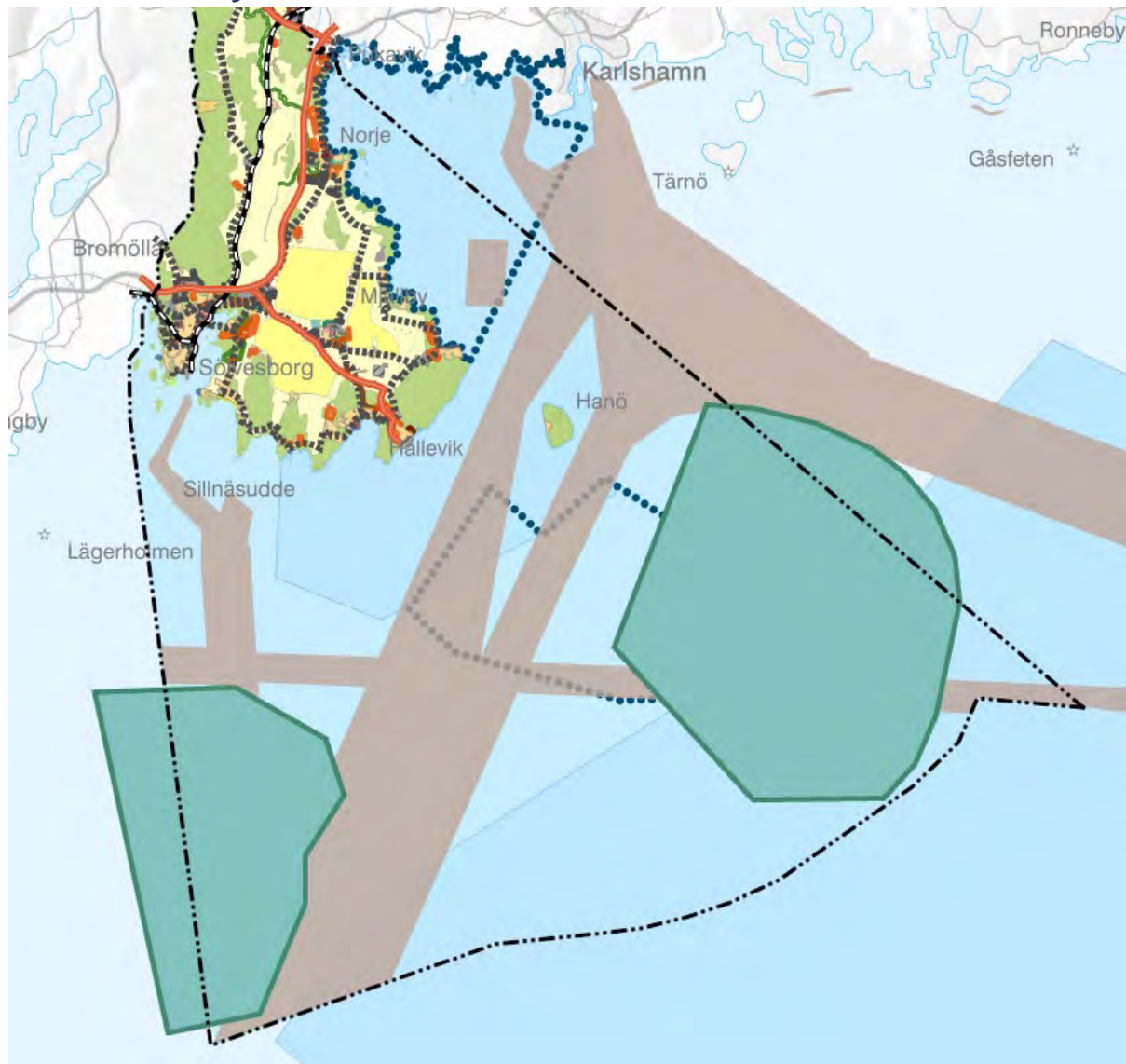

Karta 19. Geografiska områden – Landsbygden

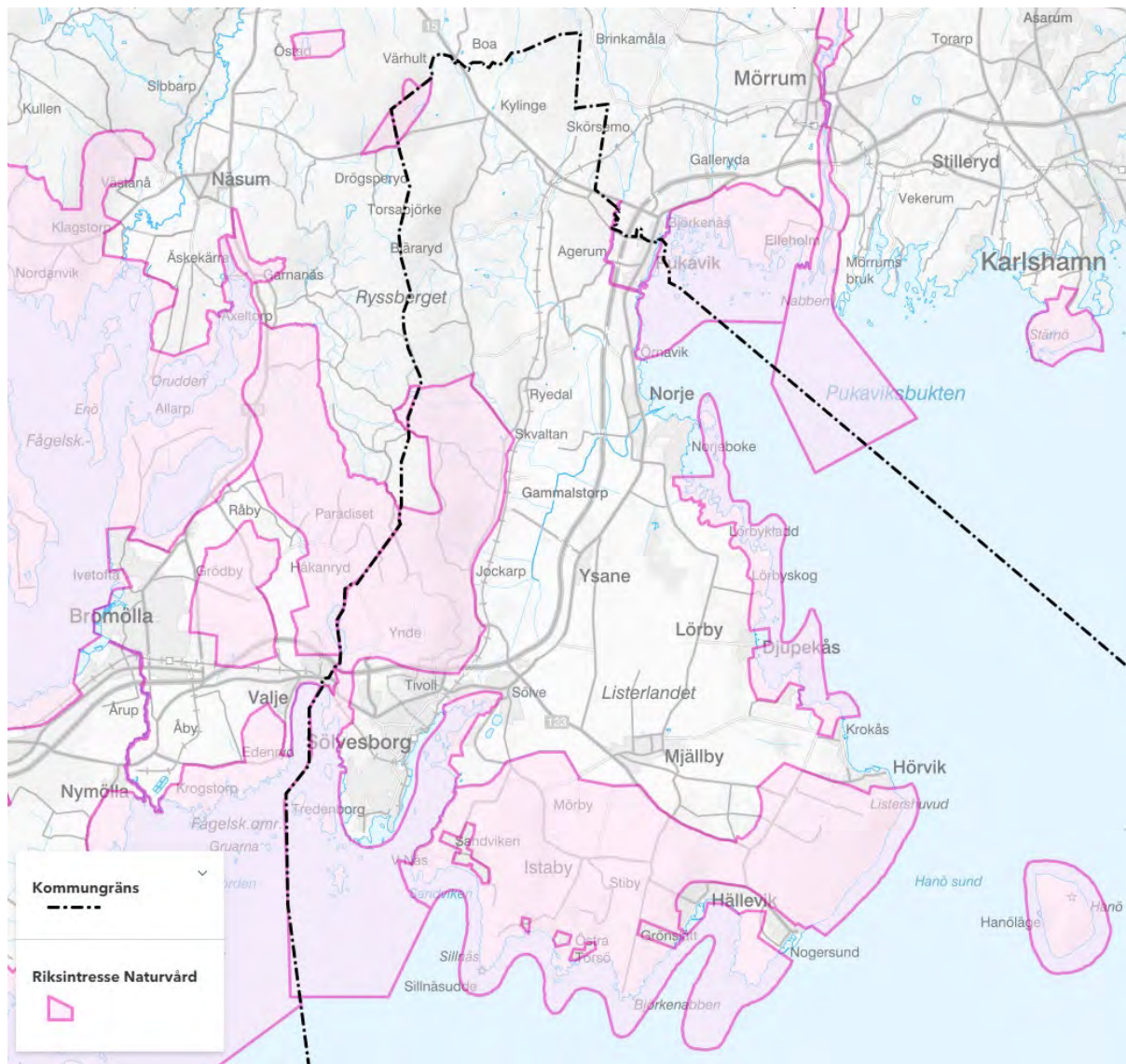

Karta 20. Geografiska områden – Havsområdet och kusten

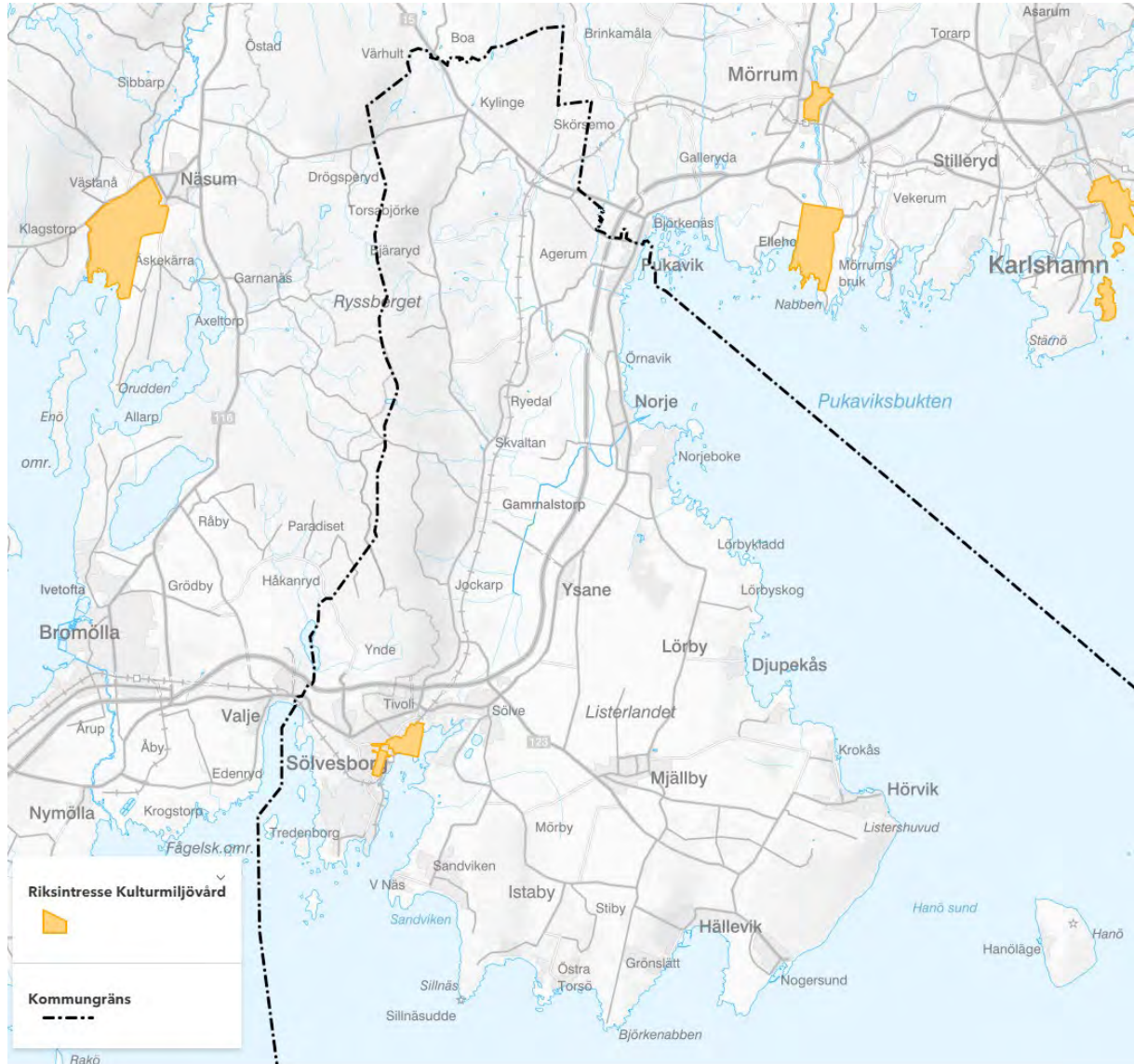

Karta 21. Riksintressen – Naturvård

Karta 22. Riksintressen – Kulturmiljövärd

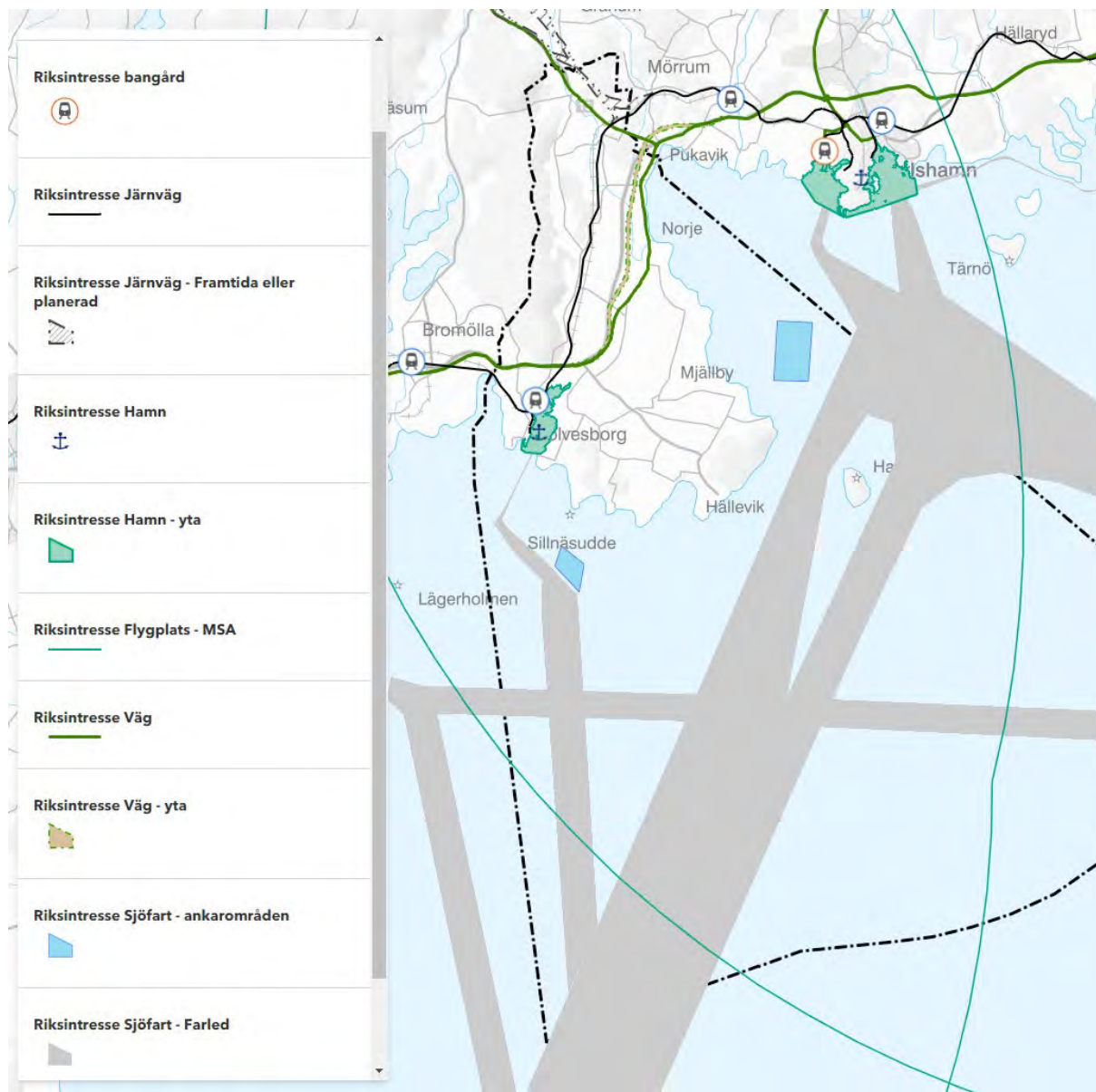

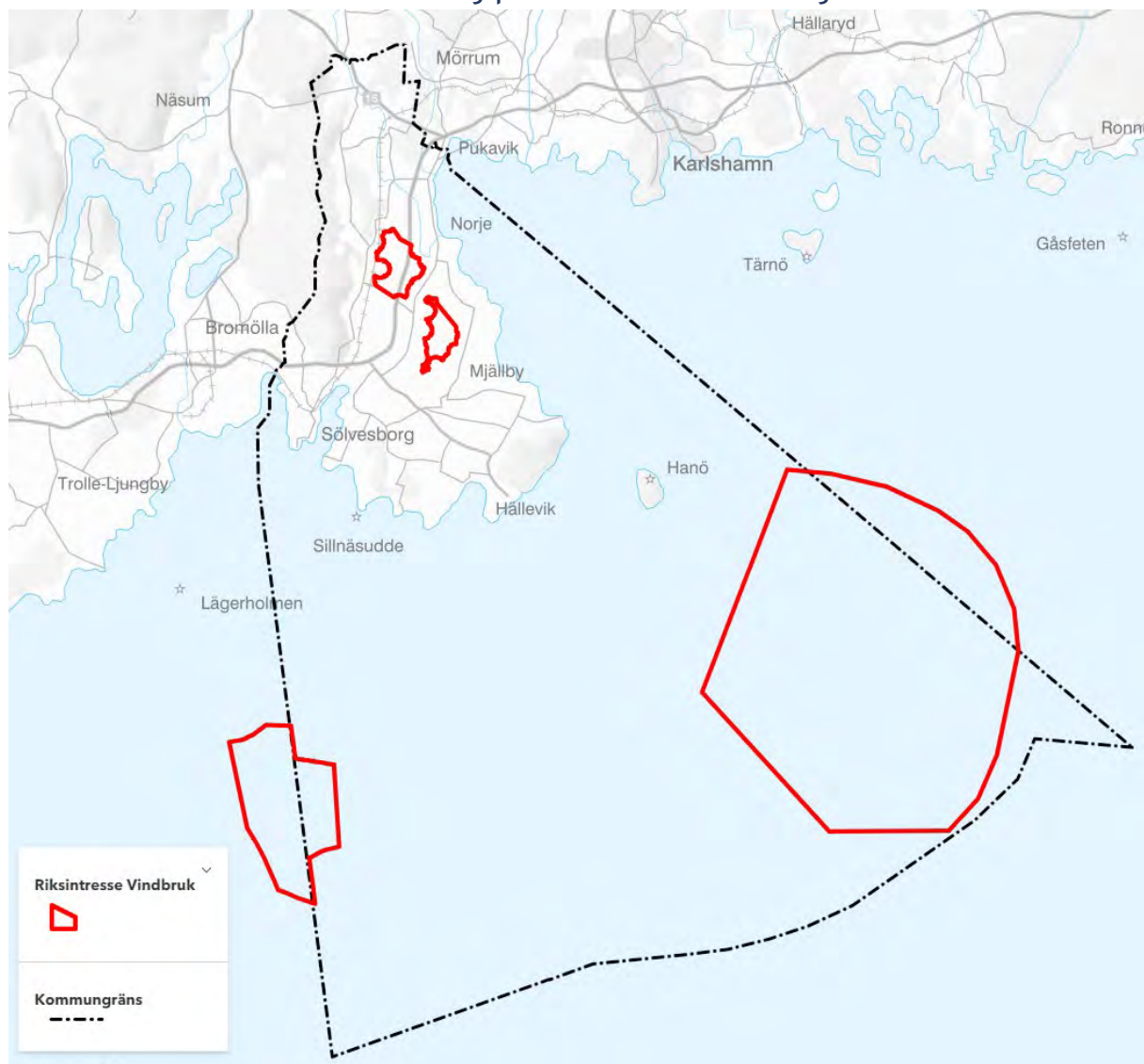
Karta 23. Riksintressen – Friluftsliv

Karta 24. Riksintresse – Kommunikationer

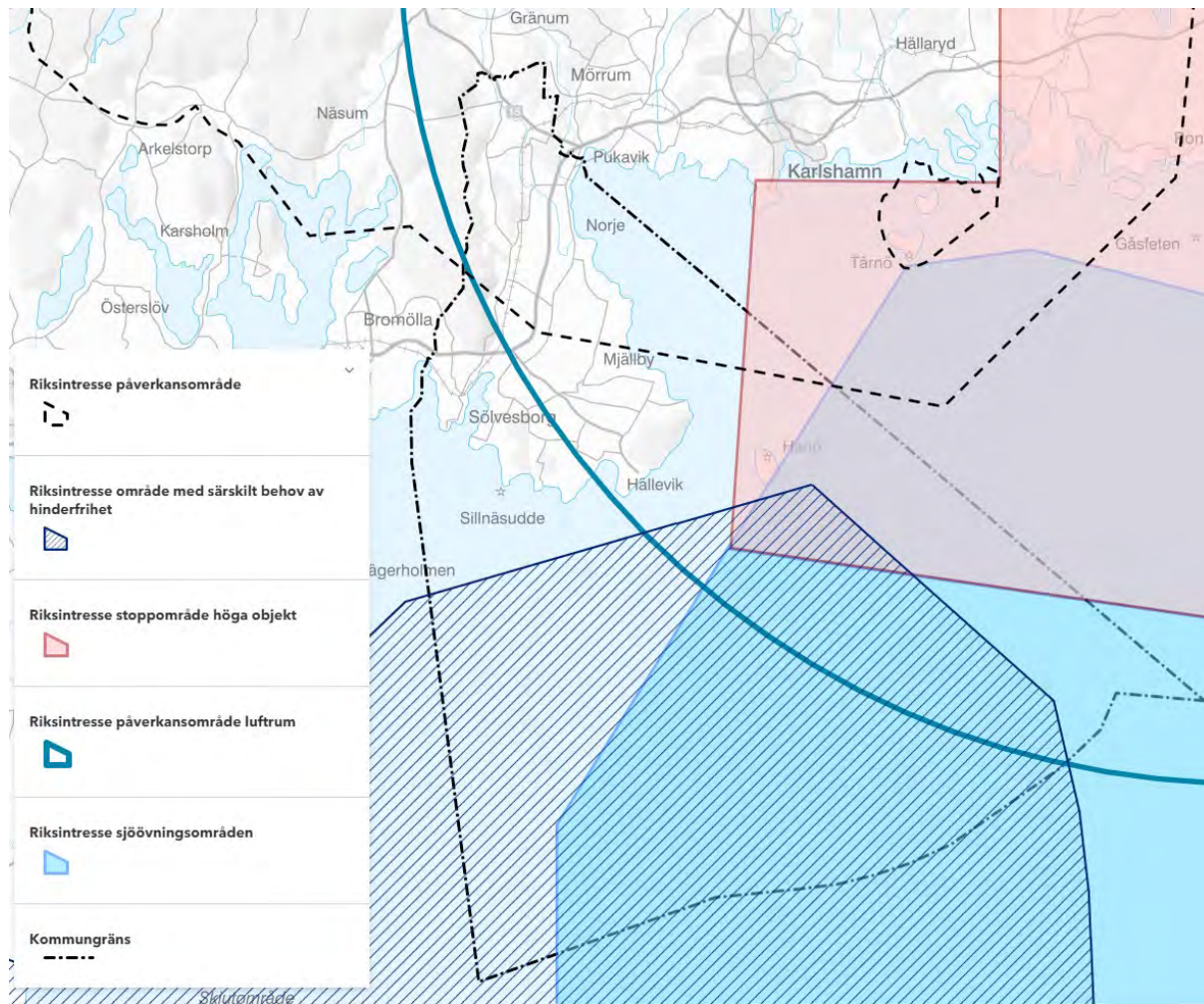

Karta 25. Riksintresse – Energiproduktion och energidistribution

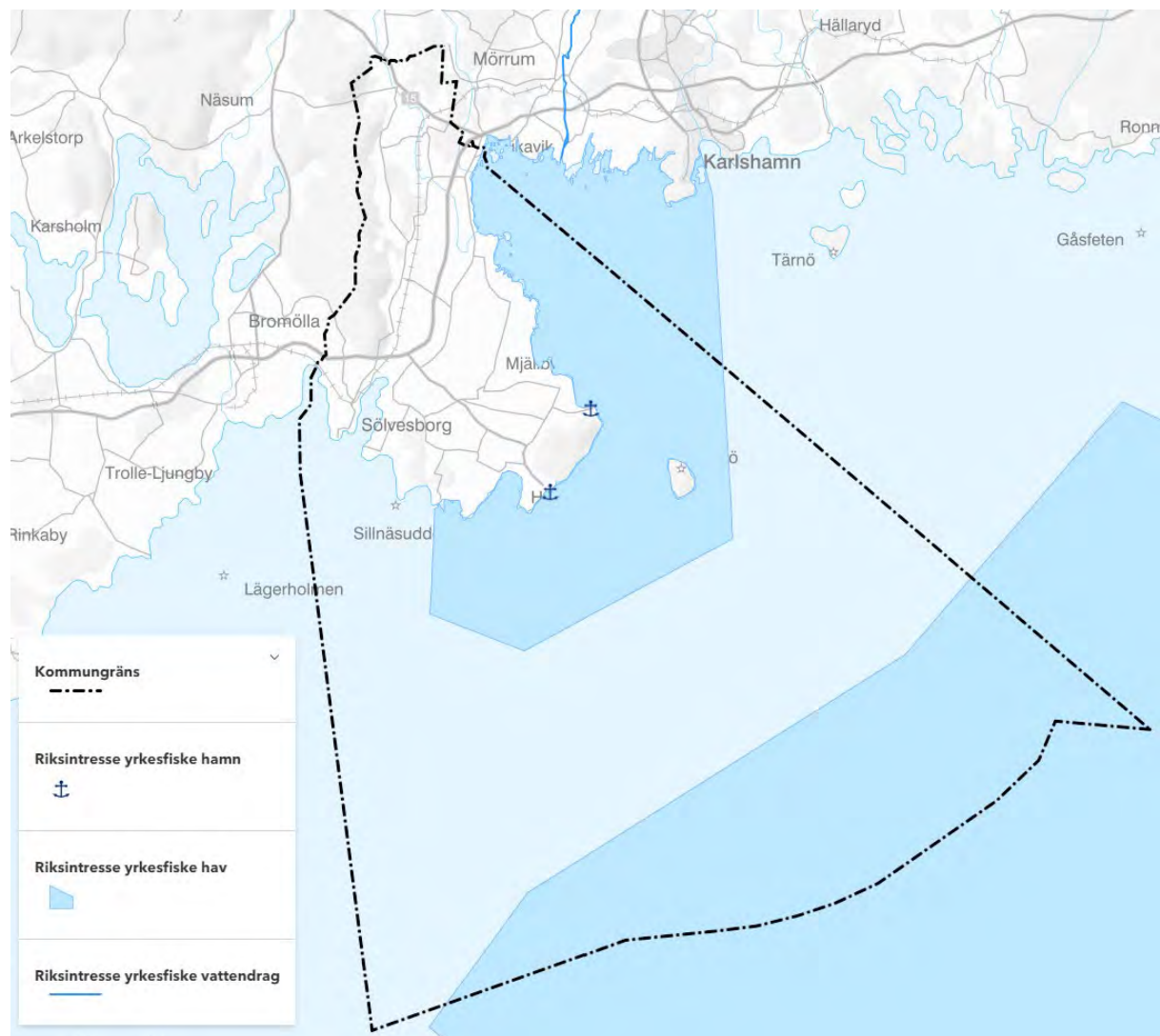

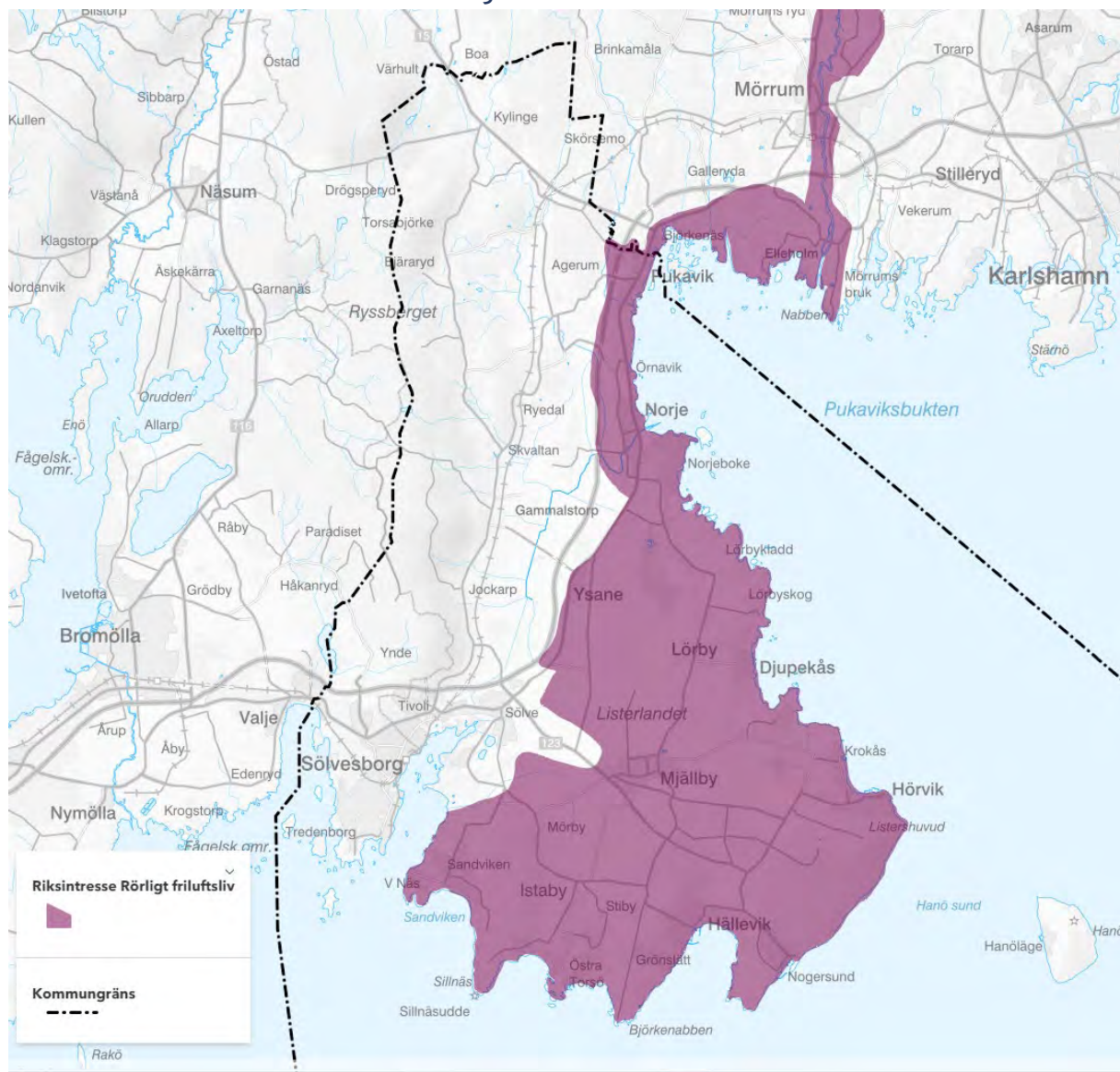
Karta 26. Riksintresse – Totalförsvaret

Karta 27. Riksintressen – Yrkesfisket

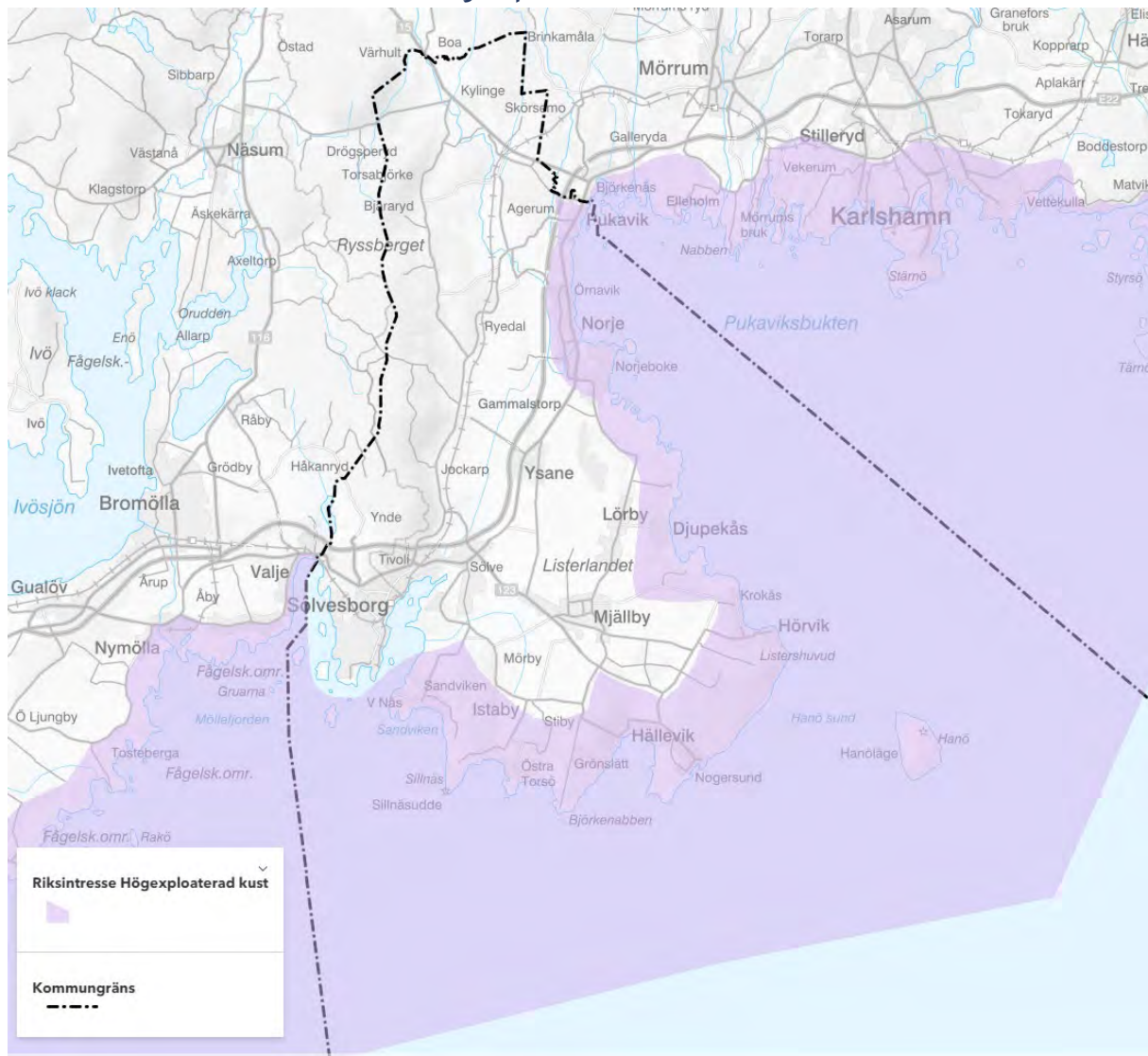

Karta 28. Riksintressen – Rörligt friluftsliv

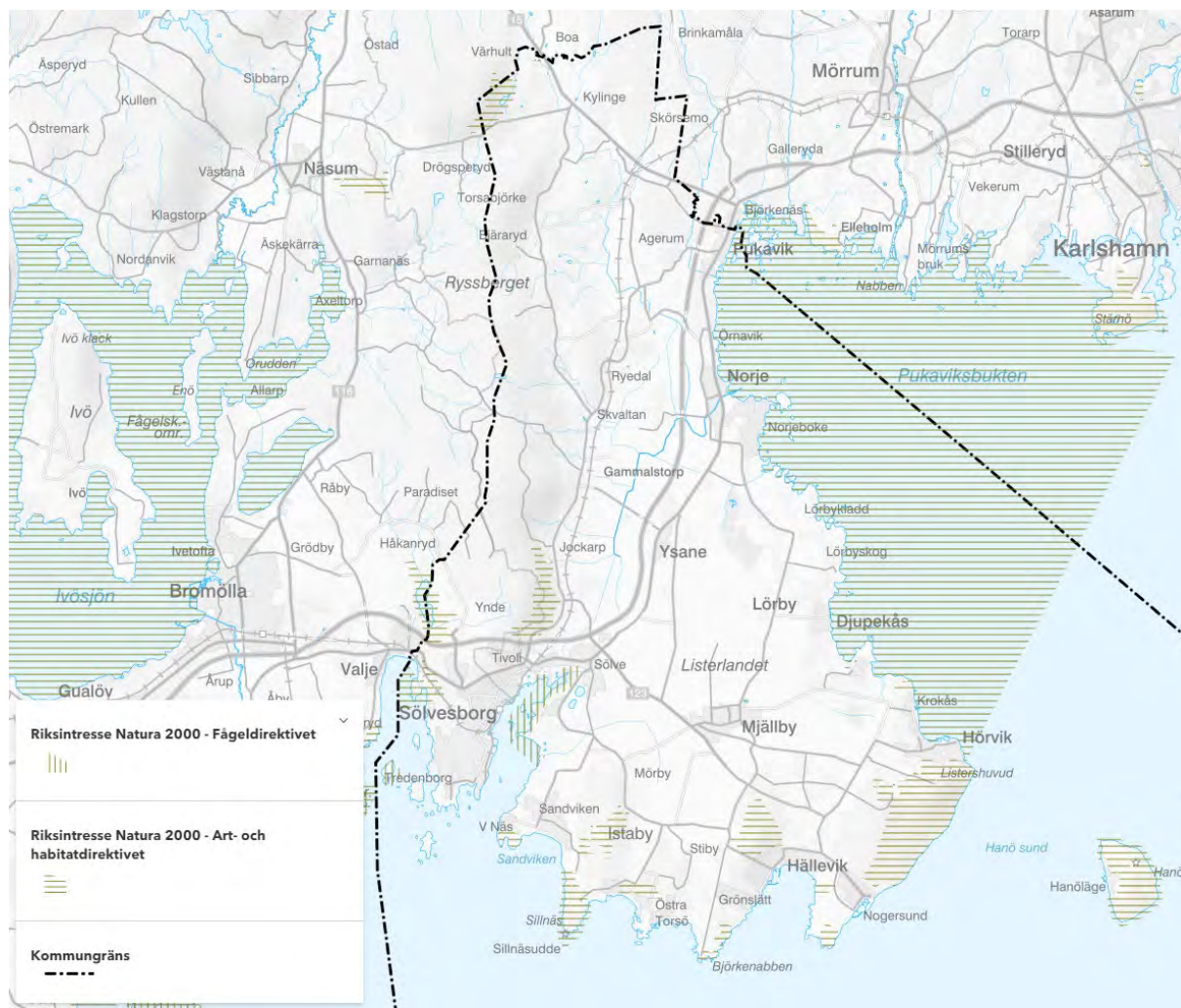

Karta 29. Riksintressen – Högexploaterad kust

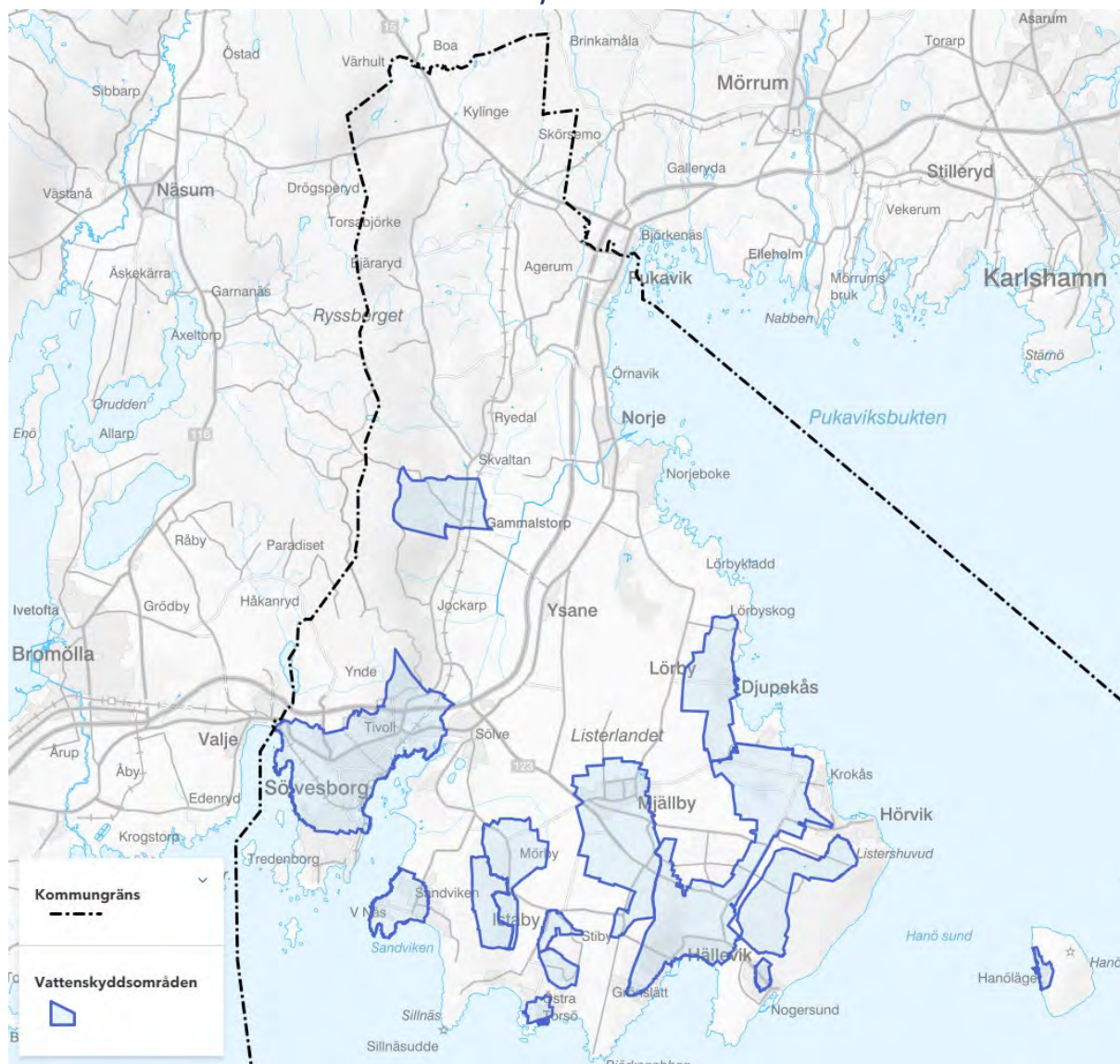

Karta 30. Riksintressen – Natura 2000

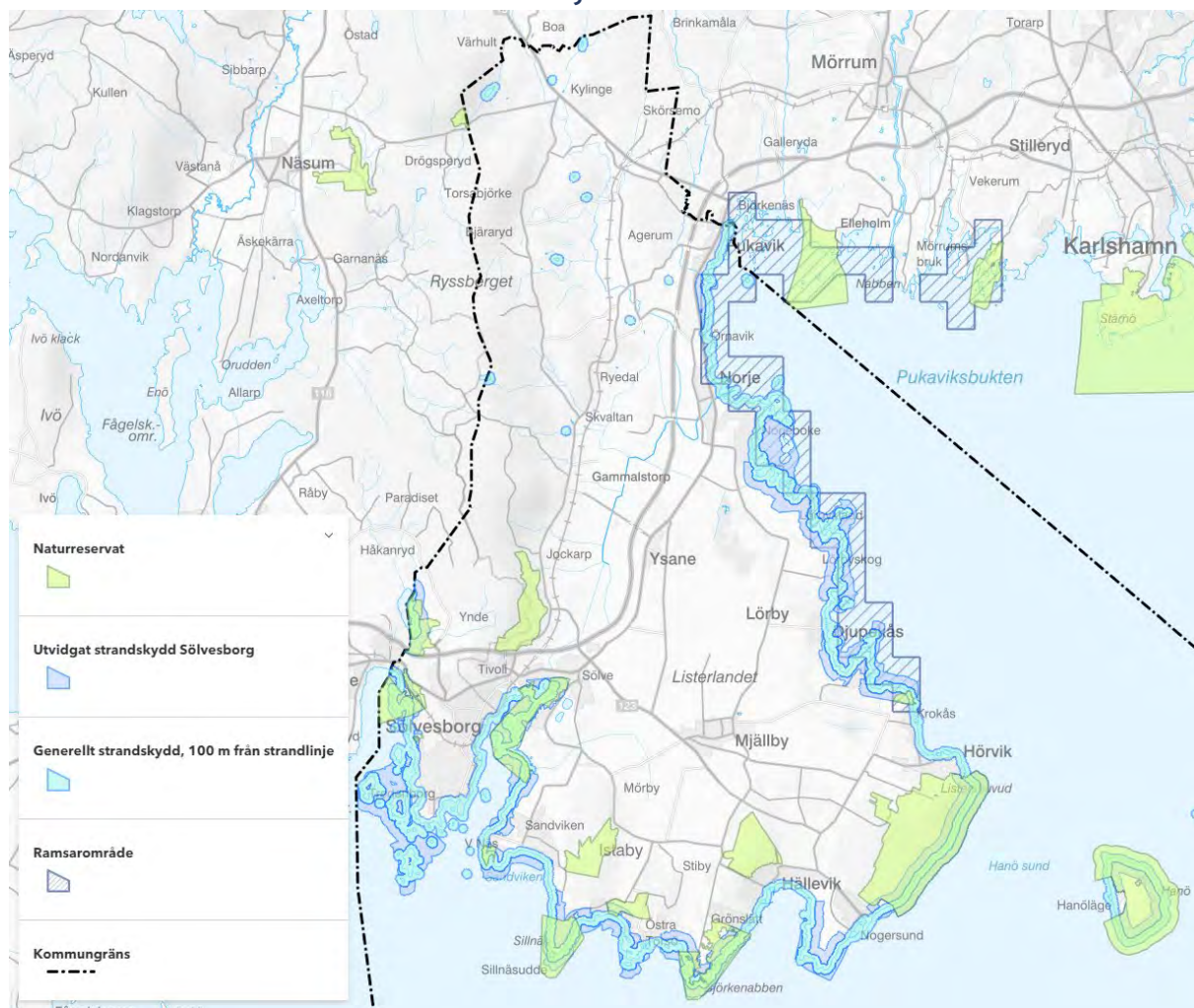

Karta 31. Andra värden – Vattenskyddsområden

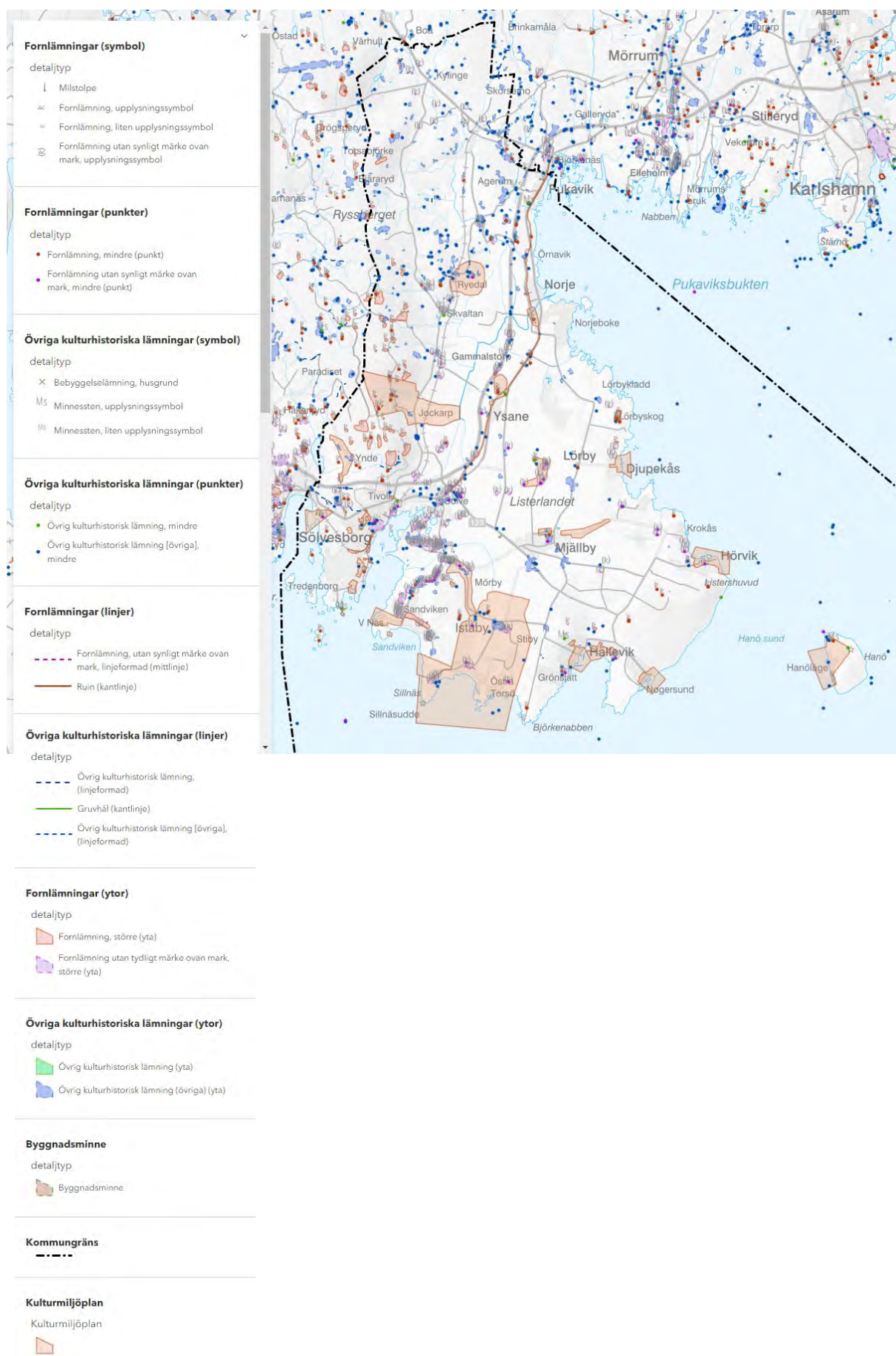

Karta 32. Andra värden – Naturmiljövärden

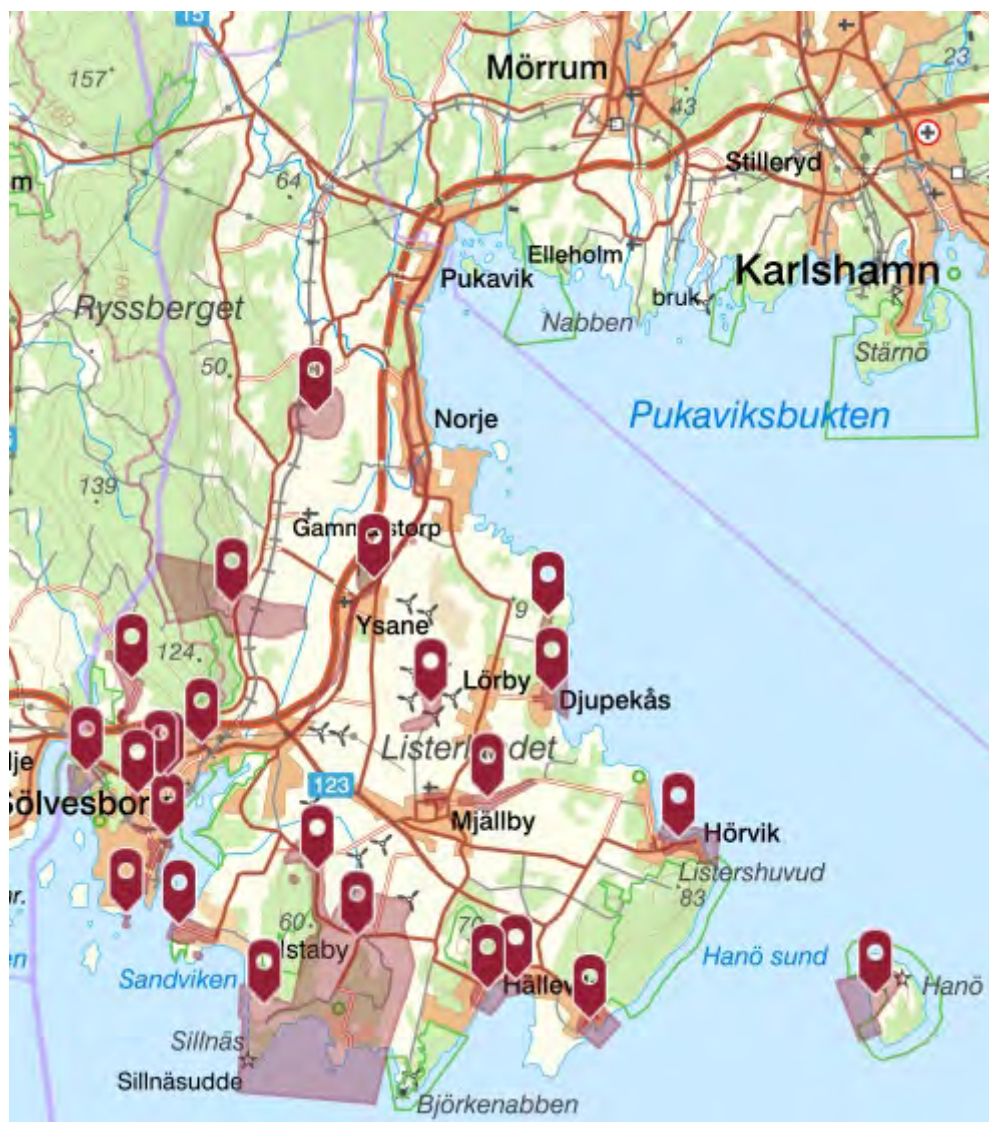

Karta 33. Andra värden – Kulturmiljövärden

Karta 35. Andra värden – Särskilt värdefulla kulturmiljöer

Kommunstyrelsen

KS § 92 Dnr 2022/81

Förslag om sammanslagning av Folkhälsorådet och Brottsförebyggande rådet i Sölvesborgs kommun fr.o.m. 2022-07-01

FÖRSLAG - Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar att sammanlägga Folkhälsorådet och Brottsförebyggande rådet i Sölvesborgs kommun till Rådet för Säkerhet, Trygghet och Folkhälsa, med giltighet fr.o.m. 2022-07-01.

Nuvarande aktuella råd upphör vid samma tidpunkt och de uppdrag som löper inom dessa upphör.

Ärendet i korthet

I ärendet föreslås kommunstyrelsen föreslå Kommunfullmäktige att sammanlägga Folkhälsorådet och Brottsförebyggande rådet i Sölvesborgs kommun till Rådet för Säkerhet, Trygghet och Folkhälsa, med giltighet fr o m 2022-07-01. Nuvarande aktuella råd upphör vid samma tidpunkt och de uppdrag som löper inom dessa upphör.

Bakgrund

Med anledning av den information och de erfarenheter som framkommit under den genomförda utredningen gällande ny säkerhetsorganisation för Sölvesborgs kommun tydliggörs fördelarna med att formera en ny struktur som ersätter de tidigare råden Brottsförebyggande rådet (BRÅ) och Folkhälsorådet - Rådet för trygghet, säkerhet och folkhälsa

Den nya organisationen, dess grundläggande uppdrag och dess utredning genomsyras alla av begreppen samordning och samverkan och det utökade behovet av dessa. En naturlig synergieffekt från utredningsarbetet är därför att föreslå en optimering av den berörda politiska styrningen gällande de aktuella områdena.

De frekvent förekommande beröringspunkterna mellan det brottsförebyggande- och drogförebyggande arbetet, som ryms under folkhälsoarbetet, visar på behovet av att hantera dessa två områden gemensamt. Det brotts- och drogförebyggande perspektivet ligger även som gemensamt grund till vårt lokala lägesbilsarbete. Även regionalt i Blekingesamverkan mot droger summeras dessa två områden, där två

Kommunstyrelsen

nätverk blivit ett under 2021 vilket redan visat på stora fördelar och större utväxling av arbetet.

Ett tjugotal kommuner i landet har valt att frångå den ordinära BRÅ strukturen och adderat perspektiv såsom folkhälsa-, välfärd- och social hållbarhetsperspektivet till BRÅ strukturen.

Beslutsunderlag

Kommunchef Lars Ericssons tjänsteskrivelse 2022-03-28.

Förslag till ny rådsstruktur inom Sölvesborgs kommun.

Beslutet om nuvarande Brottsförebyggande rådets organisation

Kommunstyrelsen

KS § 93 Dnr 2022/92

Förslag om tillägg till Miljöförbundet Blekinge Västs uppdrag fr.o.m. 2022-09-01 tillsyn över sprängämnesprekusorer

FÖRSLAG - Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige godkänner tillägg i uppdrag av tillsyn över sprängämnesprekusorer fr.o.m. 2022-09-01.

Ärendet i korthet

Förslag om tillägg till Miljöförbundet Blekinge Västs uppdrag fr.o.m. 2022-09-01 tillsyn över sprängämnesprekusorer

Bakgrund

Vissa kemiska produkter innehåller ämnen som klassificeras som sprängämnesprekusorer enligt lagen om sprängämnesprekusorer (2014:799) och förordningen om sprängämnesprekusorer (2014:880).

MSB sammanfattar kort kommunernas tillsynsansvar på detta område enligt nedan:

”Kommunerna har ansvar för tillsynen över en stor del av reglerna och MSB avser under våren 2022 att utarbeta närmare vägledning för hur denna kan göras.

Ett led i kommuners tillsyn är att kontrollera att ekonomiska aktörer, det vill säga företag som tillhandahåller produkterna på marknaden, efterlever reglerna. De som säljer ”sprängämnesprekusorer som omfattas av restriktioner” till enskilda behöver bland annat kontrollera att dessa innehar tillstånd från MSB att förvärva produkterna. För en del produkter råder förbud att sälja dem till enskilda.

Kommuner kan, som ett första steg, identifiera de ekonomiska aktörer som kan ha aktuella produkter i sitt sortiment. Försäljningsställen dit enskilda kan ha tillträde är exempelvis:

Lantbruks- och trädgårdshandel

Bygg- och järnhandel, byggmarknader och målarbutiker

Butiker för RC-hobby

Pool- och spabutiker”

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Kommunstyrelsen

Förklarande faktablad bifogas.

Beslutsunderlag

Kommunchef Lars Ericssons tjänsteskrivelse 2022-03-07.

Bilaga:

Förslag till taxa på området från och med 2022-09-01.

Faktablad från MSB

Kommunstyrelsen

KS § 94 Dnr 2022/1

Anmälan av delegationsbeslut

BESLUT

Anmälningarna läggs till handlingarna.

Anmälningar

1.
Delegationsbeslut enligt bilaga.
  2.
Delegationsbeslut fattade vid kommunstyrelsens arbetsutskott 2022-05-03:
KSAU § 85 - Godkännande av upphandling av Företagshälsovård
KSAU § 86 - Godkännande av avtal om lägenhetsarrende avseende del av fastigheten Skönabäck 1:411; PRO Mjällby.
  3.
Delegationsbeslut fattade vid näringslivsutskottet 2022-04-19:
KSNU § 7 – Halvtidstjänst Nogersunds hembygdsförening.
-

Delegeringsbeslut

Utskriftsdatum: 2022-05-04

Utskriven av: Monica Andersson

Diarienummer:	Kommunstyrelsen
Beslutsfattare:	Alla
Kategori:	Alla
Beslutsinstans:	Kommunstyrelsen
Sammanträdesdatum:	2022-05-10
Sekretess:	Visas ej

Id	Beskrivning	Paragraf
Datum	Avsändare/Mottagare	Beslutsfattare
Ärendenummer	Ärendemening	Kategori
		Ansvarig
524026	Meddelande om återkallelse av serveringstillstånd med anledning av egen anmälan	Louise Erixon §
2022-04-08		Louise Erixon
KSKLK 2022/102	Anmälan om upphörd servering avseende Black & white, Kidsen på 4 G AB	ALKOHOLTILLSTÄND
		Louise Erixon
2022.1233	Delegationsbeslut - Tillfälligt serveringstillstånd avseende Strandvallen, Blekingeporten Restaurang AB	Louise Erixon §
2022-04-07		Louise Erixon
KSKLK 2022/93	Ansökan om tillfälligt serveringstillstånd - Blekingeporten	ALKOHOLTILLSTÄND
		Louise Erixon
2022.1342	Delegationsbeslut - ansökan om stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten - Peps, Acme Kök & Bar	Louise Erixon §
2022-04-13		Louise Erixon
KSKLK 2022/54	Ansökan om stadigvarande serveringstillstånd - PEPS	DELEGATION
		Louise Erixon
2022.1374	Delegationsbeslut - anmälan om ändring i serveringstillstånd avseende antal sittplatser utomhus för Brygghuset Art & Café	Louise Erixon §
2022-04-20		Louise Erixon
KSKLK 2022/115	Anmälan om ändring avseende sittplatser på serveringsyta - Brygghuset Art & Café	
		Louise Erixon
2022.1377	Delegationsbeslut - Meddelande om återkallelse av serveringstillstånd med anledning av egen begäran	Louise Erixon §
2022-04-13		Louise Erixon
KSKLK 2022/106	Anmälan om upphörd servering på egen begäran - Strandträffen	ALKOHOLTILLSTÄND
		Louise Erixon
2022.1453	Delegationsbeslut - ansökan om serveringstillstånd till allmänheten - Pastaco AB	Kith Mårtensson §
2022-04-25		Kith Mårtensson

Id	Beskrivning	Paragraf
Datum	Avsändare/Mottagare	Beslutsfattare
Ärendenummer	Ärendemening	Kategori
		Ansvarig
KSKLK 2022/98	Ansökan om stadigvarande serveringstillstånd - Strandträffen	ALKOHOLTILLSTÅND Kith Mårtensson
2022.1455	Delegationsbeslut - ansökan om serveringstillstånd till allmänheten - J & I Event Group AB	Kith Mårtensson §
2022-04-26		Kith Mårtensson
KSKLK 2022/101	Ansökan om tillfälligt serveringstillstånd - Slottslängorna	ALKOHOLTILLSTÅND Kith Mårtensson
2022.1457	Delegationsbeslut - ansökan om serveringstillstånd till allmänheten - J & I Event Group AB	Kith Mårtensson §
2022-04-26		Kith Mårtensson
KSKLK 2022/99	Ansökan om tillfälligt serveringstillstånd till slutet sällskap i Nakterhuset	DELEGATION Kith Mårtensson
2022.1459	Delegationsbeslut - ansökan om serveringstillstånd till allmänheten - Skeppsbron	Kith Mårtensson §
2022-04-26		Kith Mårtensson
KSKLK 2022/100	Ansökan om stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten avseende Restaurang Skeppsbron.	ALKOHOLTILLSTÅND Kith Mårtensson
2022.1543	Delegationsbeslut - Molin & vänner	Louise Erixon §
2022-04-29		Louise Erixon
KSKLK 2022/127	Anmälan om ändring av serveringsyta - Molin & Vänner	DELEGATION Louise Erixon

Kommunstyrelsen

KS § 95 Dnr 2022/2

Meddelande

BESLUT

Meddelandena läggs till handlingarna.

Meddelande

1. 2022/130
Sölvesborgs kommuns Revisorer, 22-04-29, Grundläggande granskning av nämnder och styrelser 2021. Bilaga.
  2.
Stadsarkitektavdelningen – Underrättelse granskning av detaljplan för Stiby 31:2 m.fl. (Hällevik rökeri) Hällevik, Sölvesborgs kommun.
  3.
Länsstyrelsen Blekinge – Beslut om utvidgning av naturreservatet Västra Torsö i Sölvesborgs kommun. (Dnr 511-2399-2021)
  4.
Länsstyrelsen Blekinge – Beslut om tillstånd utsättning av fisk.
  5.
Region Blekinge, Regional tillväxt, förvaltning för regional utveckling, kultur och bildning – Länstransportplan för Blekinge 2022-2033, justerad version 22-02-04. Beslut § 55/2022.
-